

17331

17331

17331

తెలుగు

వల 112 పేజీలు

అథర్వ వేదసంహిత

మంత్ర పద పాఠ సహితం

అనువాదం

కళాప్రపూర్ణ విద్వాన్ విశ్వం, డి లిట్.

ఐదవ సంపుటం

(పదకొండు, పన్నెండుకాండలు)

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,

తిరువతి.

TELUGU

ATHARVA VEDA SAMHITA

By

Kalāprapūrṇa VIDWĀN VISWAM, D. LITT.

T. T. D. Religious Series No 338

Copies - 2,000.

Q 14:21 - 35 M. 5

Price :

17331

Cover : Sri BAPU

Published by :

Sri CH. VENKATAPATHI RAJU, I. A. S.,

Executive Officer,

T. T. Devasthanams,

Tirupati.

Printed at:

Tirumala Tirupati Devasthanams Press

Tirupati-517 507

మం దు మా ట

సి-హెచ్. వేంకటవతిరాజు, బి. ఏ. ఎస్.,

కార్యనిర్వహణాధికారి,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

మన ధర్మం మహనీయమైన హిందూధర్మం చరిత్రకందనికాలం నుంచి మనజీవన విధానం, సంస్కృతి, నాగరికత - అన్ని వేదాలనుంచే ఏర్పడినాయి ధర్మాన్ని గౌరవించే జాతి మనది ధర్మకోశం జీవితాన్ని త్యాగం చేసిన నీతి మనది మనకు, మనజీవనవిధానానికి అడుగడుగునా ఇంతటి స్ఫూర్తి నందిస్తున్న వేదవాఙ్మయం ప్రాచీన సంస్కృతభాషలో ఉన్నది దానిని తెలుగువారికి అందించే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల ప్రయత్నంలో ఒక భాగమే అధర్వవేదానికి తెలుగు అనువాదం

ఇప్పటికీ నాలుగు సంపుటలను వరుసగా మీ కందించాం ఇది అయిదవ సంపుటం ఇందులో అధర్వవేదంలో పదకొండు, పన్నెండు కాండలున్నాయి దీనిని కీ శ్రీ విద్వాన్ విశ్వంగారు అనువాదం చేశారు ఇంతటితో వారు అనువదించిన సంపుటలు పూర్తయినాయి. ఆరవసంపుటనుంచి డా॥ ఎస్ బి రఘునాథాచార్యులవారు అనువాదం చేస్తున్నారు అవి కూడా త్వరలో మీకందుబాటులోకి వస్తాయి

ఈ సంపుటానికి చక్కని "ప్రస్తావన" వ్రాసిన డాక్టర్ ఎస్ బి రఘునాథాచార్యులవారికి (కో-ఆర్డినేటర్ వల్లిశేషన్, డి.టి.డి) మా ధన్యవాదాల నందిస్తున్నాము వెనుకటి సంపుటల్లాగానే దీన్ని కూడా తెలుగువారు ఆదరించగలరని నమ్ముతున్నాము.

జి.ఎల్.ఎల్.ఎల్.
జి.ఎల్.ఎల్.ఎల్.

తిరుపతి
28-9-88 }

సి-హెచ్ వేంకటవతిరాజు, బి. ఏ. ఎస్

ప్రస్తావన

డాక్టర్ ఎన్ బి రఘువాథాచార్య,

సంస్కృత విభాగం,

శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి

అథర్వవేదానికి “బ్రహ్మవేద” మని ప్రసిద్ధి యజ్ఞనిర్వాహకులైన నల్లరు ఋత్విక్కులలో బ్రహ్మప్రధానమైనవాడు¹ ఇతరులు చేసిన పొరపాట్లవల్ల యజ్ఞవైకల్యం కలగకుండా వాటిని పరిహరిస్తూ యజ్ఞాన్ని పూర్తి చేయూల్సిన బాధ్యత బ్రహ్మపైననే ఉంటుంది² అతడు మిగతా వేదాలతోపాటు అథర్వవేదంలో కూడా నిష్ణాతుడై ఉండాలి కనుకనే ఈ వేదానికి బ్రహ్మవేదమని ప్రసిద్ధి ఏర్పడింది.

అథర్వవేదం ఆధ్యాత్మిక - ఆధిభౌతిక - ఆధిదైవిక విషయాలను విశదపరుస్తున్నది అయితే ఆధిభౌతిక విషయాలపై కొంచెం ఎక్కువ మొగ్గు కనపడుతుంటుంది మానవ శరీరాలకు సంబంధించిన చికిత్సాదులపై అథర్వవేదంలో 144 సూక్తాలలో వివరణలు కనబడుతున్నాయి రెండువందల పైచిలుకు సూక్తాలలో రాజధర్మానికి సంబంధించిన అంశాలు విశదీకరించబడినాయి. సమాజస్వరూపం నుమారు 75 సూక్తాల్లో వర్ణింపబడింది ఇలా మానవశరీరం, రాజధర్మం, సమాజంమొ॥ అంశాలపైన అనేకదృక్పథాల నుంచి చేయబడిన సమగ్రసమీక్ష మనకు ఈ వేదంలో కనబడటం విశేషం అంతే కాకుండా ఈ వేదంలో ఈశ్వరాస్తిత్వవాదం స్పష్టంగా గోచరిస్తున్నది

1. బ్రహ్మ సర్వవిద్యః సర్వం వేదితుమర్హతి

వి 1 83

2. క్రయాజామవరాధస్తు బ్రహ్మ పరిహరేత్సదా

వే దా కూ 88

భారతీయ సంస్కృతిని తీర్చిదిద్దిన వేదవాఙ్మయంలో ఒక భాగమైన అథర్వవేదాన్ని నలుగురికి అందుబాటులోకి తీసుకొనివస్తే పై అంశాలను యథాతథంగా గ్రహించే అవకాశముంటుందని, వాటి విలువలను తమతమ జీవితాలలో నిపుపుకోవడానికి కొందఱైనా ప్రయత్నిస్తారనే ఆశయంతోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం అథర్వ వేదానికి తెలుగు అనువాదం అనే భవ్యమైన ప్రణాళికను రూపొందించింది

ఈ ప్రణాళికలో కీ శ్రీ విద్వాన్ విశ్వంగారు తెలుగులో అనువదించిన నాలుగు భాగాలు ఇప్పటికి ప్రచురింపబడినాయి ఇది అయిదో భాగం ఇందులో అథర్వసంహితలోని పదకొండు, పన్నెండు కాండలున్నాయి ఈ కాండల్లో ఎన్నో విశేషాలు చోటు చేసుకున్నాయి వాటిలో కొన్నింటిని మాత్రం సంగ్రహంగా ఇక్కడ మనం తెలుసుకుందాం

పదకొండవ కాండ

పదకొండవ కాండలో 313 మంత్రాలున్నాయి ఇవి పది సూక్తాలుగా, అయిదు అనువాకాలుగా విభజింపబడినాయి

దేవతలు :

ఈ కాండలోని మంత్రాలలో ప్రసిద్ధులైన దేవతలెందఱో ప్రస్తావించబడినారు వారిలో ముఖ్యులు: భవుడు, ప్రాణము, బ్రహ్మచారి, చంద్రుడు, అన్నుడి, నిషంధి మొదలైనవారు.

ఎందుకు బ్రహ్మచర్యం?

బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటించినవాళ్ళు ఈ లోకంలో సాధించనిది లేదు బ్రహ్మచర్యప్రభావం ఇంతా అంతా అని చెప్పటానికి వీల్లేదు

పన్నెండవ కాండ

పన్నెండవ కాండలో 304 మంత్రాలున్నాయి ఇవి అయిదు సూక్తాలుగా, అయిదు అనువాకాలుగా విభజింపబడి ఉన్నాయి

దేవతలు

ఈ కాండలో కొద్దిమంది దేవతలు ప్రసక్తమవుతున్నారు వారిలో ముఖ్యులు, ఆదిత్యుడు, మరుత్తులు, అగ్ని

పృథివీసూక్తం

అథర్యవేదం మొత్తంలో తలమానికమైంది పృథివీసూక్తం ఈ సూక్తంలో పృథివీస్వరూపం, అందలి విశేషాలు ఎన్నో కోణాల నుంచి సమీక్షించబడినాయి ఇది పన్నెండవకాండలో మొదటి సూక్తంగా ఉన్నది ఇందులోని భావనలు ఎంతో ఉదాత్తమైనవి ఆనాటి మానవుని భావనలో నేలతల్లి ఎలా ఉండేదనే అంశం ఈ సూక్తంలోని ప్రత్యక్షరం ప్రత్యక్షీకరిస్తున్నది చూడండి

మంత్రము

యస్యామన్నం ప్రీహియవౌ

యస్యా ఇమాః పశ్చ కృష్ణయః ।

భూమ్యై వర్జన్యపత్నైర్

నమోఽస్తు వర్జమేదసే ॥

12-1-2

అనువాదం :

ఏ భూమిపై ప్రీహియవలు పండునో,

ఆహారార్థమై అవి ఉపయుక్తమగునో,

దేనిపై పంచప్రకారములైన కృత్యములు నడుచునో

విక్కడ సంవత్సరాంతం అన్నాదులు ఉత్పన్నములగనో,
ఇంద్రుడు దేని పాలకుడో,
ఆ పర్వత్యపత్నికి నా నమస్కారం

మంత్రము :

యస్యాః పురో దేవకృతాః

క్షేత్రే యస్యా వికుర్వతే ।

ప్రజాపతిః పృథివీం విశ్వగర్భా

మాశామాశాం రణ్యాం నః కృతోతు ॥

12-1-43

అనువాదం :

ఈ భూమిపైనే నగరములు దేవకృతములై ఉన్నవి
దీని ప్రత్యేక ప్రాంతములలో పురుషులు
తమ తమ పనులను నిర్వర్తిస్తున్నారు
ప్రజాపతి విశ్వగర్భయైన ఈ పృథివిని
దిక్కుదిక్కులా రమణీయంగా రూపొందిస్తున్నాడు

మంత్రము

నిధిం బిభ్రతీ బహుధా గుహా వసు

మడిం హిరణ్యం వృథివీ దదాతు మే ।

వసూని నో వసుదా రాసమానా

దేవీ దధాతు సుమనస్యమానా ॥

12-1-44

అనువాదం :

బహువిధ గృహాలలో ధనము, రత్నాదులు, బంగారము
మొదలైన నిధులను ధరిస్తున్న మా ఈ భూమి
మాకు వాటినన్నిటినీ ప్రసాదించుగాక ।
ధనదాత్రి అయిన ఈ దేవి మా పనులన్నిటినీ
సౌమనస్యంతో ధనమిచ్చి పూర్తిచేయుగాక ।
తగినంత ధనాన్ని మాకు ప్రసాదించుగాక ।

విషయ సూచిక

	పుట
పదకొండవ కాండ	3
మొదటి అనువాకం	5
1 వ సూక్తం	5
2 వ సూక్తం	44
రెండవ అనువాకం	71
3 వ సూక్తం	71
4 వ సూక్తం	127
మూడవ అనువాకం	149
5 వ సూక్తం	149
6 వ సూక్తం	171
నాల్గవ అనువాకం	192
7 వ సూక్తం	192
8 వ సూక్తం	217
ఐదవ అనువాకం	247
9 వ సూక్తం	247
10 వ సూక్తం	278

పన్నండవ కాండ

289

మొదటి అనువాకం

301

1 వ స్కూర్తం

301

రెండవ అనువాకం

382

2 వ స్కూర్తం

382

మూడవ అనువాకం

409

3 వ స్కూర్తం

409

నాల్గవ అనువాకం

465

4 వ స్కూర్తం

465

ఐదవ అనువాకం

509

5 వ స్కూర్తం (i)

509

,, ,, (ii)

513

,, ,, (iii)

515

,, ,, (iv)

523

,, ,, (v)

527

,, ,, (vi)

531

,, ,, (vii)

538

ఐదవ సంపుటము

11, 12 కాండలు

పదునొకండవ కాండ

అనువాకం - 1

సూక్తం-1

ము॥ : బ్రహ్మ ॥ దేవత బ్రహ్మాదనము ॥ చందస్సు : 1 అనుష్టుప్ ఛందః
 పంక్తి, 2,5 బృహతిగర్భా విరాట్ త్రిష్టుప్ 3 చతుష్పదా శాక్వర
 గర్భా జగతి 1,15,18,31 భువి త్రిష్టుప్ ; 8 ఉష్టిక్ : 7,12-14,19,
 22 23, 28,30,32-34 త్రిష్టుప్ 8 (త్రిపదా) విరాట్ గాయత్రీ : ॥
 శాక్వరాతి జాగతగర్భా జగతి 10 పురోతి జగతి విరాట్ జగతి : 11
 జగతి : 17,21,24-28,37 విరాట్ జగతి : 18 అతి జాగతగర్భా పరాతి
 జాగతి విరాదతి జగతి : 20 అతిజాగతగర్భా పరాశాక్వరా చతుష్పదా
 భువి జగతి : 27 అతిజాగతగర్భా భువి జగతి : 28 భువి జగతి :
 36 చతుష్పదా కతుమ్మత్కుష్టుక్ 38 పురో విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥
 మంత్రములు ॥ 37 ॥

వినియోగం :- ఇది అర్థసూక్తం. 'అగ్నే జాయస్వ' అనే మంత్రంతో మొద
 లయ్యే అర్థసూక్తానికి బ్రహ్మాదన నవంలో నిరుక్త హవిరభి
 మర్శన, సంపాత దాతృదన దానాదులలో వినియోగం

ఇందులో 'అగ్నే జాయస్వ' అనే మొదటి దానితో బ్రహ్మా
 దనాది నవయజ్ఞాదులలో అగ్నిని మఘిం అనుమంత్రణం
 చెయ్యాలి

'కృణుత ధూమం' అనే రెండవ దానితో మఘిస్తుండగా
 మొదట వచ్చే ధూమాన్ని అనుమంత్రణం చెయ్యాలి నాల్గవ
 పాదంతో పత్నీపరాపేక్షతో అగ్నిని అనుమంత్రణం చేయాలి

'అగ్నే అధినిష్ఠా' అనే మూడవ దానిలోని మూడు పాదాలతో
 మఘించగా జనించిన అగ్నిని అనుమంత్రణం చెయ్యాలి

'సమిద్ధః' అనే నాల్గవ దానితో, సమిధంతో అగ్నిని ప్రజ్ఞ
 లింప జేసి అనుమంత్రణం చెయ్యాలి

'ఉత్తమం నాకం' అనే నాల్గవ పాదాన్ని దాకతో పఠింప
 జేయాలి

‘ఉద్ధో భాగః’ అనే ఋక్తు ప్రథమ భాగంతో జరికుండాన్ని భూమిపై ఉంచాలి మిగత పాదత్రయంతో ఉదకపాత్రను వరచిన చర్యంపై ఉంచాలి

పైతృమేధంలో చయనం అను దానిలో ‘ఉద్ధో భాగః’ అనే ఋక్తుతో అస్థికలను రాళ్ళతోగాని, ఇటుకలతోగాని కప్పపెట్టాలి

‘అగ్నే చరుః’ అనే ఋక్తుతో చలన్థలిని అగ్నిపై నుంచాలి

ఇలాగే దర్శపూర్ణానలలోని చర్వధిక్రయణంలో కూడా దీనిని వినియోగించాలి

బ్రహ్మాదన సవనంలో శుద్ధాః పూతాః ‘ప్రహృడా శుద్ధాః’ అనే రెండు ఋక్తులను వినియోగించాలి

‘ఉరుః ప్రథస్వ’ అనే ఋక్తుతో చరుపాత్రను అగ్నిపై నుంచాలి అదే కర్మలో ‘ఉయః ప్రథస్వ’ అనే ఋక్తునటు దాల్చివచనంలో వినియోగం

‘ఉదేవా వేదిం’ అనే సూక్తానికి బ్రహ్మాదన సవనంలో, ‘అగ్నే జాయన్వ’ అనే సూక్తంతో పాటు వినియోగం చెప్పబడినది

మొదటి మంత్రంతో చరువును ఉద్వాసనం చేయాలి ‘అథ్యా వర్తన్వ’ అనే దానతో చరున్థలికి ప్రదక్షిణం చెయ్యాలి

‘అదితేర్హస్తం’ అనే ఋక్తుతో స్తుక్కును వేదిపై నుంచాలి, శృతం త్వ హవ్యం అనే మంత్రంతో నల్వరు అగ్నేయులను అననాలపై ఉపవేశింపజేయాలి

సోమరాజన్ ‘ అనే ఋక్తుతో ఆ నల్వరు ఋత్విక్కులను యజమానుడు అహ్వనించాలి

‘శుద్ధాః పూతాః’ అనే ఋక్తుతో ఆ ఋత్విక్కులకు హస్త ప్రక్షేపార్థం ఉదకం ఇవ్వాలి ‘ఇదం మే జ్యోతిః’ అనే ఋక్తుతో ఓదనంలో వారజ్యాన్ని ఉంచాలి

'సత్వం క్షేత్రాత్' అనే మధ్యమపాది ద్వయంతో దర్శనపై
ఉంచిన ఓదనాన్ని కొంచెం కదలించాలి

'ఇదం మే జ్యోతిః' అనే ఋక్కు చాత్యవచనంలో విని
యుక్త మైనది

'అగ్నో తుషానా' అనే ఋక్కు ప్రథమపాదంతో అగ్నిలో
పొట్టును ప్రేల్చాలి మిగతా పాదత్రయంతో ఫలీకరిణములను
ఉదాహనం చేయాలి

'శ్యామతః' మొదలైన ఋక్కులకు ఓదన సంపాదంలో
వికల్పంగా వినియోగం

'బభ్రైరధ్వరోః' అనే సూక్తానికి బ్రహ్మాదన సవంలో
అగ్నే జాయస్వ' అనే దాతో పాటు వినియోగం చెప్పబడినది

'మృతేన గాత్రా' అనే పాదంతో మృతంతో ఓదనాన్ని తద
పాలి 'కృత్యే వన్ధామ్' అనే చరమపాదాన్ని చాత్యే పఠింప
జేయాలి

'బ్రభ్రై రక్షః' ఇత్యాది ఋక్కులతో ఓదనాన్ని అనుమంత్రణం
చేయాలి సమాచినుష్వ' అనే మంత్రంతో అత్యాన్ని హోమం
చేయాలి

మంత్రము 1

అగ్నే జాయస్వాదితి రాధితేయం

బ్రహ్మాదనం పచతి పుత్రకామా ।

సప్త ఋషయో భూతకృత స్తే

త్యా మన్తస్తు ప్రజయా సహేహ

పదము :

అగ్ని । జాయస్వ । అదితిః । నాథితా । ఇయమ్ ।

బ్రహ్మ ఓదనమ్ । పచతి । పుత్రకామా ।

సప్త ఋషయః । భూతకృతః । తే ।

త్వా । మన్తన్తు । ప్రజయా । సహ । ఇహ

॥ 1 ॥

అనువాదం

మథనంతో ఓ అగ్ని ! అవిర్భవించు
ఇష్ట ఫలాన్ని అశిస్తూ ఈ అదితి
ఉత్తర కామనతో * బ్రహ్మాదనాన్ని
పచనం చేస్తున్నది.
సప్తర్షులు పృథివ్యాది స్రష్ట లైనవారు
ఓ అగ్ని ! నిన్ను ఈ దేవయజన కర్మలో
పుత్ర పౌత్రాది రూప మైన ప్రజతో కూడి
మథనం చేయుదురు గాక !

॥ 1 ॥

మంత్రము :

కృణుత ధూమం వృషణః సఖాయో-

ద్రోఘావితా వాచ మచ్ఛ ।

అయ మగ్నిః పృతనాషాద్ సువీరో

యేన దేవా అసహన్త దస్మాన్

॥ 2 ॥

* బ్రహ్మ కోసమై స్వాహాకారంతో అర్పించే అన్న మనీ, బ్రాహ్మణ కోసం
భోజనార్థం కల్పించే అన్న మనీ అర్థం

సదము :

కృ॒ణు॒త । ధూ॒మమ్ । వృ॒ష॒ణః । స॒ఖా॒యః ।

అ॒ద్రో॒ఘః॒ అవి॒తా । వా॒చమ్ । అ॒చ్ఛ ।

అ॒యమ్ । అ॒గ్నిః । పృ॒త॒నా॒షాద్ । సు॒రీ॒రః ।

యే॒న । దే॒వాః । అ॒సహ॒న్త । ద॒స్మాన్

॥ 2 ॥

అనువాదం :

కోరికలు తీర్చువారు,

సర్వ జగన్నిత్రభూతులు అయి,

ఋత్విక్కులైన మీరు - ధూమం వచ్చునట్లు చేయండి

సుచరిత్రులైన యజమానులకు రక్షక మైన

శ్రుతివాక్యాన్ని అభిలక్షించి

ఈ అగ్ని శాత్రువసేనలను అభిభవిస్తాడు.

సువీరులతో కూడిన ఈ అగ్నితో

ఇంద్రాదులు దస్యులను అభిభవించినారు

॥ 2 ॥

మంత్రము :

అగ్నే॒రజ॑ని॒ష్ఠా మహా॑తే వీ॒ర్యా॒య

బ్ర॒హ్మో॒దనా॒య ప॑ర్త॒వే జాత॑వేదః ।

స॒ప్త॒ఋ॒షయో॑ భూ॒తకృ॑త స్తే త్వో॒-

ఊ॒జన॑ న్న॒స్యై రయి॑ం సర్వ॒వీ॒రం ని య॑చ్ఛ

॥ 3 ॥

పదము:

అగ్ని | అజనిష్ఠాః | మహతే | వీర్యాఽయ |

బ్రహ్మఽపిదనాయ | పక్తవే | జాతఽవేదః |

సప్తఽఋషయః | భూతఽకృతః | తే | త్వా |

అజీజనన్ | అస్మై | రయిమ్ | సర్వఽవీరమ్ | ని | యచ్చ || ౧ ||

అనువాదం:

ఓ అగ్ని! నీవు ఉత్పన్నుడ వైనావు
ప్రభూత వీర్యార్థమై ఓ జాతవేదా!
బ్రహ్మాదనాన్ని పచనం చేయుటకు
పృథివ్యాది స్రష్ట లైన సప్తర్షులు నిన్ను ఉత్పన్నం చేసినారు
ఈ పత్నికోసమై పుత్రపౌత్రాది రూపమైన
ధనాన్ని ప్రసాదించు

|| ౧ ||

మంత్రము:

సమిధో అగ్ని సమిధా సమిధ్యస్వ

విద్వాన్ దేవాన్ యజ్ఞయాం ఏహ వక్షః |

తేభ్యో హవిః శ్రవయం జాతవేద

ఉత్తమం నాక మధి రోహ యేమమ్

|| ౪ ||

పదము

సమ్ఽఞ్ధః | అగ్ని | సమ్ఽఞ్ధా | సమ్ | ఞ్ధ్యస్వ |

విద్వాన్ | దేవాన్ | యజ్ఞయాన్ | ఆ | ఞ్హ | వక్షః |

తేభ్యః । హవిః । శ్రపయన్ । జాతఽవేదః ।

ఉత్తమమ్ । నాకమ్ । అధి । రోహయ । ఇమమ్ ॥ 4 ॥

అనువాదం :

నందీపుడ వైన ఓ లగ్ని । నీవు
సమిధలతో జాజ్వల్యమానుడ వైనావు
విద్వాంసుడ వైన నీవు
యజ్ఞార్థులైన దేవతలను ఆవహించు
ఓ జాతవేదా ! ఆ దేవతల నుంచి
బ్రహ్మాదన లక్షణ మైన హవిస్సును
పచనం చేసి ఈ యజమానుని
ఉత్తమ మైన స్వర్గలోకాన్ని అధిరోహించునట్లు చెయ్యి ॥4॥

మంత్రము :

త్రేధా భాగో నిహితో యః పురా
వో దేవానాం పితృణాం మర్త్యానామ్ ।

అంశాన్ జానీధ్వం వి భజామి తాన్ వో
యో దేవానాం స ఇమాం పారయాతి ॥ 5 ॥

పదము :

త్రేధా । భాగః । నిఽహితః । యః । పురా ।

వః । దేవానామ్ । పితృణామ్ । మర్త్యానామ్ ।

అంశాన్ । జానీధ్వమ్ । వి । భజామి । తాన్ । వః ।

యః । దేవానామ్ । సః । ఇమామ్ । పారయాతి ॥ 5 ॥

అనువాదం:

మీ దేవతలకు, పితరులకు మర్త్యులకు
 మూడు భాగాలుగా చేయబడిన తండులములతో
 పురానిహిత మైనది
 ఓ దేవతలారా ! మీ మీ భాగములను తెలుసు కొనండి.
 మీకై ఆ భాగములను నేను వేరు వేరు చేస్తున్నాను
 అందులో దేవతల భాగం
 అగ్నిలో వ్రేల్చబడినదై ఈ పత్తికి
 ఇష్టఫల ప్రాప్తి కల్పిస్తుంది

॥ ౧ ॥

మంత్రము

అగ్నే సహస్వా నభిభూ రభీదసి

నీచో న్యుఽబ్జ ద్విషతః సపత్నాన్ ।

ఇయం మాత్రా మీయమానా మితా చ

సజాతాం సే బలిహృతః కృణోతు

॥ 6 ॥

పదము

అగ్నే । సహస్వాన్ । అభిభూః । అభి । ఇత్ । అసి ।

నీచః । ని । ఉబ్జ । ద్విషతః । సపత్నాన్ ।

ఇయమ్ । మాత్రా । మీయమానా । మితా । చ ।

సజాతాన్ । తే । బలిహృతః । కృణోతు

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని ! పరాభిభవనక్షమ మైన బలం కలవాడవు
అందువలననే శత్రువులను అభిభవించ గలవాడవు
దేవీమలను, మా శత్రువులను - మాకు
అప్రియకారులైన శత్రువులను
అధోముఖులనుగా పడవేయి
నిర్మాతతో క్రియమాణ మైన ఈ శాల
ఓ యజమానుడా ! నీకు సమానజనులైన పురుషులను
బలి నిచ్చు వారినిగా కల్పించు గాక !

॥ 6 ॥

మంత్రము :

సాకం సజాతైః పయసా సహై-

ధ్యుదుభైనాం మహతే వీర్యాఽయ ।

ఊర్ధ్వ నాకస్యాధి రోహ విష్టపం

స్వరో లోక ఇతి యం వదన్తి

॥ 7 ॥

పదము

సాకమ్ । సజాతైః । పయసా । సహ । ఏధి ।

ఉత్ । ఉబ్ధ । ఏనామ్ । మహతే । వీర్యాఽయ ।

ఊర్ధ్వః । నాకస్య । అధి । రోహ । విష్టపమ్ ।

స్వఃఽగః । లోకః । ఇతి । యమ్ । వదన్తి

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఓ యజమానా ! సజాతులతో పాటు
క్షీరం వంటి కర్మఫలంతో పాటు ఎదిగిరా
ఈ యజమాన పత్నిని అధిక వీర్యశుద్ధికై
ఉన్నత శిరస్కను చేయి
ఓ యజమానుడా ! నీవు దేహవసాన
సమయంలో ఊర్వాభిముఖుడవై
స్వర్గాన్ని అధిరోహించు
ఆ స్వర్గం సుకృత ఫలోపభోగ ప్రదేశ మని
అభిజ్ఞులు వాకొంటారు

॥ 7 ॥

మంత్రము :

ఇ॒యం మ॒హి ప్ర॒తి గృ॒హ్ణాతు చ॒ర్మ

పృ॒థివీ దే॒వీ సు॒మన॑స్యమానా ।

అథ॑ గచ్ఛే॒మ సు॒కృ॒తస్య॑ లో॒కమ్

॥ 8 ॥

పదము

ఇ॒యమ్ । మ॒హి । ప్ర॒తి । గృ॒హ్ణాతు । చ॒ర్మ ।

పృ॒థివీ । దే॒వీ । సు॒మన॑స్యమానా ।

అథ॑ । గచ్ఛే॒మ । సు॒కృ॒తస్య॑ । లో॒కమ్

॥ 8 ॥

అనువాదం :

మా ముందున్న ఈ యజమాన భూమి
పృథ్వీ చర్మంతో అస్తిర్యమాణ మగు గాక !
దానితో పాటు పృథివీదేవి అనుగ్రహ బుద్ధి కలది అగు గాక !
తదనంతరం సుకృత లోకమును పొందుదుము గాక ! ॥ 8 ॥

పంక్రము :

ఏ॒తా గ్రా॒వాణా॑ స॒యుజా॑ యు॒క్తి చ॒ర్మణి॑

నిర్భి॑స్త్వంశూన్ య॒జమా॑నాయ సాధు ।

అవ॒ఘ్న॒తీ ని జహి॑ య ఇ॒మాం పృ॒తన్య॑వ

ఉ॒ర్ధ్వం ప్ర॒జా ము॒ద్భర॑ స్త్వదూ॒హ

॥ ౭ ॥

పదము :

ఏ॒తా । గ్రా॒వాణా॑ । స॒యుజా॑ । యు॒క్తి । చ॒ర్మణి॑ ।

నిః । భి॒న్తి । అంశూన్ । య॒జమా॑నాయ । సాధు ।

అవ॒ఘ్న॒తీ । ని । జహి॑ । యే । ఇ॒మామ్ । పృ॒తన్య॑వః ।

ఉ॒ర్ధ్వమ్ । ప్ర॒జామ్ । ఉత్॑భర॒న్తి । ఉత్ । ఉ॒హ

॥ ౭ ॥

అనువాదం :

ఓ ఋత్విక్తా! ఈ ముందున్న రాశ్వవంటి రోలు, రోకలిని కలిపి
అహవనీయార్థం అస్తిర మైన ఈ యజనంపై ఉంచు
ఇవి సోమాంశు రూపము లైన ప్రీహులను
యజమానునకై బాగుగా పొట్టు పోవునట్లు చేయు గాక!
దంచుతున్న ఓ పత్నీ! విదారణం చెయ్యి
ఈ మా సంతాన హననార్థం ఏ శత్రువు లైతే తమ సేనలను
కూడగట్టుకొని వస్తున్నారో, వారిని వధించు
ముసలమును పైకెత్తి మా సంతానాన్ని
ఉన్నత స్థానానికి చేర్చు.

॥ ౭ ॥

మంత్రము:

గృహాణ గ్రావాణౌ సకృతౌ వీర హస్త

ఆ తే దేవా యజ్ఞీయా యజ్ఞ మగుః ।

త్రయో వరా యతమాం స్త్వం వృణీషే

తా స్తే సమృద్ధి రిహ రాధయామి

॥ 10 ॥

పదము:

గృహాణ । గ్రావాణౌ । సకృతౌ । వీర । హస్తే ।

ఆ । తే । దేవాః । యజ్ఞీయాః । యజ్ఞమ్ । అగుః ।

త్రయః । వరాః । యతమాన్ । త్వమ్ । వృణీషే ।

తాః । తే । సమ్మృద్ధీః । ఇహ । రాధయామి

॥ 10 ॥

అనువాదం:

ఓ వీరుడా! (అధ్వర్యూ!)

నీ చేతులలోనికి సుకృతము లైన

ఉలూఖల ముసలములను తీసుకో

యజ్ఞార్హు లైన దేవతలు నీ యజ్ఞమునకు వచ్చినారు

కోరుకోవలసిన మూడు పరములను

ఓ యజమానుడా! నీవు కోరుకో

నీవు కోరే ఆ సమృద్ధులను

ఈ యజ్ఞంలో సాధిస్తాను

॥ 10 ॥

మంత్రము ।

ఇ॒యం తే॒ ధీ॒తి రి॒దమ్ తే॒ జని॒త్రమ్

గృ॒హ్ణాతు॒ త్వా మ॒ది॒తిః శూ॒రపు॒త్రా ।

ప॒రా పు॒నీహి॒ య ఇ॒మాం పృ॒తన్య॑వోఽ

స్యై॒ రయిం స॒ర్వవీ॒రం ని య॑చ్ఛ

॥ 11 ॥

పదము

ఇ॒యమ్ । తే॒ । ధీ॒తిః । ఇ॒దమ్ । ఓం ఇ॒తి । తే॒ । జని॒త్రమ్ ।

గృ॒హ్ణాతు॒ । త్వామ్ । అ॒ది॒తిః । శూ॒రపు॒త్రా ।

ప॒రా । పు॒నీహి॒ । యే॒ । ఇ॒మామ్ । పృ॒తన్య॑వః ।

అ॒స్యై॒ । రయిమ్ । స॒ర్వపు॒రమ్ । ని । య॑చ్ఛ

॥ 11 ॥

అనువాదం

(ఓ శూర్పమా !) నీవు చేసే తండుల

తుపావివేదనమే పానము

ఈ పరాపవన కర్మే నీ జననానికి నిమిత్త మైనది

ఇలాంటి నిన్ను వీరపుత్ర అయిన అదితి చేపట్టును గాక !

ఏ శత్రువులు ఈ పత్నిని హింసించుటకై

సేనలను కూర్చుకొన్నారో, వారిని నిరసించుటకు

ఈ తండులముల నుంచి పొట్టును వేరుగా చెయ్యి

ఈ పత్నికి సర్వ వీరసంతానాన్ని, ధనాన్ని

కావలసినంత ప్రసాదించు,

॥ 11 ॥

మంత్రము

ఉపశ్వసే ద్రువయే సిదతా యూయం

వి విచ్యధ్వం యజ్ఞియాస స్తుషైః ।

శ్రియా సమానా నతి సర్వా నైవిరి

మాధస్పదం ద్విషత స్పాదయామి

॥ 12 ॥

పదము :

ఉపశ్వసే । ద్రువయే । సిదత । యూయమ్ ।

వి । విచ్యధ్వమ్ । యజ్ఞియాసః । తుషైః ।

శ్రియా । సమానాన్ । అతి । సర్వాన్ । స్యామ ।

అధఃపదమ్ । ద్విషతః । పాదయామి

॥ 12 ॥

అనువాదం

నిజ మైన ఫలం కోసం ఓ తండులములారా !

మిమ్ములను సముదాయిస్తున్నాను

మీరు ఈ చేతులో నివసించండి

యజ్ఞార్థులైన మీరు పొట్టు నుండి వేరుపడండి

నీవు సృష్టించిన సంపదతో సర్వపురుషులను అతిక్రమించ గలను

శత్రువులను కాళ్ళ కింద పెట్టి నలిపివేయ గలను ॥ 12 ॥

మంత్రము

పరేహి నారి పునరేహి క్షిప్ర

మపాం త్వా గోష్ఠో ధ్యరుక్షద్ భరాయ ।

తాసాం గృహ్ణితాద్ యతమా యజ్ఞియా

అసన్ విభాజ్య ధీరీతరా జహితాత్

॥ 12 ॥

పదము :

పరా । ఇహి । నారి । పునః । ఆ । ఇహి । క్షిప్రమ్

అపామ్ । త్వా । గోఽన్థః । అధి । అరుక్షత్ । భరాయ ।

తాసామ్ । గృహ్ణితాత్ । యతమాః । యజ్ఞియాః ।

అసన్ । విభాజ్య । ధీరీ । ఇతరాః । జహితాత్

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఓ నారీ ! నీటికై జలాశయానికి వెళ్ళు

నీరు తీసుకుని త్వరగా తిరిగి రా

ఆ సమయంలో నిన్ను ఉదకగోష్ఠం అధిరోహించు గాక !

ఆ దొరికిన నీటి సదుపయోగము లైనవి

వీ మాత్రమున్నవో వాటిని ఘటాదులతో కొనిరా

యజ్ఞేతరము లైన ఉదకములను

ధీరురాల వైన నీవు విభజించి వదలివేయి

॥ 14 ॥

మంత్రము :

విమా అగు ర్యోషితః శుష్కమానా

ఉత్తిష్ఠ నారి తవనం రభస్వ ।

సువత్సీ పత్యా ప్రజయా ప్రజావత్యా

త్వాగన్ యజ్ఞః వ్రతీ కుమ్భం గృభాయ

॥ 15 ॥

పదము:

ఉర్జః । భాగః । నిఽహితః । యః । పురా । వః ।

ఋషీఽప్రశస్థా । అవః । ఆ । కర । ఏతాః ।

అయమ్ । యజ్ఞః । గాతుఽవిత్ । నాథఽవిత్ । ప్రజాఽవిత్ ।

ఉగ్రః । పశుఽవిత్ । వీరఽవిత్ । వః । అస్తు

॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఓ ఉదకములారా ! మీ సారభూత మైన
జలరాశి లంకం పూర్వం బ్రహ్మకల్పితమై ఉన్నది.
ఓ పత్నీ ! ఈ కొనిపచ్చిన ఉదకం బ్రహ్మతో ప్రశంసిత మైనది
దీనిని అస్తిర్థ మైన చర్మంపై ఉంచు.
ఈ బ్రహ్మాదన సవ మనె యజ్ఞం స్వర్గమార్గ లంభక మైనది
స్వర్గాది ఫలములను ఇచ్చునది
సంతాన లంభక మైనది ఉగ్ర మైనది
పశు లంభక మైనది కర్మకారులకు లంభక మైనది
ఓ యజమాన పత్నీదులారా ! మీకు
ఇది ఫలప్రద మగు గాఢ !

॥ 15 ॥

మంత్రము:

అగ్నే చరు ర్యజ్ఞియ స్వాధ్యరుక్ష

చుచి స్తపిష్ఠ స్తపసా తపై నమ్ ।

ఆర్షేయా దైవా అభిసంగత్య భాగ-

మిమం తపిష్ఠా ఋశుభి స్తపస్తు

॥ 16 ॥

పదము

అగ్ని | చదుః | యజ్ఞియః | త్వా | అధి | అరుక్షత్ |

శుచీః | తపిష్ఠాః | తపసా | తప | ఏనమ్ |

అర్దేయాః | దైవాః | అభిసంగత్య | భాగమ్ |

ఇమమ్ | తపిష్ఠాః | ఋతుభిః | తవన్తు

॥ 16 ॥

ఆనువాదం

ఒ అగ్ని | నిన్ను యజ్ఞము మైన

హవిఃపాత్ర అధిరోగించు గాక |

పరిశుద్ధ మైన, పాపశాంతికర మైన,

సంతాపక మైన అత్మీయ లేజన్సుతో

ఈ చరువును నీవు త్పం వెయ్యి

అర్దేయ బ్రాహ్మణులు, ఇంద్రాది దేవతలు

వారి వారి భాగములను పొంది తపిస్తులై ఈ చరువును

వసంతాది కాల విశేషములతో

తపింప జేయుదురు గాక |

॥ 16 ॥

మంత్రము:

శుద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా ఇమా

అప శ్చరు మప సర్పన్తు శుభ్రాః |

అదుః ప్రజాం టహులాన్ వశూన్ నః

వక్తౌదనస్య నికృతా మేతు లోకమ్

॥ 17 ॥

పదము:

శుద్ధాః । పూతాః । యోషితాః । యజ్ఞియాః । ఇమాః ।

ఆపః । చరుమ్ । అవ । సర్పన్తు । శుభ్రాః ।

అదుః । ప్రక్షామ్ । బహులాన్ । వశూన్ । నః ।

పక్తా । ఓదనస్య । సుక్షృతామ్ । ఏతు । లోకమ్ ॥ 17 ॥

అనువాదం:

శుద్ధములు, పవిత్రములు,
నారీ రూపములు, యజ్ఞార్హములు నైన
ఈ కొనివచ్చిన ఉదకములు చరువును
ప్రవేశించు గాక !

ఆ నీరు మాకు పుత్రాదిరూప మైన సంతానాన్ని
గో మహిషాది పశువులను ప్రసాదించు గాక !

ఓదన పాచకు డైన యజమాని
పుణ్యలోకములకు వెళ్ళు గాక !

॥ 17 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మణా శుద్ధా ఉత పూతా యుజేన
సోమ స్యాంశవ స్తద్బలా యజ్ఞియా ఇమే ।

ఆవః ప్ర వీశత వ్రతి గృహ్లాతు వ-

శ్చరు రిమం పక్త్యా సుకృతా మేత లోకమ్ ॥ 18 ॥

పదము:

బ్రహ్మదా । శుద్ధాః । ఉత । మహతాః । ఘృతేన ।

సోమస్య । అంశవః । తణ్డూలాః । యజ్ఞియాః । ఇమే ।

అవః । ప్ర । విశత । ప్రతి । గృహ్లాతు । వః ।

చరుః । ఇమమ్ । పక్త్వా । సుకృతామ్ । ఏత । లోకమ్ ॥ 18 ॥

అనువాదం

మంత్రంతో పరిశుద్ధము లైనవి, క్షరణశీలము లైన
ఉదకములతో ప్రక్షాళితము లైనవి,
అమృతలతా ఖండములు, యజ్ఞార్హములు నైన
ఈ తండులములు, స్థాలిగతిము లైన ఉదకములలో
ప్రవేశించు గాక ।
ఆ స్థాలి మిమ్ములను స్వీకరించు గాక ।
ఈ అన్నాన్ని పచనం చేసి
సుకృతలోకాన్ని పొందుదురు గాక ।

॥ 18 ॥

మంత్రము

ఉరుః ప్రథస్య మహతా మహిమ్నా

సహస్రవృష్టః సుకృతస్య లోకే ।

ఏకామహాః ఏతరః ప్రణోపజాః

హం పక్తా పశ్చాదశస్త్రీ అస్మి

॥ 19 ॥

పదము

ఉరుః । ప్రథస్వ । మహతా । మహిమ్నా ।

సహస్రపృష్ఠః । సుకృతస్య । లోకే ।

పితామహః । పితరః । ప్రజా । ఉపజా ।

అహమ్ । పక్తా । పశ్చిదశః । తే । అస్మి

॥ 19 ॥

అనువాదం

ఓ ఓదనమా ! పుణ్య ఫలభూత మైన లోకంలో
అధిక మహిమతో, విస్తీర్ణ మైన
సహస్రావయవ పూర్ణంగా విస్తరించు
మా పితరులు ఓ ఓదనమా ! నీతో తృప్తి చెందెదరు
మా పుత్రుడుహితాదులను, అనంతర పుత్రాదులను
నీవు తృప్తిపరుస్తున్నావు
బ్రహ్మాదనాన్ని పచనం చేసిన నేను
ఎంచదశ సంఖ్యాకుడను అవుతున్నాను
నేను చేసే ఈ కర్మతో అందరూ సంతృప్తి చెందుదురుగాక ! ॥19॥

మంత్రము

సహస్రపృష్ఠః శతధారో అక్షితో

బ్రహ్మాదనో దేవయానః స్వర్గః ।

అమూం స్త ఆ దధామి ప్రజయా రేష

యైనాన్ బలిహారాయ మృడతా న్మహ్య మేవ

॥ 20 ॥

పదము

సహస్రపృష్ఠః । శతధారః । అక్షితః ।

బ్రహ్మహిదనః । దేవయానః । స్వర్గః ।

అమూనః । తే । ఆ । దధామి । ప్రజయా । రేషయ ।

వినాన్ । బలిహారాయ । మృదతాత్ । మహ్యమ్ । ఏవ ॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఓ యజమానుడా ! నీవు చేసే ఈ సవయజ్ఞం
సహస్ర పృష్ఠము, శతధారము,
అక్షీయమాణము, దేవయానము,
ఫలభూత మైన స్వర్గ సాధనభూతము అయినది
నీకు బలి ఇచ్చుటకై ఈ నజాతులైన వారిని
అభిముఖంగా నిలుపుతున్నాను,
వీరిని పుత్రభృత్యాదులను అర్చికరించు (తగ్గునట్లు చేయి)
నన్నే పైర చేప్పిన సవయజ్ఞం సుఖపెట్టు గాక ! ॥ 20 ॥

మంత్రము :

ఉదీహి వేదిం ప్రజయా వర్ధయేనాం

నుదస్య రక్షః ప్రతరం ధీహ్యేనామ్ ।

క్రీయా సమానా నతి సర్వా నైవిరి

మాధస్యదం ద్విషత స్పాదయామి

॥ 21 ॥

పదము :

ఉత్¹పహి¹ । వేదిమ్¹ । ప్ర²జయా¹ । వర్తయ¹ । ఏనామ్¹ ।

నుదస్వ¹ । రక్షః¹ । ప్ర²తరమ్¹ । ధీహి¹ । ఏనామ్¹ ।

శ్రీయా¹ । నమానాన్¹ । అతి¹ । సర్వాన్¹ । స్యామ¹ ।

అధః²పదమ్¹ । ద్విషతః¹ । పాదయామి¹

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఓ పశ్వాదనమా । వేది పైనికి ఎక్కి రా

ఈ యజమానురాలిని సంతానంతో వర్ధిల్ల జెయ్యి

యజ్ఞవిఘాతకు దైన రాక్షసుని

ఇక్కడ నుంచి తరిమివెయ్యి

అలాగే ఈ యజమానురాలిని

ప్రకృష్టతరురాలినిగా చెయ్యి

నీవు సృష్టించిన సంవదతో సర్వులను అతిక్రమించ గలను

శత్రువులను కాళ్ళక్రింద పెట్టి నలిపివేయ గలను ॥ 21 ॥

మంత్రము

అథ్యావర్తస్వ పశుభిః సహైనాం

ప్రత్య జేనాం దేవతాభిః సహైధి ।

మా త్వా ప్రాప చ్చపథో మాభిచారః

స్వే జ్ఞేత్రే అనమీవా వి రాజ

॥ 22 ॥

పదము

అభి॒ఽఆ॒వర్త॑స్వ । పశు॒ఽభిః॑ । సహ॑ । ఏనామ్ ।

ప్ర॒త్యజ్ఞే॑ । ఏనామ్ । దే॒వతా॑భిః । సహ॑ । ఏధి॑ ।

మా । త్వా॑ । ప్ర॒ । ఆ॒పత్ । శప॑థః । మా । అభి॒ఽదారః॑ ।

స్వే॑ । క్షీ॒త్రే॑ । అన॑మివా । వి । రాజ

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఓ బ్రహ్మోదనమా ! ఈ పత్నీయజమానాదులను
పశువులతో అభ్యావర్తనం చెయ్యి
అలాగే యష్టవ్య దేవతలతో పాటు
అభిముఖంగా వెళ్ళు
ఓ యజమాన దంపతులారా !
ఇతరులు పెట్టే శాపం మీకు తగులకుండు గాక !
అలాగే పరకృత మైన అభిచార కర్మ
మీకు తగులకుండు గాక !
స్వకీయస్థానంలో రోగరహితులై
విరాజిల్లుదురు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము ।

ఋతే॑న త॒ష్టా మన॑సా హి॒తైషా॑

బ్ర॒హ్మోద॑నస్య విహితా॑ వేది ర॒గ్రే॑ ।

అం॒స॒ద్రిం శు॒ద్ధా ముప॑ ధేహి॑ నారి

త॒త్రోద॑నం సాదయ॑ దై॒వానామ్

॥ 23 ॥

పదము :

ఋతేన । తష్టా । మనసా । హితా । ఏషా ।

బ్రహ్మఽఽదనన్య । విఽహితా । వేదిః । అగ్రే ।

అంసద్రీమ్ । శుద్ధామ్ । ఉప । ధీహి । నారి ।

తత్ర । ఓదనమ్ । సాదయ । దైవానామ్

॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఋతంతో తనూకృతమై, మనస్సుతో ధృతమై,

ఏవంగుణ విశిష్ట మైన వేది

బ్రహ్మదానానికి ముందు

మహర్షులతో కల్పితమై ఉన్నది

ఓ నారి ! దేవ, మనుష్య, పితృసంబంధి

వివిధ భాగోపేత మైన,

అనుపహత మైన వేది సమీపంలో ఉండు

ఆ వేదిపై పక్వ మైన ఈ ఓదనాన్ని

దేవతలకు సంప్రాప్తింప జేయి

॥ 23 ॥

మంత్రము

అదీతే ర్హస్తాం స్రుచ మేతాం ద్వితీయాం

సప్తఋషయో భూతకృతో యా మకృత్విన్ ।

సా గాత్రాదీ విదు ష్కిదనన్య

దర్శి ర్వేద్యా మధ్యేనం చినోకు

॥ 24 ॥

పదము

అదితేః । హస్తామ్ । స్రుదమ్ । ఏతామ్ । ద్వితీయామ్ ।
 సప్త ఋషయః । భూతఋతః । యామ్ । అశ్వత్థన్ ।
 సా । గాత్రాణి । విదుషీ । ఓదనస్య ।

దర్శ్యః । వేద్యామ్ । అధి । ఏనమ్ । చినోతు ॥ 24 ॥

అనువాదం :

అదితి ఏ ద్వితీయ హస్తాన్ని హోమసాధన
 భూత మైన స్రుక్కునుగా
 ప్రాణి సప్త ఋషిలయిన సప్తర్షులు చేసినారో, ఆ ఈ దర్శ్య (స్రక్కు)
 పశ్య మైన ఓదన శరీరాద్యవయవములను తెలిసినదై
 వేదిపై బ్రహ్మాదనమును స్థాపించు గాక ! ॥ 24 ॥

మంత్రము :

శృతం త్వా హవ్య ముప సిదన్తు దైవా
 నిఃసృప్యగ్నేః పునరేనాన్ ప్ర సిద ।
 సోమేన హతో జతరే సిద బ్రహ్మణా-
 మార్షేయా స్తే మా రిషన్ ప్రాశితారః ॥ 25 ॥

పదము :

శృతమ్ । త్వా । హవ్యమ్ । ఉప । సిదన్తు । దైవాః ।
 నిఃసృప్య । అగ్నేః । పునః । ఏనాన్ । ప్ర । సిద ।

సోమేన । పూతః । జఠరే । సిద । బ్రహ్మహామ్ ।

ఆర్షేయాః । తే । మా । రిషన్ । ప్రబ్రాహ్మతారః ।

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఓ ఓదనమా । పక్వమై, హవనయోగ్య మైన

నిన్ను దేవతలు సమీపింతురు గాక !

నీవు అగ్ని సకాశం నుంచి వచ్చి తిరిగి

వీరిని అనుగ్రహింతువు గాక !

అమృతమయ మైన సోమరసంతో పూతమై,

బ్రాహ్మణుల జరరంలో ప్రవేశించు

ఆర్షేయులైన బ్రాహ్మలు, ఓదన భోక్తలు

నశింపకుందురు గాక !

॥ 25 ॥

మంత్రము :

సోమ రాజ స్తన్వింజ్ఞాన మా వపైభ్యః

సుబ్రాహ్మణా యతమే త్వోపసిదాన్ ।

ఋషి నార్షేయాం స్తవసోధి జాతాన్

బ్రహ్మదనే సుహవా జోహవీమి

॥ 26 ॥

పదము :

సోమ । రాజన్ । నమ్నంజ్ఞానమ్ । ఆ । వప । ఏభ్యః ।

సుబ్రాహ్మణాః । యతమే । త్వా । ఉపసిదాన్ ।

ఋషీన్ | ఆర్షేయాన్ | తపసః | అధీ | జాతాన్ |

బ్రహ్మ౭పదనే | సు౭హవా | జోహపీమి || 26 ||

అనువాదం

ఓ రాజా | సోమా | తదాత్మక బ్రహ్మాదనా |
భోక్తలైన బ్రాహ్మణులకు సంజ్ఞానం కలిగించు
జాతీయులైన బ్రాహ్మణులు నిన్ను నమిపిస్తున్నారు
ఈ జోభనాహ్వన యైన పత్ని ఆర్షేయ
బ్రాహ్మణులను బ్రహ్మాదనమునకై
పదేపదే ఆహ్వానిస్తున్నాను.

|| 26 ||

మంత్రము

శ్రద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా ఇమా
బ్రహ్మణాం హస్తేషు ప్రప్రథక్ సాదయామి |

యత్కామ ఇద మభిషిల్చామి వోహ-

మిన్ద్యో మరుత్వా స్తన్ దదా దిదం మే || 27 ||

పదము

శ్రద్ధాః | పూతాః | యోషితః | యజ్ఞియాః | ఇమాః |

బ్రహ్మణామ్ | హస్తేషు | ప్రప్రథక్ | సాదయామి |

యత్కామః | ఇదమ్ | అభిషిల్చామి | వః | అహమ్ |

ఇన్ద్రోః | మరుత్వాన్ | సః | దదాత్ | ఇదమ్ | మే || 27 ||

అనువాదం :

శుద్ధములు, పవిత్రములు అయిన స్త్రీరూప
యజ్ఞార్థ ఉదకములను బ్రాహ్మణుల
హస్తముల యందు ఉంచుతున్నాను
ఓ ఉదకములారా ! మిమ్ములను
నేను ఏ కోరికతో ఇప్పుడు సేవనం చేస్తున్నానో,
దానిని మరుద్గణయుక్తుడైన ఇంద్రుడు
నాకు ప్రసాదించు గాక !

॥ 27 ॥

మంత్రము

ఇదం మే జ్యోతి రమృతం హిరణ్యం
పక్వం క్షేత్రాత్ కామదుఘా మ ఏషా ।

ఇదం ధనం ని దధే బ్రాహ్మణేషు

కృణ్వే పథ్నాం పితృషు యః స్వర్గః

॥ 28 ॥

పదము

ఇదమ్ । మే । జ్యోతిః । అమృతమ్ । హిరణ్యమ్ ।

పక్వమ్ । క్షేత్రాత్ । కామదుఘా । మే । ఏషా ।

ఇదమ్ । ధనమ్ । ని । దధే । బ్రాహ్మణేషు ।

కృణ్వే । పథ్నామ్ । పితృషు । యః । స్వర్గః

॥ 28 ॥

అనువాదం :

ఈ స్వర్గం అమృతమైనది నాకు జ్యోతిగా ఉన్నది
పక్వమైన ఈ అన్నం నాకు కామధేనువుగా ఉన్నది

ఈ ధనం బ్రాహ్మణులకు ఇస్తున్నాను
అది స్వర్గలోకంలో కోటి గుణిత మౌతుంది
నా పితరుల విషయంలో వారుకోరే
స్వర్గమునకు మార్గాన్ని వేస్తుంది

॥ 28 ॥

మంత్రము :

అగ్నౌ తుషానా వప జాతవేదసి

పరః కమ్పూకాం అప మృడ్ధి దూరమ్ ।

ఏతం శుశ్రుమ గృహరాజస్య భాగ-

మథో విద్య నిర్ఋతే రాగధేయమ్

॥ 29 ॥

పదము

అగ్నౌ । తుషాన్ । ఆ । వప । జాతవేదసి ।

పరః । కమ్పూకాన్ । అప । మృడ్ధి । దూరమ్ ।

ఏతమ్ । శుశ్రుమ । గృహరాజస్య । భాగమ్ ।

అథో ఇతి । విద్య । నిఋతేః । భాగధేయమ్

॥ 29 ॥

అనువాదం :

(ఓ ఋత్విక్వా !) జాతవేది అయిన అగ్నిలో

బ్రహ్మాదనార్థమైన తండులముల నుంచి

విడదీసిన పొట్టును ప్రక్షేపించు

ఫలీకరణములను తరువాత దూరంగా

కాలితో తోసివేయి

గృహాధిపతి అయిన వాస్తునాథుని
కంబుకాఖ్యమనే భాగాన్ని గూర్చి మేము విన్నాము.
మఱిన్ని నిర్ఘృతి భాగధేయూన్ని కూడా
తెలుసుకుని ఉన్నాము.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

శ్రామ్యతః పచతో విద్ధి సున్వతః

పన్థాం స్వర్గ మధి రోహ యైనమ్ ।

యేన రోహత్ పర మాపద్య యద్ వయ

ఉత్తమం నాకం పరమం వ్యోమ

॥ 30 ॥

పదము :

శ్రామ్యతః । పచతః । విద్ధి । సున్వతః ।

పన్థామ్ । స్వర్గమ్ । అధి । రోహయ । వినమ్ ।

యేన । రోహత్ । పరమ్ । అపద్య । యత్ । వయః ।

ఉత్తమమ్ । నాకమ్ । పరమమ్ । విమమ్

॥ 30 ॥

అనువాదం :

దీక్షారూపమైన తపస్సును చేస్తున్న,
ఉత్తరీతిలో బ్రహ్మదనాన్ని పచనం చేస్తున్న,
సోమాభిషవం చేస్తున్న యజమానులను
ఓ బ్రహ్మదనమా ! నివు ఎరుగుదువు.
వీరిని స్వర్గానికి వెళ్ళే మార్గాన్ని అధిరోహింప జెయ్యి.

ఉత్తమ నాకాన్ని పరమవ్యోమాన్ని
చేరుకునే మార్గాన్ని ఇతడు అరోహించు గాక!
ఉత్కృష్ట పక్షిరూపమును గ్రహించి
ఆ మార్గాన్ని అధిరోహించు గాక!

॥ 30 ॥

మంత్రము:

బ్ర॒థే ర॒ధ్వ॒ర్యో ముఖ॑ మే॒తత్ వి॒ష్ణు-
ఢ్యోజ్ఞా॑య లో॒కం కృ॑ణుహి ప్ర॒వి॒ద్వాన్ ।
ఘృ॑తేన గా॒త్రాను॑ సర్వా వి॒ష్ణు॒ఢ్ధి
కృ॒జ్వే వ॒స్థాం పి॒తృ॒షు యః స్వ॒ర్గః

॥ 31 ॥

పదము:

బ్ర॒థేః । అ॒ధ్వ॒ర్యో ఇతి॑ । ముఖ॑మ్ । ఏ॒తత్ । వి॒ । ష్ణు॒ఢ్ధి ।
అజ్ఞా॑య । లో॒కమ్ । కృ॑ణుహి । ప్ర॒వి॒ద్వాన్ ।
ఘృ॑తేన । గా॒త్రా అను॑ । సర్వా॑ । వి॒ । ష్ణు॒ఢ్ధి ।
కృ॒జ్వే । వ॒స్థామ్ । పి॒తృ॒షు । యః । స్వ॒ర్గః

॥ 31 ॥

అనువాదం:

ఓ అధ్వర్యూ! పోషకమైన, పక్వమైన
ఓదనమునకు ఉపరిప్రదేశంలో పరిమార్జనం చెయ్యి.
తదనంతరం ఓ అధ్వర్యూ! తెలిసిన వాడవై
అజ్యధారణార్థమైన స్థానాన్ని కల్పించు.
సర్వగాత్రములు ఈ క్షరణశీలమైన అజ్యంతో

అనుక్రమంగా మార్జనం చెయ్యి.
 ఈ ఓదనంతో మార్గాన్ని కల్పించుకో.
 పితరులకు స్వర్గమార్గమైనదే ఈ మార్గం.

॥ 31 ॥

మంత్రము :

బ్ర॥ రక్షః సమద మా వృష్టిభ్యోఽ-

బ్రాహ్మణా యతమే త్వోపసీదాన్ ।

పురీషిణః ప్రథమానాః పురస్తా-

దార్షేయా స్తే మా రిషన్ ప్రాశితారః

॥ 32 ॥

పదము :

బ్ర॥ రక్షః । సమదమ్ । ఆ । వస । విభ్యః ।

అబ్రాహ్మణాః । యతమే । త్వా । ఉపసీదాన్ ।

పురీషిణః । ప్రథమానాః । పురస్తాత్ ।

ఆర్షేయాః । తే । మా । రిషన్ । ప్రాశితారః

॥ 32 ॥

అనువాదం :

ఓ బ్రహ్మదానమా ! అ బ్రాహ్మణులు ఎందరు నిన్ను
 సమీపిస్తారో, వారికి రక్షోజాతితో సమరం కల్పించు.

పూర్వం చెప్పిన ఆర్షేయులు పురీషులు

లోకంలో పుత్రపౌత్రాది సమృద్ధితో విస్తీర్ణమాణులైన వారు
 భృగంగిరో విదులైన బ్రాహ్మణులు ఓ ఓదనమా !

నీకు భోక్తలు. వారు హింసకు లోను కాకుండురు గాక ! ॥ 32 ॥

మంత్రము :

ఆర్ద్రేయేషు ని దధ ఓదన త్వా

నానార్ద్రేయాణా మవ్యస్తోత్ర ।

అగ్ని ర్మే గోప్తా మరుతశ్చ సర్వే

విశ్వే దేవా అభి రక్షస్తు పక్షమ్

॥ 31 ॥

పదము :

ఆర్ద్రేయేషు । ని । దధే । ఓదన । త్వా ।

న । నానార్ద్రేయాణామ్ । అపి । అస్తి । అత్ర ।

అగ్నిః । మే । గోప్తా । మరుతః । చ । సర్వే ।

విశ్వే । దేవాః । అభి । రక్షస్తు । పక్షమ్ ।

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఓ ఓదనమా ! నిన్ను ఆర్ద్రేయులలో ఉంచుతున్నాను.

ఈ బ్రహ్మాదనంలో ఋషిగోత్ర ప్రవరాదులు

ఎరుగని పురుషుల సంభావనే ఉండదు.

నాకీ అగ్ని అగ్రణి. నా రక్షకుడు.

అలాగే సప్తగణాత్మకులైన మరుత్తులు నాకు రక్షకులు.

సర్వదేవతలు పక్షమైన ఈ ఓదనాన్ని

అభిరక్షింతురు గాక !

॥ 32 ॥

మంత్రము :

యజ్ఞం దుహోనం సదమిత్ ప్రపీనం
పుమాంసం ధేనుం సదనం రయీణామ్ ।

ప్రజామృతత్వ ముత దీర్ఘ మాయా
రాయశ్చ పోషై రుప త్వా సదేమ

॥ 34 ॥

పదము :

యజ్ఞమ్ । దుహోనమ్ । సదమ్ । ఇత్ । ప్రపీనమ్ ।
పుమాంసమ్ । ధేనుమ్ । సదనమ్ । రయీణామ్ ।

ప్రజామృతత్వమ్ । ఉత । దీర్ఘమ్ । ఆయుః ।
రాయః । చ । పోషైః । ఉప । త్వా । సదేమ

॥ 34 ॥

అనువాదం :

యజ్ఞాన్ని ఉత్పాదనం చేస్తున్న సదా ప్రవృద్ధోధస్క మైన
బ్రహ్మాదన పుంరూపమైన ధేనువును
ధన ఉపవేశన స్థానమైన ఓ ఓదనమా !
ఇలాంటి నిన్ను భుజిస్తున్న మేము
ప్రజామృతత్వం పొందుదుము గాక !
మరిన్ని దీర్ఘాయుష్కుల మగుదుము గాక !

॥ 34 ॥

మంత్రము :

వృషభోఽసి స్వర్గ ఋషీ నార్దేయాన్ గచ్ఛ ।
సుకృతాం లోకే సిద తత్ర నౌ సంస్కృతమ్

॥ 35 ॥

పదము;

వృషభః | అసి | స్వః 2 గః | ఋషీన్ | ఆర్షేయాన్ | గచ్ఛ |
సు 2 కృతామ్ | లోకే | సీద | తత్ర | నౌ | సంస్కృతమ్ || 35 ||

అనువాదం:

ఓ బ్రహ్మదనమా! నీవు వృషభమవు.
(కామితార్థ ప్రదాతవు.)
అలాగే స్వర్లోకాన్ని చేర్చుదానవు.
ఋషులను, ఆర్షేయులైన బ్రాహ్మణులను చేరు.
అలా వారు భుజింపగా సుకృతఫల భూతమైన
నాక పృష్టాఖ్యం పై అధిష్ఠించు.
ఆ తరువాత మాకు ఆలోకంలో సంస్కారం లభిస్తుంది. || 35 ||

మంత్రము:

సమాచీను ష్వాను సంప్రయా-
హ్యగ్నే పథః కల్పయ దేవయానాన్ |
ఏతైః సుకృతై రను గచ్ఛేమ యజ్ఞం
నాకే తిష్ఠంత మధి సప్తరశ్మౌ || 36 ||

పదము:

సమ్ 2 ఆచీనుష్వ | అను 2 సంప్రయాహి |
అగ్నే | పథః | కల్పయ | దేవ 2 యానాన్ |

ఏ॒తైః । సు॒కృ॒తైః । అ॒ను । గ॒చ్ఛే॒మ । య॒జ్ఞమ్ ।

నా॒కే । తి॒ష్ఠ॒న్తమ్ । అ॒ధి । స॒ప్త॒ర॒శ్మౌ

॥ 36 ॥

అనువాదం.

ఓ ఓదనమా ! నీవు సమస్తాంగ సమూహీ భవనం చెయ్యి.

తరువాత వెళ్ళవలసిన చోటికి వెళ్ళు.

ఓ అగ్ని ! నీవుకూడా ఈ ఓదనగమనార్థమై

దేవయానుల మార్గాలను నిర్మించు.

మేమున్ను ఈ మార్గాలతోనే,

ఈ సుకృతంతోనే ఆదిత్యమండలోపరి

భాగంలో ఉన్న యజ్ఞాన్ని అనుగమిస్తాము.

॥ 36 ॥

మంత్రము:

యే॒న॑ దే॒వా జ్యోతి॑షా ద్యా॒ముదా॒యన్

బ్ర॒హ్మో॒ద॒నం ప॒క్ష్యా సు॒కృ॒తస్య॑ లో॒కమ్ ।

తే॒న గే॒ష్మ సు॒కృ॒తస్య॑ లో॒కం స్వ॒

రా॒రోహ॑న్తో అ॒ధి నా॒క ము॒త్తమ్

॥ 37 ॥

పదము:

యే॒న॑ । దే॒వాః । జ్యోతి॑షా । ద్యామ్ । ఉత్॒త॒తాయ॑న్ ।

బ్ర॒హ్మో॒ద॒నమ్ । ప॒క్ష్యా । సు॒కృ॒తస్య॑ । లో॒కమ్ ।

తేన । గేష్మ । సుఽకృతస్య । లోకమ్ । స్వఽః ।

అఽరోహంతః । అభి । నాకమ్ । ఉత్తఽతమమ్

॥ 37 ॥

అనువాదం :

దేవతలు సూర్యరశ్మిరూపమైన తేజస్సుతో
ఆ మార్గంలో స్వర్గానికి వెళ్ళినారు.
బ్రహ్మచారినాన్ని పదనం చేసి
పుణ్యకర్మ ఫలభూతమైన లోకాన్ని
దేవతలు వెళ్ళిన మార్గంలో మేమున్నూ
సవయజ్ఞాత్మక ఫలభూతమైన లోకాన్ని జయిస్తాము.
ఉత్తమ లోకాన్ని అభిలక్షించి స్వర్గాన్ని అధిరోహిస్తాము.

[ఈ సూక్తం బ్రహ్మచారినాథ్యమైన కర్మను సర్వాంగ సహితంగా ప్రతి
పాదించునది కావున ఆర్థతః ఏకత్వం వల్ల ఆర్థసూక్తమని మంత్రద్రష్టలు
దీనిని అంటారు.]

ఇది మొదటిసూక్తం

సూక్తం-2

ఋషి: అథర్వణుడు॥ దేవతలు: మంత్రములలో పేర్కొన్న భవాదులు॥
 చందస్సు: 1 పరాతిజాగతా విరాద్ జగతీ; 2 అనుష్టుప్ ధృవదా
 పథ్యా జగతీ; 3 చతుష్పదా స్వరాదుష్టిక్; 4,5,7,13,15,18,21 అను
 ఘ్టవ్; 8 ఆర్షీ గాయత్రీ; 9 మహాబృహతీ; 9 ఆర్షీ త్రిష్టవ్; 10 పురః
 కృతిః త్రిపదా విరాట్ త్రిష్టవ్; 11 పశ్చాపదా జగతీగర్భా విరాట్
 శక్వరీ; 12 భురిక్ త్రిష్టవ్; 14,17-19,23,26,27 (త్రిపదా) విరాట్
 గాయత్రీ; 20 భురిక్ గాయత్రీ; 22 విషమ పాదయజ్ఞే త్రిపదా
 మహా బృహతీ; 24,29 జగతీ; 25 పశ్చాపదాతి శక్వరీ; 28 త్రిష్టవ్;
 30 చతుష్పదా ఉష్టిక్; 31 విపరీత పాదయజ్ఞే షట్పదా త్రిష్టవ్॥
 మంత్రములు: ॥ 31 ॥

వినియోగం.- ఇది అర్థసూక్తం. స్వస్త్వయన కాముడు, అజ్యసమిత్పురోదా
 శాది శమ్మర్థ్యంతములైన పదములు ద్రవ్యాల్లో ఏదో ఒక
 దానిని హోమం చేయడంలో దీనికి వినియోగం. వానివన్నిటినీ
 కూడా హోమం చేయవచ్చును.

అలాగే రుద్ర, భూత, ప్రేత, రాక్షస లోకపాలాది నిమిత్తాభి
 ఘాతంలో స్వస్త్వయనార్థం అవు పాలతో వంజన చరువును
 మూడుగా విభజించి ఈ అర్థసూక్తంలో రుద్రదేవతలకు మూడు
 అహుతులను హోమం చేయాలి.

మాంసముభాగ్రవతస లక్షణాద్భుత శాంత్యర్థం ఈ సూక్తంతో
 రుద్రునికై అజ్యహోమం చేయాలి.

అగ్ని చయనంలో 'రాద్రీర్షికాః' అనే అర్థసూక్తంతో అను
 మంత్రణం చేయాలి.

సర్వకామ ప్రాప్త్యర్థం కానీ, శాంత్యర్థం కానీ చేసే లక్షహో
 మంలో దీనికి వినియోగం.

భౌమ అంతరిక్షేది ఉత్పాతదోష నివృత్త్యర్థం అష్టమూర్తి
 అయిన మహాదేవుని స్తుతి ఈ సూక్తం.

మంత్రము:

భవాశర్వో మృడతం మాభి యాతం

భూతపతీ పశుపతీ నమో వామ్ ।

ప్రతిహితా మాయతాం మా వి స్రాష్టం

మా నో హింసిష్టం ద్విపదో మా చతుష్పదః ॥ 1 ॥

పదము.

భవాశర్వో । మృడతమ్ । మా । అభి । యాతమ్ ।

భూతపతీ ఇతి భూతపతీ । పశుపతీ ఇతి పశుపతీ । నమః । వామ్ ।

ప్రతిహితామ్ । ఆయతామ్ । మా । వి । స్రాష్టమ్ ।

మా । నః । హింసిష్టమ్ । ద్విపదః । మా । చతుష్పదః ॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఓ భవాశర్వులారా ! మమ్ములను నుఖపెట్టండి.

నాకు అభిముఖంగా రక్షణార్థమై రండి.

ఓ భూతపతులారా ! పశుపతులారా !

మీకు నమస్కారం.

ఇందుతో సంతృప్తులై మీరు అల్లెత్రాటిపై

ఎక్కిడిన బాణాన్ని మాపైకి విడువకండి.

మాకు చెందిన ద్విపాత్తులైన మనుష్యులను హింసించకండి.

చతుష్పాత్తులైన గో, మసాపాశ్వాదులను హింసించకండి.

మంత్రము :

శునే క్రోష్టి మా శరీరాడి కర్త మలిక్ష్మవేభ్యో

గృధ్రేభ్యో యే చ కృష్ణా అవిష్యవః ।

మక్షికా నే పశుపతే వయాంసి

తే విఘనే మా విదన్త

॥ 2 ॥

పదము :

శునే । క్రోష్టి । మా । శరీరాడి । కర్తమ్ । అలిక్ష్మవేభ్యః ।

గృధ్రేభ్యః । యే । చ । కృష్ణాః । అవిష్యవః ।

మక్షికాః । తే । పశుపతే । వయాంసి ।

తే । విఘనే । మా । విదన్త

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఓ భవాశర్వులారా ! మాకు సంబంధించిన

కుక్కను, నక్కను ఏమీ చేయకండి.

భయభ్రాంతములైన గృధ్రములలో నల్లనివైన

వాయనములు మొదలైన పక్షులు

అమిషా (మాంసా) ర్థమై ఆకనంలో సంచరిస్తుంటాయి.

మమ్ములను వాటి పాల పడవేయకండి.

ఓ పశుపతీ ! ఆ మక్షికములు, ఆ పక్షులు

అన్న నిమిత్తమై మా శరీరాలను భక్షింపకుండు గాక ! ॥ 2 ॥

మంత్రము :

క్రన్దాయ తే ప్రాణాయ యాశ్చ తే భవరోపయః ।

నమస్తే రుద్ర కృణ్మః సహస్రాక్షాయామర్త్య ॥ ౩ ॥

పదము .

క్రన్దాయ । తే । ప్రాణాయ । యాః । చ । తే । భవ । రోపయః ।

నమః । తే । రుద్ర । కృణ్మః । సహస్రక్షాయామర్త్య ॥ ౩ ॥

అనువాదం :

ఏ భవా ! నీ శబ్దమునకై, ప్రాణమునకై నమస్కరిస్తున్నాను.

ఓ భవా ! మోహింపజేసే నీ రూపములకు నమస్కారం.

ఓ దేవా ! సహస్రాక్షునకు, అమర్త్యుడవైన నీకు

నమస్కారం చేస్తున్నాను. ॥ ౩ ॥

మంత్రము :

పురస్తాత్ తే నమః కృణ్మ ఉత్తరా దధరా దుత ।

అభీవర్గాద్ దివస్ప ర్యన్తరిక్షాయ తే నమః ॥ 4 ॥

పదము .

పురస్తాత్ । తే । నమః । కృణ్మః । ఉత్తరాత్ । అధరాత్ । ఉత ।

అభీవర్గాత్ । దివః । పరి । అన్తరిక్షాయ । తే । నమః ॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! ప్రాగ్దిశలో నున్న నీకు నమస్కరిస్తున్నాము
ఉత్తర దిక్కున ఉన్న నీకు నమస్కరిస్తున్నాము
దక్షిణదిక్కున ఉన్న నీకు నమస్కరిస్తున్నాము
అకాశం ఉపరిభాగంలో అంతరిక్షంలో
ఉన్న నీకు నమస్కరిస్తున్నాము

॥ 4 ॥

మంత్రము

ముఖాయ తే పశుపతే యాని చక్షూంషి తే భవ ।

త్వచే రూపాయ సందృశే ప్రతీచీనాయ తే నమః ॥ 5 ॥

పదము :

ముఖాయ । తే । పశుపతే । యాని । చక్షూంషి । తే । భవ ।

త్వచే । రూపాయ । సమ్దృశే । ప్రతీచీనాయ । తే । నమః

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఓ పశుపతీ ! నీ ముఖమునకు నమస్కారం
ఓ భవ ! నీ నయనములకు నమస్కారం
నీ చర్మమునకు, నీ రూపమునకు నమస్కారం
ప్రత్యగాత్మ రూపి అయిన నీకు నమస్కారం

॥ 5 ॥

మంత్రము :

అగ్నేభ్యస్త ఉదరాయ జిహ్వాయ ఆస్యాయ తే ।

దద్యో గన్ధాయ తే నమః

॥ 6 ॥

పదము

అజ్ఞేభ్యః । తే । ఉదరాయ । జిహ్వయై । ఆస్యాఽయ । తే ।

దత్తేభ్యః । గన్ధాయ । తే । నమః ॥ 6 ॥

అనువాదం :

నీ అంగములకు నమస్కారం

నీ ఉదరమునకు నమస్కారం

నీ జిహ్వకు నమస్కారం

నీ నోటికి నమస్కారం

నీ దంతములకు నమస్కారం.

నీ స్రూణములకు నమస్కారం ॥ 6 ॥

పంక్తము :

అస్మా నీలశిఖణ్డేన సహస్రాక్షేణ వాజినా ।

రుద్రదీక్షార్థకఘాతినా తేన మా సమరామహి ॥ 7 ॥

పదము

అస్మా । నీలఽశిఖణ్డేన । సహస్రఽఅక్షేణ । వాజినా ।

రుద్రీణ । అర్థకఽఘాతినా । తేన । మా । సమ్ । అరామహి ॥ 7 ॥

అనువాదం :

క్షేప్త అయిన, నీల శిఖండి అయిన,

సహస్రాక్షు డైన, వేగవంతు డైన

సేనార్థ విధ్వంసకు డైన, ప్రసిద్ధు డైన

రుద్రునితో మేము సంగతులము కాకుండుము గాక ! ॥ 7 ॥

మంత్రము :

స నో భవః పరి వృణక్తు విశ్వత
అప ఇవాగ్నిః పరి వృణక్తు నో భవః ।
మా నోఽభి మాంస్త నమో అస్త్యస్తై ॥ ౮ ॥

పదము

సః । నః । భవః । పరి । వృణక్తు । విశ్వతః ।
అపః । ఇవ । అగ్నిః । పరి । వృణక్తు । సః । భవః ।
మా । సః । అభి । మాంస్త । నమః । అస్త్యు । అస్త్యై ॥ ౮ ॥

అనువాదం

అట్టి భవుడు మమ్ములను సర్వోపద్రవజాతము నుంచి
దూరం చేయు గాక !
మండుతున్న అగ్ని ఉదకములను
పరిత్యజించునట్లు మమ్ములను భవుడు పరిత్యజించు గాక !
మమ్ములను బాధించకుండు గాక !
ఈ భవునకు నమస్కారం ॥ ౮ ॥

మంత్రము :

చతు ర్నమో అష్టకృత్వో భవాయ
దశ కృత్వః పశుపతే నమస్తే ।
తవేమే పశ్య పశవో విభక్తా
గావో అశ్వాః పురుషో అజావయః ॥ ౯ ॥

పదము,

చతుః । నమః । అష్టైశ్చత్వః । భవాయ ।

దశ । కృత్వః । పశుపతే । నమః । తే ।

తప । ఇమే । పశ్య । పశవః । విభక్తాః ।

గావః । అశ్వాః । పురుషాః । అజైశ్చవయః

॥ 8 ॥

అనువాదం:

శర్వునకు నాల్గు సార్లు నమస్కారం
భవునకు ఎనిమిది సార్లు నమస్కారం
ఓ పశుపతీ! నీకు పది సార్లు నమస్కరిస్తున్నాను
వక్ష్యమాణము లైన, భిన్నజతులకు చెందిన,
నీకు స్వభూతము లైన గోవులు, అశ్వములు, పురుషులు,
అజావయములు మొదలైన పశువులన్నింటినీ
నీవు సంరక్షించు.

॥ 9 ॥

మంత్రము:

తప చతస్రః ప్రదిశ స్తవ ద్యా స్తవ

పృథివీ తవేద ముగ్రో ర్వస్త్రీక్షమ్ ।

తవేదం సర్వ మాత్మన్యద్

యత్ ప్రాణత్ పృథివీ మను

॥ 10 ॥

పదము :

తవ¹ । చత¹స్ర¹ః । ప్ర²ది¹శః । తవ¹ । ద్యౌః¹ । తవ¹ ।

పృ¹థి¹వీ । తవ¹ । ఇ¹దమ్ । ఉ¹గ్ర¹ । ఉ¹రు । అ¹న్త¹రి¹క్షమ్ ।

తవ¹ । ఇ¹దమ్ । స¹ర్యమ్ । ఆ¹త్మన్¹వ¹త్ ।

యత్ । ప్ర¹పా¹ణత్ । పృ¹థి¹వీమ్ । అ¹ను

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఓ ఉగ్రు ధై న రుద్రుడా ! చతుస్సంఖ్యాకము లైన
ప్రధాన దిక్కులు నీకు చెందినవి
స్వర్గలోకం కూడా నీ వశంలోనే ఉన్నది
భూలోకం నీది ఈ పరిదృశ్యమాన మైన
విశాల ఆకాశ మంతా నీదే !

ఈ విధంగా దిగ్బలయాన్ని, లోకత్రయాన్ని వ్యాపించి
అవస్థితుడవై ఉన్న నీకు
ఈ పరిదృశ్యమాన మైన సర్వ శరీరజాతము స్వభూత మైనది
పృథివిని అనుసరించి ఏ ప్రాణన వ్యాపారం
కొనసాగుతున్నదో అదంతా నీ ఆజ్ఞతో నడుస్తున్నదే. ॥ 10 ॥

మంత్రము

ఉ¹రుః కో¹శో వసు¹ధా¹న స్త¹వా¹యం

యస్మి¹న్ని¹మా వి¹శ్వా భు¹వనా న్య¹న్తః ।

స నో¹ మృ¹డ పశు¹పతే నమ¹స్తే

పరః క్రోష్టారో అభిభాః శ్వానః

పరో యన్త్వఘరుదో విశేష్యః

॥ 11 ॥

పదము

ఉరుః । కోశః । పనుఽధానః । తవ । అయమ్ ।

యస్మిన్ । ఇమా । విశ్వా । భువనాని । అంతః ।

నః । నః । మృడ । పశుఽవతే । నమః । తే ।

పరః । క్రోష్టారః । అభిఽభాః । శ్వానః ।

పరః । యన్తు । అ ఘరుదః । విఽశేష్యః

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఓ పశుపతీ ! విస్తార మైన పుణ్యపాప కర్మల
నిధాన మైన కోశము నీకు చెందినదే
అండ కటాహాత్మక మైన ఉరుకోశ మధ్యంలో
ఈ పరిదృశ్యమానము లైన సర్వ విశ్వభువనములు
భూతజాతములు ఉన్నవి
నీవు మమ్ములను సుఖపెట్టుటకై నీకు నమస్కరిస్తున్నాము
నీ అనుగ్రహం వల్ల అభిభవించి నటువంటి
క్రోశన శీలము లైన సృగాలములు, శ్వానములు
మా నుంచి దూరంగా వెళ్ళిపోవు గాక !
అమంగళకరంగా రోదనం చేసే
విక్రీర్ణ కేశము లైన పిశాచములు దూరంగా వెళ్ళిపోవు గాక !

॥ 11 ॥

మంత్రము :

ధను॑ ర్విభర్తి హరి॑తం హిరణ్య॑యం

సహస్ర॑ఘ్ని శత॑వధం శిఖర్దిన్ ।

రుద్ర॑స్యేషు శృ॒రతి దే॒వహేతి॑-

స్తస్మై॑ నమో॑ యత॒మస్మాం దిశీ॑తః

॥ 12 ॥

పదము :

ధనుః । విభర్తి । హరితమ్ । హిరణ్యయమ్ ।

సహస్రఘ్ని । శతవధమ్ । శిఖర్దిన్ ।

రుద్రస్యే । ఇషుః । చరతి । దేవహేతిః ।

తస్మై । నమః । యతమస్మామ్ । దిశి । ఇతః

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! ప్రళయకాలంలో విశ్వ సంహరణార్థమై

ధనుస్సును ధరిస్తున్నావు

ఆ ధనుస్సు స్వర్ణమయ మైనది

వేలాది మందిని ఒక సారే చంపునది

శతసంఖ్యాక ప్రాణి జాతమునకు మారక మైనది

మయూర పింఛాది నిర్మిత మైన శిఖండములతో కూడినది

అలాంటి నీ ధనుస్సునకు నమస్కారం,

రోదించే దేవుని బాణం

సర్వత్రా నిర్మిరోధంగా తిరుగుతున్నది

అది దేవతల ఖడ్గము
ఆ బాణమునకు నమస్కారం
ఈ మా స్థానం నుండి అది ఏ దిశలో ఉన్నా
ఆ దిశకు నమస్కారం

॥ 12 ॥

మంత్రము

యోఽభియాతో నిలయతే
త్వాం రుద్ర నిచికిర్షతి ।
పశ్చాద్దనుప్రయుజ్ఞే తం
విద్ధస్య పదనీరివ

॥ 13 ॥

పదము

యః । అభి॒యా॒తః । ని॒లయ॑తే ।
త్వామ్ । రు॒ద్ర । ని॒చికి॑ర్షతి ।
పశ్చాత్ । అను॒ప్రయు॑జ్ఞే । తమ్ ।
విద్ధస్య । పద॒నీరి॑వ

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! ఏ పురుషు డైనా
నీ కెదురు వచ్చి పారిపోతాడు
నిన్ను హింసించడానికి ఇచ్చగిస్తాడు
ఓ దేవా ! ఆ అపకారి అయిన వానికి
వెనువెంటనే నీవు ప్రత్యపకారం చేస్తావు

శత్రుహతుడైన పురుషుని అడుగుజాడలను బట్టి
వెళ్ళి శత్రువున్నచోట దాగిన వానిని
పట్టుకుని ప్రతీకారం చేస్తారు కదా !

॥ 13 ॥

మంత్రము :

భవారుద్రౌ సయుజౌ సంవిదానౌ -

పుఖా పుగ్రౌ చరతో వీర్యామయ ।

తాభ్యాం నమో యతమస్యాం దిశీతః

॥ 14 ॥

పదము

భవారుద్రౌ । సయుజౌ । సంవిదానౌ ।

ఉఖౌ । ఉగ్రౌ । చరతః । వీర్యామయ ।

తాభ్యామ్ । నమః । యతమస్యామ్ । దిశి । ఇతః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఓ భవారుదులారా ! మిత్రభూతులు,
సమాన మనస్కులు అయిన వారిద్దరు
ఉగ్రులై పరాక్రమించుటకై సంచరిస్తున్నారు
వారికి నమస్కారం మీ ఆవాసస్థానం నుంచి ఏ దిశలో
వారుంటారో అదిక్కులో నున్న వారికి నమస్కారం ॥ 14 ॥

మంత్రము

నమస్తే స్త్వాయతే నమో అస్తు పరాయతే ।

నమస్తే రుద్ర తిష్ఠత

ఆసీనాయోతి తే నమః

॥ 15 ॥

పదము :

నమః | తే | అస్తు | ఆఽయతే |

నమః | అస్తు | పరాఽయతే |

నమః | తే | రుద్ర | తిష్ఠతే |

ఆసీనాయ | ఉత | తే | నమః

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! మాకు అభిముఖంగా వస్తున్న నీకు నమస్కారం
మాకు పరాజ్ఞుభుడవై వెడుతున్న నీకు నమస్కారం
అలా కాక అగమన పరాగసునములను వదిలి
ఎక్క డైనా ఉన్నప్పటికీ నీకు నమస్కారం
స్వస్థానంలో ఆసీనుడవై ఉన్న నీకు నమస్కారం ॥ 15 ॥

మంత్రము

నమః సాయం నమః ప్రాతః-

ర్నమో రాత్ర్యా నమో దివా ।

భవాయ చ శర్వాయ

చోభాభ్యా మకరం నమః

॥ 16 ॥

పదము :

నమః | సాయమ్ | నమః | ప్రాతః |

నమః | రాత్ర్యా | నమః | దివా |

భవా॑య॒ । చ॒ । శర్వా॑య॒ । చ॒ ।

ఉ॒భాభ్యా॑మ్ । అ॒కర॑మ్ । న॒మః॒

॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! సాయంకాలం నీకు నమస్కారం
ప్రాతఃకాలంలో నీకు నమస్కారం
అలాగే రాత్రి సమయంలో నీకు నమస్కారం
పగలు నీకు నమస్కారం
భవునకు నమస్కారం
శర్యునకు నమస్కారం
పరస్పరానురాగంతో సంయుక్తులై ఉన్న
ఆ ఇరువురకు నమస్కారం

॥ 16 ॥

మంత్రము

స॒హ॒స్ర॒సౌక్ష॑ మ॒తిప॑శ్యం పురస్తాద్

రు॒ద్ర మ॑స్య॒న్తం బ॒హు॒ధా వి॑పశ్చి॒తమ్ ।

మో॒పా॒రా॒మ జి॒హ్వ॑యే॒యమా॑నమ్

॥ 17 ॥

పదము :

సహస్ర॑సౌక్షమ్ । అతి॑పశ్యమ్ । పురస్తాత్ ।

రుద్రమ్ । అస్య॑న్తమ్ । బహు॑ధా । విప॑శ్చి॒తమ్ ।

మా । ఉప॑ । అరా॑మ । జిహ్వ॑యా । ఈ॒య॑మా॒నమ్

॥ 17 ॥

అనువాదం

వేయి కళ్ళతో ఎదుటి వానిని చాటి
అతిశయ దృష్టిని బరపే పూర్వదేశలో
బహుప్రకారంగా శరజాలాన్ని గుప్పించే మేధావి
జిహ్వగ్రంథో సర్వజగత్తును వ్యాపించువాడు
అయిన రుద్రునకు నమి ఎంగా మేము వెళ్ళము || 17 ||

మంక్రము

శ్వావాశ్వం కృష్ణ మసీతం మృణన్తమ్
భీమం రథం కేశినః పాదయన్తమ్ ।
హర్షే ప్రతీమో నమో అస్త్యస్మై || 18 ||

పదము

శ్వావఅశ్వమ్ । కృష్ణమ్ । అసీతమ్ । మృణన్తమ్ ।
భీమమ్ । రథమ్ । కేశినః । పాదయన్తమ్ ।
హర్షే । ప్రతి । ఇమః । నమః । అస్తు । అస్మై || 18 ||

అనువాదం:

కపిశవర్ణము లైన అశ్వములు కలవాడు, కృష్ణవర్ణుడు,
సితేతర పరిచ్ఛదమును హింసించువాడు,
భీముడు, 'కేశి' అను అనురున రథమును
విరుగగొట్టి నేలపై పడవేయివాడు అయిన ఈ రుద్రున
ఇతరుల కంటె వేరుగా మేము గ్రహిస్తున్నాము.
ఆ రుద్రునకు నమస్కారం. || 18 ||

మంత్రము

మా నోఽభి స్రా మత్యం దేవహేతిం

మా నః క్రుధః పశుపతే నమస్తే ।

అన్యత్రాస్మద్ దివ్యాం శాఖాం వి ధూను

॥ 18 ॥

పదము :

మా , నః । అభి । స్రాః । మత్యమ్ । దేవఽహేతిమ్ ।

మా । నః । క్రుధః । పశుపతే । నమః । తే ।

అన్యత్ర । అస్మత్ । దివ్యామ్ । శాఖామ్ । వి । ధూను ॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! దేవహేతిని

మర్త్యులైన జనాన్ని అభిలక్షించి వేయ వద్దు

ఓ పశుపతీ ! మాపై కోపపడ వద్దు

నీకు నమస్కారం

మా నుండి వేటొక చోటుకు

దివ్యమై, శాఖావంత మైన దేవహేతిని విసరు

॥ 19 ॥

మంత్రము

మా నో హింసి రథి నో బ్రూహి

వరి ణో వృక్షి మా క్రుధః ।

మా త్వయా సమరామహి

॥ 20 ॥

పదము

మా । నః । హింసిః । అధి । నః । బ్రూహి ।

పరి । నః । వృజ్ఞి । మా । క్రుధః ।

మా । త్వయా । నమ్ । అరామహి

॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! మమ్ములను హింసించ వద్దు
మమ్ములను గూర్చి గొప్పగానే చెప్పు
మమ్ములను నీ ఆయుధానికి గురిచేయకు మా పై కోపించకు
ఇలాంటి నీతో మేము సంగతులము కాము ॥ 20 ॥

మంత్రము :

మా నో గోషు పురుషేషు

మా గృధో నో అజావిషు ।

అన్యత్రోగ్ర వి వర్తయ

పీయారూణాం ప్రజాం జహి

॥ 21 ॥

పదము :

మా । నః । గోషు । పురుషేషు ।

మా । గృధః । నః । అజావిషు ।

అన్యత్ర । ఉగ్ర । వి । వర్తయ ।

పీయారూణామ్ । ప్రజామ్ । జహి

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! మాకు సంబంధించిన గోవులను,
పురుషులను హింసించవలెనని తలపెట్టుకు
మా మేకలను, గొర్రెలను చంప తలపెట్టుకు
ఓ ఉగ్రా ! నీ హేతిని మా కంటె ఇతర మైన
చోట ఉన్న శత్రుసంతానంపై పడవేయి
దేవ హింసకు లైన వారిని చంపు

॥ 21 ॥

మంత్రము

యస్య తక్మా కాసీకా హేతి రేక-

మశ్వస్యేవ వృషణః క్రన్త ఏతి ।

అభిపూర్వం నిర్ణయతే నమో అస్త్యస్త్యై

॥ 22 ॥

పదము

యస్య । తక్మా । కాసీకా । హేతిః । ఏకమ్ ।

అశ్వస్యైవ । వృషణః । క్రన్తః । ఏతి ।

అభిపూర్వమ్ । నిర్ణయతే । నమః । అస్త్యు । అస్త్యై ॥ 22 ॥

అనువాదం

జ్వర, కాసరోగాది పీడ ఏ రుద్రుని హానన సాధనమై
అపకారి అయిన పురుషునిపై
గుర్రం నకిలించినట్లుగా పడుతుందో,
ఆ హేతి వచ్చిన వానిని వచ్చినట్లుగా
నిశ్శేషంగా నాశనం చెందించు గాక !
అలాంటి రుద్రునకు నమస్కారం

॥ 22 ॥

మంత్రము:

యోఽన్తరిక్షే తిష్ఠతి విష్టభితోఽ-

యజ్వనః ప్రమృణన్ దేవసీయాన్ ।

తస్మై నమో దశభిః శక్వరీభిః

॥ 23 ॥

పదము:

యః । అన్తరిక్షే । తిష్ఠతి । విష్టభితః ।

అయజ్వనః । ప్రమృణన్ । దేవసీయాన్ ।

తస్మై । నమః । దశభిః । శక్వరీభిః

॥ 23 ॥

అనువాదం:

విరుద్రుడు అంతరిక్షంలో నిరుద్ధగతియై ఉంటాడో,
యాగాది కర్మలకు దూరులైన,
దేవహింసకు లైన జనాన్ని పూర్తిగా
ధ్వంసం చేస్తాడో, ఆరుద్రునకు
పది వ్రేళ్ళతోనూ నమస్కరిస్తున్నాను

॥ 23 ॥

మంత్రము:

తుభ్యే మారణ్యః పశవో మృగా వనే

హిణా హంసాః సుపర్ణాః శకునా వయాంసి ।

తవ యక్షం పశుపతే అప్స్వీన్త-

స్తుభ్యం క్షరన్తి దివ్యా ఆహో వృధే

॥ 24 ॥

సదము ।

తుభ్యమ్ । ఆరద్యాః । పశవః । మృగాః । వనే ।

హితాః । హంసాః । సుఽపర్ణాః । శకునాః । వయాంసి ।

తవ । యక్షమ్ । పశుఽవతే । అవ్ఽసు । అంతః ।

తుభ్యమ్ । క్షరన్తి । దివ్యాః । ఆపః । వృధే ॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఓ పశుపతీ! నీకై అరణ్యభవము లైన
పశువులను ఇస్తున్నాము వాటిని స్వీకరించు *
అరణ్యంలో విధాత సృష్టించి వదలిన
హరిణ, శార్దూల, సింహాదులు అరణ్య పశువులు
అలాగే హంసలు, డేగలు ఇతర వనచరు లైన
పక్షులు - వీని నన్నిటిని ఓ రుద్రా! నీ భాగంగా ఇస్తున్నాము
నీ పూజ్య స్వరూపాన్ని, ఉదకమధ్యంలో
ఉన్న దానిని అభిషేకించుటకై
దివ్యము లైన ఉదకములు ప్రవహిస్తున్నవి
వానిని కూడా ఏమీ చేయ వద్దు ॥ 24 ॥

మంత్రము:

శింశుమారా¹ అజగరాః పురీకయా

జషా మత్స్యో రజసా యేభ్యో అస్యసి ।

న తే దూరం న పరిష్ఠాస్తి తే

* గ్రామీణ పశువుల కోరికి పోవద్దని రాత్వర్యము

భవ సద్యః సర్వాన్ పరి పశ్యసి

భూమిం పూర్వస్మాద్ధం స్యుత్తరస్మిన్ సముద్రీ || 25 ||

పదము

శింశుమారాః | అజగరాః | పురికయాః |

జషాః | మత్స్యాః | రజసాః | యేభ్యః | అస్యసి |

న | తే | దూరమ్ | న | పరిఽస్థా | అస్తి | తే |

భవ | సద్యః | సర్వాన్ | పరి | పశ్యసి |

భూమిమ్ | పూర్వస్మాత్ | హంసి | ఉత్తరస్మిన్ | సముద్రీ || 25 ||

అనువాదం :

ఒక రకమైన మొసళ్ళు, అజగరములనే

సర్ప విశేషములు, పురికయాది

జలచరములు మొదలగునవి ఓ రుద్రా! నీ కోసమై ఉన్నవి.

నీవు అట్టియ తేజస్సుతో వాటిపై ఆయుధాన్ని ప్రయోగించు

ఓ భవా! సర్వగతుడ వైన నీకు దూర మన్నది లేదు.

నిన్ను వదిలి ఉన్న ప్రజ కూడా లేదు

ఒక క్షణంలో సర్వభూమిని పరికించగలవు

పూరోవర్తి అయిన (తూర్పున ఉన్న)

సముద్రం నుంచి ఉత్తరమున ఉన్న సముద్రం లోనికి

ఒక క్షణంలో వెళ్ళిపోగలవు

|| 25 ||

మంత్రము :

మా నో రుద్ర తక్మనా మా విషేణ

మా నః సం స్రా దివ్యేనాగ్నినా ।

అన్యత్రాస్మద్ విద్యుతం పాతయైతామ్

॥ 26 ॥

పదము :

మా । నః । రుద్ర । తక్మనా । మా । విషేణ ।

మా । నః । సమ్ । స్రాః । దివ్యేన । అగ్నినా ।

అన్యత్ర । అస్మత్ । విద్యుతమ్ । పాతయ । ఏతామ్ ॥ 26 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! జ్వరాది రోగములతో మమ్ములను
స్పృశించ వద్దు విషంతో స్పృశించ వద్దు
అలాగే దివోభవ మైన విద్యుద్రూప మైన
అగ్నితో మమ్ములను స్పృశించ వద్దు
మమ్ములను వదలి వేరుగా నున్న
అరణ్య పశ్చాదులపై విద్యుద్రూప మైన
అయుధ భూత మైన పిడుగును ఎడవేయి

॥ 26 ॥

మంత్రము :

భవో దివో భవ ఈశే పృథివ్యా

భవ ఆ పత్ర ఇర్వాస్తరిక్షమ్ ।

తస్మై నమో యతమస్యాం దిశీతః

॥ 27 ॥

పదము :

భవః । దివః । భవః । ఈశీ । పృథి॒వ్యాః ।

భవః । ఆ । ప॒త్రే । ఉ॒య । అ॒ంత॒రిక్షమ్ ।

త॒స్మై । నమః । య॒త॒మస్మామ్ । దిశి । ఇతః

॥ 27 ॥

అనువాదం :

భవుడు ద్యులోకానికి ఈశ్వరుడు

ఆ భవుడు భూలోకమునకు ప్రభువే

విశాల మైన అంతరిక్షలోకాన్ని ఆయనే

స్వతేజస్సుతో పూరింప జేస్తున్నాడు ఆయనకు నమస్కారం.

ఆయన ఇక్కడ నుంచి ఏ దిక్కులో ఉన్నప్పటికీ

ఆ దిశకు నమస్కారం

॥ 27 ॥

మంత్రము :

భవ॑ రా॒జన్ య॑జమా॒నాయ॑ మృ॒డ

వశూ॑నాం హి వ॑శువ॒తి ర్బ॒భూథ॑ ।

యః శ్రద్ధ॑ధాతి స॒స్తి దే॒వా ఇతి॑

చతు॑ష్పదే ద్వి॒పదే॒ఽన్య మృ॒డ

॥ 28 ॥

పదము :

భవ॑ । రా॒జన్ । య॑జమా॒నాయ॑ । మృ॒డ ।

పశూ॑నామ్ । హి । వ॑శు॒వతిః । బ॒భూథ॑ ।

యః । శ్రీత్ ౭ దధాతి । సన్తి । దేవాః । ఇతి ।

చతుః ౭ పదీ । ద్వి ౭ పదీ । అస్య । మృడ

॥ 28 ॥

అనువాదం

ఓ రాజా ! భవా ! ఈ యాగం చేస్తున్న యజమానుని
సుఖం కోసం, నీవు పశుపతివి అవుతున్నావు
అయిన దేవతలు రక్షకులుగా ఉన్నారని నమ్ముతున్నాడు
అట్టి యజమానుని చతుస్పాదు లైన గవాశ్వాదులకు
ద్విపాత్తు లైన పుత్ర భృత్యాదులకు
సుఖాన్ని ప్రసాదించు

॥ 28 ॥

మంత్రము ।

మా నో మహాన్త ముత మా నో అర్భకం

మా నో వహన్త ముత మా నో వక్ష్యతః ।

మా నో హింసీః పితరం మాతరం చ

స్వాం తన్వ ౭ం రుద్ర మా రీరిషో నః

॥ 29 ॥

పదము

మా । నః । మహాన్తమ్ । ఉత । మా । నః । అర్భకమ్ ।

మా । నః । వహన్తమ్ । ఉత । మా । నః । వక్ష్యతః ।

మా । నః । హింసీః । పితరమ్ । మాతరమ్ । చ ।

స్వామ్ । తన్వ ౭మ్ । రుద్ర । మా । రిరిషః । నః

॥ 29 ॥

అనువాదం

ఓ రుద్రా! మాలోని పెద్దను (వృద్ధుని) హింసించ వద్దు
అలాగే మా శిశువును హింసించ వద్దు
మాకు సంబంధించిన భారం మోసే
మధ్యమ వయస్కుని కూడా హింసించ వద్దు
మాలో పనిచేస్తున్న వారిని ఎవరినీ హింసించ వద్దు
మా తల్లిని, తండ్రిని హింసించ వద్దు
మా శరీరాన్ని హింసించ వద్దు

॥ 29 ॥

మంత్రము :

రుద్ర స్త్రైలబకారేభ్యః సంసూర్తగిలేభ్యః ।

ఇదం మహాస్త్రైభ్యః శ్వభ్యో అకరం నమః ॥ 30 ॥

పదము :

రుద్రస్య । ఐలబకారేభ్యః । ఆసంసూర్తగిలేభ్యః ।

ఇదమ్ । మహాస్త్రైభ్యః । శ్వభ్యః । అకరమ్ । నమః ॥ 30 ॥

అనువాదం :

రుద్రుని ప్రమథగణమునకు నమస్కరిస్తున్నాను
అమంగళ వచనాలను పలికే రుద్రగణములకు నమస్కారం
మహాస్యము లైన శునకములకు నమస్కారం ॥ 30 ॥

మంత్రము :

నమస్తే ఘోషిణీభ్యో నమస్తే కేశినీభ్యః

నమో నమస్కృతాభ్యో నమః సంభుజ్జతిభ్యః ।

నమస్తే దేవ సేనాభ్యః

స్వస్తి నో అభయం చ నః

॥ 31 ॥

పదము.

నమః । తే । ఘోషిదీభ్యః । నమః । తే । కేశినీభ్యః ।

నమః । నమః ౭ కృతాభ్యః । నమః । సమ్ ౭ భుజ్జతిభ్యః ।

నమః । తే । దేవ । సేనాభ్యః ।

స్వస్తి । నః । అభయమ్ । చ । నః

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఓ రుద్రా ! ఘోషించే నీ సేనలకు నమస్కారం
విపరీతాకృతి కేశయుక్తు లైన సేనలకు నమస్కారం
చండీశ్వరాదులకు కూడా నమస్కారం
సహభోజనం చేస్తున్న సేనలకు నమస్కారం
ఓ రుద్రా ! దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్న
సేనలకు కూడా నమస్కారం
మాకు క్షేమము కలుగు గాక !
భయరాహిత్యం కూడా కలుగు గాక !

॥ ౩1 ॥

ఇది రెండవ మూక్తం

ఇది మొదటి అనువాకం

అనువాకం - 2

సూక్తం - 3

ముః అథర్వదు || దేవత తార్వాప్యతోదనము || ఛందస్సు: 1,14 అనురీ
 గాయత్రీ 2 త్రివదా సమవిషమా గాయత్రీ 3,8,10 అనురీ వంక్తి
 4,8 సామ్యునుప్తువ, 5 13 15,25 సామ్యున్యప్తిక్ 7,19-22 ప్రాణా
 సత్యానుప్తువ 9,17,18 అనుర్యనుప్తువ 11 భురిగార్వ్యనుప్తువ: 12
 యాజుషీ జగతి 18,28 అనురీ బృహతి 24 త్రివదా ప్రాణాసత్యా
 బృహతి: 28 అర్చ్యున్యప్తిక్: 27,28 సామీన్ బృహతి 28 భురిక్ సామీన్
 బృహతి 30 యాజుషీ త్రిప్తువ 31 అల్పక: వంక్తిరుత యాజుషీ ||
 మంత్రములు || 68 ||

వినియోగం - ఇది అర్థసూక్తం బృహస్పతి సవ మనే సవయజ్ఞంలో హవిరధి
 మర్శనం, సంపాతం దాతృవాచన దానం ఇత్యాదులలో దీనికి
 వినియోగం

అధిదాత కర్మలో సవవిధానంతో ఓదనాన్ని పక్వం చేసి పృషాత
 కంతో (క్షీరఘృత సమ్మిశ్రణం) తడిసి ఈ అర్థసూక్తంతో అధి
 మర్శించి, సంపాతించి, అధిమంత్రించి దేవునికి ఇవ్వవలెను

దేవుని ఈ అర్థసూక్తంతో అధిమర్శించడమో, హుతాజ్య
 శేషంతో సంపాతం చేయడమో చేయాలి అది కానపుడు ఓదన
 ప్రాశనాన్ని గురించి తర్వాత చెప్తారు ఆ ఓదనానికి శిరః
 ప్రభృతి అంగాలను కల్పిస్తారు

మంత్రము

తస్యోదనస్య బృహస్పతిః శిరో బ్రహ్మ ముఖమ్ ।

సదము ।

తస్య । ఓదనస్య । బృహస్పతిః । శిరః । బ్రహ్మ । ముఖమ్ ॥1॥

అనువాదం

ఆ ఓదనమునకు బృహస్పతి శిరస్సు బ్రహ్మ ముఖము ॥ 1 ॥

మంత్రము:

ద్యావాపృథివీ శ్రోతే సూర్యాచన్ద్రమసౌ-

వక్షిణీ సప్త ఋషయః ప్రాణాపానాః

॥ 2 ॥

పదము:

ద్యావాపృథివీ ఇతి । శ్రోతే ఇతి । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ।

అక్షిణీ ఇతి । సప్త ఋషయః । ప్రాణాపానాః

॥ 2 ॥

అనువాదం:

ద్యావా పృథ్వులు ఈ ఓదనమునకు కర్ణములు

సూర్య చంద్రులు చక్షువులు

సప్తర్షులు ప్రాణాపానములు

॥ 2 ॥

మంత్రము:

చక్షు ర్ముసలం కామ ఉలూఖలమ్

॥ 3 ॥

పదము:

చక్షుః । ముసలమ్ । కామః । ఉలూఖలమ్

॥ 3 ॥

అనువాదం:

రోకలి దీనికి నేత్రము రోలు కామన

॥ 3 ॥

మంత్రము:

దితిః శూర్ప మదితిః శూర్పగ్రాహీ వాతోపావినక్

॥ 4 ॥

పదము:

ది॒తిః । శూ॒ర్ప॒మ్ । అది॒తిః । శూ॒ర్ప॒ఽగ్రా॒హి ।

వా॒తః । అ॒ప । అ॒వి॒నక్

॥ 4 ॥

అనువాదం:

దితి చేతు, అదితి చేతును పట్టుకొని చెరిగే ఆమె
వాయువు ధాన్యం నుండి తండులములను
వేరుచేయువాడు

॥ 4 ॥

మంత్రము:

అశ్వా॑ః క॒దా గా॒వ స్త॒ద్ధు॒లా మ॒శకా॑ స్తు॒షాః

॥ 5 ॥

పదము:

అశ్వా॑ః । క॒దాః । గా॒వః । త॒ద్ధు॒లాః । మ॒శకా॑ః । తు॒షాః ॥ 5 ॥

అనువాదం

దాని కణములు అశ్వములు
తండులములు గోవులు
పొట్టు మశకములు

॥ 5 ॥

మంత్రము

క॒క్ర॒మ ఫ॒లీక॑ర॒దాః శ॒రోఽ॒భ్రమ్

॥ 6 ॥

పదము:

క॒క్ర॒మ । ఫ॒లీక॑ర॒దాః । శ॒రః । అ॒భ్రమ్

॥ 6 ॥

అనువాదం

ఫలీకరణములు * క్రబు మేఘము శిరస్సు || 6 ||

మంత్రము :

శ్యామ మయోఽస్య మాంసాని

లోహిత మస్య లోహితమ్ || 7 ||

పదము

శ్యామమ్ । అయః । అస్య । మాంసాని ।

లోహితమ్ । అస్య । లోహితమ్ || 7 ||

అనువాదం :

శ్యామ వర్ణ మైన ఇనుప పనిముట్లు

ఈ ఓదనమునకు మాంసములు

లోహిత వర్ణ మైన లోహం ఈ ఓదనమునకు రక్తము || 7 ||

మంత్రము

త్రపు భస్మ హరితం వర్ణః

పుష్కర మస్య గన్ధః || 8 ||

పదము

త్రపు । భస్మ । హరితమ్ । వర్ణః ।

పుష్కరమ్ । అస్య । గన్ధః || 8 ||

(తరి, కనుబొమ్మలు పేరుగా లేని ప్రాణిజాతము)

అనువాదం:

ఓదనం పక్షం చేయగా మిగిలే బూడిద సీసము

బంగారం ఈ ఓదనమునకు పర్ణము

ఈ ఓదన గంధం కమలము

॥ 8 ॥

మంత్రము

ఖలః పాత్రమ్ స్ఫృవంసో వీషే అనూశ్మ్యే

॥ 9 ॥

పదము:

ఖలః పాత్రమ్ స్ఫృవంసో వీషే ఇతి అనూశ్మ్యేతి ॥ 9 ॥

అనువాదం:

కళ్ళం దీనికి పాత్రం

బండిలో ధాన్యానికి అధారంగా ఉండే

భాగములు ఈ ఓదనమునకు

భుజమధ్యంలో ఉండే భాగములు

॥ 9 ॥

మంత్రము:

అన్త్యాదీ జత్రవో గుదా వరత్రాః

॥ 10 ॥

పదము:

అన్త్యాదీ జత్రవః గుదాః వరత్రాః

॥ 10 ॥

అనువాదం:

ప్రేగులు, బండికి ఎద్దులను కట్టే పగ్గాలు

అన్నరస సంచారార్థమై సర్వప్రాణి శరీర లలో

ఉండే గుదములు ఈ ఓదనశకట లాంగలములకు

కట్టే చర్మవికార రజ్జువులు

॥ 10 ॥

మంత్రము :

ఇ-య-మే-వ-పృ-థి-వీ-కు-మ్భి-భ-వ-తి
రా-ధ్య-మా-న-స్యో-ద-న్య-న-ద్యో-ర-పి-ధా-న-మ్ || 11 ||

పదము :

ఇ-య-మ్ । ఏ-వ । పృ-థి-వీ । కు-మ్భి । భ-వ-తి ।
రా-ధ్య-మా-న-స్య । ఓ-ద-న-స్య । ద్యోః । అ-పి-ధా-న-మ్ || 11 ||

అనువాదం :

ఈ పృథివి పథ్యమాన మౌతున్న ఓదనమునకు
పాకార్థ మైన స్థాలిగా ఉన్నది
ద్యులోకం దానికి మూత పెట్టే పాత్ర || 11 ||

మంత్రము :

సి-తాః-ప-ర్శ-వః-సి-క-తా-ః-ఊ-బ-ధ్య-మ్ || 12 ||

పదము :

సి-తాః । ప-ర్శ-వః । సి-క-తాః । ఊ-బ-ధ్య-మ్ || 12 ||

అనువాదం :

నాగేటి చాక్కు ఈ ఓదనమునకు పార్శ్వస్థులు
నదులలో ఉన్న ఇసుక ఉదరంలోని భాగం || 12 ||

మంత్రము

ఋ-త-ం-హ-స్తా-వ-సే-చ-న-ం-కు-లో-ప-సే-చ-న-మ్ || 13 ||

పదము

ఋతమ్ । హస్త ౭ అవసేషనమ్ । కుల్యా ౭ । ఉప ౭ సేచనమ్ ॥ 13 ॥

అనువాదం

లోకంలో ఉన్న ఉదక మంతా

ఈ ఓదనం తిన్నవాని హస్తప్రక్షాళనార్థ మైనది

చిన్నకాలువలలోని సమస్త జలం

ఈ ఓదనమునకు మిశ్రమసాధనము

॥ 13 ॥

మంత్రము :

ఋచా కుమ్యధిహి తార్త్విజ్యేన ప్రేషితా ॥ 14 ॥

పదము :

ఋచా । కుమ్మి । అధి ౭ హితా । తార్త్విజ్యేన । ప్ర ౭ షితా ॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఓదన పాకార్థ మైన స్థాలి

ఋగ్వేదంతో అగ్నిపై ఉంచబడినది

ఋత్విజులు యజుర్వేదంతో

ప్రేషితులైన వారు

॥ 14 ॥

మంత్రము

బ్రహ్మదా వరీగృహితా సామ్నా పర్యుధా ॥ 15 ॥

పదము

బ్రహ్మదా । వరీ ౭ గృహితా । సామ్నా । పరీ ౭ యుధా ॥ 15 ॥

అనువాదం:

బ్రహ్మవేదంతో (అథర్వవేదంతో) పరిగృహీతమై,
సామవేదంతో ఇది (నిష్పలతో) పరివేష్టిత మైనది || 15 ||

మంత్రము

బృహ దాయవనం రథస్తరం దర్విః || 16 ||

పదము:

బృహత్ । ఆయవనమ్ । రథమ్ । తరమ్ । దర్విః || 16 ||

అనువాదం

సామం నీటిలో పోసిన బియ్యాన్ని కలిపే తెడ్డు
రథస్తరసామ దర్వి (కొయ్యగరిటె) || 16 ||

మంత్రము

ఋతవః పక్తార ఆర్తవాః సమిన్ధతే || 17 ||

పదము :

ఋతవః । పక్తారః । ఆర్తవాః । సమ్ । ఇన్ధతే || 17 ||

అనువాదం :

వసంతాదు లైన ఆరు ఋతువులు
ఓదనమునకు పాచకులు
ఋతుసంబంధ మైన అహారాతులు
అగ్నిని నందిపనం చేస్తారు || 17 ||

మంత్రము :

చరుం వశ్చబిల ముఖం ఘర్మోఽభిన్ధే || 17 ||

పదము

చరుమ్ । పశ్చి¹బిలమ్ । ఇఖమ్ । ఘర్మః । అభి । ఇన్ధే ॥ 18 ॥

అనువాదం

ఆ ఓదన పాకార్థ మైన పాత్రను

తీవ్రంగా అదిట్టుడు తపింప జేస్తాడు ॥ 18 ॥

మంత్రము

ఓదనేన¹ యజ్ఞవచః సర్వే లోకాః సమాప్యా²ః ॥ 19 ॥

పదము

ఓదనేన¹ । యజ్ఞ²వచః । సర్వే । లోకాః । సమ్²అప్యా²ః ॥ 19 ॥

అనువాదం

ఇలా పశ్వు మైన ఓదనంతో

యజ్ఞోక్తము లైన సర్వ లోకములు ప్రాపింప దగినవి ॥ 19 ॥

మంత్రము

యస్మి¹ న్నముద్రో ద్యౌ ర్భూమి

ప్రయో¹వరపరం శ్రీతాః ॥ 20 ॥

పదము

యస్మి¹న్ । సముద్రః । ద్యౌః ।

భూమిః । శ్రయః । అవర²వరమ్ । శ్రీతాః ॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఈ ఓదనంలో సముద్రము, అకాశము, భూమి-

ఈ మూడు ఒకదాని క్రింద ఒకటిగా ఉండునవి || 20 ||

మంత్రము

యస్య దేవా అకల్ప నోచ్ఛిష్టే షడశీతయః || 21 ||

పదము :

యస్య దేవాః । అకల్పన్త । ఉచ్ఛిష్టే । షట్ । అశీతయః ॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఈ ఓదనంలో యాగావళిష్ట మైన భాగంతో

ఎనభై ఆరుగురు దేవతలు

సమర్థు లైనారు (పీఠ్యవంతు లైనారు) || 21 ||

మంత్రము

తం త్వదనస్య పృథ్వామి ।

యో అస్య మహిమా మహాన్ || 22 ||

పదము :

తమ్ । త్వా । ఓదనస్య । పృథ్వామి ।

యః । అస్య । మహిమా । మహాన్ || 22 ||

అనువాదం

(శిష్యుని ప్రశ్న) ఓ గురుదేవా ! ఈ ఓదన మహిమను

చెప్పవలసినదిగా నిన్ను ప్రార్థిస్తున్నాను

దీని మహిమ అధికతర మైనది (అనంత మైనది) || 22 ||

మంత్రము

స య ఓదనస్య మహిమానం విద్యాత్ || 23 ||

పదము

సః । యః । ఓదనస్య । మహిమానమ్ । విద్యాత్ || 23 ||

అనువాదం

ఈ గురువునకు ఈ ఓదన మహిమ తెలియును || 23 ||

మంత్రము

నాల్ప ఇతి బ్రూయా న్నానువసేచన
ఇతి నేదం చ కిం చేతి || 24 ||

పదము :

న । అల్పః । ఇతి । బ్రూయాత్ । న । అనువసేచనః ।
ఇతి । న । ఇదమ్ । చ । కిమ్ । చ । ఇతి || 24 ||

అనువాదం :

ఉపదేశ నమయంలో ఆ మహిమ అల్ప మని చెప్పకూడదు
ఉపసేచన రహిత మని చెప్పకూడదు.
ఇదిగో ఇది అని చూపించి చెప్పకూడదు.
అనిర్దిష్ట రూపంలో చెప్పకూడదు, || 24 ||

మంత్రము :

యావద్ దాతాభిమనస్యేత తన్నాతి వదేత్ || 25 ||

పదము

యావత్ । దాతా । అభిమనస్యేత । తత్ । న । అతి । వదేత్

॥ 25 ॥

అనువాదం

దాత ఎంత బలాన్ని ఇచ్చగించినాడో

దానిని మించి చెప్పకూడదు

॥ 25 ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మవాది^{నో} వదన్తి పరా^{ఞ్చ}-మోదనం ప్రాశీతిః ప్రత్య^{ఞ్చ}ాతి మితి

॥ 26 ॥

పదము

బ్రహ్మవాదినః । వదన్తి పరా^{ఞ్చ}మ్ ।ఓదనమ్ । ప్ర । ఆశీతిః । ప్రత్య^{ఞ్చ}ామ్ । ఇతి

॥ 26 ॥

అనువాదం

బ్రహ్మవాదులు సమావేశమై పరస్పరం-

సంభాషించుకుంటున్నారు

ఓ దేవదత్తా ! పరాజ్ఞాఖంగా ఉన్న

ఈ ఓదనమును తిన్నావు

అత్యాభిముఖంగా ఉన్న ఓదనాన్ని కూడా తిన్నావు ॥ 26 ॥

మంత్రము

త్వ మోదనం ప్రాశీతి స్త్వా మోదనా^{ఞ్చ} ఇతి

॥ 27 ॥

పదము :

త్వమ్ । ఓదనమ్ । ప్ర । ఆశీః । త్వామ్ । ఓదనాః । ఇతి ॥ 27 ॥

అనువాదం

నీవు ఓదనమును తిన్నవాడ వైనావు

నిన్ను ఆ ఓదనం తిన్నది

॥ 27 ॥

మంత్రము :

పరాశ్చమ్ చైనం ప్రాశీః ప్రాణా-

స్తావ్ హస్యన్తి త్యేన మాహ

॥ 28 ॥

పదము

పరాశ్చమ్ । చ । ఏనమ్ । ప్రఽఆశీః । ప్రాణాః ।

త్వా । హస్యన్తి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ

॥ 28 ॥

అనువాదం

పరాజ్ఞాఖంగా ఉన్న ఓదనమును భుజించినట్లయితే

ప్రాణవాయువులు నన్ను త్యజిస్తాయని

అతనికి విద్వాంసుడు తెలియజెప్పవలెను

॥ 28 ॥

మంత్రము

ప్రత్యశ్చమ్ చైనం ప్రాశీ రపానా-

స్తావ్ హస్యన్తి త్యేన మాహ

॥ 29 ॥

పదము

ప్రత్యఞ్చమ్ । చ । ఏనమ్ । ప్ర॒॒ఆశీః । అపానాః ।

త్వా । హన్యన్తి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ॥ 29 ॥

అనువాదం,

‘ప్రత్యఙ్ముఖ మైన ఓదనాన్ని తిన్నావంటే
నిన్ను అపానవాయు వృత్తులు త్యజించ గలవు’
అని అభిజ్ఞులు ఆ భోక్తకు చెప్పవలెను

॥ 29 ॥

మంత్రము :

నై॒వాహ మో॑దనం న మా మోదనః ॥ 30 ॥

పదము :

న । ఏవ । ఆహమ్ । ఓదనమ్ । న । మామ్ । ఓదనః ॥ 30 ॥

అనువాదం :

నే నీ ఓదనాన్ని భుజించను
ఆ ఓదనం నన్ను భుజించదు

॥ 30 ॥

మంత్రము

ఓదన ఏ॒వోద॑నం ప్రాశీత్ ॥ 31 ॥

పదము :

ఓదనః । ఏవ । ఓదనమ్ । ప్ర । ఆశీత్ ॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఓదనమే కర్త
తన్ను తానే భుజిస్తుంది

॥ 31 ॥

మంక్రము:

తత శ్చైన మన్యేన శీర్షా ప్రాశీ-
ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
జ్యోష్ఠత స్తే ప్రజా మరిష్యతి త్యేన మాహ ।

తం వా అహం నార్వాళ్ళమ్
న పరాళ్ళమ్ న ప్రత్యళ్ళమ్ ।

బృహస్పతినా శీర్షా ।
తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ ।

విష వా ఓదనః సర్వాణః
సర్వపరుః సర్వతనూః ।

సర్వాణ్ణ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః
సం భవతి య ఏవం వేద

॥ 32 ॥

పదము.

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । శీర్షా । ప్ర౭అశీః ।
యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర౭అశ్నన్ ।
జ్యోష్ఠతః । తే । ప్ర౭జా । మరిష్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । అహ ।
తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాళ్ళమ్ । న । పరాళ్ళమ్ ।

వ । వ్రత్యచ్చామ్ । బృహస్పతినా । శీర్షా ।
 తేవ । ఏవమ్ । వ్ర । ఆశిషమ్ । తేన । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।
 ఏమః । వై । ఓదనః । సర్వౌఅఙ్గాః । సర్వౌపరుః । సర్వౌతనూః ।
 సర్వౌఅఙ్గాః । ఏవ । సర్వౌపరుః । సర్వౌతనూః ।
 వమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 32 ॥

అనువాచం :

పూర్వ ఋషులు శిరస్సుకొ ఈ ఓదనాన్ని భుజించినారు.
 అందువల్ల ఇంకొక శిరస్సుతో
 'ఈ ఓదనాన్ని నీవు భుజించినట్లయితే
 ఏ సంతాపం పెద్దవారు మొదలుకొని వరుసగా
 మరణిస్తారని' అతనికి అభిజ్ఞులు చెప్పినారు.
 అలాంటి ఓదనాన్ని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 మరాఙ్ముఖుడనై కూడా భుజింపను.
 అత్మాభిముఖుడనై కూడా భుజింపను.
 బృహస్పత్యాత్మ అయిన శీర్షంతో ఓదనాన్ని భుజించినాను.
 అదే శిరస్సుతో ఈ ఓదనాన్ని
 పోవలసిన చోటుకు వంపించినాను. నే నిలా భుజించినాను.
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.
 పంపూర్ణ శరీర మైనది.
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని
 తెలుసుకుంటాడో అతను సర్వాంగత్వాది
 ఫలాన్ని పొంది పుణ్యభూత మైన
 స్వర్గాది లోకంలో ఉద్యవిస్తాడు.

॥ 32 ॥

మంత్రము:

తత శ్చై॒న మ॒న్యాభ్యాం శ్రోత్రా॑భ్యాం ప్రాశీ॒
ర్యాభ్యాం చై॒తం పూ॒ర్వ ఋషీ॑యః ప్రాశ్నన్ ।

ఋధి॑రో భవి॒ష్యసి॑త్యేన మాహ ।

తం వా అహం నార్యా॑శ్చం

న పరా॑శ్చం న ప్రత్య॑శ్చమ్ ।

ద్యావా॑ప్ృథి॒వీభ్యాం శ్రోత్రా॑భ్యామ్ ।

తాభ్యా॑ మేనం ప్రాశీ॑షం తాభ్యా॑ మేన మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓద॑నః సర్వా॑జ్ఞః

సర్వ॑పరుః సర్వ॑తనూః ।

సర్వా॑జ్ఞ ఏవ సర్వ॑పరుః సర్వ॑తనూః

సం భవ॑తి య ఏవం వేద

॥ 33 ॥

పదము:

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ । శ్రోత్రాభ్యామ్ । ప్రాశీషః ।

యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషీయః । ప్రాశ్నన్ ।

ఋధిరః । భవిష్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాశ్చమ్ ।

న । పరాశ్చమ్ । న । ప్రత్యశ్చమ్ ।

ద్యావాపృథివీభ్యామ్ । శోత్రాభ్యామ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅఙ్గః ।

సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సర్వఽఅఙ్గః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । పేద

॥ 33 ॥

అనువాదం :

ఏ చెవులతో మొదటి ఋషులు

ఈ ఓదనాన్ని భుజించినారో

అలా కాక ఇతర లౌకిక కర్ణములతో

దీనిని భుజిస్తే నీవు బధిరుడ వౌతావు

అని ఆ తిన్నవానికి అభిజ్ఞులు చెప్తారు.

నేను అలాంటి ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

ఆత్మాభిముఖుడనై భుజింపను.

ద్యావాపృథువులు ఈ ఓదనమునకు శ్రోత్రములు

వాటితోనే దీనిని భుజించినాను.

వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు పంపించినాను.
నే నిలా భుజించినాను.

ఈ ఓదనం సర్వాపయవోపేత మైనది.

సర్వాపయవ సంధి సముపేత మైనది. సంపూర్ణ శరీర మైనది.

ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,

అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,

పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు. || 33 ||

మంత్రము :

తత శ్చై॑న మ॒న్యాభ్యా॑ మక్షీ॒భ్యాం ప్రాశీ॑

ర్యాభ్యాం॑ చై॒తం పూ॒ర్వ ఋష॑యః ప్రాశ్న॑న్ ।

అ॒న్తో భవి॑ష్య॒సి త్యేన॑ మాహ ।

తం వా అ॒హం నా॒ర్వాళ్ళాం॑

న పరా॑ళ్ళాం న ప్ర॒త్యళ్ళామ్ ।

సూ॒ర్యాచ॑న్ద్రమ॒సాభ్యా॑ మక్షీ॒భ్యామ్ ।

తాభ్యా॑ మే॒నం ప్రాశీ॑షం తాభ్యా॑ మే॒న మజీ॑గమమ్ ।

ఏష వా ఓద॑నః సర్వా॒గ్లః

సర్వ॑పరుః సర్వ॑తనూః ।

సర్వా॒గ్ల ఏవ సర్వ॑పరుః సర్వ॑తనూః

సం భ॑వతి య ఏ॒వం వేద॑

పదము :

తతః॑ । చ॒ । ఏ॒నమ్ । అ॒న్యాభ్యామ్ । అక్షీ॑భ్యామ్ । ప్ర॒౭ఆశీః॑ ।
 యాభ్యామ్ । చ॒ । ఏ॒తమ్ । పూ॑ర్వే । ఋష॑యః । ప్ర॒౭ఆశ్నన్ ।
 అ॒న్తః । భ॒విష్య॑సి । ఇతి॑ । ఏ॒నమ్ । అహ॑ ।
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । అ॒ర్వాశ్చమ్ ।
 న । ప॒రాశ్చమ్ । న । ప్ర॒త్యశ్చమ్ ।
 నూ॒ర్యాచ॑న్ద్రమసాభ్యామ్ । అక్షీ॑భ్యామ్ ।
 తాభ్యామ్ । ఏ॒నమ్ । ప్ర । ఆశి॑షమ్ ।
 ఋమ్ ।

.అ॒జః ।

సర్వ॑౭పరుః । సర్వ॑౭తనూః ।
 సర్వ॑౭అ॒జః । ఏ॒వ । సర్వ॑౭పరుః । సర్వ॑౭తనూః ।
 సమ్ । భ॒వతి॑ । యః । ఏ॒వమ్ । వేద॑

॥ 34 ॥

అనువాదం :

ఏ చక్షువులతో పూర్వ ఋషులు
 ఈ ఓదనమును భుజించిచారో,
 వాటితో కాక ఇతరము లైన చక్షువులతో
 ఈ ఓదనమును భుజించినట్లయితే

అంధుడ వౌతా వని అభిజ్ఞాను అన్నారు.
 అలాంటి ఓదనాన్ని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 సూర్యచంద్రుల రూప మైన కనులతో
 ఈ అన్నాన్ని భుజించినాను.
 వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని
 పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.
 నే నిలా భుజించినాను.
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.
 సర్వావయవ సంధి సముపేత మైనది.
 సంపూర్ణ శరీర మైనది.
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడా,
 అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాదిలోకంలో ఉద్భవిస్తాడు. || 34 ||

మంత్రము :

తత శ్చైచ్చిన మన్యేన ముఖేన ప్రాశీ
 ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 ముఖత స్తే ప్రజా మరిష్యతీ త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్యాళ్ళుం
 న పరాళ్ళుం న ప్రత్యళ్ళుమ్ ।
 బ్రహ్మదా ముఖేన ।
 తేనై నం ప్రాశీషం తేనై న మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః

సర్వపరుః సర్వతనూః ।

సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః

సం భవతి య ఏవం వేద

॥ ౩౮ ॥

పదము :

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । ముఖేన । ప్ర౭అశీః ।

యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర౭అశ్నన్ ।

ముఖతః । తే । ప్ర౭జా । మరిష్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । అహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాశ్చమ్ ।

న । పరాశ్చమ్ । న । ప్రత్యశ్చమ్ ।

బ్రహ్మణా । ముఖేన । తేన । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

తేన । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వ౭అజ్ఞః ।

సర్వ౭పరుః । సర్వ౭తనూః ।

సర్వ౭అజ్ఞః । ఏవ । సర్వ౭పరుః । సర్వ౭తనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ ౩౯ ॥

అనువాదం :

ఈ ఓదనాన్ని బ్రహ్మాత్మక మైన ముఖంతో
 పూర్వ ఋషులు భుజించినారు.
 మరొక ముఖంతో దీనిని భుజించినట్లైతే
 'నీకు చెందిన సంతానం నశిస్తుందని
 భుజించిన వానికి అభిజ్ఞులు చెప్తారు.
 దానిని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 ఆత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
 ఆ బ్రహ్మముఖంతోనే నేను ఈ ఓదనాన్ని భుజించినాను.
 దానితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.
 నే నిలా భుజించినాను.
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.
 సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది.
 సంపూర్ణ శరీర మైనది.
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు. || 35 ||

మంత్రము :

తత వైచిన మన్యయా జిహ్వయా ప్రాశీ
 ర్మయా చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 జిహ్వ తే మరిష్యతీ త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్వాత్సం

న పరాశ్చం న ప్రత్యశ్చమ్ ।

అగ్నే ర్జిహ్వయా ।

తయేనం ప్రాశీషం తయేన మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గాః

సర్వపరుః సర్వతనూః ।

సర్వాఙ్గా ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః

సం భవతి య ఏవం వేద

॥ ౩౬ ॥

పదము :

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యయా । జిహ్వయా । ప్ర౭ఆశీః ।

యయా । చ । ఏతమ్ । హర్షే । ఋషయః । ప్ర౭ఆశ్మన్ ।

జిహ్వ । తే । మరిష్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాశ్చమ్ ।

న । పరాశ్చమ్ । న । ప్రత్యశ్చమ్ ।

అగ్నేః । జిహ్వయా । తయా । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశీషమ్ ।

తయా । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వ౭అఙ్గాః ।

సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సర్వఽఅజః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 36 ॥

అనువాదం :

ఏ జిహ్వతో పూర్వ ఋషులు

ఈ ఓదనాన్ని భుజించినారో, దానిని

అన్యజిహ్వతో నీవు భుజించినట్లయితే

నీ జిహ్వ ప్రాణత్యాగం చేస్తుంది.

దానిని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను.

అగ్ని అవయవభూత మైన జిహ్వతో

ఈ ఓదనాన్ని నేను భుజించినాను.

దానితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.

నే నిలా భుజించినాను.

ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.

సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది.

సంపూర్ణ శరీర మైనది.

ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,

అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది

పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉత్పన్ను డౌతాడు. ॥ 36 ॥

మంత్రము :

తత శ్చైన మన్యై ర్దన్వైః ప్రాశీ
ర్యై శ్చైతం హర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
దన్తా స్తే శత్ప్వన్తి త్యేన మాహ ।

తం వా ఆహం నార్వాణ్
న పరాణ్ న ప్రత్యణ్ ॥

ఋతుభి ర్దన్వైః ।

తై రేనం ప్రాశీషం తై రేన మజీగమమ్ ।

విష వా ఓదనః సర్వాణః

సర్వపరుః సర్వతనూః

సర్వాణ్ వివ సర్వపరుః సర్వతనూః

సం భవతి య ఏవం వేద

॥ 37 ॥

పదము :

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యైః । దన్వైః । ప్రతాశీః ।
యైః । చ । ఏతమ్ । హర్వే । ఋషయః । ప్రతాశ్నన్ ।
దన్తాః । తే । శత్ప్వన్తి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాశ్చమ్ । న । పరాశ్చమ్ ।

న । ప్రత్యశ్చమ్ । ఋతుఽభిః । దన్తైః ।

తైః । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ । తైః । ఏనమ్ । అజిగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅఙ్గః ।

సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సర్వఽఅఙ్గః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । జేద

॥ 97 ॥

అనువాదం :

ఏ దంతములతో ఈ ఓదనాన్ని

పూర్వ ఋషులు తిన్నారో

వానితో కాక ఇతర దంతములతో

దానిని తిన్న వాని దంతములు

విశీర్ణములై రాలిపోగలవని అభిజ్ఞాను చెప్పినారు.

దానిని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.

అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను.

వసంతాది ఋతువుల దంతములతో

ఈ ఓదనాన్ని భుజించినాను.

వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.

నే నితా భుజించినాను.

ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.

సర్వావయవ సంధి నముపేత మైనది.

సంపూర్ణ శరీర మైనది.

ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,

అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,

పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు. || 37 ||

మంత్రము :

తత శ్చై॒న మ॒న్యైః ప్రా॑ణాపా॒నైః ప్రాశీ॑-

ర్వై శ్చై॒తం పూ॒ర్వ ఋష॑యః ప్రాశ్నన్ ।

ప్రా॑ణాపా॒నా స్త్వా హ॑స్యన్తి త్యే॒న మా॑హ ।

తం వా అ॒హం నా॑ర్వా॒ణ్యం

న ప॑రా॒ణ్యం న ప్ర॑త్య॒ణ్యమ్ ।

సప్త॑ర్షిభిః ప్రా॑ణాపా॒నైః ।

తై రే॒నం ప్రాశీ॑షం తై రే॒న మజీ॑గమమ్ ।

ఏష వా ఓ॒దనః స॑ర్వా॒ణ్యః స॑ర్వప॒రుః స॑ర్వత॒నూః ।

స॑ర్వా॒ణ్య ఏ॒వ స॑ర్వప॒రుః స॑ర్వత॒నూః ।

సం భ॑వతి య ఏ॒వం వేద

|| 38 ||

పదము :

తతః । చ । ఏ॒నమ్ । అ॒న్యైః । ప్రా॑ణాపా॒నైః । ప్ర॒త్య॒ణ్యః ।

యైః । చ । ఏ॒తమ్ । పూ॒ర్వ । ఋష॑యః । ప్ర॒త్య॒ణ్యన్ ।

ప్రాణాపానాః । త్వా । హస్యన్తి । ఇతి । వినమ్ । అహ ।
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాళ్ళమ్ । న । పరాళ్ళమ్ ।
 న । ప్రత్యళ్ళమ్ । సప్తర్షిః । ప్రాణాపానైః ।
 తైః । వినమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ । తైః । వినమ్ । అజీగమమ్ ।
 ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వః ।
 సర్వః పరుః । సర్వః తనూః ।
 సర్వః । ఏవ । సర్వః పరుః । సర్వః తనూః ।
 సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

■ 38 ■

అనువాదం :

ఏ ప్రాణాపానములతో ఈ ఓదనాన్ని
 పూర్వ ఋషులు భుజించినారో,
 దానితో కాక తదన్యములతో దీనిని
 భుజించినట్లయితే ప్రాణాపానములు
 ఎగిరిపోగల వని అభిజ్ఞులు చెప్పినారు.
 నేను ఈ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను.
 ఆత్మాభిముఖుడనై భుజింపను.
 సప్తర్షుల రూప మైన ప్రాణాపానములతోనే
 నేను ఈ ఓదనాన్ని భుజించినాను.
 వాటితోనే దీనిని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.
 నే నిలా భుజించినాను.

ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది
 సర్వావయవ సంధి గముపేత మైది సగపూర్ణ శరీరమైనది,
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఒదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగత్వాని ఫలాన్ని పొంది
 పుణ్యగూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు " 38 "

పంచము

తత శ్చైన మన్యేన వ్యచసా ప్రాశీ-
 ర్యేన చైతం హర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 రాజయక్ష్మ స్త్వా హనిష్యతీ త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్యాశ్చమ్
 న పరాశ్చమ్ న ప్రత్యశ్చమ్ ।
 అన్తరిక్షేణ వ్యచసా ।
 తేనై నం ప్రాశీషం తేనై న మజీగమమ్ ।
 ఏష వా ఓదనః సర్వాణ్ఞః సర్వవరుః సర్వతనూః ।
 సర్వాణ్ఞ ఏవ సర్వవరుః సర్వతనూః
 సం భవతి య ఏవం వేద " 39 "

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । వ్యచసా । ప్ర2అశీః ।
 యేన । చ । ఏతమ్ । హర్వే । ఋషయః । ప్ర2అశ్నన్ ।

రాజయక్షుః । త్వా । హసవ్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।
 తమ్ । వై । ఆహమ్ । న । అర్వాళ్ళమ్ । న । పరాళ్ళమ్ ।
 న । ప్రత్యళ్ళమ్ । అస్తరిక్షేణ । వ్యదసా ।
 తేన । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ । తేన । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।
 విషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅజ్గః ।
 సర్వఽపరుః । సర్వఽఅనూః ।
 సర్వఽఅజ్గః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।
 నమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 39 ॥

అనువాదం

‘ఏ కృత్స్న శరీరవర్తి యైన దానితో
 ఈ ఓదనాన్ని పూర్వములు భుజించినారో,
 అలాగే ఈ మరొకదానితో ఈ ఓదనాన్ని భుజించినట్లయితే,
 నిన్ను రాజయక్ష (క్షయిరోగం) చంపుతుంది’ అని
 అభిజ్ఞానుల ప్రియార్థం
 నేను ఈ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖులనై భుజింపను
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
 అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
 సర్వశరీరవర్తి అయిన దానితో నే నీ ఓదనాన్ని భుజించినాను
 దానితోనే దీనిని పోవలసి । చోటికి ఎంపించినాను
 నే నిలా భుజించినాను
 ఈ ఓదనం సంపదయవోపేతి మైనది

సర్వావయవ సంధి సముపేత మైనది
 సంపూర్ణ శరీర మైనది
 వీ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఒదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాదిలోకంలో ఉద్భవిస్తాడు || ౩౯ ||

మంత్రము:

తత శ్చైన మన్యేన పృష్ఠేన ప్రాశీ-
 ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 విద్యుత్ త్వా హనిష్యతి త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్వాణ్చం న పరాశ్చం
 న ప్రత్యశ్చమ్ । దివా పృష్ఠేన ।
 తేనైనం ప్రాశీషం తేనైన మజీగమమ్ ।
 ఏష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః సర్వపరుః సర్వతనూః
 సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః
 సం భవతి య ఏవం వేద

■ 40 ■

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । పృష్ఠేన । ప్ర2అశీః ।
 యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర2అశ్నన్ ।

వి॒ద్యుత్ । త్వా॒ హ॒నిష్క॒తి । ఇ॒తి । ఏ॒నమ్ । ఆ॒హ ।
 తమ్ । వై । అ॒హమ్ । న । అ॒ర్వా॒శ్చమ్ । న । ప॒రా॒శ్చమ్ ।
 న । ప్ర॒త్య॒శ్చమ్ । ది॒వా । పృ॒థ్వి॒న । తే॒న । ఏ॒నమ్ ।
 ప్ర । ఆ॒శిషమ్ । తే॒న । ఏ॒నమ్ । అ॒జిగ॒మమ్ ।
 ఏ॒షః । వై । ఓ॒ద॒నః । స॒ర్వ॒అ॒జ్ఞః ।
 స॒ర్వ॒ప॒రుః । స॒ర్వ॒త॒నూః ।
 స॒ర్వ॒అ॒జ్ఞః । ఏ॒వ । స॒ర్వ॒ప॒రుః । స॒ర్వ॒త॒నూః ।
 సమ్ । భ॒వ॒తి । యః । ఏ॒వమ్ । వేద॑

॥ 40 ॥

అనువాదం :

‘ద్యులోకాత్మక మైన ఏ పృష్ఠంతో
 ఈ ఓదనాన్ని పూర్వములు భుజించినారో
 దానికి భిన్న మైన పృష్ఠంతో మీ రీ ఓదనాన్ని తిన్నట్లయితే
 విద్యుత్తు నిన్ను చంపగలదు’ అని అభిజ్ఞులు చెప్పినారు
 దానిని నేను అవాఙ్ముఖుడనై భుజించను
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజించను
 అత్కాభిముఖుడనై కూడా భుజించను.
 ద్యులోకాత్మక మైన పృష్ఠంతోనే
 నే నీ ఓదనాన్ని భుజించినాను
 దానితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను
 నే నిలా భుజించినాను
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది

సంహార్య శరీర మైనది
 ఎప్పుడును ఈ విధంగా
 ఈ ఓదగాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అటు నర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాల లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు " 40 "

మంత్రము

తత శ్చైన మన్యే నోరసా ప్రాశీ-
 ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 కృష్యా న రాతస్యసి త్యేన మాహ ॥
 తం వా అహం నార్యాశ్చం
 న పరాశ్చం న ప్రత్యశ్చమ్ ।
 వృథివ్యోరసా ।
 తేనైనం ప్రాశీషం తేనైన మణిగమమ్ ।
 ఏష వా ఓదనః సర్వాశ్చః
 సర్వపరుః సర్వతనూః ।
 సర్వాజ్ఞ ఏష సర్వపరుః సర్వతనూః
 సం భవతి య ఏవం వేదే

పదము:

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । ఉరసా । ప్ర॒త॒తశీః ।

యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర॒త॒తశ్చన్ ।

కృష్యా । న । రాత్నస్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాశ్చమ్ ।

న । పరాశ్చమ్ । న । ప్రత్యశ్చమ్ ।

పృథివ్యా । ఉరసా । తేన । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

తేన । ఏనమ్ । అజిగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వ॒త॒తశ్చ ।

సర్వ॒త॒తశ్చ । సర్వ॒త॒తశ్చ ।

సర్వ॒త॒తశ్చ । ఏవ । సర్వ॒త॒తశ్చ । సర్వ॒త॒తశ్చ ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏనమ్ । వేద

॥ 41 ॥

అనువాదం

ఏ వక్షోభాగంతో పూర్వములు దీనిని అర్వాశ్చ,
దానితో కాక మరొక వక్షస్సుతో దీనిని తిన్నట్లుయితే
సీవు వ్యవసాయం చేసిన ప్రీతి యవాది సస్యములు
సమృద్ధం కాను-అని అభిజ్ఞాలు వానితో చెప్పినారు
నేను ఈ ఓదరాన్ని అవాజ్ఞులుడనై భుజింపను
పరాజ్ఞులుడనై భుజింపను

పృథివ్యాత్మక మైన ఉరస్సుతో దీనిని నేను తిన్నాను
 దానితోనే దీనిని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను
 నే నిలా భుజించినాను
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.
 సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది
 సంపూర్ణ శరీర మైనది
 విపురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాదిలోకంలో ఉద్భవిస్తాడు || 41 ||

పంక్త్రము

తత త్వైన మన్యే నోదరేణ ప్రాశీ-
 ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 ఉదరదార స్త్వా హనిష్యతి త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్వాణ్మం
 న పరాణ్మం న వ్రత్యణ్మమ్ । నత్యేనోదరేణ ।
 తేనైనం ప్రాశీషం తేనైన మజీగమమ్ ।
 ఏష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః
 సర్వపరుః సర్వతనూః ।
 సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః
 సం భవతి య ఏవం వేద

|| 42 ||

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । ఉదరేణ । ప్రౌఢాశీః ।
 యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్రౌఢాశ్మన్ ।
 ఉదరౌదారః । త్వా । హనిష్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । ఆర్వాశ్చమ్ । న । పరాశ్చమ్ ।
 న । ప్రత్యశ్చమ్ । సత్యేన । ఉదరేణ ।
 తేన । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ । తేన । ఏనమ్ । అశిగమమ్ ।
 ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వౌఢాఙ్గః ।
 సర్వౌఢపరుః । సర్వౌఢతనూః
 సర్వౌఢాఙ్గః । ఏవ । సర్వౌఢపరుః । సర్వౌఢతనూః ।
 సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

■ 42 ■

అనువాదం ।

పూర్వఋషులు ఏ ఉదరంతో దీనిని తిన్నారో,
 దానితో కాక మరొక దానితో తిన్నట్లయితే
 అతిసార రోగంతో నిన్నది చంపుతుంది-అని
 అభిజ్ఞులు వానికి చెప్పినారు
 నే నీ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
 అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
 సత్య మైన ఉదరంతో ఈ ఓదనాన్ని నేను భుజించినాను

దానితోనే దీనిని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను
 నే నిలా భాజించినాను
 ఈ ఒదనం సర్వావయవోపేత మైనది
 సర్వావయవ సంధనముపేత మైనది సంపూర్ణ శరీర మైనది
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఒదనాన్ని
 తెలుసుకుంటాడో, అతను సర్వాంగత్వాది
 ఫలాన్ని పొంది, పుణ్యభూత మైన
 స్వర్గాదిలొకంలో ఉద్భవిస్తాడు

॥ 42 ॥

పంక్తము

తత శ్చైచ న మన్యేన వస్తి నా ప్రాశి-
 ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 అవ్స మరిష్యసి త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నారాజ్ఞం

।

గమమ్ ।

నూః

॥ 43 ॥

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యేన । వస్తి నా । ప్రతితః ।
 యేన । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్రతిత్సన్ ।
 అప్రేమ । మరీచ్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆనా ।
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాత్సమ్ । న । పరాత్సమ్ ।
 న । ప్రత్యత్సమ్ । సముద్రే । వస్తి నా ।
 తేన । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ । తేన । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।
 ఏషః । వై । ఉదనః । సర్వప్రతిజ్ఞః ।
 సర్వప్రతిజ్ఞః । సర్వప్రతిజ్ఞః ।
 సర్వప్రతిజ్ఞః । ఏవ । సర్వప్రతిజ్ఞః । సర్వప్రతిజ్ఞః ।
 సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 43 ॥

అనువాదం :

ఏ వస్తి (మూర్త్యుం)తో పూర్వ ఋషులు
 దీనిని తిన్నారో, దానిలో కాక వేరొక దానితో
 తిన్నట్లయితే సర్వ సీత్యలో ఎడి చనిపోతావు-అని
 ఆ తిన్నవానికి అభిజ్ఞులు చెప్తారు
 నే నీ ? దానిని అవాప్యముడనై భుజింపను,
 పరాప్యముడనై భుజింపను,
 అత్యాభిముడనై భుజింపను

సముద్రాత్మక మైన ఆత్మీయ వస్తితో నేను దానిని తిన్నాను.
దానితోనే ఆ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను.

నే నిలా భుజించినాను.

ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.

సర్వావయవ సంధి సముపేత మైనది.

సంపూర్ణ శరీర మైనది.

ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని

తెలుసుకుంటాడో, అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,

పుణ్యభూత మైన స్వర్గాని లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు. || 43 ||

మంత్రము:

తత తైచైన మన్వాభ్యా మూరుభ్యాం ప్రాశీ-

ర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।

ఊరూ తే మరిష్యత ఇత్యేన మాహ ।

తం వా అహం వార్వాళ్చం న పరాళ్చం న ప్రత్యళ్చమ్ ।

మిత్రాపరుఅయో రూరుభ్యామ్ ।

తాభ్యా మేనం ప్రాశీషం తాభ్యా మేన మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓదనః పర్వాణః సర్వపరుః సర్వతనూః ।

పర్వాణ్ణ ఏవ పర్వపరుః పర్వతనూః

సం భవతి య ఏవం వేద

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ । ఉరుఽభ్యామ్ । ప్రఽఆశిః ।
 యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । హర్షే । ఋషయః । ప్రఽఆశ్నన్ ।
 ఉరూ ఇతి । తే । మరిష్యతః । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాళ్చమ్ । న । పరాళ్చమ్ ।
 న । ప్రత్యళ్చమ్ । మిత్రావరుణయోః । ఉరుఽభ్యామ్ ।
 తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।
 తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।
 ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅజ్ఞః ।
 సర్వఽవరుః । సర్వఽతనూః ।
 సర్వఽఅజ్ఞః । ఏవ । సర్వఽవరుః । సర్వఽతనూః ।
 సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 44 ॥

అనువాదం :

ఏ ఉరువులతో పూర్వ ఋషులు దీనిని తిన్నారో,
 వాటితో కాక మరొక వాటితో తిన్నట్లయితే
 ఆ ఉరువులు గతప్రాణము లొత్తాయని
 ఆ తిన్నవానికి అభిజ్ఞులు చెప్పినారు
 నే నీ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను,
 పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను.

బ్రతావగుణుల ఊగువులతో దీనిని నేను భుజించినాను
 వాటితోనే నేనీ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు ఎరిపినాను
 నేనిలా భుజించినాను
 ఈ ఓదనం నర్వానయవోపేత మైనది
 నర్వానయవ సంధి సముపేత మైనది
 సంపూర్ణ శరీర మైనది
 విపురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగిత్వాది ఫలాన్ని పొంద
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు || 44 ||

మంత్రము

తత శ్చైస మన్వాభ్యా రష్టివద్భ్యామ్ | పాశీ
 ర్వాభ్యామ్ చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్
 స్రామో భవిష్యసి త్యేన మాహ |

తం వా ఆహం నార్యాళ్ళమ్
 న పరాళ్ళమ్ న ప్రత్యళ్ళమ్ |
 త్వష్ట రష్టివద్భ్యామ్ | తాభ్యా మేనం
 ప్రాశీషం తాభ్యా మేన మణిగమమ్ |
 విష వా ఓదనః సర్వాణ్ఞః సర్వవరుః సర్వతనూః
 సర్వాణ్ఞ ఏవ సర్వవరుః సర్వతనూః
 సం భవతి య ఏవం వేద

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ ।

అస్థివత్ 2భ్యామ్ । ప్ర 2 అశీః ।

యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర 2 అశ్నన్ ।

స్రామః । భవిష్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాళ్ళమ్ ।

న । పరాళ్ళమ్ । న । ప్రత్యళ్ళమ్ ।

త్వష్టః । అస్థివత్ 2భ్యామ్ ।

కాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

కాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజిగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వ 2 అజ్ఞః ।

సర్వ 2 వరుః । సర్వ 2 తనూః ।

సర్వ 2 అజ్ఞః । ఏవ । సర్వ 2 వరుః । సర్వ 2 తనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 45 ॥

అనువాదం :

ఏ మోకాళ్ళతో పూర్వ ఋషులు ఈ ఓదనాన్ని భుజించినారో
అలాకాక వేరొక విధంగా భుజించినట్లయితే

శుష్కజంఘుడ వౌతా వని అభిజ్ఞులు చెప్పినారు
 నే నీ ఓదనాన్ని పరాజ్ఞులుడనై భుజింపను
 అవాజ్ఞులుడనై భుజింపను
 అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
 నేను త్వష్టకు చెందిన జానువులతో ఈ ఓదనాన్ని తిన్నాను
 వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు పంపించినాను.
 నే నిలా భుజించినాను
 ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది.
 సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది
 సంపూర్ణ శరీర మైనది
 ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
 అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
 పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు || 45 ||

మంత్రము ,

తత శ్చై॒న మ॒న్యాభ్యాం పాదా॑భ్యాం ప్రాశీ-
 ర్వాభ్యాం చై॒తం పూ॒ర్వ ఋష॑యః ప్రాశ్నన్ ।
 బ॒హుదారి॑ భ॒విష్య॑సి త్వే॒న మాహ ।
 తం వా ఆహం నార్యా॑చ్చం
 న పరా॑చ్చం న వ్రత్య॑చ్చమ్ ।
 అశ్వినోః పాదా॑భ్యామ్ ।
 తాభ్యా॑ మేనం ప్రాశీ॑షం తాభ్యా॑ మేన మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గాః సర్వపరుః సర్వతనూః

సర్వాఙ్గా ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః

సం భవతి య ఏవం వేద

■ 46 ■

సదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ । పాదాభ్యామ్ । ప్ర॒౭అశీః ।

యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర॒౭అశ్నన్ ।

ఋహు॒౭దారీ । భవిష్య॒సి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । ఆహమ్ । న । అర్వా॒చ్చమ్ । న । పరా॒చ్చమ్ ।

న । ప్రత్య॒చ్చమ్ । అశ్వినోః । పాదాభ్యామ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వ॒౭అఙ్గాః ।

సర్వ॒౭పరుః । సర్వ॒౭తనూః ।

సర్వ॒౭అఙ్గాః । ఏవ । సర్వ॒౭పరుః । సర్వ॒౭తనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద ।

■ 46 ■

అనువాదం :

వాని క్రింద నున్న ఏ పాదాలతో పూర్వ ఋషులు
దానిని భుజించినారో,
వాటితో కాక మరొక విధంగా భుజిస్తే
దేశద్రుమ్మరి వౌతా వని అభిజ్ఞులు చెప్పినారు
నే నీ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
అత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
అశ్వినీ దేవతలకు చెందిన పాదములతో
నేను దీనిని భుజించినాను
వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు పంపించినాను
నే నిలా భుజించినాను
ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది
సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది
సంపూర్ణ శరీర మైనది
ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
పుణ్యభూత మైన స్వర్గాదిలొకంలో ఉద్భవిస్తాడు || 46 ||

మంత్రము :

తత వైచిన మన్యాభ్యాం ప్రపదాభ్యాం ప్రాశ్నీ-
ర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
సర్వ స్త్యా హనిష్యతి త్యేన మాహ ।
తం వా అహం నార్యాజ్ఞం

న పరాశ్చం న ప్రత్యుత్పమ్ ।

సవితుః ప్రపదాభ్యామ్ ।

తాభ్యా మేనం ప్రాశీషం తాభ్యా మేన మజీగమమ్ ।

ఏష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః సర్వపరుః సర్వతనూః ।

సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః

సం భవతి యం ఏవం వేద

॥ 47 ॥

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ ।

ప్రపదాభ్యామ్ । ప్రపాశీః ।

యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్రపాశీన్ ।

సర్వః । త్వా । హనిష్యతి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాత్పమ్ । న । పరాశ్చమ్ ।

న । ప్రత్యుత్పమ్ । సవితుః । ప్రపదాభ్యామ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశీషమ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వపరః ।

సర్వృపరుః । సర్వృతనూః ।

సర్వృఅక్ష్ఠః । ఏవ । సర్వృపరుః । సర్వృతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 47 ॥

అనువాదం

దీని ఏ పాదాగ్రములతో పూర్వ ఋషులు తిన్నారో,
అలా కాక వేరొక విధంగా నీవు తింటే
సర్వం నిన్ను కాటువేసి చంపుతుందని
అభిజ్ఞులు వానికి చెప్పినారు.
నే నీ ఓదనాన్ని అవాజ్ఞులుడనై భుజింపను
పరాజ్ఞులుడనై భుజింపను
నేను దీనిని సవితకు చెందిన
పాదాగ్రములతో భుజించినాను
వాటితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటికి పంపించినాను
నే నిలా భుజించినాను
ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది
సంపూర్ణ శరీర మైనది
ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఓదనాన్ని తెల సుకుంటాడో,
అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది,
పుణ్యభూత మైన స్వర్గాదిలోకంలో ఉద్భవిస్తాడు ॥ 47 ॥

మంక్రము ।

తత శ్చైన మన్యాభ్యాం హస్తాభ్యాం ప్రాశీ-
ర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।

బ్రాహ్మణం హనిష్యసి త్యేన మాహ ।

తం వా అహం నార్వాణ్మ

న పరాణ్మ న ప్రత్యణ్మ ।

ఋతస్య హస్తాభ్యామ్ ।

తాభ్యా మేనం ప్రాశీషం తాభ్యా మేన మజిగమమ్ ।

విష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః సర్వపరుః సర్వతనూః ।

సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః

నం భవతి య ఏవం వేద

॥ 48 ॥

పదము ।

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యాభ్యామ్ । హస్తాభ్యామ్ । ప్ర2ఆశీః ।

యాభ్యామ్ । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్ర2ఆశ్నన్ ।

బ్రాహ్మణమ్ । హనిష్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । అహం ।

తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాణ్మ । న । పరాణ్మ ।

న । ప్రత్యణ్మ । ఋతస్యే । హస్తాభ్యామ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశీషమ్ ।

తాభ్యామ్ । ఏనమ్ । అజిగమమ్ ।

విషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅజః ।

సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సర్వఽఅజః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 48 ॥

అనువాదం ।

ఏ ఇతరావయవము లైన చేతులతో
పూర్వ ఋషులు ఈ ఓదనాన్ని తిన్నారో,
వానితో కాక మరొక విధంగా తింటే
నీకు బ్రహ్మహత్యా పాతకం చుట్టుకుంటుందని-
అభిజ్ఞులు వానికి చెప్పిరారు
నే నీ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను
ఆత్మాభిముఖుడనై భుజింపను
బ్రహ్మహస్తములతో నే నీ ఓదనాన్ని భుజించినాను
వానితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు పంపించినాను,
నే నిలా భుజించినాను
ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది,
సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది
సంపూర్ణ శరీర మైనది
ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా
ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,
అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది
పుణ్యభూత మైన స్వర్గాది లోకంలో ఉద్భవిస్తాడు ॥ 48 ॥

మంత్రము

తత శ్చైన మన్యయా ప్రతిష్ఠయా ప్రాశీ-
 ర్యయా చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
 అప్రతిష్ఠానోఽ నాయతనో మరిష్యసి త్యేన మాహ ।
 తం వా అహం నార్వాళ్ళమ్
 న పరాళ్ళమ్ న ప్రత్యళ్ళమ్ ।
 సత్యే ప్రతిష్ఠాయ ।
 తయైనం ప్రాశీషం తయైన మణిగమమ్ ।
 ఏష వా ఓదనః సర్వాజ్ఞః సర్వపరుః సర్వతనూః ।
 సర్వాజ్ఞ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః
 నం భవతి య ఏవం వేద

■ 40 ■

పదము

తతః । చ । ఏనమ్ । అన్యయా । ప్రతిష్ఠయా । ప్రాశీః ।
 యయా । చ । ఏతమ్ । పూర్వే । ఋషయః । ప్రాశ్నన్ ।
 అప్రతిష్ఠానః । అనాయతనః । మరిష్యసి । ఇతి । ఏనమ్ । ఆహ
 తమ్ । వై । అహమ్ । న । అర్వాళ్ళమ్ । న । పరాళ్ళమ్ ।

న । ప్రత్యౌత్సామ్ । సత్యే । ప్రతిఽస్థాయ ।

తయా । ఏనమ్ । ప్ర । ఆశిషమ్ ।

తయా । ఏనమ్ । అతీగమమ్ ।

ఏషః । వై । ఓదనః । సర్వఽఅజ్గః ।

సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సర్వఽఅజ్గః । ఏవ । సర్వఽపరుః । సర్వఽతనూః ।

సమ్ । భవతి । యః । ఏవమ్ । వేద

॥ 49 ॥

అనువాదం

పాదములకు ఆధారభూత మైనది భూమి

ఆ ప్రతిష్ఠాత్మక మైన దానితో

ఈ ఓదనాన్ని పూర్వములు అన్నారు

అలాకాక మరొకవిధంగా నీవు తింటే

ప్రతిష్ఠారహితుడ వౌతా వని-

అభిజ్ఞులు వానికి చెప్పినారు

నే నీ ఓదనాన్ని అవాఙ్ముఖుడనై భుజింపను

పరాఙ్ముఖుడనై భుజింపను ప్రత్యఙ్ముఖుడనై భుజింపను

సత్యబ్రహ్మ ప్రతిష్ఠాత్మక మైన దానితో భుజించినాను

దానితోనే ఈ ఓదనాన్ని పోవలసిన చోటుకు పంపించినాను

నే నిలా భుజించినాను

ఈ ఓదనం సర్వావయవోపేత మైనది

సర్వావయవ సంధిసముపేత మైనది

సంపూర్ణ శరీర మైనది

ఏ పురుషుడు ఈ విధంగా ఈ ఓదనాన్ని తెలుసుకుంటాడో,

అతను సర్వాంగత్వాది ఫలాన్ని పొంది

ప్రజ్ఞాభూత మైన స్వర్గాదిలోకంలో ఉద్భవిస్తాడు || 49 ||

మంత్రము

ఏతద్ వై బ్రహ్మస్య విష్ణవం య దోదనః || 50 ||

పదము

ఏతత్ । వై । బ్రహ్మస్య । విష్ణవమ్ । యత్ । ఓదనః || 50 ||

అనువాదం

ఈ ఉక్తమహిమోపేత మైన ఓదనం

సూర్యమండల మధ్యవర్తి అయిన ఈశ్వరుని వంటిది || 50 ||

మంత్రము

బ్రహ్మలోకో భవతి బ్రహ్మస్య

విష్ణవీ శ్రయతే య ఏవం వేద || 51 ||

పదము

బ్రహ్మలోకః । భవతి । బ్రహ్మస్య ।

విష్ణవీ । శ్రయతే । యః । ఏవమ్ । వేద || 51 ||

అనువాదం

ఆ ఉక్తప్రకార మైన ఓదనం యొక్క

సూర్యమండలాత్మకత్వాన్ని తెలిసినవాడు

సూర్యలోక వర్తి అవుతాడు || 51 ||

మంత్రము :

ఏ॒తస్మా॑ద్ వా ఓ॒దనా॑త్ త్రయ॑త్రి॒ంశతం

లో॒కాన్ ని ర॑మిమీత ప్ర॒జాప॑తిః

॥ 52 ॥

పదము

ఏ॒తస్మా॑త్ । వై । ఓ॒దనా॑త్ । త్రయః॒ ౨౩౦॑శతమ్ ॥

లో॒కాన్ । నిః । అ॒మిమీ॑త । ప్ర॒జాప॑తిః

॥ 52 ॥

అనువాదం

ఈ సూర్యాత్మక మైన సర్వ జగదుపాదానభూత మైన

ప్రజాపతి ముప్పదిమూడు లోకాలకు

అధిష్ఠాన దేవత లైన వారిని నియమించినాడు.

॥ 52 ॥

మంత్రము :

తే॒షాం ప్ర॒జ్ఞానా॑య య॒జ్ఞ మ॑స్మజత

॥ 53 ॥

పదము

తే॒షామ్ । ప్ర॒జ్ఞానా॑య । య॒జ్ఞమ్ । అ॒స్మజ॑త

॥ 53 ॥

అనువాదం :

వారి ప్రజ్ఞానార్థమై యజ్ఞాన్ని సృష్టించినాడు

॥ 53 ॥

మంత్రము

స॒ య ఏ॒వం వి॒దుష॑ ఉప॒ద్రష్టా॑

భ॑వతి ప్రా॒ణం రు॒దద్ధి

॥ 54 ॥

పదము :

సః | యః | ఏవమ్ | విదుషః | ఉపద్రష్టా |

భవతి | ప్రాణమ్ | రుణద్ధి

॥ 54 ॥

అనువాదం

ఏ పురుషుడైనా ఈ విధంగా
ఉపాసకుని ఉపద్రష్ట అవుతాడో
అతని ప్రాణమును నిరుద్ధగతిగా చేస్తాడు

॥ 54 ॥

మంత్రము :

న చ ప్రాణం రుణద్ధి సర్వజ్ఞానిం జీయతే

॥ 55 ॥

పదము:

న | చ | ప్రాణమ్ | రుణద్ధి | సర్వజ్ఞానిమ్ | జీయతే ॥ 55 ॥

అనువాదం :

అలా ప్రాణాన్ని నిరోధించడమే గాక,
ప్రజా వశ్యాది రూప మైన
సర్వాభీష్టవస్తు జ్ఞానానికి
హాని ఎలా జరుగుతుందో అలా జరుగుతుంది

॥ 55 ॥

మంత్రము :

న చ సర్వజ్ఞానిం జీయతే

పురై నం జరసః ప్రాణో జహతి

॥ 56 ॥

పదము :

న । చ । సర్వజ్ఞానిమ్ । జీయతే ।

పురా । వినమ్ । జరసః । ప్రాణః । జహతి

॥ ౧౪ ॥

అనువాదం :

ఆ సర్వహాని మాత్రమే గాక,

ఆ నిందకుని జరావస్థకు ముందే

ప్రాణం పరిత్యజిస్తుంది

॥ ౧౪ ॥

ఇది మూడవ సూక్తం

పూర్వము-4

మునులు : భర్గవుడు, వైదర్పి || దేవత ప్రాణము || చందస్సు 1 శంకుమత్య
 నుష్టువ : 2-7, 9-18, 18-19, 28-25 అనుష్టువ 8 పత్యపంక్తి 14
 విచృదనుష్టువ 15 భుగిగనుష్టువ 20 అనుష్టువర్ణా త్రిష్టువ 21
 మద్యేకోత్తిగతి : 22 త్రిష్టువ 28 బృహతీగర్వానుష్టువ ౪
 మంత్రములు : ॥ 28 ॥

వినియోగం :- ఇది అర్థసూక్తం ఉపనయన కర్మలో మాణవకుని నాథిని
 స్పృశించి ఆచార్యుడు దీనిని జపిస్తాడు
 అలాగే అయష్కాముడు దీనితో దక్షిణకర్ణంలో అను
 మంత్రణం చేస్తాడు

అయష్కాముడు ముషహస్తంతో శరీరాన్ని అభిమంత్రిస్తాడు
 ఇది ఆయుష్యగణంలోనిది గనుక హోమాలలో దీనికి వినియోగం

అమృతావ్య మహాశాంతిలో వ్రీహియవచమయ మైన మణిని
 దీనితో కట్టుకోవాలి

గ్రహయజ్ఞంలో శనైశ్చరునికి చేసే హవిరాజ్యహోమంలో
 దీనితో సమిదాధానం, ఉపస్థానం చెయ్యాలి

అలాగే శాంక్యర్థ మైన లక్షహోమంలో దీనికి వినియోగం

మంత్రము :

ప్రాణాయ నమో యస్య సర్వ మిదం వశే ।

యో భూతః సర్వ స్త్యేశ్వరో

యస్మి న్నర్వం ప్రతిష్ఠితమ్

పదము :

ప్రాణాయ । నమః । యస్య । సర్వమ్ । ఇదమ్ । వశే ।

యః । భూతః । సర్వస్య । ఈశ్వరః ।

యస్మిన్ । సర్వమ్ । ప్రతిష్ఠితమ్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

ప్రాణమునకు నమస్కారం.

ఆ ప్రాణమునకు వశమై చరాచరాత్మక

జగత్తు సర్వమూ ఉంటుంది.

ఆ ప్రాణం భూతకాలావచ్ఛిన్న మైన

సర్వ ప్రాణిజాతమునకు ప్రభు వైనది.

ఈ ప్రాణంలో నమస్త జగత్తు ప్రతిష్ఠితమై ఉంటుంది. ॥ 1 ॥

మంత్రము :

నమస్తే ప్రాణ క్రన్ధాయ నమస్తే స్తనయిత్నవే ।

నమస్తే ప్రాణ విద్యుతే నమస్తే ప్రాణ వర్షతే ॥ 2 ॥

పదము :

నమః । తే । ప్రాణ । క్రన్ధాయ । నమః । తే । స్తనయిత్నవే ।

నమః । తే । ప్రాణ । విద్యుతే । నమః । తే । ప్రాణ । వర్షతే

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! శబ్దించే నీకు నమస్కారం.

మేఘాలలో దూరి గర్జించే నీకు నమస్కారం.

ఓ ప్రాణమా ! విద్యుదాత్మక మైన నీకు నమస్కారం.

ఓ ప్రాణమా ! వర్షించే నీకు నమస్కారం.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

యత్ ప్రాణ స్తనయిత్తునా భిక్షన్త త్యోషధీః ।

ప్ర వీయన్తే గర్భాన్ దధతేథో బహ్వ ర్వి జాయన్తే ॥

పదము :

యత్ । ప్రాణః । స్తనయిత్తునా । అభిక్షన్తతి । త్యోషధీః ।

ప్ర । వీయన్తే । గర్భాన్ । దధతే ।

అథోఽతి । బహ్వః । వి । జాయన్తే

॥ 3 ॥

అనువాదం :

జగత్ప్రాణభూతుడైన, సూర్యాత్మకుడైన దేవుడు

గర్జిస్తూ ఓషధులను అభిలక్షించి శబ్దిస్తాడు.

అప్పుడా ఓషధులు గర్భం ధరిస్తాయి.

అనంతరం బహుప్రకార మైనవి ఉత్పన్నమౌతాయి. ॥ 3 ॥

మంత్రము :

యత్ ప్రాణ ఋతా వాగతే భిక్షన్త త్యోషధీః ।

సర్వం తదా ప్ర మోదతే

యత్ కిం చ భూమ్యా మధి

॥ 4 ॥

పదము :

యత్ । ప్రాణః । ఋతా । అఽగతే । అభిఽక్రన్ధతి । ఓషధీః ।

సర్వమ్ । తదా । ప్ర । మోదతే ।

యత్ । కిమ్ । చ । భూమ్యామ్ । అధి

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ప్రాణం ఋతుసమయంలో ఓషధులను గూర్చి

అభిక్రందనం చేస్తుంది.

అప్పుడు అవి అన్నీ సంతోషిస్తాయి.

భూమిపై నున్న ప్రాణిజాతమెల్లా సంతోషిస్తుంది.

॥ 4 ॥

పంక్తము :

యదా ప్రాణో అభ్యవర్షీద్

వర్షేణ పృథివీం మహిమ్ ।

పశవస్తత్ ప్ర మోదస్తే

మహో వై నో భవిష్యతి

॥ 5 ॥

పదము :

యదా । ప్రాణః । అభిఽవర్షీత్ ।

వర్షేణ । పృథివీమ్ । మహిమ్ ।

పశవః । తత్ । ప్ర । మోదస్తే ।

మహాః । వై । నః । భవిష్యతి

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ప్రాణం విశాలమైన పృథివిని
వర్షంతోనే సర్వత్రా అభిషిక్తం చేస్తుంది.
అప్పుడు గవాదిపశువులు సంతోషిస్తాయి.
అది తమకొక మహోత్సవంగా భావిస్తాయి.

॥ 5 ॥

మంత్రము:

అభివృష్టా ఓషధయః ప్రాణేన సమవాదిరన్ ।

ఆయు రైవి నః ప్రాతీతరః

సర్వా నః సురభీ రకః

॥ 6 ॥

పదము:

అభివృష్టాః । ఓషధయః । ప్రాణేన । సమ్ । అవాదిరన్ ।

ఆయుః । వై । నః । ప్ర । అతీతరః ।

సర్వాః । నః । సురభీః । అకః

॥ 6 ॥

అనువాదం:

ప్రాణంతో అభిషిక్తములై ఓషధులు ప్రాణంతో సంభాషిస్తాయి.
ఓ ప్రాణమా! మాకు ఆయుస్సును వృద్ధిచేందిస్తావు.
అలాగే మమ్ములను సురభిళంగా చేస్తావు.

6 ॥

మంత్రము:

సమస్తే అస్త్వాయతే నమో అస్తు పరాయతే ।

సమస్తే ప్రాణ తిష్ఠత ఆసీనాయోత తే నమః

॥ 7 ॥

పదము :

నమః | తే | అస్తు | ఆ॒యతే | నమః | అస్తు | పరా॒యతే |
 నమః | తే | ప్రాణ | తిష్ఠతే | ఆసీనాయ | ఉత | తే | నమః || 7 ||

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! వస్తున్న నీకు నమస్కారం.
 వెదుతున్న నీకు నమస్కారం.
 ఒకచోట నున్న నీకు నమస్కారం.
 కూర్చుని ఉన్న నీకు నమస్కారం.

|| 7 ||

మంత్రము :

నమస్తే ప్రాణ ప్రాణతే నమో అస్త్యపానతే |
 పరాచీనాయ తే నమః ప్రతిచీనాయ తే నమః
 సర్వస్మై త ఇదం నమః || 8 ||

పదము :

నమః | తే | ప్రాణ | ప్రాణతే | నమః | అస్తు | అపానతే |
 పరాచీనాయ | తే | నమః | ప్రతిచీనాయ | తే | నమః |
 సర్వస్మై | తే | ఇదమ్ | నమః || 8 ||

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! ప్రాణన వ్యాపారం చేసే నీకు నమస్కారం.
 అపానన వ్యాపారం చేసే నీకు నమస్కారం.
 పరాగమన స్వభావం కల, దేహానికి

బయటనున్న నీకు నమస్కారం.

దేహమధ్యంలో నున్న నీకు నమస్కారం.

ఇంతెందుకు సర్వవ్యాపార కర్త్రి వైన నీకు నమస్కారం. ॥8॥

మంత్రము :

యా తే ప్రాణ ప్రియా తనూ-

ర్యో తే ప్రాణ ప్రేయసీ ।

అథో యద్ భేషజం తవ

తస్య నో ధేహి జీవసే

॥ 9 ॥

పదము :

యా । తే । ప్రాణ । ప్రియా । తనూః ।

యో ఇతి । తే । ప్రాణ । ప్రేయసీ ।

అథో ఇతి । యత్ । భేషజమ్ । తవ ।

తస్య । నః । ధేహి । జీవసే

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! నీకు ప్రితికరమైన శరీరం ఉన్నది.

ఓ ప్రాణమా ! నీకు ప్రీయతమ రూపమైన ప్రేయసి ఉన్నది.

అంతేకాక నీకు సంబంధించిన ఔషధం ఉన్నది.

వాటి నుంచి మాకు జీవనార్థం ఔషధం ప్రసాదించు.

॥ 9 ॥

మంక్రము :

ప్రా॒ణః ప్ర॒జా అ॒ను వ॒స్తే
 పితా॑ పు॒త్ర మి॒వ ప్రి॒యమ్ ।
 ప్రా॒ణో హ సర్వ॑ స్యే॒శ్వరో
 య చ్చ॑ ప్రా॒ణతి॒ య చ్చ॑ న

॥ 10 ॥

పదము :

ప్రా॒ణః । ప్ర॒జాః । అ॒ను । వ॒స్తే ।
 పితా॑ । పు॒త్రమ్ । ఇ॒వ । ప్రి॒యమ్ ।
 ప్రా॒ణః । హ । సర్వ॑స్య । ఈ॒శ్వరః ।
 యత్ । చ । ప్రా॒ణతి॑ । యత్ । చ । న

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! ప్రజాసముదాయాన్ని
 అనుక్రమంగా ఆచ్ఛాదించి ఉంటావు.
 తండ్రి ఇష్టుడైన పుత్రుని తన వస్త్రంతో
 కప్పినట్లుగా కప్పి ఉంటావు.
 ప్రాణన వ్యాపారం కల జంగమాత్మకమైన
 వస్తుసముదాయానికి, ప్రాణన వ్యాపారం లేని
 స్థావరాత్మకమైన వస్తుసముదాయానికి నీవే ప్రభువువు.

॥ 10 ॥

పంక్తము :

ప్రాణో మృత్యుః ప్రాణ స్తక్మా

ప్రాణం దేవా ఉపాసతే ।

ప్రాణో హ సత్యవాదిన

ముత్తమే లోక ఆ దధత్

॥ 11 ॥

పదము :

ప్రాణః । మృత్యుః । ప్రాణః । తక్మా ।

ప్రాణమ్ । దేవాః । ఉప । ఆసతే ।

ప్రాణః । హ । సత్యవాదినమ్ ।

ఉత్తమే । లోకే । ఆ । దధత్

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ప్రాణమే మృత్యువు. ప్రాణమే జ్వరాది రోగము.

అలాగే దేహాంతర్గతమైన ప్రాణమును

దేవతలు (ఇంద్రియములు) ఉపాసిస్తారు.

ఆ ప్రాణమే సత్యవాదిని ఉత్కృష్టతమునిగా

లోకంలో నిలబెడుతుంది.

॥ 11 ॥

పంక్తము :

ప్రాణో విరాట్ ప్రాణో దేష్టే

ప్రాణం సర్వ ఉపాసతే ।

ప్రాజో హ మార్య శ్చన్ద్రమాః

ప్రాణ మాహుః ప్రజాపతిమ్

॥ 12 ॥

పదము:

ప్రాణః । వి॒రా॒ట్ । ప్రా॒ణః । దే॒వీ ।

ప్రా॒ణమ్ । స॒ర్వే । ఉ॒వ । ఆ॒స॒తే ।

ప్రా॒ణః । హ । మార్యః । చన్ద్ర॑మాః ।

ప్రా॒ణమ్ । ఆ॒హుః । ప్ర॒జా॒ప॒తిమ్

॥ 12 ॥

అనువాదం:

ప్రాణమే విరాట్టు, ప్రాణమే సర్వప్రాణి

ప్రేరకమైన పరదేవత.

ప్రాణాన్నే సర్వలూ ఉపాసిస్తారు.

ప్రాణమే సర్వప్రేరకుడైన ఆదిత్యుడు.

అలాగే అమృతమయుడైన చంద్రుడు కూడా ఆ ప్రాణమే.

ప్రాణాన్ని ప్రజాపతిగా అభిజ్ఞులు చెప్తారు.

॥ 12 ॥

మంత్రము:

ప్రా॒ణా॒పా॒నౌ వ్రీ॒హీ॒య॒వా-

స॒వ॒ద్యాన్ ప్రా॒ణ ఉ॒చ్య॒తే ।

య॑వే హ ప్రా॒ణ ఆ॒హీ॒తో-

పా॒నో వ్రీ॒హీ రు॒చ్య॒తే

॥ 13 ॥

పదము :

ప్రాణాపానౌ । వ్రీహీయవౌ ।

అనడాన్ । ప్రాణః । ఉచ్యతే ।

యవే । హ । ప్రాణః । ఆహీతః ।

అపానః । వ్రీహీః । ఉచ్యతే

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ప్రాణాపానములే వ్రీహీయవలు.

అప్రాణమే వృషభము.

యవలలో ప్రాణవృత్త్యాత్మకమైన వాయువు

సమాహితమై ఉంటుంది.

అపానవృత్త్యాత్మకమైన వాయువు

వ్రీహీత్మకమైనది.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

అపానతి ప్రాణతి పురుషో గర్భే అన్తరా ।

యదా త్వం ప్రాణ జిన్వ స్యథ స జాయతే పునః ॥ 14 ॥

పదము :

అప । అనతి । ప్ర । అనతి । పురుషః । గర్భే । అన్తరా ।

యదా । త్వమ్ । ప్రాణ । జిన్వసి । అథ । సః । జాయతే । పునః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

(అన్నరస పరిణామ రూపధారి అయిన)
పురుషుడు స్త్రీ గర్భాశయ మధ్యంలో
ప్రాణాపానవ్యాపారం చేస్తాడు.
ఓ ప్రాణమా ! నీవు గర్భభూతుడైన
పురుషుని ఎప్పుడు పోషిస్తావో,
ఆ తరువాతనే అతడు పునరన్మిస్తాడు.

॥ 14 ॥

మంత్రము :

ప్రాణ మాహు ర్మాతరిశ్వానం
వాతో హ ప్రాణ ఉచ్యతే ।
ప్రాణేహ భూతం భవ్యం చ
ప్రాణే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్

॥ 15 ॥

పదము :

ప్రాణమ్ । ఆహుః । మాతరిశ్వానమ్ ।
వాతః । హ । ప్రాణః । ఉచ్యతే ।
ప్రాణే । హ । భూతమ్ । భవ్యమ్ । చ ।
ప్రాణే । సర్వమ్ । ప్రతిష్ఠితమ్

॥ 15 ॥

అనువాదం :

ప్రాణమునే అంతరిక్షాధిపతి అయిన వాయువని చెప్తారు.
వాయువే ప్రాణం కదా !

ఆ ప్రాణంలో భూతకాలావచ్ఛిన్నమైన జగత్తు,
భవిష్యత్కాలావచ్ఛిన్నమైన జగత్తు
సర్వము ఆశ్రయించి ఉంటుంది.
ఇంతెందుకు ఆ ప్రాణంలోనే
సర్వజగత్తు ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

అథర్వణీ రాగ్నిరసి రైవీ మనుష్యజా ఉత ।
ఓషధయః ప్ర జాయన్తే

యదా త్వం ప్రాణ జిన్వసి

॥ 16 ॥

పదము :

అథర్వణీః । ఆగ్నిరసిః । రైవీః । మనుష్యజాః । ఉత ।
ఓషధయః । ప్ర । జాయన్తే ।

యదా । త్వమ్ । ప్రాణ । జిన్వసి

॥ 16 ॥

అనునాదం :

అథర్వణుడు సృష్టించినవి,
అంగిరసుడు సృష్టించినవి,
దేవతలు సృష్టించినవి,
మనుష్యులవల్ల ఉత్పన్నమైనవి-
ఇలా నానావిధములైన ఓషధులు
విపరీతంగా ఉత్పన్నములౌతాయి.
ఓ ప్రాణమా ! నీవు వృష్టిప్రదానం
చేయడం వల్ల వానిని సంతోష పెడతావు.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

యదా ప్రాణో అభ్యవర్షిద్
వర్షేణ పృథివీం మహిమ్ ।
ఓషధయః ప్ర జాయంతే-
థో యాః కాశ్చ వీరుధః

॥ 17 ॥

పదము :

యదా । ప్రాణః । అభివర్షిత్ ।
వర్షేణ । పృథివీమ్ । మహిమ్ ।
ఓషధయః । ప్ర । జాయంతే ।
అథో । ఇతి । యాః । కాః । చ । వీరుధః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ప్రాణం వికాలమైన పృథివిని
వర్షంతో సర్వత్రా అభిషిక్తం చేస్తుంది.
ఓషధులు వృష్ట్యనంతరమే ఉత్పన్న మౌతాయి.
మరిన్ని కొన్ని లతలు కూడా అప్పుడే అంకురిస్తాయి. ॥17॥

మంత్రము :

యస్మై ప్రాణేదం వేద
యస్మిం శ్వాసి వ్రతిష్ఠితః ।

సర్వే తస్మై బలిం హరా-

నముష్మిం లోక ఉత్తమే

॥ 18 ॥

పదము :

యః | తే | ప్రాణ | ఇదమ్ | వేద |

యస్మిన్ | చ | అసి | ప్రతిఽస్థితః |

సర్వే | తస్మై | బలిమ్ | హరాన్ |

అముష్మిన్ | లోకే | ఉత్తమే

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా ! నీ మాహాత్మ్యాన్ని ఎవరెరుగుదురో,

వీ విద్వాంసుని యందు నీవు ప్రతిష్ఠింపబడినావో,

ఆ విద్వాంసునికై సర్వదేవతలు

ఉత్కృష్టతమమైన ఈ స్వర్గ లోకంలో

అమృతమయమైన బలినర్పిస్తారు.

॥ 18 ॥

పంక్తము :

యథా ప్రాణ బలిహృత-

స్తుభ్యం సర్వాః ప్రజా ఇమాః |

వివా తస్మై బలిం హరాన్

యస్తాస్త్వ శృణవత్ సుశ్రవః

॥ 19 ॥

పదము:

యథా । ప్రాణ । బలిఽహృతః ।

తుభ్యమ్ । సర్వాః । ప్రఽజాః । ఇమాః ।

ఏవ । తస్మై । బలిమ్ । హరాన్ ।

యః । త్వా । శృణవత్ । సుఽశ్రవః

॥ 19 ॥

అనువాదం:

ఓ ప్రాణమా! ఈ సర్వప్రజలు ఏప్రకారంగా

నీకై బలిహర్తౌతున్నారో,

ఇట్లే ఆ విద్వాంసునకు బలిని ఇత్తురు గాక!

ఓ వినబడే ప్రాణమా! నిన్ను ఎవరైతే వింటారో

వారికి కూడా బలిని ఇత్తురు గాక!

। 19 ॥

మంత్రము:

అన్త గర్భ శ్చరతి దేవతా స్వాభూతో

భూతః స ం జాయతే పునః ।

స భూతో భవ్యం భవిష్యత్ పితా

పుత్రం ప్ర వివేశ శరీభిః

॥ 20 ॥

పదము:

అన్తః । గర్భః । చరతి । దేవతాను । ఆఽభూతః ।

భూతః । సః । ఓం ఇతి । జాయతే । పునః ।

సః | భూతః | భవ్యమ్ | భవిష్యత్ | పితా |

పుత్రమ్ | ప్ర | వివేక | శచీభిః

॥ 20 ॥

అనువాదం ;

దేవతల మధ్యంలో ఉండి ప్రాణం చరిస్తుంది.

సర్వవ్యాప్తమై నిత్యమై ఉన్న ఆ ప్రాణం పునర్జన్మిస్తుంది.

నిత్యవర్తమానమైన ఆ ప్రాణం

భూతకాలావచ్ఛిన్నమైన వస్తువు -

భావికాలావచ్ఛిన్నమైన వస్తువు -

వీటిలో ఆత్మీయశక్తితో ప్రవేశిస్తుంది.

తండ్రి పుత్రునిలో ప్రవేశించినట్లు

ఈ ప్రాణం ప్రవేశించి

సర్వజగత్తును చైతన్యవంతం చేస్తుంది.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

వికం పాదం నోత్థిదతి

సలిలా ద్ధంస ఉచ్చరన్ |

యదగ్గ స తముత్థిదే

న్నైవాద్య న శ్వః స్యా

న్న రాత్రీ నాహః స్యా

న్న వ్యుచ్ఛేదేత్ కదా చన

॥ 21 ॥

పదము:

ఏకమ్ । పాదమ్ । న । ఉత్ । ఖిదతి ।

సలిలాత్ । హంసః । ఉత్ ౭ చరన్ ।

యత్ । అజ్గ । సః । తమ్ । ఉత్ ౭ ఖిదేత్ ।

న । ఏవ । అద్య । న । శ్వః । స్యాత్ ।

న । రాత్రీ । న । అహః । స్యాత్ ।

న । వి । ఉచ్చేత్ । కదా । చన

॥ 21 ॥

అనువాదం :

హంస (నూర్యుడు) సలిలం నుంచి పైకి లేస్తూ

ఒక కాలిని మాత్రం అలాగే ఉంచుతుంది.

ఓ దేవదత్తా! ఆ ఉద్గతుడైన నూర్యుడు

అలా ఉంచిన పాదాన్ని కూడా పైకెత్తితే

నేడు, రేపు, రాత్రి, పగలు అన్న వ్యవహారం ఉండనే ఉండదు.

ఎప్పుడున్నా ఉపః ప్రాదుర్భావం కూడా జరుగదు. ॥ 21 ॥

మంత్రము:

అష్టాచక్రం వర్తత ఏకనేమి

సహస్రాక్షరం ప్ర పురో ని వహ్నా ।

అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన

యదస్యార్థం కతమః స కేతుః

॥ 22 ॥

పదము :

అష్టా¹చక్రమ్ । వర్త²తే । విక³నేమి ।

సహస్ర⁴అక్షరమ్ । ప్ర । పురః । ని । పశ్చా ।

అర్ధేన⁵ । విశ్వమ్⁶ । భువనమ్⁷ । జ్ఞాన⁸ ।

యత్ । అస్య⁹ । అర్థమ్¹⁰ । కతమః¹¹ । సః¹² । కేతుః¹³ || 22 ||

అనువాదం :

* ఎనిమిది చక్రములు గల శరీరం (ప్రాణమనే)

ఒకే ఒక చక్రనేమితో ప్రవర్తిస్తుంది.

అనేక అక్ష (ర) ములతో కూడినదిది.

ఈ రథాత్మకమైన శరీరం పూర్వభాగంలో
ముందుకు పోతుంది.

అపరభాగంలో వెనుకకు పోతుంది.

తన అంశమైన విశ్వం సమస్తభూతజాతాన్ని
జనింపజేసినది.

ఈ సూత్రాత్మకమైన ప్రాణమునకు

ఒక సగం ప్రాణరూపంలో ఉంటుంది.

అపర భాగం ఏది? ఎటువంటిది?

|| 22 ||

మంత్రము :

యో అస్య¹ విశ్వజన్మన²

ఈశే³ విశ్వస్య⁴ చేష్టతః⁵ ।

*(చర్మము, రక్తము మొదలైనవి ఏడు దాతువులు. ఓజస్సు అనునది
ఎనిమిదవ దాతువు.)

అన్యేషు క్షిప్రధన్వనే

తస్మై ప్రాణ నమోస్తు తే

॥ 23 ॥

పదము :

యః । అన్య । విశ్వజన్మనః ।

ఈశే । విశ్వస్య । చేష్టతః ।

అన్యేషు । క్షిప్రజన్మనే ।

తస్మై । ప్రాణ । నమః । అస్తు । తే

॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఈ ప్రాణం నానాయాపములైన

జగత్తులకు కారణభూతమైనది.

వానిని కదలించునది.

ఈ సర్వజన్మలకు ప్రభువైనది.

ఇతర ప్రాణులలో త్వరగా వ్యాపించునది.

ఓ ప్రాణమా ! అలాంటి నీకు నమస్కారం.

॥ 23 ॥

మంత్రము :

యో అన్య సర్వజన్మన

ఈశే సర్వస్య చేష్టతః

అతన్వో బ్రహ్మదా ధీరః

ప్రాణో మాను తిష్ఠతు

॥ 24 ॥

పదము :

యః | అస్య | సర్వజన్మనః |

ఈశే | సర్వస్య | చేష్టతః |

అతస్యైః | బ్రహ్మదా | ధీరః |

ప్రాణః | మా | అను | తిష్ఠతు

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఈ ప్రాణం నానారూపములైన
జగత్తులకు కారణభూతమైనది. వానిని కదలించునది.
ఈ సర్వజగత్తులకు ప్రభువైనది.
ఆ ప్రాణం అలనతాదూరమైనది. ధీరమైనది.
బ్రహ్మరూపంతో నన్ను అనువర్తించు గాక!

॥ 24 ॥

మంత్రము :

ఊర్ధ్వః సుప్తిః జాగార నను తిర్యక్ ని పద్యతే |

న సుప్త మస్య సుప్తి ష్వను శుశ్రావ కశ్చన ॥ 25 ॥

పదము :

ఊర్ధ్వః | సుప్తిః | జాగార | నను | తిర్యక్ | ని | పద్యతే |

న | సుప్తమ్ | అస్య | సుప్తిః | అను | శుశ్రావ | కః | చన ॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఓ ప్రాణమా! నీవు ఊర్ధ్వగతివై
నిద్రావస్థలో నున్న ప్రాణులలో మేల్కొని ఉంటావు.

నిద్రిస్తున్న ప్రాణి నిద్రాపరవశుడై ఉంటాడు కదా !
 నిద్రిస్తున్న ప్రాణులలో ఈ ప్రాణమునకు
 నిద్ర అనునది ఉన్నట్లు ఏ పురుషుడూ వినలేదు. || 25 ||

మంత్రము:

ప్రాణ మా మత్ పర్యావృతో
 న మ దన్యో భవిష్యసి ।
 అపాం గర్భ మివ జీవసే
 ప్రాణ బధ్నామి త్వా మయి || 26 ||

పదము :

ప్రాణ ! మా । మత్ । పరిఽఆవృతః ।
 న । మత్ । అన్యః । భవిష్యసి ।
 అపామ్ । గర్భమ్ ఽభవ । జీవసే ।
 ప్రాణ ! బధ్నామి । త్వా । మయి || 26 ||

అనువాదం:

ఓ ప్రాణమా ! నా సకాశం నుంచి పరాజ్ఞులుడవు కావద్దు.
 ఓ ప్రాణమా ! నీవు నా సకాశం నుంచి వేరు కావద్దు.
 ఉదక గర్భంలో అగ్ని ఉన్నట్లు ఓ ప్రాణమా !
 నిన్ను నా శరీరంలో జీవించుటకై బంధిస్తున్నాను. || 26 ||

ఇది నాల్గవ నూక్తం.

ఇది రెండవ అనువాకం.

అనువాకం: 3

సూక్తం - 5

ఋషి: బ్రహ్మ॥ దేవత: బ్రహ్మచారి॥ ఛందస్సు: 1 పురోఽతిజాగతా విరాడ్
గర్భా త్రిష్టవ: 2 వజ్రపదా బృహతీగర్భా విరాట్ శక్వరీ: 3 ఉరో
బృహతీ 4, 5, 24 త్రిష్టవ: 6 శాక్వరగర్భా చతుష్పదా జగతీ: 7 విరాడ్
గర్భా త్రిష్టవ: 8 పురోఽతిజాగతా విరాడ్ జగతీ: 9 బృహతీగర్భా
త్రిష్టవ: 10 కురిక్ త్రిష్టవ: 11, 13 జగతీ: 12 శాక్వరగర్భా చతు
ష్పదా విరాడతిజగతీ: 14, 18-22 అనుష్టుప్: 15 పురస్తాజ్ఞోతిత్రిష్టవ:
23 పురోఽర్హతాతిజాగతగర్భా త్రిష్టవ: 25 అర్చ్యష్టిక్ (ఏకావసానా)
28 మధ్యోతిరుష్టిగర్భా త్రిష్టవ॥ మంత్రములు: ॥ 28 ॥

వినియోగం :- బ్రహ్మయజ్ఞ జపంలో దీనికి వినియోగం.

మంత్రము :

బ్రహ్మచారిష్టం శ్చరతి రోదసి ఉభే

తస్మిన్ దేవాః సంమనసో భవన్తి ।

స దాధార పృథివీం దివం చ

స ఆచార్యం 1 తపసా విపర్తి

॥ 1 ॥

పదము:

బ్రహ్మచారి । ఇష్టన్ । చరతి । రోదసి ఇతి ।

ఉభే ఇతి । తస్మిన్ । దేవాః । సంమనసః । భవన్తి ।

సః । దాధార । పృథివీమ్ । దివమ్ । చ ।

సః । ఆచార్యమ్ । తపసా । విపర్తి

॥ 1 ॥

అనువాదం

బ్రహ్మచారియందు ద్యావాపృథ్వులు
 ఆత్మీయ తపస్సుతో వ్యాపించి న్వ నియమంతో ప్రవర్తిస్తున్నవి
 ఇంద్రాది దేవతలు ఆ బ్రహ్మచారిలో
 సమాన మనస్కులై ఉంటారు
 ఆ బ్రహ్మచారి ఆత్మీయ తపస్సుతో
 భూలోకాన్ని, ద్యులోకాన్ని ధరిస్తాడు
 అలాగే తన గురువును అదే తపస్సుతో పరిపాలిస్తాడు ॥ 1 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మచారిణం పితరో దేవజనాః

పృథక్ దేవా అనుసంయన్తి సర్వే ।

గన్ధర్వా ఏన మన్వాయన్

తయస్త్రింశత్ త్రిశతాః షట్సహస్రాః

సర్వాన్తే దేవాన్తపసా విపర్తి

॥ 2 ॥

పదము

బ్రహ్మచారిణమ్ । పితరః । దేవజనాః ।

పృథక్ । దేవాః । అనుసంయన్తి । సర్వే ।

గన్ధర్వాః । ఏనమ్ । అను । ఆయన్ ।

త్రయస్త్రింశత్ । త్రిశతాః । షట్సహస్రాః ।

సర్వాన్ । సః । దేవాన్ । తపసా । విపర్తి

॥ 2 ॥

అనువాదం

బ్రహ్మచారిని పితరులు, దేవజనులు
సర్వ దేవతలు రక్షణార్థమై వేరువేరుగా అనుగమిస్తారు
అలాగే గంధర్వులు ఈ బ్రహ్మచారిని అనుగమిస్తారు
ముప్పై ముగ్గురు దేవతలు, మున్నూరు దేవతలు,
ఆరువేల దేవతలు ఇలాగే అనుగమిస్తారు
వారందరినీ ఆ బ్రహ్మచారి
అత్యయ తపస్సుతో పరిపాలిస్తాడు.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

ఆచార్యః ఉపనయమానో

బ్రహ్మచారిణం కృణుతే గర్భ మంత్రః ।

తం రాత్రీ స్తిత్రస ఉదరే విభర్తి

తం జాతం ద్రష్టు మభిసంయన్తి దేవాః

॥ 3 ॥

పదము

ఆచార్యః । ఉపనయమానః ।

బ్రహ్మచారిణమ్ । కృణుతే । గర్భమ్ । అంత్రః ।

తమ్ । రాత్రీః । తిత్రసః । ఉదరే । విభర్తి ।

తమ్ । జాతమ్ । ద్రష్టుమ్ । అభిసంయన్తి । దేవాః

॥ 3 ॥

అనువాదం

బ్రహ్మచారిని తన వద్దకు కొనిపోతున్న ఆచార్యుడు
విద్యామయ శరీరమధ్యంలో గర్భిణుని చేస్తాడు

అలాంటి బ్రహ్మచారిని మూడు రాత్రులు
ఉదరంలో భరిస్తాడు
నాల్గవనాడు విద్యామయ శరీర
మధ్యం నుంచి ఉత్పన్నుడైన
బ్రహ్మచారిని చూచుటకై దేవతలు
అభిముఖులై వస్తారు

॥ 3 ॥

పంక్తము

ఇ॒యం స॒మిత్ పృ॒థివీ ద్వా॒ర్ధ్వితీ
యో॒జాన్త॑రీ॒క్షం స॒మిధా॑ పృ॒థాతి॑ ।
బ్ర॒హ్మచా॑రీ స॒మిధా॑ మే॒ఖల॑యా
శ్ర॒మేణ॑ లో॒కాం స్త॑ప॒సా వి॒పర్తి॑

॥ 4 ॥

పదము :

ఇ॒యమ్ । స॒మే॒తత్ । పృ॒థివీ । ద్వా॒ర్ధ్వి॒తీయా॑ ।
ఉ॒త । అ॒న్త॑రీ॒క్షమ్ । స॒మే॒తధా॑ । పృ॒థాతి॑ ।
బ్ర॒హ్మచా॑రీ । స॒మే॒తధా॑ । మే॒ఖల॑యా ।
శ్ర॒మేణ॑ । లో॒కాన్ । త॑ప॒సా । వి॒పర్తి॑

॥ 4 ॥

అనువాదం

ఈ కనబడుతున్న పృథివి
బ్రహ్మచారికి మొదటి సమిధ
ద్యులోకం రెండవ సమిధ

మరిన్నీ అంతరిక్షంలో సమిధలతో
 పరిపూర్ణం చేస్తాడు
 ఇలా బ్రహ్మచారి ఆధీయమానమైన సమిధతో,
 కట్టుకున్న మౌంజితో, ధర్మంతో, తపస్సుతో
 లోకములను పరిపూర్ణం చేస్తాడు

॥ 4 ॥

మంత్రము

హూర్వో జాతో బ్రహ్మణో బ్రహ్మచారి
 ఘర్మం వసాన స్తపసోదత్తిష్ఠత్ ।
 తస్మా జ్ఞాతం బ్రాహ్మణం బ్రహ్మ జ్యేష్ఠం
 దేవాశ్చ సర్వే అమృతేన సాకమ్

॥ 5 ॥

పదము

హూర్వోః । జాతః । బ్రహ్మణః । బ్రహ్మచారి ।
 ఘర్మమ్ । వసానః । తపసా । ఉత్ । అత్తిష్ఠత్ ।
 తస్మాత్ । జ్ఞాతమ్ । బ్రాహ్మణమ్ । బ్రహ్మ । జ్యేష్ఠమ్ ।
 దేవాః । చ । సర్వే । అమృతేన । సాకమ్

॥ 5 ॥

అనువాదం

సర్వ జగత్కారణమైన బ్రహ్మ నుంచి
 బ్రహ్మచారి మొదట ఉత్పన్నుడైనాడు
 ధర్మాన్ని అచ్చాదనం చేసుకుని
 తపస్సుతో ఉత్తితుడౌతాడు

ఆ బ్రహ్మసకాశం నుంచి బ్రాహ్మణ స్వభూతమైన
జ్యేష్ఠ బ్రహ్మ ఉదయించినది
తత్ప్రతిపాద్యులైన అగ్న్యది సర్వదేవతలు
అమృతత్వంతో పాటు అలాగే జనించినారు

॥ ౧ ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మచార్యోఽతి సమిధా సమిద్ధః
కార్ణం వసానో దీక్షితో దీర్ఘశ్శ్రుతః ।

స సద్య ఏతి పూర్వస్మా దుత్తరం సముద్రం
లోకా న్నన్యగృభ్య ముహు రాచరిత్రత్

॥ ౪ ॥

పదము

బ్రహ్మచారి । ఏతి । సమ్ఽఞ్ఞా । సమ్ఽఞ్ఞః ।
కార్ణమ్ । వసానః । దీక్షితః । దీర్ఘశ్శ్రుతః ।

సః । సద్యః । ఏతి । పూర్వస్మాత్ । ఉత్తరమ్ । సముద్రమ్ ।
లోకాన్ । సమ్ఽగృభ్య । ముహుః । ఆచరిత్రత్

॥ 6 ॥

అనువాదం :

సమిధలతో సందిపితమైన కృష్ణాజినాన్ని ధరించి
దీక్షితుడై, దీర్ఘశ్శ్రుతువై బ్రహ్మచారి
బ్రహ్మచర్యం నిర్వర్తిస్తాడు
అలాంటి బ్రహ్మచారి త్వరలో పూర్వ సముద్రం నుంచి

ఉత్తర సముద్రం దాకా వెడతాడు.
లోకములను సంగ్రహించి అత్యంతం
ఆభిముఖ్యంతో ప్రవరిస్తాడు

॥ 6 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మచారి జనయన్ బ్రహ్మహి లోకం
ప్రజాపతిం పరమేష్ఠినం విరాజమ్ ।
గర్భ భూత్వామృతస్య యోనా-
విన్ద్యో హ భూత్వానురాం తత్తర్హ

॥ 7 ॥

పదము:

బ్రహ్మచారి । జనయన్ । బ్రహ్మ । అవః । లోకమ్ ।
ప్రజాపతిమ్ । పరమేష్ఠినమ్ । విరాజమ్ ।
గర్భః । భూత్వా । అమృతస్య । యోనా ।
ఇన్ద్ర్యః । హ । భూత్వా । అనురాన్ । తత్తర్హ

॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఉత్తలక్షణుడైన బ్రహ్మచారి బ్రాహ్మణ జాతిని,
గంగాది నదులను, స్వర్గాది లోకములను,
ప్రజాపతిని, పరమేష్ఠిని, విరాట్టును
ఉత్పన్నం చేస్తుంటాడు
అమృతుడైన బ్రహ్మకు చెందిన యోనిలో
మొదట గర్భాన్ని కల్పిస్తాడు
తరువాత ఇంద్రుడైన అనురులను సంహరించినాడు

॥ 7 ॥

మంత్రము :

అ॒చార్య॑ఁ ॒స్త॒తక్ష॑ న॒భ॒సీ॑ ఇ॒థే॒ ఇ॒మే॑

ఇ॒ర్వీ॒ గ॒మ్భీ॒రే॒ పృ॒థి॒వీం॑ ది॒వం॑ చ ।

తే॒ రక్ష॑తి తప॒సా॒ బ్ర॒హ్మ॒చారి॑

తస్మిన్ దే॒వాః సం॑మన॒సో భ॒వన్తి॑

॥ ౪ ॥

పదము

అ॒చార్య॑ఁ ॒స్త॒తక్ష॑ । న॒భ॒సీ॑ ఇ॒తి । ఇ॒థే॒ ఇ॒తి । ఇ॒మే॑ ఇ॒తి ।

ఇ॒ర్వీ॒ ఇ॒తి । గ॒మ్భీ॒రే॒ ఇ॒తి । పృ॒థి॒వీమ్ । ది॒వమ్ । చ ।

తే॒ ఇ॒తి । రక్ష॑తి । తప॒సా॒ । బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ ।

తస్మిన్ దే॒వాః । సం॑మన॒సః । భ॒వన్తి॑

॥ ౪ ॥

అనువాదం

ఈ కనబడుతున్న ఆకసాన్ని, అంతరిక్షాన్ని
పృథివిని అచార్యుడు జనింపజేసినాడు
విస్తీర్ణములై, గంభీరములైన పృథివిని,
ద్యులోకమును సృష్టించిన అచార్యుని
బ్రహ్మచారి తన తపస్సుతో రక్షిస్తాడు
అలాంటి బ్రహ్మచారిలో సర్వదేవతలు
సమాన మనస్కులై ఉంటారు

॥ ౪ ॥

మంత్రము :

ఇ॒మాం భూ॑మిం పృ॒థి॒వీం॑ బ్ర॒హ్మ॒చారి॑

భి॒క్షా మా॑ చ॒భార॑ వ్ర॒థ॒మో ది॒వం॑ చ ।

తే కృత్వా సమిధా వుపాస్తే

తయో రార్చితా భూవనాని విశ్వా

॥ 8 ॥

పదము :

ఇమామ్ । భూమిమ్ । పృథివీమ్ । బ్రహ్మచారి ।

భిక్షామ్ । ఆ । జఘాత । వ్రథముః । దివమ్ । చ ।

తే ఇతి । కృత్వా । సమ్ । ఇదౌ । ఉప । ఆస్తే ।

తయోః । ఆర్చితా । భూవనాని । విశ్వా

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ఈ కనబడుతున్న పృథివిని బ్రహ్మచారి

మొదట భిక్షగా స్వీకరించినాడు

తర్వాత ద్యులోకాన్ని ద్వితీయ భిక్షగా స్వీకరించినాడు

ఆ ద్యావాపృథ్వులను సమిధలను చేసుకొని

అగ్నిని పరిచరిస్తున్నాడు

ఆ ద్యావాపృథ్వులను

సర్వ భూతజాతములు ఆశ్రయించి ఉన్నవి

॥ 9 ॥

మంత్రము :

అర్వా గన్యః పరో అన్యో దివ స్పృష్టాద్ ।

గుహా నిధి నిహితా బ్రాహ్మణస్య ।

తా రక్షతి తపసా బ్రహ్మచారి

తత్ కేవలం కృణుతే బ్రహ్మ విద్వాన్

॥ 10 ॥

పదము

అ॒ర్వా॒క్ । అ॒న్యః॑ । వ॒రః । అ॒న్యః॑ । ది॒వః । పృ॒ష్ఠా॒క్ ।
 గు॒హః । ని॒ధి॑ ఇ॒తి॒ । ని॒ధి॑ । ని॒ధి॑తా॒ । బ్రా॒హ్మ॑జ్యః ।
 తా॒ । రక్ష॑తి॒ । తప॑సా॒ । బ్ర॒హ్మ॑చారి॒ ।
 తత్ । కే॒వలమ్ । కృ॒ణు॒తే॒ । బ్ర॒హ్మ॑ । వి॒ద్వాన్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ద్యులోకం ఉపరిభాగానికి క్రిందనున్న
 భూలోకం లోని వేదాత్మకమైననిధి
 ఆచార్య హృదయగుహలో నిక్షిప్తమై ఉన్నది
 మరొక నిధి ప్రక్క నుంచి,
 పై భాగంలో నిక్షిప్తమై ఉన్నది
 అతీతవేది అయిన బ్రాహ్మణునిలో
 అవి నిక్షిప్తములై ఉన్నవి
 ఆ నిధులను బ్రహ్మచారి తపస్సులతో రక్షిస్తుంటాడు
 వేదార్థ రహస్యాభిజ్ఞుడు ఆ నిధిద్వయాన్ని
 కేవలబ్రహ్మగా చేస్తాడు

॥ 10 ॥

మంత్రము

అ॒ర్వా గ॒న్య ఇ॒తో అ॒న్యః పృ॒థి॒వ్యా
 అ॒గ్ని స॒మేతో న॒ధసి॑ అ॒న్తరే॑మే ।
 త॒యోః శ్ర॒యస్తే॑ ర॒శ్మయో॑ధి దృ॒ధా-
 స్తా నా తి॑ష్ఠతి తప॑సా బ్ర॒హ్మ॑చారి

॥ 11 ॥

పదము :

అర్వాక్ అన్యః ఇతః అన్యః పృథివ్యాః ।

అగ్ని ఇతి సమ్మేషితః నభసీ ఇతి అంతరా ఇమీ ఇతి ।

తయోః శ్రయన్తే రశ్మయః అధి దృఢాః ।

తాన్ ఆ తిష్ఠతి తపసా బ్రహ్మచారి

॥ 11 ॥

అనువాదం:

ఈ పృథివికి అథఃప్రదేశంలో

మరొక అగ్ని సూర్యాత్మకుడై ఉన్నాడు

మరొక అగ్ని పృథివిపై ఉన్నాడు

సూర్యుడు ఉదయించగానే

ఈ ద్యావాపృథ్వల మధ్యనున్న ఆ అగ్నులు

పరస్పరం సంగతము లౌతాయి

ఆ సూర్యాగ్నులకు చెందిన కిరణములు

అతి దృఢములైన ద్యావాపృథ్వలను ఆశ్రయించి ఉంటాయి.

ఈ విధంగా అగ్నిద్వయోపేతమైన ఈ భూమికి

బ్రహ్మచారి తపస్సుతో అధిదేవుడౌతాడు

॥ 11 ॥

మంత్రము :

అభిక్రష్ఠన్ స్తనయన్ నరుణః శీతిక్తో

బృహ చేహీను భూమా జఘాత ।

బ్రహ్మచారి సేచ్ఛతి సానౌ రేతః పృథివ్యాం

తేన జీవన్తి ప్రదిశ శ్చతస్రః

॥ 12 ॥

పదము :

అభి॒క్ర॑న్దన్ । స్త॒నయ॑న్ । అ॒రు॒ణః । శి॒తి॒జ్ఞః ।
 బృ॒హత్ । శే॒వః । అ॒ను । భూ॒మా । జ॒ఘా॒ర ।
 బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ । సి॒ద్ధా॒తి । సా॒నా । రే॒తః । పృ॒థి॒వ్యామ్ ।
 తే॒న । జీ॒వన్తి॑ । ప్ర॒ది॒శః । చ॒త॒స్రః

॥ 12 ॥

అనువాదం :

అభిక్రందనం చేస్తూ, ఉరుముతూ
 శ్వేతవర్ణము, జలపూర్ణము అయిన మేఘమును చేరి
 వరుణుడు తన జననేంద్రియాన్ని
 భూమి యందు నిక్షిప్తం చేసినాడు
 దానితో బ్రహ్మచారి వరుణ రేతస్సును
 పృథివి యందు ఉన్నత ప్రదేశములందు వర్షిస్తాడు
 ఆ వృష్టితో నలుదిక్కులు జీవిస్తాయి

॥ 12 ॥

మంత్రము

అ॒గ్నో నూ॒ర్యే చ॒న్ద్రమ॑సి మా॒తరి॑శ్వన్
 బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ష్ట॒మిధ॑ మా ద॒ధాతి॑ ।
 తా॒సా మ॒ర్చ్ఛిం॒షి పృ॒థ గ॒త్రే చ॑రన్తి
 తా॒సా మా॒జ్యం పు॑రు॒షో వర్ష॑ మా॒వః

॥ 13 ॥

పదము:

అగ్నౌ, నూర్కే, చన్ద్రమసి, మాతరిశ్వన్.

బ్రహ్మచారి, అవ్చను, సమీచధమ్, ఆ, దధాతి.

తాసామ్, ఆర్చింషి, పృథక్, అప్రే, చరన్తి.

తాసామ్, ఆజ్యమ్, పురుషః, వర్షమ్, ఆపః

॥ 13 ॥

అనువాదం

బ్రహ్మచారి అగ్నియందు, నూర్కునియందు
చంద్రునియందు, వాయువునందు, ఉదకములందు
సమిధలను ప్రక్షేపణం చేస్తాడు
అలగ్నాదుల దీప్తులు అంతరిక్షంలో అసంకీర్ణములై వర్షిస్తాయి
వానిలో ఆజ్యమున్నది పురుషుడున్నాడు
వర్షమున్నది ఉదకములున్నవి

॥ 13 ॥

మంత్రము

అచార్యోఽ మృత్యు ర్వరుణః

సోమ ఓషధయః పయః ।

జీమూతా ఆస స్తృత్యాన-

సై రిదం స్వ! రాభృతమ్

॥ 14 ॥

పదము:

అచార్యః, మృత్యుః, వరుణః ।

సోమః, ఓషధయః, పయః ।

జీ॒మూ॒తాః । ఆ॒సన్ । స॒త్వా॒నః ।

త్వైః । ఇ॒దమ్ । స్వ॒ః । ఆ॒భృ॒తమ్

॥ 14 ॥

అనువాదం:

అచార్యుడే మృత్యుపు
అయనే వరుణుడు అయనే సోముడు
ప్రీహి యవాదులు కూడా ఆయనే
క్షీరం అయనే ఈ అచార్యరూపుడైన
వరుణునికి చెందిన ఏ సత్త్వములైతే ఉన్నవో,
అవి జీమూతములుగా పరిణమించినవి
ఆ మేఘములచే ఈ ఉదశం అహృతమైనది

॥ 14 ॥

సంక్రమ

అ॒మా ఘృ॒తం కృ॒ణు॒తే కే॒వల॑ మా॒చార్యో॒ఽ
భూ॒త్వా వరు॑ణో య॒ద్య దై॒చ్ఛత్ ప్ర॒జాప॑తా ।
తద్ బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ ప్రాయచ్చ॒త్
స్వాన్ మి॒త్రో అ॒ధ్యాత్మ॑నః

॥ 15 ॥

పదము:

అ॒మా । ఘృ॒తమ్ । కృ॒ణు॒తే । కే॒వలమ్ । అ॒చార్యో॒ః ।
భూ॒త్వా । వరు॑ణః । య॒త్ యత్ । ఐ॒చ్ఛత్ । ప్ర॒జాప॑తా ।
తత్ । బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ । ప్ర । అ॒యచ్చ॒త్ ।
స్వాన్ । మి॒త్రః । అ॒ధి । ఆత్మ॑నః

॥ 15 ॥

అనువాదం:

వరుణుడు ఆచార్యుడై ఘృతమును
 స్వాత్మసహితంగా చేస్తున్నాడు
 ఆ వరుణుడు స్వజనకుడైన బ్రహ్మయందు
 ఏ ఫలమును కోరెనో, మిత్రుడు బ్రహ్మచారి అయి
 తన శరీరం నుంచి ఆ అపేక్షిత ఫలాన్ని సమర్పించినాడు

॥ 15 ॥

మంత్రము

ఆచార్యోఽ బ్రహ్మచారి బ్రహ్మచారి ప్రజాపతిః ।

ప్రజాపతి ర్వి రాజతి విరా డిన్ద్రోఽభవత్ వశీ ॥ 16 ॥

పదము,

ఆచార్యః । బ్రహ్మచారి । బ్రహ్మచారి । ప్రజాపతిః ।

ప్రజాపతిః । వి । రాజతి । విరాత్ । ఇన్ద్రః । అభవత్ । వశీ

॥ 16 ॥

అనువాదం

ఆచార్యుడు బ్రహ్మచారిగా అవతరించినాడు
 ఆ బ్రహ్మచారి తపస్సుతో ప్రజాపతి అయినాడు
 ప్రజాపతి విరాట్టు అవుతాడు
 స్వతంత్రుడైన ఆయన ఇంద్రుడైనాడు

॥ 16 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మచర్యేణ తపసా రాజా రాష్ట్రం వి రక్షతి ।

ఆచార్యోఽ బ్రహ్మచర్యేణ బ్రహ్మచారిణ మిచ్ఛతే ॥ 17 ॥

పదము :

బ్రహ్మచర్యేణ తపసా రాజా రాష్ట్రమ్ వి రక్షతి ।

అచార్యః బ్రహ్మచర్యేణ బ్రహ్మచారిణమ్ ఇచ్చతే

॥ 17 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మచర్యంతో, తపస్సుతో రాజా

రాజ్యాన్ని విశేషించి పాలిస్తాడు

అచార్యుడు బ్రహ్మచర్యంతో

శిష్యుని లభింపజేసుకుంటాడు

॥ 17 ॥

మంత్రము

బ్రహ్మచర్యేణ కన్యా యువానం విన్దతే పతిమ్ ।

అనద్వాన్ బ్రహ్మచర్యణాశ్చ ఘానం జిగిర్షతి ॥ 18 ॥

పదము :

బ్రహ్మచర్యేణ కన్యా యువానమ్ విన్దతే పతిమ్ ।

అనద్వాన్ బ్రహ్మచర్యేణ అశ్వః ఘానమ్ జిగిర్షతి ॥ 18 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మచర్యంతో కన్య యువకుని

పతిగా పొందుతుంది

వృషభం బ్రహ్మచర్యంతో ఉత్కృష్టపతిని

(యజమానుని పొందుతుంది)

అలాగే అశ్వమునకు బ్రహ్మచర్యంతో

శృణాదికము లభ్యమౌతుంది

॥ 18 ॥

మంత్రము:

బ్రహ్మచర్యేణ తపసా దేవా మృత్యు మహేష్నుత ।

ఇన్ద్రో హ బ్రహ్మచర్యేణ దేవేభ్యః స్వ! రాభరత్ ॥ 19 ॥

పదము

బ్రహ్మచర్యేణ । తపసా । దేవాః । మృత్యుమ్ । అప । అహ్నుత ।

ఇన్ద్రః । హ । బ్రహ్మచర్యేణ । దేవేభ్యః । స్వః । ఆ । అభరత్ ॥ 19 ॥

అనువాదం:

బ్రహ్మచర్యరూపమైన తపస్సుతో

అగ్న్యోది దేవతలు మృత్యువును నిర్జించినారు

ఇంద్రుడు బ్రహ్మచర్యంతోనే దేవతలకై

స్వర్గాన్ని అహరించినాడు

॥ 19 ॥

మంత్రము

ఓషధయో భూతభవ్య మహోరాత్రే వనస్పతిః ।

సంవత్సరః సహస్రభి స్తే జాతా బ్రహ్మచారిణః ॥ 20 ॥

పదము:

ఓషధయః । భూతభవ్యమ్ । అహోరాత్రే ఇతి । వనస్పతిః ।

సంవత్సరః । సహ । ఋతుభిః । తే । జాతాః । బ్రహ్మచారిణః ॥ 20 ॥

అనువాదం:

ఓషధులు, భూత భవిష్యత్తులు, అహోరాత్రులు

వనవృత్తి, నవవత్సరకాలం,

ఋతువులతో పాటు ఇవన్నీ కూడా

బ్రహ్మచర్య మాహాత్మ్యం వల్ల ఉత్పన్నమైనవే.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

పార్థి॑వా ది॒వ్యాః పశ॑వ

ఆర॒ణ్యా గ్రా॒మ్యాశ్చ యే ।

అప॒క్షాః పక్షి॑ణ్శ్చ యే

తే వా॒తా బ్ర॒హ్మచారి॑ణః

॥ 21 ॥

పదము:

పార్థి॑వాః । ది॒వ్యాః । పశ॑వః ।

ఆర॒ణ్యాః । గ్రా॒మ్యాః । చ । యే ।

అప॒క్షాః । పక్షి॑ణః । చ । యే ।

తే । వా॒తాః । బ్ర॒హ్మచారి॑ణః

॥ 21 ॥

అనువాదం:

భూలోకంలోని జనులు, దివిలోని దేవతలు

అరణ్యంలోని సంహారార్థుల హరిజాది జంతువులు,

గ్రామీణములైన గవాశ్వమహిషాదులు-

ఇలాంటి పశువులన్నీ పక్షరహితములైన ప్రాణులు
 ఇలాంటి పక్షరహితములైన ప్రాణులు
 పక్షవంతములైన ప్రాణులు.. ఇవన్నీ కూడా
 బ్రహ్మచర్యమహిమ వల్ల ఉత్పన్నమైనవే!

॥ 21 ॥

సుంశ్రమ

వృథక్ సర్వే ప్రాజాపత్యాః

ప్రాజా నాత్మసు బిభ్రతి ।

తా స్సర్వాన్ బ్రహ్మ రక్షతి

బ్రహ్మచారి ధ్యాభృతమ్

॥ 22 ॥

పదము

వృథక్ । సర్వే । ప్రాజాపత్యాః ।

ప్రాజాన్ । ఆత్మసు । బిభ్రతి ।

తాన్ । సర్వాన్ । బ్రహ్మ । రక్షతి ।

బ్రహ్మచారిణీ । ఆభృతమ్

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ప్రాజాపతి సృష్టించిన దేవమనుష్యాదులు సర్వులూ
 తమలోనే ప్రాణములను వేరు వేరుగా నిలుపుకుంటారు
 ఆ ప్రాణము లన్నింటినీ బ్రహ్మచారిలో
 ఆచార్యముఖం నుంచి ఆహృతమైన,
 వేదాత్మకమైన బ్రహ్మ పరిపాలిస్తుంది

॥ 22 ॥

మంత్రము :

దేవానా మేతత్ పరిమాత

మనభ్యారూఢం చరతి రోచమానమ్ ।

తస్మాత్ జాతం బ్రాహ్మణం బ్రహ్మ జ్యేష్ఠం

దేవాశ్చ సర్వే అమృతేన సాకమ్

■ 23 ■

పదము :

దేవానామ్, ఏతత్, పరిమాతమ్ ।

అనభిరూఢమ్, చరతి, రోచమానమ్ ।

తస్మాత్, జాతమ్, బ్రాహ్మణమ్, బ్రహ్మ, జ్యేష్ఠమ్ ।

దేవాః, చ, సర్వే, అమృతేన, సాకమ్

■ 23 ■

అనువాదం :

ఈ సర్వాపరోక్ష పరబ్రహ్మ దేవతలచే పరిగృహీతమైనది

ఈ స్వయంప్రకాశమానమైన బ్రహ్మ

పరాక్రాంతం కాక వర్తిస్తుంది

దాని సకాశం నుంచి బ్రహ్మసంబంధమైన

ప్రశస్త వేదాత్మక బ్రహ్మ ప్రాదుర్భవించింది

అగ్నియేది దేవతలందరూ అమృతంతో పాటు జనించినారు ||23||

మంత్రము :

బ్రహ్మచారి బ్రహ్మ భ్రాతృ విభర్తి

తస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే సమోకాః ।

ప్రాణాపానా జనయ న్నాద్ వ్యానం

వాచం మనో హృదయం బ్రహ్మ మేధామ్ || 24 ||

పదము :

బ్రహ్మచారి । బ్రహ్మ । భాజత్ । బిభర్తి ।

తస్మిన్ । దేవాః । ఆధి । విశ్వే । సమ్మతాః ।

ప్రాణాపానా । జనయన్ । ఆత్ । విజ్ఞానమ్ ।

వాచమ్ । మనః । హృదయమ్ । బ్రహ్మ । మేధామ్ || 24 ||

అనువాదం

బ్రహ్మచారి దీప్యమానమైన వేదాత్మక బ్రహ్మను భరిస్తున్నాడు
ఆయనపై సర్వదేవతలు సంబద్ధులై ఉన్నారు
అతడే సర్వ ప్రాణాపానములను ఉత్పన్నం చేసి
ఆ తర్వాత వ్యానాన్ని, వాక్కును, మనస్సును,
హృదయాన్ని, బ్రహ్మను, మేధస్సును
ఈ సర్వాన్ని సృష్టించి భరిస్తున్నాడు || 24 ||

సంక్రమం

చక్షుః శ్రోత్రం యశో అస్మాను ధే

హ్యన్నం రేతో లోహిత ముదరమ్ || 25 ||

పదము

చక్షుః । శ్రోత్రమ్ । యశః । అస్మాను । ధేహి ।

అన్నమ్ । రేతః । లోహితమ్ । ఉదరమ్ || 25 ||

అనువాదం:

ఓ బ్రహ్మ! స్తోత్రములమైన మాలో నేత్రములను, శ్రోత్రములను,
సర్వేంద్రియములను, కీర్తిని స్రవరిల్ల జెయ్యి
అలాగే అన్నము, రేతస్సు, రక్తము, ఉదరము- " 25 "

మంత్రము

తాని కల్పద్ బ్రహ్మచారి సరిలస్య పృష్ఠే

తపోఽతిష్ఠత్ తవ్యమానః సముద్రే ।

స స్నాతో బ్రతుః పిజ్జలః

పృథివ్యాం బహు రోచతే

॥ 26 ॥

పదము:

తాని కల్పత్ బ్రహ్మచారి సరిలస్య పృష్ఠే ।

తపోః అతిష్ఠత్ తవ్యమానః సముద్రే ।

సః స్నాతః బ్రతుః పిజ్జలః ।

పృథివ్యామ్ బహు రోచతే

॥ 26 ॥

అనువాదం:

ఇవన్నీ బ్రహ్మచారి కల్పించి, ఉదకమధ్యంలో
తపస్సు చేస్తూ సముద్రంలో ఉన్నాడు
ఆ తపస్వి అయిన బ్రహ్మచారి ఎల్లవేళలా
స్నానంతో పవిత్రీకృతుడై, బ్రతువర్ణుడై,
పింగళవర్ణుడై భూమిపై అత్యధికంగా ప్రకాశిస్తున్నాడు ॥ 26 ॥

ఇది ఐదవ సూక్తం

సూక్తం-6

ఋషి : శస్తాతిః దేవతలు మంత్రములలో పేర్కొన్న అగ్ని మొదలగువారు ॥
చందస్సు 1-22 అనుష్టుప్ 28 బృహతీ గర్గానుష్టుప్ : మంత్రములు
॥ 28 ॥

వినియోగం - ఈ సూక్తిం అర్థసూక్తం బృహద్గణంలో లఘుగణంలో దీనిని
పఠించడం వల్ల కాంక్ష్యదకాభిమంత్రజాదులలో దీనికి విని
యోగం ఇందులో 'భవాశర్వావిదం', 'యా దేవీ పఞ్చ
'యన్మాతరీ రథక్రీతం' అనే నాలుగు ఋక్తులు కాక మిగతవాటిని
అంహోలింగ గణంలో పఠించడం వల్ల సర్వభైషజ్ఞాది కర్మ
లలో దీనికి వినియోగం

మంత్రము :

అగ్నిం బ్రూమో వనస్పతి-

నోషధీ రుత వీరుధః ।

ఇన్ద్రం బృహస్పతిం సూర్యం

తే నో ముఞ్చ స్త్వంహసః

॥ 1 ॥

పదము,

అగ్నిమ్ । బ్రూమః । వనస్పతీన్ ।

ఓషధీః । రుత । వీరుధః ।

ఇన్ద్రమ్ । బృహస్పతిమ్ । సూర్యమ్ ।

తే । నః । ముఞ్చన్తు । అంహసః

॥ 1 ॥

అనువాదం :

అగ్నిని స్తుతిస్తున్నాము.
 వనస్పతులను, ఓషధులను,
 అరణ్య లతాదులను స్తుతిస్తున్నాము.
 అలాగే ఇంద్రుని, బృహస్పతిని, సూర్యుని స్తుతిస్తున్నాము.
 వారందరూ మమ్ములను పాపం నుంచి
 విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 1 ॥

మంత్రము :

బ్రాహ్మ రాజావం వరుణం
 మిత్రం విష్ణు మథో భగమ్ ।
 అంశం వివస్వంతం బ్రాహ్మ-
 ప్తే వో ముఞ్చ వ్యంహానః

॥ 2 ॥

పదము :

బ్రాహ్మః । రాజావమ్ । వరుణమ్ ।
 మిత్రమ్ । విష్ణుమ్ । అథో ఇతి । భగమ్ ।
 అంశమ్ । వివస్వంతమ్ । బ్రాహ్మః ।
 తే । నః । ముఞ్చంతు । అంహానః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ప్రభువైన వరుణుడేవుని స్తుతిస్తున్నాము.
 మిత్రుని, విష్ణువును, భగుని, అంశుని,

వివస్వంతుని స్తుతిస్తున్నాము
 పీరందరూ మమ్ములను పాపం నుంచి
 విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 2 ॥

మంత్రము :

బ్రాహ్మో దేవం సవితారం
 ధాతార మత పూషణమ్ ।
 త్వష్టార మగ్రియం బ్రాహ్మ-
 స్తే నో ముఞ్చ స్త్వంహసః

॥ 3 ॥

పదము

బ్రాహ్మః । దేవమ్ । సవితారమ్ ।
 ధాతారమ్ । అత । పూషణమ్ ।
 త్వష్టారమ్ । అగ్రియమ్ । బ్రాహ్మః ।
 తే । నః । ముఞ్చస్తు । ఆంహసః

॥ 3 ॥

అనువాదం :

దేవుడై, సర్వప్రేరకుడైన సవితను స్తుతిస్తున్నాము
 ధాతను, పూషను స్తుతిస్తున్నాము
 ప్రథమగణ్యుడైన త్వష్టను స్తుతిస్తున్నాము
 వారందరూ మమ్ము పాపం నుంచి
 విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 3 ॥

మంత్రము

గన్తర్వాప్సరసో బ్రూమో

అశ్వినా బ్రహ్మణ స్పతిమ్ ।

అర్యమా నామ యో దేవ-

స్తే నో ముళ్ళ న్త్వంహసః

॥ 4 ॥

పదము,

గన్తర్వాప్సరసః । బ్రూమః ।

అశ్వినా । బ్రహ్మణః । పతిమ్ ।

అర్యమా । నామ । యః । దేవః ।

తే । నః । ముళ్ళన్తు । అంహసః

॥ 4 ॥

అనువాదం

గంధర్వులను, అప్సరసలను స్తుతిస్తున్నాము

అశ్వినీదేవతలను స్తుతిస్తున్నాము

వేదరాశికి స్వామి అయిన అర్యముడనే దేవుని స్తుతిస్తున్నాము

వారందరూ శుమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక ।

। 4 ॥

మంత్రము

అవోరాత్రే ఇదం బ్రూమః

సూర్యాచన్ద్రమసౌ పుభా ।

విశ్వా నాదిత్యాన్ బ్రామ-

స్తే నో ముచ్చత్త్వంహానః

॥ 5 ॥

పదము :

అహోరాత్రే ఇతి । ఇదమ్ । బ్రామః ।

సూర్యాచన్ద్రమసౌ । ఉభా ।

విశ్వాన్ । ఆదిత్యాన్ । బ్రామః ।

తే । నః । ముచ్చత్తు । అంహానః

॥ 5 ॥

అనువాదం :

అహోరాత్రులను గూర్చి ఈ స్తుతి చేస్తున్నాము.

సూర్యచంద్రులను ఇరువురను స్తుతిస్తున్నాము.

॥ 5 ॥

పంక్తము :

వాతం బ్రామః పర్జన్య-

మన్తరిక్ష మథో దిశః ।

అశాశ్చ సర్వా బ్రామ-

స్తే నో ముచ్చత్త్వంహానః

॥ 6 ॥

పదము :

వాతమ్ । బ్రామః । పర్జన్యమ్ ।

అన్తరిక్షమ్ । అథో ఇతి । దిశః ।

అశాః । చ । సర్వాః । బ్రాహ్మః ।

తే । నః । ముచ్చాస్తు । అంహసః

॥ 6 ॥

అనువాదం :

వాయుదేవుని స్తుతిస్తున్నాము.

పర్జన్యని స్తుతిస్తున్నాము.

అంతరిక్షాన్ని స్తుతిస్తున్నాము.

ద్విగేవతలను, విదిశలను-వీరందరినీ స్తుతిస్తున్నాము.

వారందరూ మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ముచ్చాస్తు మా శపథ్యా2-

దహోరాత్రే అథో ఉషాః ।

సోమో మా దేవో ముచ్చాస్తు

య మాహ శ్చన్ద్రమా ఇతి

॥ 7 ॥

పదము :

ముచ్చాస్తు । మా । శపథ్యా2త్ ।

అహోరాత్రే ఇతి । అథోఇతి । ఉషాః ।

సోమః । మా । దేవః । ముచ్చాస్తు ।

యమ్ । ఆహః । చన్ద్రమాః । ఇతి

॥ 7 ॥

అనువాదం:

శపథ ప్రభవ పాపం నుంచి
అహోరాత్రులు, ఉషఃకాలాలు, సోమదేవుడు
నిన్ను విముక్తి చెందింతురు గాక!
ఆ సోమునే 'చంద్రమాః' అని
అభిజ్ఞులు అంటారు.

॥ 7 ॥

మంత్రము:

పార్థి॑వా ది॒వ్యాః పశ॑వ
ఆర॒ణ్యః ఉత॑ యే మృ॒గాః ।
శకు॑స్తాన్ పక్షి॑ణో బ్రా॒హ్మ-
స్తే నో॑ ము॒చ్చా న్త॒వంహ॑సః

॥ 8 ॥

పదము:

పార్థి॑వాః । ది॒వ్యాః । పశ॑వః ।
ఆర॒ణ్యః । ఉత॑ । యే । మృ॒గాః ।
శకు॑స్తాన్, పక్షి॑ణః । బ్రా॒హ్మః ।
తే । నః । ము॒చ్చాన్తు । అంహ॑సః

॥ 8 ॥

అనువాదం:

భూలోకమునకు చెందిన, ద్యులోకమునకు చెందిన
పశువులు, అరణ్యంలోని మృగాదులు
శకునభూతములైన పక్షులు

మొదలగు వానిని స్తుతిస్తున్నాము.

అవి మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తి చెందించు గాక !

॥ 8 ॥

మంత్రము :

భవాశ్రయ విదం బ్రహ్మో

రుద్రం వశువతిశ్చ యః ।

ఇహ ర్యా ఏషాం సంవిద్మ

తా వః సస్తు సదా శివాః

॥ 9 ॥

పదము :

భవాశ్రయః । ఇదమ్ బ్రహ్మముః ।

రుద్రమ్ । వశువతిః । చ । యః ।

ఇహః । యః । ఏషామ్ । సమ్విద్మ ।

తాః । వః । సస్తు । సదా । శివాః

॥ 9 ॥

అనువాదం :

భవాశ్రయులను గూర్చి

ఈ స్తుతివాక్యాన్ని పలుకుతున్నాము.

అలాగే రుద్రుని స్తుతిస్తున్నాము.

వశువతిని స్తుతిస్తున్నాము.

ఈ దేవతల వాణిములు మాకు తెలియును.

అవి మాకు పర్యదా సుఖహేతువులగు గాక !

॥ 9 ॥

పంక్తము :

దివం బ్రామో నక్షత్రాణి

భూమిం యజ్ఞాణి పర్వతాన్ ।

సముద్రా నద్యోఽపేక్షంతా-

ప్తే నో ముహ్యన్త్యంహసః

॥ 10 ॥

పదము :

దివమ్ । బ్రామః । నక్షత్రాణి ।

భూమిమ్ । యజ్ఞాణి । పర్వతాన్ ।

సముద్రాః । నద్యోః । పేక్షంతాః ।

తే । నః । ముహ్యన్తు । అంహసః

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ద్యులోకాన్ని స్తుతిస్తున్నాము
దానినాశ్రయించి ఉన్న నక్షత్రాలను స్తుతిస్తున్నాము
అలాగే భూమిని స్తుతిస్తున్నాము
అందలి పుణ్యక్షేత్రాలను స్తుతిస్తున్నాము
అలాగే పర్వతాలను స్తుతిస్తున్నాము
సముద్రాలను స్తుతిస్తున్నాము
నదులను స్తుతిస్తున్నాము
సరోవరాదులను స్తుతిస్తున్నాము
అవన్నీ మమ్ములను పాపం నుంచి
విముక్తి చెందించు గాక !

॥ 10 ॥

మంత్రము :

స॒వ॒ రీ॒న్ వా ఇ॒దం బ్రూ॑మోఽ-

వో దే॒వీః ప్ర॒జాప॑తిమ్ ।

పి॒తృ॒న్ య॒మశ్రీ॑ష్ఠాన్ బ్రూ॒మః-

స్తే నో ము॒ఞ్చా న్త్వం॑హ॒సః

॥ 11 ॥

పదము:

స॒వ॒ ॒ఽబ్రూ॒షీన్ । వై । ఇ॒దమ్ । బ్రూ॒మః ।

అ॒పః । దే॒వీః । ప్ర॒జాప॑తిమ్ ।

పి॒తృ॒న్ । య॒మశ్రీ॑ష్ఠాన్ । బ్రూ॒మః ।

తే । నః । ము॒ఞ్చా॒న్తు । అం॑హ॒సః

॥ 11 ॥

అనువాదం :

సప్తర్షులను గూర్చే కదా ఈ స్తోత్రం చేస్తున్నాము

అలాగే ఈ ఆపోదేవతలను స్తుతిస్తున్నాము

ప్రజాపతిని స్తుతిస్తున్నాము

యమాధిష్ఠితులైన పితరులను అలాగే స్తుతిస్తున్నాము

వారు మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక ।

॥ 11 ॥

మంత్రము :

యే దే॒వా దీ॒విష॑దో

అ॒న్త రి॒క్షస॑దశ్చ యే ।

పృథి॒వ్యాం శ॒క్రా యే శ్రీ॒తా-

స్తే నో ము॒ఞ్చ న్త్వంహా॑సః

॥ 12 ॥

పదము

యే । దే॒వాః । ది॒వి॒ఽన॒దః ।

అ॒న్త॒రి॒క్ష॒ఽన॒దః । చ । యే ।

పృథి॒వ్యామ్ । శ॒క్రాః । యే । శ్రీ॒తాః ।

తే । నః । ము॒ఞ్చ॒న్తు । అంహా॑సః

॥ 12 ॥

అనువాదం

ద్యులోకంలో ఉపవిష్టులై ఉన్న దేవతలు,

అంతరిక్షంలో ఉపవిష్టులై ఉన్న దేవతలు,

భూలోకంలో శక్తులై ఉన్న దేవతలు,

దాని నాశ్రయించి ఉన్న దేవతలు-

పీరందరూ మమ్ములను పొం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 12 ॥

మంత్రము :

అది॒త్యా రు॒ద్రా వసే॑వో

ది॒వి దే॒వా అథ॑ర్వాణః ।

అ॒గ్గి॒రసో మనీ॑షిణ

స్తే నో ము॒ఞ్చ న్త్వంహా॑సః

॥ 13 ॥

పదము:

అది॒త్యాః । రు॒ద్రాః । వసీ॑వః ॥

దివి॑ । దే॒వాః । అథ॑ర్వా॒ణః ।

అశ్శీ॑రసః । మనీ॑షి॒ణః ।

తే । నః । ము॒ఞ్చ॒న్తు । అం॑హసః

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ద్వాదశాదిత్యులు, ఏకాదశ రుద్రులు,
అష్టవసువులు, దివిలోనున్న దేవతలు-
వీరిని, అథర్వవేదద్రష్టలైన అథర్వాణులను,
అంగిరసులను మనీషులైన వారందరిని
మేము స్తుతిస్తున్నాము.
వారు మమ్ములను పాపం నుంచి
విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 13 ॥

పంక్తము:

య॒జ్ఞం బ్రా॑మో య॒జమా॑న-

మృ॒చః సా॑మాని భే॒షణా॑ ।

య॒జాంషి॑ హో॒త్రా బ్రా॑మ-

స్తే నో॑ ము॒ఞ్చ॒న్త॒వం॑హసః

॥ 14 ॥

పదము :

యజ్ఞమ్ । బ్రామః । యజమానమ్ ।

ఋచః । సామాని । భేషజా ।

యజాంషి । హోత్రాః । బ్రామః ।

తే । నః । ముచ్చాన్తు । అంహసః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

యజ్ఞాన్ని స్తుతిస్తున్నాము.

యజమానుని స్తుతిస్తున్నాము.

ఋక్తులను, సామములను, శాంతికరములైన

వామదేవ్యాది భేషజములను, యజస్సులను,

హోత్రులైన వారిని స్తుతిస్తున్నాము.

వారు మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 14 ॥

మంత్రము :

పశ్చ రాజ్యాని వీరుధాం

సోమశ్రేష్ఠాని బ్రామః ।

దర్భో భక్షో యవః సహ-

స్తే నో ముచ్చాన్తు వ్యంహసః

॥ 15 ॥

పదము:

ప॒ళ్ళ॑ । రా॒జ్యా॑నీ । వీ॒రు॑ధామ్ ।

నో॒మ॒శ్రే॒ష్ఠా॑ని । బ్రా॒మ॒ః ।

ద॒ర్శ॑ః । భ॒జ్ఞః । య॑వః । స॒హః ।

తే॒ । నః॒ । ము॒ళ్ళా॑స్తు । అం॒హ॑సః

■ 15 ■

అనువాదం:

ఓషధులకు చెందిన పత్ర, కాండ, పుష్ప, ఫల,

మూలాత్మకములైన ఐదింటిని స్తుతిస్తున్నాము.

దర్శ, భంగ, యవాది ఓషధీవిశేషములను

మేము స్తుతిస్తున్నాము.

అవి మమ్ములను పాపం నుంచి విముక్తులను చేయు గాక! 15॥

మంత్రము:

అ॒రా॒యాన్ బ్రా॒మో ర॒క్షా॑ంసి

స॒ర్వాన్ పు॑ణ్య॒జ్ఞాన్ పి॒తౄ॑న్ ।

మృ॒త్యా నే॑కశతం బ్రా॒మ

స్తే నో॒ ము॒ళ్ళా॑ స్త్వం॒హ॑సః

■ 16 ■

పదము:

అ॒రా॒యాన్ । బ్రా॒మః । ర॒క్షా॑ంసి ।

స॒ర్వాన్ । పు॑ణ్య॒జ్ఞాన్ । పి॒తౄ॑న్ ।

మృత్యూన్ ఏకశతమ్ । బ్రామః ।

తే । నః । ముచ్చస్త । అంహసః

॥ 16 ॥

అనువాదం :

దానప్రతిబంధకులను స్తుతిస్తున్నాము.
అలాగే రాక్షసులను, సర్పములను,
యాతుధానులను, పితరులను, మృత్యుదేవతలను.
ఏకోత్తర శతసంఖ్యాకులను స్తుతిస్తున్నాము.
వారు మమ్ములను పాపం నుంచి
విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 16 ॥

షంత్రమ :

ఋతూన్ బ్రామ ఋతుపతీ-

నార్తవా నుత హాయనాన్ ।

సమాః సంవత్సరాన్ మాసాం-

స్తే నో ముచ్చ స్త్వంహసః

॥ 17 ॥

పదము :

ఋతూన్ । బ్రామః । ఋతుపతీన్ ।

ఆర్తవాన్ । ఉత । హాయనాన్ ।

సమాః । సమ్వత్సరాన్ । మాసాన్ ।

తే । నః । ముచ్చస్త । అంహసః

॥ 17 ॥

అనువాదం:

ఋతువులను స్తుతిస్తున్నాము.

* ఋతుపతులను స్తుతిస్తున్నాము.

అలాగే ఋతునంబంధ పదార్థములను,

‘చంద్ర, సౌర, సావన’ నామములతో

త్రివిధములైన సంవత్సరములను,

చైత్రాది మాసములను - పీఠీ నన్నిటిని స్తుతిస్తున్నాము.

అవి మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయు గాక !

॥ 17 ॥

మంత్రము:

ఏత¹ దేవా దక్షిణతః

హ్వాక్ ప్రాళ్ళ ఉదేత¹ ।

పురస్తా దుత్తరా చృక్

విశ్వే దేవాః సమేత్య

తే వో ముళ్ళా వ్యంహవః

॥ 18 ॥

* వసంత ఋతువునకు సమవులు అధివతులు.

గ్రీష్మమునకు రుద్రులు అధివతులు.

వర్షర్తువునకు అదిత్యులు అధివతులు.

శరత్తునకు ఋతువులు అధివతులు.

హేమంతమునకు, శివమునకు మరుత్తులు అధివతులు.

పదము :

అ | ఇత | దేవాః | దక్షిణతః |

పశ్చాత్ | ప్రాళ్ళుః | ఉత్తరవిత్ |

పురస్తాత్ | ఉత్తరాత్ | శక్రాః |

విశ్వే | దేవాః | సమ్మేవిత్య |

తే | నః | ముచ్చాన్తు | అంహసః

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ దేవతలారా ! దక్షిణదిశలో నున్న మీరు దయచేయండి.

పశ్చిమ దిశలో నున్న మీరు దయచేయండి.

ప్రాగ్దిశలో నున్న మీరు దయచేయండి.

మాముందు, ఉత్తరదిశయందున్న మీరంతా

సమాగతులై మమ్ములను

పాపం నుంచి విముక్తి చెందించండి.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

విశ్వాన్ దేవా నిదం బ్రూమః

సత్యసంధా నృతావృధః |

విశ్వాభిః పత్నీభిః సహ

తే నో ముచ్చాన్తు స్త్వంహసః

॥ 19 ॥

పదము :

విశ్వాన్ దేవాన్ ఇదమ్ బ్రూమః ।

సత్యసంధాన్ ఋతవృధః ।

విశ్వాభిః పత్నీభిః సహ ।

తే నః ముచ్చస్త్ర అంహసః

॥ 19 ॥

అనువాదం :

విశ్వేదేవతలను ఉద్దేశించి

ఈ స్తుతివచనాన్ని పలుకుతున్నాము.

వారు సత్యసంధులు. ఋతవర్తకులు.

విశ్వాఖ్యులైన దేవీగణంతో పాటు వారందరినీ స్తుతిస్తున్నాము.

వారు మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 19 ॥

మంత్రము :

సర్వాన్ దేవా నిదం బ్రూమః

సత్యసంధా నృతావృధః ।

సర్వాభిః పత్నీభిః సహ

తే నో ముచ్చస్త్ర స్త్వంహసః

॥ 20 ॥

పదము :

సర్వాన్ దేవాన్ ఇదమ్ బ్రూమః ।

సత్యసంధాన్ ఋతవృధః ।

సర్వాభిః । పత్నీభిః । సహ ।

తే । నః । ముచ్చాస్తు । అంహసః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

సర్వదేవతలను దీనితో స్తుతిస్తున్నాము.

వారు సత్యసంధులు.

ఋతవర్ధకులు, సర్వపత్నీసహితులు

అయిన వారిని స్తుతిస్తున్నాము.

వారు మమ్ములను పాపం నుంచి

విముక్తులను చేయుదురు గాక !

॥ 20 ॥

పంక్తము :

భూతం బ్రూమో భూతపతిం

భూతానా ముత యో వశీ ।

భూతాని సర్వా సంగత్య

తే నో ముచ్చా స్త్వంహసః

॥ 21 ॥

పదము :

భూతమ్ । బ్రూమః । భూతపతిమ్ ।

భూతానామ్ । ఉత । యః । వశీ ।

భూతాని । సర్వా । సమ్గత్య ।

తే । నః । ముచ్చాస్తు । అంహసః

॥ 21 ॥

అనువాదం :

భూతకాలమును స్తుతిస్తున్నాము.
 భూతపతిని స్తుతిస్తున్నాము.
 మరిన్ని ఆ భూతములన్నింటికీ నియంత
 అయిన వానిని స్తుతిస్తున్నాము.
 ఆ సర్వభూతములు సమాగతములై
 మమ్ములను పాపం నుంచి విముక్తులను చేయు గాక ! 21॥

పంక్తము :

యా దేవీః పశ్చా ప్రదిశో

యే దేవా ద్వాదశర్తవః ।

సంవత్సరస్య యే దంష్ట్రా-

స్తే నః సన్తు సదా శివాః

॥ 22 ॥

పదము :

యాః । దేవీః । పశ్చా । ప్రదిశః ।

యే । దేవాః । ద్వాదశ । ఋతవః ।

సమ్వత్సరస్య । యే । దంష్ట్రాః ।

తే । నః । సన్తు । సదా । శివాః

॥ 22 ॥

అనువాదం :

పంచ సంఖ్యాకములైన ప్రధాన దిక్కులు దేవీరూపములు.
 అలాగే ద్వాదశ సంఖ్యాకములైన

ఋతుదేవతలు, సంవత్సరాత్మకమైన

ప్రజాపతి, ఆయన దంతవిశేషములు-

ఇవన్నీ మాకు సర్వదా శివంకరములగు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

య న్మాతలి రథక్రిత-

మమృతం వేద భేషజమ్ ।

త దిన్ద్రో అపు ప్రావేశయత్

త దావో దత్త భేషజమ్

॥ 23 ॥

పదము :

యత్ । మాతలి । రథక్రితమ్ ।

అమృతమ్ । వేద । భేషజమ్ ।

తత్ । ఇన్ద్రః । అప్సు । ప్ర । అవేశయత్ ।

తత్ । ఆవః । దత్త । భేషజమ్

॥ 23 ॥

అనువాదం :

మాతలి రథక్రయంతో లభించిన

అమరణసాధనమైన ఔషధాన్ని ఎరుగును.

ఆ ఔషధాన్ని ఇంద్రుడు ఉదకములలో ప్రక్షేపం చేసినాడు.

ఓ ఉదకమురాలా ! మీరు ఆ ఔషధాన్ని

మాకు ప్రసాదించండి,

॥ 23 ॥

ఇది ఆరవ స్కంధం.

ఇది మూడవ అనువాకం.

అనువాకం : 4

సూక్తం - 7

ఋషి: అథర్వదుః | దేవతలు ఉచ్చిష్టమ్మ, అధ్యాత్మము చందస్సు: 1-5, 7-20,
19-27 అనుష్టుప్ 8 పురశిష్టిగ్ భార్గవరాఽనుష్టుప్ 21 స్వరాఽను
ష్టుప్ 22 విరాట్ పథ్యా బృహతి || మంత్రములు || 27 ||

వినియోగం :- ఈ సూక్తంలో బ్రహ్మాదనమనే సవయజ్ఞంలో హుతశిష్టమైన
ఉదనమునకు సర్వజగత్కారణభూతమైన బ్రహ్మతో అభేదాన్ని
సూచిస్తూ స్తుతి కలదు

మంత్రము

ఉచ్చిష్టే నామ రూపం
చోచ్చిష్టే లోక ఆహితః ।
ఉచ్చిష్ట ఇన్ద్రో అగ్నిశ్చ
విశ్వ మన్తః సమాహితమ్

|| 1 ||

పదము:

ఉచ్ఛిష్టే, నామ, రూపమ్, చ ।
ఉచ్ఛిష్టే, లోకః, ఆహితః ।
ఉచ్ఛిష్టే, ఇన్ద్రో, చ, అగ్నిః, చ ।
విశ్వః, మన్తః, సమాహితమ్

|| 1 ||

అనువాదం.

* ఉచ్చిష్టంలో నామధేయాత్మకమైన
శబ్దప్రపంచము, దానితో నిరూపణీయమైన
అర్థప్రపంచము అహితములై ఉన్నవి.
ఆ ఓదనంలో లోకం అహితమై ఉన్నది.
అందులోనే ద్యులోకాధిపతి ఇంద్రుడు,
అగ్ని-వీరిరువురు సమాహితులై ఉన్నారు.
విశ్వమంతా దాని నడుమ సమాహితమై ఉన్నది. || 1 ||

మంత్రము :

ఉచ్చిష్టే ద్యావాపృథివీ
విశ్వం భూతం సమాహితమ్ ।
ఆపః సముద్ర ఉచ్చిష్టే
చన్ద్రమా వాత ఆహితః || 2 ||

పదము :

ఉత్-ఉచ్చిష్టే । ద్యావాపృథివీ ఇతి ।
విశ్వమ్ । భూతమ్ । సమ్-అహితమ్ ।
ఆపః । సముద్రః । ఉత్-ఉచ్చిష్టే ।
చన్ద్రమాః । వాతః । ఆ-అహితః || 2 ||

* హోమం కరునార మిగిలివది హుతావశిష్టము. అది భోజనానికై
ఉద్దేశించిన ఓదనము.

అనువాదం

ద్యావాస్పృథువులు ఉచ్చిష్టము నందు సమాహితమై ఉన్నవి
అందలి భూతజాతం సర్వమూ
ఆ ఉచ్చిష్టంలోనే సమాహితమై ఉన్నది
మరి ఉదకములు, చాటి నముదాయదూపమైన సముద్రము
ఆ ఉచ్చిష్టమునందే సమాహితమై ఉన్నవి
చంద్రుడు, సూర్యుడు దానినే
అశ్రయించుకొని ఉన్నారు.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

స న్నుచ్చిష్టే అసం శ్చౌ

మృత్యు ర్వాః ప్రజాపతిః ।

లౌక్య ఉచ్చిష్ట ఆయతా

ప్రశ్చ ద్రశాపి శ్రీ ర్మయి

॥ 3 ॥

పదము :

సన్ । ఉత్తీష్టే । అసన్ । చ । ఉశ్చౌ ।

మృత్యుః । వాః । ప్రజాపతిః ।

లౌక్యః । ఉత్తీష్టే । ఆయతాః ।

ప్రశః । చ । ద్రశః । చ । అపి । శ్రీః । మయి

॥ 3 ॥

అనువాదం :

నదనత్తులు రెండూ ఆ ఉచ్చిష్టము నందే ఉన్నవి,
మృత్యువు, దాని బలము,

వానిని సృష్టించిన ప్రజాపతి
 అందులోనే సమాహితులై ఉన్నారు.
 లోకంలోని ప్రజలు అందులోనే ఉన్నారు.
 వరుణుడు, సోముడు కూడా
 అందే అహితులై ఉన్నారు.
 వారి అనుగ్రహం వల్ల సంపద
 నాలో అహితమై ఉండు గాక :

॥ 3 ॥

మంత్రము :

దృ॒థో దృ॒హ॒స్థి॒రో న్యో
 బ్ర॒హ్మ వి॒శ్వ॒స్ప॒తో ద॒శ ।
 నాభీ మి॒వ స॒ర్వత॑ శ్చ॒క్ర-
 ముచ్చీ॒ష్టే దే॒వతాః శ్రీ॒తాః

॥ 4 ॥

పదము :

దృ॒థః । దృ॒హ॒స్థి॒రః । న్యః ।
 బ్ర॒హ్మ । వి॒శ్వ॒స్ప॒తః । ద॒శ ।
 నాభీ॑మ్॒ఽశ॒వ । స॒ర్వతః॑ । చ॒క్రమ్ ।
 ఉ॒త్త॒శీ॒ష్టే । దే॒వతాః । శ్రీ॒తాః

॥ 4 ॥

అనువాదం :

దృఢాంగము, దృఢాస్థిరము అయిన లోకం,
 అందలి పాదులు, బ్రహ్మ,

విశ్వస్వప్తలై న నవబ్రహ్మలు, వానిని సృష్టించిన దశబ్రహ్మలు-
వీరంతా ఉచ్చిష్టములో నమాహితులై ఉన్నారు.

మరిన్ని ఇంద్రాది దేవతలందరూ

చక్రమధ్యస్థమైన నాభి (బండికుండ) వలె

సర్వత్రా ఉన్న ఉచ్చిష్టాన్ని ఆశ్రయించి ఉన్నారు. || 4 ||

మంత్రము :

ఋక్ సామ యజు రుచ్చిష్ట

ఉద్గీతః ప్రస్తుతమ్ స్తుతమ్ ।

హిజ్జేతార ఉచ్చిష్టే స్వరః

సామ్నో మేడిశ్చ త న్యయి

|| 5 ||

పదము :

ఋక్ । సామ । యజుః । ఉత్ 2 శీష్టే ।

ఉత్ 2 గీతః । ప్ర 2 స్తుతమ్ । స్తుతమ్ ।

హిజ్జే 2 తారః । ఉత్ 2 శీష్టే । స్వరః ।

సామ్నోః । మేడిః । చ । తత్ । మయి

|| 5 ||

అనువాదం :

ఋక్, సామ, యజుర్వేదములు ఉచ్చిష్టమునందు

సమాశ్రితములై ఉన్నవి.

అందులో *ఉద్గీతము, **ప్రస్తుతము,

* ఉద్గీత గానం చేసే భాగము.

** ప్రస్తుత గానం చేసే భాగము.

స్తుతము, *** హింకారము, **** స్వరము
సామ వేదమునకు సంబంధించిన స్తోత్ర విశేషము
ఇవన్నీ ఉచ్చిష్టమును ఆశ్రయించే ఉన్నవి.

॥ ౧ ॥

మంత్రము.

ఐ॒న్ద్రాగ్నమ్ పా॒వమా॒నమ్

మహా॑నామ్నీ ర్మహా॑వ్రతమ్ ।

ఉచ్చి॑ష్టే యజ్ఞస్యా॑గ్గో-

న్యస్త॑ గర్భ॑ ఇవ మాత॑రి

॥ 6 ॥

పదము :

ఐ॒న్ద్రాగ్నమ్ । పా॒వమా॒నమ్ ।

మహా॑నామ్నీః । మహా॑వ్రతమ్ ।

ఉచ్ఛి॑ష్టే । యజ్ఞస్యా॑గ్గో-

న్యస్తః । గర్భః॑ ఇవ । మాత॑రి

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రాగ్నులను స్తుతించే సామము,
మూడు రకాల సవనములలో గానం చేసే సామము,
మహానామ్నములు అను ఋక్కులు,

*** నర్వ ఉద్గతలు మొదలు హింకారాన్ని ప్రయోగిస్తారు.

**** క్రిష్ట, వ్రతమ, ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ, మంద్ర, అతిమంద్ర అను
సవి సప్తస్వరములు.

* మహావ్రతము - ఇవన్ని యజ్ఞమునకు
అంగములైన ఉచ్చిష్టమధ్యంలో
మాతృగర్భంలో పలి వర్తిస్తుంటాయి.

॥ 6 ॥

మంత్రము

రాజసూయమ్ వాజపేయమ్-

మగ్నిష్టోమ స్తదధ్వరః ।

అర్కశ్వమేధా పుచ్చిష్టే

జీవహర్తి ర్మదిస్తమః

॥ 7 ॥

పదము

రాజసూయమ్ । వాజపేయమ్ ।

అగ్నిష్టోమః । తత్ । అధ్వరః ।

అర్కశ్వమేధా । ఉచ్ఛిష్టే ।

జీవహర్తిః । మదిన్తమః

॥ 7 ॥

అనువాదం

రాజసూయము, వాజపేయము, అగ్నిష్టోమము,

అధ్వరము, అర్కశ్వమేధములు-

ఇవన్ని ఉచ్చిష్టంలో సమాశ్రితములై ఉన్నవి

* రాజవ, గాయత్ర, బృహత్, రథంతర, భద్ర అను పంచసామములతో
చేసే స్తోత్రము

దీవబర్హి, మదిన్తమ ఎనే సోమయాగాదులన్నీ
ఉచ్చిష్టంలో సమాశ్రితములై ఉన్నవి

॥ 7 ॥

మంత్రము:

అగ్న్యోధేయ మథో దీక్షా

కామప్ర శ్చన్దసా సహ ।

ఉత్సన్నా యజ్ఞాః సత్రా-

బ్యుచ్చిష్టేధి సమాహితాః

॥ 8 ॥

పదము .

అగ్నిఁ అధేయమ్ । అథో ఇతి । దీక్షా ।

కామప్రః । చన్దసా । సహ ।

ఉత్సన్నాః । యజ్ఞాః । సత్రాది ।

ఉత్సన్నేషి । అధి । సమ్ప్రసాహితాః

॥ 8 ॥

అనువాదం :

అగ్న్యోధేయము, తర్వాత తీసుకునే దీక్ష,

కామప్రశ్చన్దస్సు,

ఇందుతోపాటు ఉత్సన్న యజ్ఞములు, సత్త్రిములు

మొదలైన ఈ విధములైన యాగములన్నీ

ఉచ్చిష్టములందు సమాశ్రితములై ఉన్నవి

॥ 8 ॥

మంత్రము :

అగ్నిహోత్రం చ శ్రద్ధా చ

వషట్కారో వ్రతం తపః ।

దక్షిణేష్టం పూర్తం-

చోద్భిష్టేఽధి సమాహితాః

॥ ౧ ॥

పదము :

అగ్నిహోత్రమ్ । చ । శ్రద్ధా । చ ।

వషట్కారః । వ్రతమ్ । తపః ।

దక్షిణా । ఇష్టమ్ । పూర్తమ్ । చ ।

ఉత్తేష్టే । అధి । సమేఽహితాః

॥ ౧ ॥

అనువాదం :

అగ్నిహోత్రము, శ్రద్ధ, వషట్కారము,

వ్రతము, తపస్సు, దక్షిణ,

ఇష్టము, పూర్తము - ఇవన్నీ

ఉద్భిష్టమునందు సమాహితములై ఉన్నవి

॥ ౧ ॥

మంత్రము :

ఏకరాత్రో ద్వీరాత్రః

త్రీః వ్రత్రీ రుక్థ్యః ॥

ఓతం నిహిత ముచ్చిష్టే

యజ్ఞస్యాణాని విద్యయా

॥ 10 ॥

పదము.

వికరాత్రః । ద్వీరాత్రః ।

నద్యఃక్రిః । ప్రక్రిః । ఉక్థ్యః ।

అఽతమ్ । నిహితమ్ । ఉచ్చిష్టే ।

యజ్ఞస్య । అణాని । విద్యయా

॥ 10 ॥

అనువాదం :

వికరాత్రము, ద్వీరాత్రము మొదలైన

అహిన సోమయాగములు,

నద్యఃక్రి, ప్రక్రి (ఏకాహసోమయాగ విశేషములు),

ఉక్థములు ఉచ్చిష్టమునందు

అబద్ధములై, నిక్షిప్తములై ఉన్నవి.

ఈ యజ్ఞసంబంధమైన సూక్ష్మరూపములు

భావనతో బ్రహ్మయందు నిహితములై ఉన్నవి.

॥ 10 ॥

మంత్రము.

చతురాత్రః పంచరాత్రః

షడ్రాత్ర శ్చోభయః సహ ।

షోడశీ సప్తరాత్ర

శోచ్యోష్ఠో జ్జిరే సర్వే

యే యజ్ఞా అమృతే హితాః

॥ 11 ॥

పదము

చతుఃశ్రాతః । పశ్చశ్రాతః ।

షడ్శ్రాతః । చ । ఉభయః । సహ ।

షోడశీ । సప్తశ్రాతః । చ ।

ఉత్తశిష్ఠాత్ । జ్జిరే । సర్వే ।

యే । యజ్ఞాః । అమృతే । హితాః

॥ 11 ॥

అనువాదం:

చతుశ్రాతము, పంచశ్రాతము, షడ్శ్రాతము-
ఇవన్నీ, వీటిని ద్విగుణంగా చేసినవన్నీ,
షోడశీ, ఇతరములు అయిన యజ్ఞములన్నీ-
అమృతత్వాన్ని ప్రసాదించే ఈ యజ్ఞములన్నీ
ఉచ్ఛిష్టమునుంచి సముద్భవించినవి

॥ 11 ॥

మంత్రము:

ప్రతీహరో నిధనం

విశ్వజి ద్వాభిజి చ్చ యః ।

సాహృతిరాత్రా వుచ్ఛిష్ఠే

ద్వాదశాహోపి తన్మయి

॥ 12 ॥

పదము :

ప్రతిహారః । నిధనమ్ ।

విశ్వజిత్ । చ । అభిజిత్ । చ । యః ।

సాహ్నాతిరాత్రౌ । ఉత్తీష్ఠే ।

ద్వాదశాహః । అపి । తత్ । మయి

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ప్రతిహారము, నిధనము, విశ్వజిత్తు, అభిజిత్తు,

సాహ్నాతిరాత్రములు ఉచ్ఛిష్టమునందే

పరికల్పితములై ఉన్నవి.

ద్వాదశాహం కూడా అందే ఉన్నది.

ఇవన్నీ నాయందు ఆవేశించు గాక !

॥ 12 ॥

మంత్రము

సూన్యతా సంసతిః క్షేమః

స్వధోర్దామృతం సహః ।

ఉచ్ఛిష్ఠే సర్వే వ్రత్యత్పః

కామాః కామేన తాత్పః

॥ 13 ॥

పదము,

సూన్యతా । సమ్సతిః । క్షేమః ।

స్వధా । ఉర్జా । అమృతమ్ । సహః ।

ఉత్తశీష్టే । సర్వే । ప్రత్యృచ్ఛః ।

కామాః । కామేన । తత్ప్రపః

॥ 13 ॥

అనువాదం

సూనృతము (నత్యవాక్కు), సంనతి, క్షేమము,
స్వధా, శిష్టాన్ని (బలవర్ధకమైన అన్నము),
అమృతము, సహము - ఈ సర్వకామ్యమాన
ఫలవిశేషములు ఉచ్ఛిష్టమునందే
సమాశ్రితములై ఉన్నవి
అత్కాభిముఖంగా ఉన్న కామ్యమాన
ఫలంతో యజమానిని తృప్తిచెందిస్తున్నవి

॥ 13 ॥

పంక్తము :

సవ భూమీః సముద్రా

ఉచ్ఛిష్టేఽధి శ్రీతా దివః ।

అ సూర్యో భాత్యుచ్ఛిష్టేఽ-

హోరాత్రే అపి తన్మయి

॥ 14 ॥

పదము :

సవ । భూమీః । సముద్రాః । ఉత్తశీష్టే ।

అధి । శ్రీతాః । దివః ।

అ । సూర్యః । భాతి । ఉత్తశీష్టే ।

అహోరాత్రే ఇతి । అపి । తత్ । మయి

॥ 14 ॥

అనువాదం:

నవఖండాత్మకమైన భూమి,
సప్తసముద్రములు, ద్యులోకంలో ఉన్న
ఉచ్ఛిష్టమునందు ఆశీతములై ఉన్నవి.
సూర్యుడు ఉచ్ఛిష్టము నుండి నర్వత్ర ప్రకాశిస్తున్నాడు.
అహోరాత్రులు కూడా దాని నాశ్రయించే ఉన్నవి.
ఈ చెప్పినవన్నీ నాలో భాసించు గాక!

॥ 14 ॥

మంత్రము.

ఉపహవ్యం విహవంతం

యే చ యజ్ఞా గుహా హితాః ।

విధర్తి ఖర్తా విశ్వనో-

చ్ఛిష్టో జనితుః పితా

॥ 15 ॥

పదము.

ఉపహవ్యమ్ । విహవన్తమ్ ।

యే । చ । యజ్ఞాః । గుహా । హితాః ।

విధర్తి । ఖర్తా । విశ్వస్య ।

ఉచ్ఛిష్టః । జనితుః । పితా

॥ 15 ॥

అనువాదం.

ఉచ్చిష్టం సోత్పాదకునకు పిత.
ప్రాజమునకు పౌత్రుడు, పితామహుడు.
ఆ హుతావశిష్ట ఓదనం విశ్వమునకు ప్రభువై,
కామవర్షిలయి, మృత్యువును అతిక్రమించినదై,
పృథివియుండు నివసిస్తున్నది.

॥ 16 ॥

మంత్రము:

ఋతం సత్యం తపో రాష్ట్రం

శ్రమో ధర్మశ్చ కర్మ చ ।

భూతం భవిష్య దుచ్చిష్టే

వీర్యం లక్ష్మీ ర్పలం బలే

॥ 17 ॥

పదము:

ఋతమ్ । సత్యమ్ । తపః । రాష్ట్రమ్ ।

శ్రమః । ధర్మః । చ । కర్మ । చ ।

భూతమ్ । భవిష్యత్ । ఉచ్చిష్టే ।

వీర్యమ్ । లక్ష్మీః । బలమ్ । బలే

॥ 17 ॥

అనువాదం:

ఋతము, సత్యము, తపస్సు, రాష్ట్రము, శ్రమ,
ధర్మము, కర్మ, ఉత్పన్నమైన జగత్తు,
ఉత్పన్నం కానున్న జగత్తు - ఈ సర్వమూ
ఉచ్చిష్టము నందే లభింపవలె ఉన్నవి.

అలాగే పీఠము, లక్ష్మి, బలము,
బలవత్తరమైన ఆ ఓదనావశేషమునందు
సమాశ్రితములై ఉన్నవి

॥ 17 ॥

మంత్రము

సమృద్ధి రోజు ఆకూతిః

క్షత్రం రాష్ట్రం షడుర్వ్యుః ।

సంవత్సరో ధృచ్ఛిష్ట

ఇదా పైరిషా గ్రహ హవిః

॥ 18 ॥

పదము:

సమృద్ధిః । రోజుః । ఆకూతిః ।

క్షత్రమ్, రాష్ట్రమ్, షడ్, ఉర్వ్యుః ।

సమృత్సరః, అధి, ఉత్తశిష్టి ।

ఇదా । ప్రవిషాః । గ్రహాః హవిః

॥ 18 ॥

అనువాదం:

సమృద్ధి, ఓజస్సు, సంకల్పం, జాత్రలేజం,
రాజ్యం, *షడ్విధాలైన భూములు,
సంవత్సరము, ఇదానామ దేవత,
ఋత్విక్కులను ప్రేరేపించే మంత్రములు,
గ్రహములు, హవిస్సు ఈ ఉచ్ఛిష్టము పైన
ఆధారపడి ఉన్నవి

॥ 18 ॥

* ద్యులోకము, సృతిని, ఆహారాక్షులు, ఉదకములు, ఓషధులు

మంత్రము.

చతుర్వేదా ర ఆప్రియ-

శ్చతుర్మాస్యాని నీవిదః ।

ఉచ్ఛిష్టే యజ్ఞాః హోత్రాః

పశుబన్ధా న్తదిష్టయః

॥ 18 ॥

పదము;

చతుః హోతారః । ఆప్రియః ।

చతుః మాస్యాని । నివిదః ।

ఉత్తీష్టే । యజ్ఞాః । హోత్రాః ।

పశుబన్ధాః । తత్ । ఇష్టయః

॥ 19 ॥

అనువాదం :

* 'చతుర్వేదాలు' అనే మంత్రములు,
పశుయాగ సంబంధమైన ప్రయాజాలు,
చతుర్మాసములు, స్తోత్రవ్యగుణప్రకర్ష
నివేదన పరములైన మంత్రములు,
యాగములు, హోత్రులు, పశుయాగములు,
ఇష్టులు - ఇవన్నీ ఉచ్ఛిష్టము నందే
సమాశ్రితములై ఉన్నవి.

॥ 19 ॥

* తెత్త రీయకంలో పంచానువాకములుగా సమామూలములైనవి. దశ
హోత్ర, చతుర్వేద, పంచహోత్ర, వ్యధోత్ర, పప్తహోత్ర అవి క్రమంగా
వీని పేర్లు ఉన్నప్పటికీ సామూహికంగా చతుర్వేదంనే పేరుతో వ్యవహరిస్తారు.

మంత్రము:

అ॒ర్థ॒మా॒సా॒శ్చ మా॒సా-

శ్చార్థ॒వా ఋ॒తు॒భిః స॒హ ।

ఉ॒చ్ఛి॒ష్టే ఘో॒షి॒ణీ రా॒వః

స్త॒న॒యి॒త్నుః శ్రు॒తి ర్మహీ

॥ 20 ॥

పదము:

అ॒ర్థ॒మా॒సాః । చ॒ । మా॒సాః । చ॒ ।

అ॒ర్థ॒వాః । ఋ॒తు॒భిః । స॒హ ।

ఉ॒చ్ఛి॒ష్టే । ఘో॒షి॒ణీః । రా॒వః ।

స్త॒న॒యి॒త్నుః । శ్రు॒తిః । మ॒హీ

॥ 20 ॥

అనువాదం:

పక్షములు, మానములు, ఋతుసంబంధమైన

పదార్థవిశేషములు, ఋతువులు-

ఈ సర్వమూ ఉచ్ఛిష్టాన్ని ఆశ్రయించే ఉన్నవి.

పోషించే జలము, ఉరిమే మబ్బులు,

పరిశుద్ధమైన భూమి-ఇవన్నీ కూడా

ఉచ్ఛిష్టమునందే సమాశ్రితములై ఉన్నవి.

॥ 20 ॥

మంత్రము:

శ॒ర్క॒రాః సి॒కతా॑ ఆ॒శ్నాన

ఓ॒షధ॑యో వీ॒రుధ॑ స్తృ॒తా ।

అ॒భ్రా॒దీ వి॒ద్యు॒తో వ॒ర్ష-
ముచ్చి॑ష్టే సం॒శ్రీ॒తా శ్రీ॒తా

॥ 21 ॥

పదము:

శర్క॑రాః । సి॒క॒తాః । అ॒శ్శా॒నః ।

ఓ॒ష॒ధ॒యః । వీ॒రు॒ధః । తృ॒చా ।

అ॒భ్రా॒దీ । వి॒ద్యు॒తః । వ॒ర్షమ్ ।

ఉత్త॑శ్శిష్టే । సమ్మ॑శ్రీ॒తా । శ్రీ॒తా

॥ 21 ॥

అనువాదం :

గులకరాళ్ళు, ఇసుక, పాపాణములు, ఓషధులు,
లతలు, తృణములు, మేఘములు, మెఝపులు,
వర్షము - ఇవన్నీ ఉచ్చిష్టమునందే
సమవస్థితములై ఉన్నవి.

॥ 21 ॥

పంక్తము:

రా॒ద్ధిః ప్రా॒ప్తిః సమా॒ప్తి-

ర్యా॒ప్తి ర్మహా॑ ఏ॒ధతుః ।

అ॒త్యా॒ప్తి రుచ్చి॑ష్టే భూ॒తి-

శ్చాహా॑తా నిహా॑తా హి॒తా

॥ 22 ॥

పదము,

రాత్రిః । వ్ర॒త॑స్తిః । నమ్న॑త॒స్తిః ।

వి॒త॑స్తిః । మహాః । ఏ॒ధతుః ।

అతి॑త॒స్తిః । ఉత్త॑శ్శే ।

భూ॑తిః । చ । ఆ॒హతా॑ । ని॒హతా॑ । హి॒తా ॥ 22 ॥

అనువాదం:

నంసిద్ధి, ప్రాప్తి, సమాప్తి, వ్యాప్తి,

తేజస్సు, అభివృద్ధి, అవ్యాప్తి,

సమృద్ధి, అపాతములు, నిష్పిప్తములు-

ఇవన్నీ ఉచ్చిష్టమునందే స్థితములై ఉన్నవి. ॥ 22 ॥

మంత్రము,

యచ్చ॑ ప్రా॒ణతి॑ ప్రా॒దే॒వ

యచ్చ॑ వశ్య॑తి చక్ష॑షా ।

ఉచ్చి॑ష్టా జ్జి॒రే వర్వే

ది॒వి దే॒వా ది॒వి॒శ్రితః ॥ 23 ॥

పదము:

యత్ । చ । ప్రా॒ణతి॑ । ప్రా॒దే॒వ ।

యత్ । చ । వశ్య॑తి । చక్ష॑షా ।

ఉత్తరశిష్టాత్ జజ్ఞిరే సర్వే ।

దివి దేవాః దివిశ్శతః

॥ 23 ॥

అనువాదం :

చైతన్యవంతమైనది, ప్రాణంతో
నంచలిస్తున్నది, ప్రాణజాతమును
చక్షురింద్రియంతో చూచునది - ఇవన్నీ
ఉచ్ఛిష్టము నుండే జనించినవి.
సర్వదేవతలు, ద్యులోకస్థితులైన దేవతలు
ఉచ్ఛిష్టమునుండే జనించినారు.

। 23 ।

మంత్రము

ఋచః సామాని ఛన్దాంసి

పురాణం యజుషా సహ ।

ఉచ్ఛిష్టా జజ్ఞిరే సర్వే

దివి దేవా దివిశ్శతః

॥ 24 ॥

పదము.

ఋచః । సామాని । ఛన్దాంసి ।

పురాణమ్ । యజుషా । సహ ।

ఉత్తరశిష్టాత్ జజ్ఞిరే సర్వే ।

దివి దేవాః దివిశ్శతః

॥ 24 ॥

అనువాదం

ఋక్కులు, సామములు, భందస్సులు,
 పురాణములు, యజస్సుతో పాటు ఇవన్నీ
 ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినవి
 సర్వదేవతలు, ద్యులోకస్థితులైన దేవతలు
 ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినారు

॥ 24 ॥

పంక్తము

ప్రా॒ణాపా॒నౌ చక్షుః శ్రో॒త్ర

మక్షీ॑తిశ్చ క్షీ॑తిశ్చ యా ।

ఉచ్చి॑ష్టా జ్జి॒ర్జిరే సర్వే

దివి దే॒వా దివి॒శ్రితః

॥ 2౪ ॥

పదము

ప్రా॒ణాపా॒నౌ । చక్షుః । శ్రో॒త్రమ్ ।

అక్షీ॑తిః । చ । క్షీ॑తిః । చ । యా ।

ఉత్॑శిష్టాత్ । జ్జి॒ర్జిరే । సర్వే ।

దివి । దే॒వాః । దివి॒శ్శ్రితః

॥ 25 ॥

అనువాదం

ప్రాణాపానములు, చక్షురింద్రియం,
 శ్రోత్రేంద్రియం, క్షయము,
 క్షయాభావము - ఈ సర్వపదార్థములు

ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినవి.

సర్వదేవతలు, ద్యులోకస్థులైన

దేవతలు ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినవి.

॥ 25 ॥

మంత్రము :

అనన్తా మోదాః ప్రముదోః.

భీమోదముదశ్చ యే ।

ఉచ్చిష్టా జ్జిరే సర్వే

దివి దేవా ద్విశ్రీతః

॥ 26 ॥

పదము :

అనన్తాః । మోదాః । ప్రముదోః ।

అభిమోదముదః । చ । యే ।

ఉత్తశిష్టాత్ । జ్జిరే । సర్వే ।

దివి । దేవాః । ద్విశ్రీతః

॥ 26 ॥

అనువాదం .

అనంద మోదములు, ప్రమోదములు,

అభిమోదములు - ఇవన్నీ ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినవి.

సర్వదేవతలు, ద్యులోకస్థులైన దేవతలు

ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినవి.

॥ 26 ॥

మంత్రము

దేవాః పితరో మనుష్యాః

గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే ।

ఉచ్చిష్టా జ్జిరే సర్వే

దివి దేవా దివిశ్రితః

॥ 27 ॥

పదము :

దేవాః । పితరః । మనుష్యాః ।

గన్ధర్వాః । అప్సరసః । చ । యే ।

ఉచ్ఛిష్టాః । జ్జిరే । సర్వే ।

దివి । దేవాః । దివిశ్రితః

॥ 27 ॥

అనువాదం :

దేవతలు, పితరులు, మనుష్యులు, గంధర్వులు,
అప్సరసలు - పీఠంతా ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినారు.

అలాగే ద్యులోకమునందున్న సర్వదేవతలు

ఉచ్చిష్టమునుండే జనించినారు

॥ 27 ॥

ఇది ఏడవ నూక ౦

సూక్తం-8

మిషిః శౌరుపతి ॥ దేవతలు: మన్యువు, ఆధ్యాత్మము ॥ భందన్సు. 1-82,84
అనుష్టుప్, 88 పథ్యావంతి ॥ మంత్రములు. ॥ 84 ॥

వినియోగం :- ఇది అర్చనాక్తం. బ్రహ్మయజ్ఞజపంలో దీనికి వినియోగం. శరీర
మధ్యంలో అత్మగా ప్రతిష్ఠితుడైన బ్రహ్మను గూర్చి ఉపదేశం
చదవ కోసం ఆ శరీరానికి, దానికి సాధన భూతాలైన ఇంద్రి
యాలకు అధిష్ఠాతలైన దేవతల ప్రశ్న - ప్రతిపచనరూపంతో
ఉత్పత్తిని చెప్పదలచి, ఉపాయభూతమైన సృష్టిని ఉపదేశింప
దలచి ఇలా ప్రారంభిస్తున్నారు.

మంత్రము.

యన్మన్యుర్జాయా మావహాత్

సంకల్పస్య గృహా దధి ।

క ఆసన్ జన్యాః కే వరాః

క ఉ జ్యేష్ఠవరోఽథవత్

॥ 1 ॥

పదము.

యత్ । మన్యుః । జాయామ్ । ఆఽవాహాత్ ।

సమ్కల్పస్య । గృహాత్ । అధి ।

కే । ఆసన్ । జన్యాః । కే । వరాః ।

కః । ఓం ఇతి । జ్యేష్ఠఽవరః । అథవత్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

సర్వజగత్తుకు మూలమైన మాయాశక్తిని
అభిముఖం చేసుకున్నాడు.

సంకల్పమునకు ఆవాసమైన చోటు నుంచి
వధూవర పరీక్ష జరిగినది.
వరుడెవరు? కన్య ఎవరు?
వారికి తగిన సమయమేమిటి?
ఆ సమయంలో ఎవడు ముఖ్యుడైనాడు?

|| 1 ||

మంత్రము:

తపశ్చై॒ వాస్తాం॑ కర్మ
చా॒స్త ర్మహ॑ త్యర్థవే॒ ।
త ఆ॒సం జన్యా॑ స్తే॒ వరా
బ్ర॒హ్మ జ్యేష్ఠ॑వరో॒భవత్

|| 2 ||

పదము:

తపః॑ । చ॒ । ఏ॒వ । ఆస్తామ్॑ । కర్మ॑ । చ॒ ।
అస్తః॑ । మహతి॑ । అర్థవే॑ ।
తే॑ । ఆసన్॑ । జన్యాః॑ । తే॑ । వరాః॑ ।
బ్ర॒హ్మ । జ్యేష్ఠ॑వరః॒ । అభవత్

|| 2 ||

అనువాదం:

సృష్టినమయంలో ఆ పరమేశ్వరుని
తపస్సు, కర్మ విర్వడినవి.
ప్రభూతమైన సముద్రమధ్యంలో
తొలుత ఉదకములున్నవి.

అవి జన్యములైనవి.

అవి వివాహ ప్రవృత్తులైన బంధుజనులైనవి.

అవే వరులుగా కూడా అయినవి.

జగత్కారణమైన బ్రహ్మ జ్యేష్ఠవరుడైనాడు.

॥ 2 ॥

మంత్రము

దశ సాక మజాయస్త

దేవా దేవేభ్యః పురా ।

యో వై తాన్ విద్యాత్ ప్రత్యక్షం ।

స వా అద్య మహద్ వదేత్

॥ 3 ॥

పదము:

దశ । సాకమ్ । అజాయస్త ।

దేవాః । దేవేభ్యః । పురా ।

యః । వై । తాన్ । విద్యాత్ । ప్రతిక్షమ్ ।

సః । నై । అద్య । మహత్ । వదేత్

॥ 3 ॥

అనువాదం:

దేవతలకంటె ముందే పదుగురు

సుప్రకాశమానులైన దేవతలు ఉద్భవించినారు.

ఉపాసకుడు ఆ దేవతలను ప్రత్యక్షంగా తెలుసుకుంటాడు.

ఆ విద్వాంసుడు ఇప్పుడు సర్వగతమైన

బ్రహ్మను గూర్చి ప్రవచనం చేస్తాడు.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

ప్రాణాపానౌ చక్షుః శ్రోత్ర-

మక్షితిశ్చ ష్టితిశ్చ యా ।

వ్యానోదానౌ వాక్ మన-

స్తే వా ఆకూతి మావహన్

॥ 4 ॥

పదము:

ప్రాణాపానౌ । చక్షుః । శ్రోత్రమ్ ।

చ । యా ।

వాక్ । మనః ।

ఆ । అవహన్

॥ 4 ॥

అర్చనము :

హృదయమధ్యంలో నున్న క్రియాశక్త్యాత్మక
ప్రాణమునకు ప్రాణాపానములు వృత్తులు
నేత్రము, శ్రోత్రము, అక్షితి (జ్ఞానశక్తి),
క్షితి (క్రియాశక్తి) కలవు
సర్వనాడులలో తిరుగుతూ ప్రేరేపించే
ఉదానం, వాక్కు, మనస్సు - ఇవన్నీ
ప్రాణాపానాదులకు వెంటన దశదేవతలు
పురుష సంకల్పాన్ని వీరు
అభిముఖ్యాన్ని చెందస్తారు

॥ 4 ॥

మంత్రము.

అజాతా ఆసన్నతవోఽ-

థో ధాతా బృహస్పతిః ।

ఇన్ద్రాగ్ని అశ్వినా తర్హి

కం తే జ్యేష్ఠ ముపాసత

॥ 5 ॥

పదము :

అజాతాః । ఆసన్ । ఋతవః ।

అథో ఇతి । ధాతా । బృహస్పతిః ।

ఇన్ద్రాగ్ని ఇతి । అశ్వినా । తర్హి ।

కమ్ । తే । జ్యేష్ఠమ్ । ఉప । ఆసత

॥ 5 ॥

అనువాదం :

ఋతువులు సృష్టి నమయంలో ఉత్పన్నములు కాలేదు.

మరిన్ని అదితి పుత్రుడైన ధాత, బృహస్పతి,

ఇంద్రాగ్నులు, అశ్వినీదేవతలు - ఈ ఆరుగురు

ఆరు ఋతువులకు అధిపతులు.

వారు కూడా అప్పటికి జనించలేదు.

ఆ కాలంలో ధాత్రాదులు తమజన్మార్థమై

వృద్ధతముడైన ఏ కారణభూతుని అభ్యర్థించినారు? ॥ 5 ॥

మంత్రము :

తపశ్చైవ వాస్తాం కర్మ

దానైర్మహ త్యుర్ధవే ।

తపో హ జ్ఞజ్ఞే కర్మణ-

స్తత్ తే జ్యేష్ఠ ముపాసత

॥ ౬ ॥

పదము

తపో : హ | ఏవ | ఆస్తామ్ | కర్మ |

చ | అస్తా : | మహతి | అర్హవే |

తపో : హ | జ్ఞజ్ఞే | కర్మణ : |

తత్ | తే | జ్యేష్ఠమ్ | ఉప | ఆసత

॥ ౬ ॥

అనువాదం :

సృష్టి సమయంలో ఆ పరమేశ్వరుని
తపస్సు కర్మ వీర్యదీనవి
ప్రభూత్వమన నముద్రమధ్యంలో
తొలుత ఉదకములున్నవి
తపస్సు కర్మనుంచి కలిగినది
ఆ ధాత్రాదులు వృద్ధతముదైన
సృష్టికర్తను స్వోత్పాదనమునకై ప్రార్థించినారు

॥ ౬ ॥

మంత్రము :

యేత ఆసీద్ భూమిః పూర్వా

యా మద్ధాతయ ఇద్ విదుః |

యో వై తాం విద్యా న్నామథా

స మస్యేత పురాణవిత్

॥ ౭ ॥

పదము

యా । ఇతః । ఆసీత్ । భూమిః । పూర్వా ।

యామ్ । అద్ధాతయః । ఇత్ । విదుః ।

యః । వై । తామ్ । విద్యాత్ । నామఽథా ।

సః । మన్యేత । పురాణఽవిత్

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఈ పురోవర్తి అయిన భూమికంటె ముందున్న
పృథివి ఏది కలదో, దానిని ప్రత్యక్షంగా
మహర్షులు వ్యాపించి ఉన్నారు.
ఆ సంగతి వారికి మాత్రమే తెలియును.
అతీత కల్పస్థమైన ఆ భూమిని
ఎవరైతే తెలుసుకొన్నారో,
వారు పురాతనమైన అర్థాన్ని ఎరిగినవారు.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

కుత ఇన్ద్రః కుతః సోమః

కుతో అగ్ని రజాయత ।

కుత స్వష్టా సమభవత్

కుతో ధాతాజాయత

॥ 8 ॥

పదము

కుతః । ఇన్ద్రః । కుతః । సోమః ।

కుతః । అగ్నిః । అజాయత ।

అనువాదం :

ఈ భూమిపై మనుష్యులు అలంకృతులై ఉన్నారు.

హవ్యమును, యజ్ఞమును దేవతలకై

సమర్పణం చేస్తున్నారు.

‘స్వధా’ అంటూ అన్నంతో మర్దులు జీవిస్తున్నారు.

ఈ భూమి మాకు బలమును, ప్రాణమును

అయున్చును ప్రసాదించు గాక !

నాకు ఉన్నతని కల్పించు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

య ప్తే గ॒వ్యః పృ॒థివి స॒ంబ॒భూ॒వ

యం బి॒త్ర త్యోష॑ధయో యమా॒వః ।

యం గ॒వ్యర్వా అ॒వ్వర॑సశ్చ ఖే॒జిరే

తేన॑ మా సుర॒భిం కృ॑ణు

మా నో ద్వి॒క్షత॑ కశ్చ॒న

॥ 23 ॥

పదము :

యః । తే । గ॒వ్యః । పృ॒థివి । స॒మ్-స॒ంబ॒భూ॒వ ।

యమ్ । బి॒త్రతి । త్యోష॑ధయః । యమ్ । ఆ॒వః ।

యమ్ । గ॒వ్యర్వాః । అ॒వ్వర॑సః । చ । ఖే॒జిరే ।

తేన॑ । మా । సుర॒భిమ్ । కృ॑ణు । మా । నః । ద్వి॒క్షత॑ । కః । చ॒న

॥ 23 ॥

అనువాదం :

(పూర్వ ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరంగా చెప్తున్నాడు.)

పూర్వకల్పంలోని ఇంద్రుని నుంచి

ఈ ఇంద్రుడు జనించినాడు.

అలాగే సోముని నుంచి సోముడు,

అగ్ని నుంచి అగ్ని ప్రభవించినారు.

త్వష్ట త్వష్ట నుంచి జనించినాడు.

ధాత ధాత నుంచి జనించినాడు.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

యే త ఆసన్ దశ జాతా

దేవా దేవేభ్యః పురా ।

పుత్రేభ్యో లోకం దత్త్వా

కస్మిన్ స్తే లోక ఆసతే

॥ 10 ॥

పదము

యే । తే । ఆసన్ । దశ । జాతాః ।

దేవాః । దేవేభ్యః । పురా ।

పుత్రేభ్యః । లోకమ్ । దత్త్వా ।

కస్మిన్ । తే । లోకే । ఆసతే

॥ 10 ॥

అనువాదం :

ఈ అగ్న్యూది అధిష్ఠాతల నుంచి

పూర్వం పాపాపానాది దశదేవతలు కలిగినారు.

అకర్మ. v 15

వారి పుత్రులకు స్వకీయ స్థానమిచ్చి
ఈలోకంలో వీరు ఉపవిష్టులై ఉన్నారు

॥ 10 ॥

మంత్రము :

యదా శేశా నస్తి స్నాప

మాంసం మజ్జాన మాభరత్ ।

శరీరం కృత్వా పాదవత్

కం లోక మను ప్రావిశత్

॥ 11 ॥

పదము :

యదా । శేశాన్ । అస్తి । స్నాప ।

మాంసమ్ । మజ్జానమ్ । అభరత్ ।

శరీరమ్ । కృత్వా । పాదవత్ ।

కమ్ । లోకమ్ । అను । ప్ర । అవిశత్

॥ 11 ॥

అనువాదం :

సృష్టికాలంలో శిరోదుహాది శరీరావయవములను

ఒకచోట చేర్చినారు

అలా చేర్చిన హస్తపాదాదియుతమైన

శరీరాన్ని నిర్మించి ఇంకొక లోకాన్ని

ప్రవేశించినారు

॥ 11 ॥

మంత్రము:

కుతః కేశాన్ కుతః స్నావ

కుతో అస్థీన్యాభరత్ ।

అఙ్గా పర్వాణి మజ్జానం

కో మాంసం కుత ఆభరత్

॥ 12 ॥

పదము

కుతః । కేశాన్ । కుతః । స్నావ ।

కుతః । అస్థీని । ఆ । అభరత్ ।

అఙ్గా । పర్వాణి । మజ్జానమ్ ।

కః । మాంసమ్ । కుతః । ఆ । అభరత్

॥ 12 ॥

అనువాదం:

శిరోరుహములను ఎక్కడి నుంచి కొనివచ్చి

శరీర నిర్మాణం చేసినాడు ?

ఎక్కడ నుంచి స్రావమనేది ఉత్పన్నమైనది ?

అంగములెక్కడ నుంచి ఉత్పన్నములైనవి ?

కీళ్ళెక్కడ నుంచి ఉత్పన్నములైనవి ?

అస్థ్యంతర్గతమైన రసం (మజ్జ) ఎక్కడ నుంచి వచ్చినది ?

వీటిని మరొకరెవరు కొనివచ్చినారు ?

మాంసాన్ని ఎక్కడ నుంచి కొనివచ్చినారు ?

॥ 12 ॥

పృష్ఠీ ర్భర్తహ్యై పార్శ్వే

క స్తత్ స మదధా దృషీః

॥ 14 ॥

పదము

ఊరూ ఇతి । పాదౌ । అష్టివస్తౌ ।

శిరః । హస్తౌ । అథో ఇతి । ముఖమ్ ।

పృష్ఠీః । భర్తహ్యైః ఇతి । పార్శ్వే ఇతి ।

కః । తత్ । సమ్ । అదధాత్ । ఋషీః

॥ 14 ॥

అనువాదం.

తొడలు, పాదములు, మోకాళ్ళు, శిరస్సు,
హస్తములు మరియు ముఖము,
పృష్ఠములు మరియు వర్జహములనే అవయవములు,
రెండు పార్శ్వములు - ఈ అంగజాతమునంతా
ఏ ఋషి ఒకచోట చేర్చి సృష్టించినాడు?

॥ 14 ॥

మంత్రము

శిరో హస్తౌ వథో ముఖం

జిహ్వం గ్రీవాశ్చ కీకసాః ।

శ్వచా ప్రావృత్య సర్వం తత్

సంధా స మదధా నృషీ

॥ 15 ॥

పదము :

శిరః । హస్తా । అథోఽతి । ముఖమ్ ।

జిహ్వమ్ । గ్రీవాః । చ । కిరసాః ।

త్వచా । ప్రౌఠావృత్య । సర్వమ్ । తత్ ।

సమ్మేధా । సమ్ । అదధాత్ । మహి

॥ 16 ॥

అనువాదం :

శిరస్సు, హస్తములు, ముఖము, జిహ్వ,
గ్రీవము, అస్థులు - ఈ అంగములన్నింటినీ
చర్మంతో ఆవృత్తం చేసి, ఆ సర్వాంగ
జాతమును సర్వాంగకర్తృ అయిన దేవత
స్వస్త్వాపారక్షమంగా సృష్టించినది

॥ 15 ॥

మంత్రము :

య త్త చ్చరీర మశయత్

సంధయా సంహితం మహత్ ।

యేనేద మద్య రోచతే

కో అస్మిన్ పర్ణ మాశరత్

॥ 18 ॥

పదము :

యత్ । తత్ । శరీరమ్ । అశయత్ ।

సమ్మేధయా । సమ్మేహితమ్ । మహత్ ।

యేస । ఇదమ్ । అద్య । రోచతే ।

ఈ । అస్మిన్ । వర్ణమ్ । ఆ । అభరత్

॥ 16 ॥

అనువాదం.

సంధాతి అయిన దేవత
అవయవసంధానం చేయగా
ఈ శరీరం ప్రవృద్ధమైనది.
ఈ శరీరం ఇప్పుడు ఏ వర్ణముతో
ప్రకాశిస్తున్నది? ఈ శరీరంలో ఏ దేవుడు
ఆ వర్ణాన్ని సంపాదించి పెట్టినాడు?

॥ 16 ॥

మంత్రము:

సర్వే దేవా అహిక్షన్

త దజానాద్ వధూః సతీ ।

ఈశా వశస్య యా జాయా

సాస్మిన్ వర్ణ మాభరత్

॥ 17 ॥

పదము

సర్వే । దేవాః । అహి । అహిక్షన్ ।

తత్ । అజానాత్ । వధూః । సతీ ।

ఈశా । వశస్య । యా । జాయా ।

సా । అస్మిన్ । వర్ణమ్ । ఆ । అభరత్

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రాది దేవతలందరూ, శక్తిమంతులు
కావలెనని అపేక్షించినారు
పరమేశ్వరుని వివాహమాడిన
చిద్రూపి అయిన శక్తి
ఆ దేవతలు చేసిన దానిని గ్రహించుకున్నది
నర్వజగత్తునకు నియంత అయిన
ఆ శక్తి ఈ శరీరంలో
గౌర, పిత, నీలాది వర్ణములను సృష్టించినది

॥ 17 ॥

మంత్రము :

యదా త్వష్టా వ్యతృణత్
పితా త్వష్ట ర్య ఉత్తరః ।
గృహం కృత్వా మర్త్యం
దేవాః పురుష మావేశన్

॥ 18 ॥

పదము

యదా । త్వష్టా । వి॒తృ॒ణత్ ।
పితా । త్వష్టః । యః । ఉత్తరః ।
గృహమ్ । కృత్వా । మర్త్యమ్ ।
దేవాః । పురుషమ్ । ఆ । అవిశన్

॥ 18 ॥

అనువాదం!

ఏ త్వష్ట, అతనిని సృష్టించిన పిత,
 ఏ కాలంలో ఈ చక్షుశ్శృత్రాది అవయవములను
 కలిపి మర్త్యుని సృష్టించినారో,
 ఆ దేవతలు ఆ పురుషునిలో ప్రవేశించినారు.

॥ 18 ॥

ఘంక్రము.

స్వప్నో వై తస్మిన్ రిగ్ముతిః

పాహ్నినో నామ దేవతాః ।

జరా ఖలత్కం పాలిత్కం

శరీర మను ప్రావేశన్

॥ 19 ॥

పదము

స్వప్నః । వై । తస్మిన్ । నిఃఽముతిః ।

పాహ్నినః । నామ । దేవతాః ।

జరా । ఖలత్కమ్ । పాలిత్కమ్ ।

శరీరమ్ । అను । ప్ర । అవిశన్

॥ 19 ॥

అనువాదం .

నిద్ర, అలసత, నిర్ముతి, పాపములు-

ఈ సర్వం పురుషశరీరంలో ప్రవేశించినవి.

వృద్ధాప్యం, చిత్తస్థలనం, వెంట్రుకలు నెరవడం-

పీని అభిమాన దేవతలు
శరీరంలో ప్రవేశించినారు

॥ 19 ॥

మంత్రము

స్తేయం దుష్కృతం వృజినం
సత్యం యజ్ఞో యశో బృహత్ ।
బలం చ క్షత్రమౌషశ్చ
శరీర మను ప్రావిశన్

॥ 20 ॥

పదము:

స్తేయమ్ । దుఃకృతమ్ । వృజినమ్ ।
సత్యమ్ । యజ్ఞః । యశః । బృహత్ ।
బలమ్ । చ । క్షత్రమ్ । ఔషః । చ ।
శరీరమ్ । అను । ప్ర । అవిశన్

॥ 20 ॥

అనువాదం

స్తేయము (దొంగతనము), దుష్కృతము,
తజ్జనితపాపము, యథార్థకథనము,
యజ్ఞము, కీర్తి, బలము, జ్ఞాత్రతేజము,
ఔషన్ను - ఇవన్నీ పురుషునిలో
వాని ననుగమించి ప్రవేశించినవి

॥ 20 ॥

మంత్రము.

భూతిశ్చ వా అభూతిశ్చ

రాతయోఽ రాతయశ్చ యాః ।

క్షుధశ్చ సర్వా స్పృష్టా శ్చ

శరీర మను ప్రావీశన్

॥ 21 ॥

పదము :

భూతిః । చ । వై । అభూతిః । చ ।

రాతయః । అరాతయః । చ । యాః ।

క్షుధః । చ । సర్వాః । తృప్తాః । చ ।

శరీరమ్ । అను । ప్ర । అవిశన్

॥ 21 ॥

అనువాదం :

సమృద్ధి, అసమృద్ధి, మిత్రులు, శత్రువులు-

ఇవన్నీ, ఆకలి, దప్పి మొదలైనవన్నీ

పురుషుని శరీరంలో ఒకదానివెంట ఒకటి ప్రవేశించినవి. ॥21॥

మంత్రము :

నిష్ఠాశ్చ వా అనిష్ఠాశ్చ

యచ్చ హస్తేతి నేతి చ ।

శరీరం శ్రద్ధా దక్షిణా-

శ్రద్ధా చాను ప్రావీశన్

॥ 22 ॥

పదము :

ని॒ద్ధాః । చ॒ । వై । అని॒ద్ధాః । చ॒ ।

యత్ । చ॒ । హ॒స్త॑ । ఇతి॑ । న॒ । ఇతి॑ । చ॒ ।

శరీ॑రమ్ । శ్ర॒ద్ధా । దక్షి॑ణా ।

అశ్ర॑ద్ధా । చ॒ । అను॑ । ప్ర॒ । అవి॒శన్

॥ 22 ॥

అనువాదం :

నిందానిందలు, హర్షజనకమైనది,
హర్షజనకం కానిది, శ్రద్ధ, దక్షిణ, అశ్రద్ధ-
ఇవన్నీ పురుషుని శరీరంలో దాని
నాశ్రయించి ప్రాదుర్భవించినవి

॥ 22 ॥

మంత్రము

వి॒ద్యాశ్చ॑ వా అవి॒ద్యాశ్చ॑

యద్వాన్య॑ దుపదేశ్య॒మ్ ।

శరీ॑రం బ్ర॒హ్మ ప్రావీ॑శ-

ద్భు॒చః సామా॑థో యజాః

॥ 23 ॥

పదము :

వి॒ద్యాః । చ॒ । వై । అవి॒ద్యాః । చ॒ ।

యత్ । చ॒ । అన్యత్ । ఉప॒దేశ్య॒మ్ ।

శరీరమ్ । బ్రహ్మ । ప్ర । అవిశత్ ।

ఋచః । సామ । అథోఽతి । యజ్ఞః

॥ 23 ॥

అనువాదం :

విద్యలు, అవిద్యలు, ఇతరములు,

ఉపదేశ సమధిగమ్యమైన బ్రహ్మ

శరీరంలో ప్రవేశించినవి.

మరిన్ని ఋక్సామ యజుర్వేదములు

అందులో ప్రవేశించినవి.

॥ 23 ॥

మంత్రము:

అనన్తా మోదాః ప్రముదోఽ-

భిమోదముదశ్చ యే ।

హసో నరిష్టా నృత్తాని

శరీర మను ప్రాప్నిశన్

॥ 24 ॥

పదము:

అనన్తాః । మోదాః । ప్రముదాః ।

అభిమోదముదాః । చ । యే ।

హసః । నరిష్టా । నృత్తాని ।

శరీరమ్ । అను । ప్ర । అప్నిశన్

॥ 24 ॥

అనువాదం,

అనంద మోదములు, ప్రమోదము,
అభిమోదము, ముదము, హాసము,
మనుష్యునకు గోచరించే శబ్దస్పర్శాది
విషయములు, నృత్యములు-ఇవన్నీ
ఆ శరీరాన్ననునరించే ప్రవేశించినవి

మంత్రము :

అలాపాశ్చ ప్రలాపా-

శ్చాభిలాప అపశ్చ యే ।

శరీరం నర్వే ప్రావిశ-

న్నాయుజః ప్రయుజో యజః ।

పదము;

అ॒లాపాః । చ । ప్ర॒లాపాః । చ ।

అ॒భిలాప॑ అప॑శ్చ । చ । యే ।

శరీ॑రమ్ । నర్వే । ప్ర । అ॒విశన్ ।

అ॒య్యుజః । ప్ర॒య్యుజః । య॑జః ।

అనువాదం;

అలాపములు, ప్రలాపములు, అభిలాపములు-
ఇవన్నీ పురుషశరీరంలో ప్రవేశించినవి.
అయోజనములు, ప్రయోజనములు
యోజనములు-ఇవన్నీ శరీరంలో ప్రవేశించినవి

మంత్రము :

ప్రా॒ణా॒పా॒నౌ చక్షుః శ్రో॒త్ర-

మక్షీ॑తి॒శ్చ క్షీ॑తి॒శ్చ యా ।

వ్యా॒నో॒దా॒నౌ వాక్ మనః

శరీ॑రే॒ణ త ఈ॑య॒న్తే

॥ 26 ॥

పదము :

ప్రా॒ణా॒పా॒నౌ । చక్షుః । శ్రో॒త్రమ్ ।

అక్షీ॑తిః । చ । క్షీ॑తిః । చ । యా ।

వ్యా॒న॒ఉ॒దా॒నౌ । వాక్ । మనః ।

శరీ॑రే॒ణ । తే । ఈ॑య॒న్తే

॥ 26 ॥

అనువాదం :

ప్రాణాపానములు, చక్షురింద్రియం, శ్రోత్రేంద్రియం,

అక్షితి, క్షితి (క్షయాభావము, క్షయము),

వ్యానోదానములు, వాక్కు, మనస్సు

శరీరంలో ప్రవేశించినవి.

॥ 26 ॥

మంత్రము :

అ॒శి॒షశ్చ ప్ర॒శి॒షశ్చ

సం॒శి॒షో వి॒శి॒షశ్చ యాః ।

చిత్తాని సర్వే సంకల్పాః

శరీర మను ప్రావిశన్

॥ 27 ॥

పదము :

అ॒శిషః । చ । ప్ర॒శిషః । చ ।

సమ్॒శిషః । వి॒శిషః । చ । యాః ।

చిత్తాని । సర్వే । సమ్॒శిషాః ।

శరీరమ్ । అను । ప్ర । అవిశన్

॥ 27 ॥

అనువాదం :

అశాసనములు, ప్రశాసనములు, సంశాసనములు,

వివిధశాసనములు,

మనోబుద్ధ్యహంకారాలు, సంకల్పాదులు-

ఇవన్నీ పురుషుని శరీరంలో ప్రవేశించినవి.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

అ॒స్తే॒యి॒శ్చ వా॒స్తే॒యి॒శ్చ

త్వ॒ర॒దాః కృ॒ప॒దా॒శ్చ యాః ।

గు॒హ్యః శు॒క్రా స్థూ॒లా అ॒ప-

స్తా బీ॒భత్సా వసాదయన్

॥ 28 ॥

పదము :

అస్మి¹యాః । చ । వాస్మి¹యాః । చ ।

త్వర¹ణాః । కృప¹ణాః । చ । యాః ।

గుహ్య¹ః । శుక్ర¹ః । స్థూలాః । అపః ।

తాః । బీభత్స¹ । అసాదయన్

॥ 28 ॥

అనువాదం :

అస్మియములు (సమంత స్నానములకు
సంబంధించిన ఉదకములు),
వాస్మియములు (శరీరములకు సంబంధించిన ఉదకములు),
త్వరణములు (త్వరగా పోవునవి)
కృపణములు మొదలైన ఉదకములు-
గుహ్యములై, శుక్లవర్ణములై, స్థూలములై
ఉన్న ఉదకములు-ఇవన్నీ బీభత్సమానమైన
పురుషశరీరమునందు ఉన్నవి.

॥ 28 ॥

మంత్రము :

అస్థి¹ కృత్వా సమిధం

తదష్టాపో అసాదయన్ ।

రేతః¹ కృత్వాఽఽఽ

దేవాః పురుష మావీశన్

॥ 29 ॥

పదము

అస్థి¹ । కృత్వా । సమ్²ఽధమ్ ।

తత్ । ఆష్ట । ఆపః । అసాదయన్ ।

రేతః । కృత్వా । ఆజ్యమ్ ।

దేవాః । పురుషమ్ । ఆ । అవిశన్

॥ 29 ॥

అనువాదం :

శరీరసంబంధమైన అస్థిజాతము
 శరీర పరిపాక నిమిత్తమైన దానినిగా చేసి,
 ఈ శరీరంలో అష్టసంఖ్యాకములైన ద్రవములుగా ఉన్నవి.
 ఆజ్యము, వీర్యముగా పరికల్పించి
 ఇంద్రియాది దేవతలు
 పురుషుని శరీరంలో ప్రవేశించినారు.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

యా ఆపో యాశ్చ¹ దేవతాయా విరాడ్² బ్రహ్మ³దా సహ ।

శరీరం బ్రహ్మ ప్రావీశ-

చ్ఛరీరే⁴ధి ప్రజాపతిః

॥ 30 ॥

పదము :

యాః । ఆపః । యాః । చ । దేవతాః ।

యా । విరాడ్ । బ్రహ్మదా । సహ ।

శరీరమ్ । బ్రహ్మ । ప్ర । అవిశత్ ।

శరీరే । అధి । ప్రజాపతిః

॥ 30 ॥

అనువాదం :

తొలుత చెప్పిన ఉదకములు, దేవతలు,

విరాట్టు, బ్రహ్మతేజస్సుతోపాటు

ఉన్న అవన్ని శరీరంలో ప్రవేశించినవి.

తరువాత బ్రహ్మకూడ ఆ శరీరంలో ప్రవేశించెను.

అందులో ప్రజాపతి (సంతానకారకుడు) ఉన్నాడు. ॥ 30 ॥

మంత్రము :

సూర్య శ్చక్షు ర్వాతః ప్రాణం

పురుషస్య వి భేజిరే ।

అథా స్యేతర మాత్మానం

దేవాః ప్రాయచ్చ స్నగ్నయే

॥ 31 ॥

పదము :

సూర్యః । చక్షుః । వాతః । ప్రాణమ్ ।

పురుషస్య । వి । భేజిరే ।

అథ । ఆస్యః । ఇతరమ్ । ఆత్మానమ్ ।

దేవాః । ప్ర । అయచ్చన్ । అగ్నయే

॥ 31 ॥

అనువాదం :

సూర్యుడు పురుష నేత్రేంద్రియాన్ని
ఆత్మీయభాగంగా స్వీకరించినాడు.
వాయువు ప్రాణాన్ని తన భాగంగా స్వీకరించినాడు.
ఇలా ఆయా ఇంద్రియాధిదేవతలు విభజించుకుని,
వారి వారి భాగాలుగా స్వీకరించినారు.
పిదప ఇంద్రియ వ్యతిరేకమైన
స్థూల శరీరాన్ని అగ్నికై
దేవతలు, తమభాగంగా స్వీకరించినారు.

॥ 31 ॥

మంత్రము :

తస్మాద్ వై విద్వాన్ పురుష-

మిదం బ్రహ్మతీ మన్యతే ।

సర్వా హ్యస్మిన్ దేవతా

గావో గోష్ఠ ఇవాసతీ

॥ 32 ॥

పదము .

తస్మాత్ । వై । విద్వాన్ । పురుషమ్ ।

ఇదమ్ । బ్రహ్మ । ఇతి । మన్యతే ।

సర్వాః । హి । అస్మిన్ । దేవతాః ।

గావః । గోష్ఠీఽఇవ । ఆసతీ

॥ 32 ॥

అనువాదం :

అందువల్ల విద్వాంసుడైన పురుషుని శరీరాన్ని
అపరోక్షబ్రహ్మగా భావిస్తాడు.
సర్వదేవతలు ఈ శరీరంలోనే
గోష్ఠంలో గోవులున్నట్టుగా ఉంటారు.

॥ 32 ॥

సంక్రమ :

ప్రథమేన ప్రమారేణ

త్రేధా విష్వజ్ వి గచ్ఛతి ।

అద ఏకేన గచ్ఛ

త్యద ఏకేన గచ్ఛ

తీహైకేన ని షేవతే

॥ 33 ॥

పదము :

ప్రథమేన । ప్రమారేణ ।

త్రేధా । విష్వజ్ । వి । గచ్ఛతి ।

అదః । ఏకేన । గచ్ఛతి ।

అదః । ఏకేన । గచ్ఛతి ।

ఇహ । ఏకేన । ని । షేవతే

॥ 33 ॥

అనువాదం :

ప్రథమభావి అయిన శరీరంతో మృతుడై
జీవాత్మ, మూడువిధాలుగా

నానా నియమాలతో వెడతాడు.

స్వరస్థితిని పుణ్యకర్మతో పొందుతాడు.

నరకస్థితిని పాపకర్మతో పొందుతాడు.

ఈ భూలోకంలో పుణ్యపాపాత్మకమైన కర్మతో

సుఖదుఃఖాత్మకమైన భోగములను అనుభవిస్తాడు. || 33 ||

మంత్రము :

అ॒ష్ట॒ స్తి॒మా॒సు॒ వృ॒ద్ధా॒సు॒

శరీ॑ర మ॒న్తరా॒ హితమ్ ।

తస్మి॑ం ఛో॒వ్య ధ్య॑న్తరా

తస్మా॑ ఛో॒వ్య ధ్య॑చ్యతే

|| 34 ||

పదము :

అ॒ష్ట॒సు॒ । స్తి॒మా॒సు॒ । వృ॒ద్ధా॒సు॒ ।

శరీ॑రమ్ । అ॒న్తరా॒ । హితమ్ ।

తస్మి॑న్ । శవః॑ । అధి॑ । అ॒న్తరా॒ ।

తస్మా॑త్ । శవః॑ । అధి॑ । ఉచ్యతే

|| 34 ||

అనువాదం :

అనార్ద్రమైన సర్వజగత్తును అర్ద్రంచేసి

ప్రవృద్ధములైన ఉదకముల మధ్యంలో

శరీరం నిహితమై ఉన్నది.

అందులో దానిపై మధ్యలో

సర్వాధారభూతుడైన పరమేశ్వరుడున్నాడు.

ఆ శరీరం నుంచి ఆ సూత్రాత్మ సలుకుతాడు.

॥ 34 ॥

ఇది ఎనిమిదవ సూక్తం.

ఇది నాల్గవ అనువాకం.

అనువాకం: 5

సూక్తం - 9

ఋషి: కాంకాయనుడు ॥ దేవత: అరుణుడి ॥ చందస్సు: 1 సప్తపదా విరాట్ శక్వరీ
2,5-8,10,12,13,18-21 అనుష్టుప్; 3 పరోష్ఠిక్; 4 ఉష్టిగ్ బృహతీ
గర్భా పరాత్రిష్టుప్ షట్పదాఽతిజగతీ: 2,11,14,23,26 పథ్యాపంక్తిః;
15,22,24,25 సప్తపదా శక్వరీ: 16 పంచపదా విరాడుపరిష్టాజ్ఞోతి
త్రిష్టుప్: 17 త్రిపదా గాయత్రీ ॥ మంత్రములు: ॥ 28 ॥

వినియోగం:- ఈ సూక్తం అర్థసూక్తం. జయకాముడైన రాజు యుద్ధకాలంలో
తన భటులను ప్రేరేపిస్తూ దీనిని జపం చేస్తాడు.

అలాగే శత్రుజయ కర్మలో ఈ అనువాకంతో *వృషదాజ్యమును,
అటుకులను హోమం చేస్తాడు.

అలాగే ఈ అనువాకంతో ధనుర్విద్యాగ్నిలో వృషదాజ్యంతో
తదివిన ధనుస్సమిధలతో హోమం చేస్తాడు.

అందులో ఆజ్యసిక్త ములైన బాణసమిధలను కూడా వేస్తాడు.

అలాగే ఈ అనువాకంతో వృషదాజ్యంలో ధనుస్సును వేసి,
తీసి, అది మంత్రించి, యోధుడైన, జయకాముడైన రాజునకు
ప్రదానం చెయ్యాలి.

ఈ అనువాకంతో ఖంగపాశములను వృషదాజ్యంలో పడవేసి
పరసేనాక్రమణ స్థానములలో ప్రక్షేపించాలి.

అలాగే ఈ అనువాకంతో మౌంజీపాశములను (దర్పతాడులను), ఆమపాత్రములను, మూడు అతుకులు గల లోహమయ పాత్రలను, వజ్రరూపములు, అర్బుదరూపములు అయిన వానిని వృషదాజ్యంలో పడవేసి, అభిమంత్రించి యుద్ధస్థలంలో ఉంచాలి.

అలాగే దీనితో శ్వేతపాదములు గల గోవును అభిమంత్రించి రాజచిహ్నమైన కేతుదండమునకు రహస్యంగా కట్టివేయాలి.

మరొక దానిని ఇలానే చేసి శత్రుసేనా మధ్యంలో పడలాలి. ఆ తర్వాత యుద్ధార్థమై సేనానాయకుని పంపించాలి.

మంత్రము :

యే బాహవో యా ఇషవో

ధన్వనాం వీర్యాఽఽఽ చ ।

అసిన్ పరశూ నాయుధం

చిత్తాకూతం చ యద్ధృది ।

సర్వం త దర్బదే త్వ మమిత్రేభ్యో

దృశే కురూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ

॥ 1 ॥

పదము :

యే । బాహవః । యాః । ఇషవః ।

ధన్వనామ్ । వీర్యాఽఽఽ చ ।

అసిన్ । పరశూన్ । ఆయుధమ్ ।

చిత్తాకూతమ్ । చ । యత్ । హృది ।

సర్వమ్ । తత్ । అర్బుదే । త్వమ్ । అమితేశ్వః ।

దృశే । కురు । ఉత్తరాన్ । చ । ప్ర । దర్శయ ॥ 1 ॥

అనువాదం:

మా యుద్ధభటుల హస్తములు, బాణములు,

మా ధానుస్కుల వీర కర్మలు, ఖడ్గములు,

కుఠారములు, ఇతరాయుధములు - ఇవన్నీ,

మా వీరుల హృదయంలో ఉన్న

శత్రుమారణ సంకల్పం - అదంతా

ఓ * అర్బుదా ! (అర్బుద పుత్రుడవైన సర్పమా !) నివు

మా శత్రువుల దృష్టికి తీసుకుని రా.

మరిన్నీ ఉద్గతములైన వానిని పదర్శించు.

॥ 1 ॥

మంత్రము .

ఉత్తిష్ఠత సం నహ్యధ్వం

మిత్రా దేవజనా యూయమ్ ।

సందృష్టా గుప్తా వః సన్తు

యా నో మిత్రా య్యర్బుదే

॥ 2 ॥

పదము:

ఉత్ । తిష్ఠత । సం । నహ్యధ్వమ్ ।

మిత్రాః । దేవజనాః । యూయమ్ ।

సమ్మేద్యష్టా । గుప్తా । వః । సన్తు ।

యా । నః । మిత్రాణి । అర్చ్యదే

॥ 2 ॥

అనువాదం:

మిత్రులైన దేవజనులారా ! మీరు లేవండి.

యుద్ధసన్నద్ధులు కండు.

మీకు కనిపించిన మా భటులు రక్షితులగుదురు గాక !

ఓ సర్పమా ! మా శత్రువులతో

యుద్ధం చేయడానికి వచ్చిన మా సైన్యం

రక్షితమగు గాక !

॥ 2 ॥

మంత్రము:

ఉత్తిష్ఠత మా రభేథా-

మాదానసందానాభ్యామ్ ।

అమిత్రాణాం సేనా

అభి ధత్త మర్చ్యదే

॥ 3 ॥

పదము:

ఉత్ । తిష్ఠతమ్ । ఆ । రభేథామ్ ।

ఆదానసందానాభ్యామ్ ।

అమిత్రాణామ్ । సేనాః ।

అభి । ధత్తమ్ । అర్చ్యదే

॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఓ అర్బుదమా ! నివు, నీ పుత్రుడు
ఉత్తిష్ఠిలగుదురు గాక !
పిదప ఆదాన సందానములతో
అమిత్రసేనను బంధింతురు గాక !

॥ 3 ॥

మంత్రము .

అర్బుది ర్నామ యో దేవ
ఈశానశ్చ న్యైర్బుదిః ।
యాభ్యా మస్తరిక్ష మావృత-
మియం చ పృథివీ మహీ ।
తాభ్యా మిన్ద్రమేదిభ్యా మహం
జిత మస్వేమి సేనయా

॥ 4 ॥

పదము :

అర్బుదిః । నామ । యః । దేవః ।
ఈశానః । చ । నిఽఅర్బుదిః ।
యాభ్యామ్ । అస్తరిక్షమ్ । ఆవృతమ్ ।
ఇయమ్ । చ । పృథివీ । మహీ ।
తాభ్యామ్ । ఇన్ద్రమేదిభ్యామ్ । అహమ్ ।
జితమ్ । అను । ఏమి । సేనయా

॥ 4 ॥

అనువాదం :

అర్బుదిగా ప్రసిద్ధమైన సర్వాత్మకదేవుడు
 ఎవడైతే ఉన్నాడో, ఆ ప్రభువు,
 అర్బుదపుత్రుడైన సర్యము - వీరిరువురితో
 ఆవృతమైన అంతరిక్షమంతా,
 వారిచే ఆవృతమైన విశాలమైన పృథివి,
 వారు వ్యాపించిన ఇంద్రమేదుల
 అర్బుది, అర్బుదులతో విజితమైన
 శత్రుబలం - వెనుకగా నేను వెడతాను.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

ఉత్తిష్ట త్వం దేవజనా-

ర్బుదే సేనయా సహ ।

భజన్మమిత్రాదాం సేనాం

భోగేభిః పరి వారయ

॥ 5 ॥

పదము :

ఉత్ । తిష్ట । త్వమ్ । దేవజన ।

అర్బుదే । సేనయా । సహ ।

భజన్ । అమిత్రాదామ్ । సేనామ్ ।

భోగేభిః । పరి । వారయ

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఓ దేవజనా! అర్బుదా!
 నీవు సేనతోపాటు సిద్ధం కమ్ము.
 శత్రువుల సేనను భంగం చెందించి
 నిజ సర్పశరీరంతో వారిని చుట్టి వెయ్యి.

॥ 5 ॥

మంక్రము:

సప్త జాతాన్ న్యర్బుద

ఉదారాఢాం సమీక్షయన్ ।

తేభి స్త్వ మాజ్యే హుతే

సర్వై రుత్తిష్ట సేనయా

॥ 6 ॥

పదము .

సప్త । జాతాన్ । నిర్బుదే ।

ఉత్తరారాఢామ్ । సమీక్షయన్ ।

తేభిః । త్వమ్ । ఆజ్యే । హుతే ।

సర్వైః । ఉత్తిష్ట । సేనయా

॥ 6 ॥

అనువాదం :

ఓ న్యర్బుదా! ప్రాగుక్త లక్షణములుగల వాని
 మధ్యలో సప్తసంఖ్యాకులుగా ఉత్పన్నులైన
 వారిని శత్రువులకు చూపిస్తూ నీవు
 ఆజ్యోపలక్ష్మితమైన హుతంలో
 వారందరితో పాటు మా సేనతోపాటు బయలుదేరు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ప్రతి॒ఘ్నానా॒శ్రముఖీ

కృ॒ధుకర్ణి॑ చ క్రో॒శతు॑ ।

వి॒కేశీ॑ పు॒రుషే॑ హ॒తే

రది॒తే అ॒ర్బుదే॑ తవ॑

॥ 7 ॥

పదము .

ప్రతి॒ఘ్నానా॒శ్రముఖీ॑ ।

కృ॒ధుకర్ణి॑ చ । క్రో॒శతు॑ ।

వి॒కేశీ॑ । పు॒రుషే॑ । హ॒తే ।

రది॒తే । అ॒ర్బుదే॑ । తవ॑

॥ 7 ॥

అనువాదం:

ఓ అర్బుదమా ! పండ్లతోకాటువేసి

శత్రువు మృతుడుకాగా

అతని భార్య నెత్తి నోరూ కొట్టుకుంటూ

అశ్రుముఖి అయి కర్ణాభరణములు తీసివేసి

వెంట్రుకలు విరబోసుకుని రోదనం చేయుగాక !

॥ 7 ॥

మంత్రము :

సంకర్ష॑స్తీ క॒రూక॑రం

మన॑సా పు॒త్ర మి॒చ్ఛస్తీ॑ ।

పతిం భ్రాతర మాత్స్వన్

రదితే అర్బుదే తవ

॥ 8 ॥

పదము :

సమ్కర్షన్తీ కరూకరమ్ ।

మనసా పుత్రమ్ ఇచ్చన్తీ ।

పతిమ్ భ్రాతరమ్ ఆత్ స్వాన్ ।

రదితే అర్బుదే తవ

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఓ అర్బుదమా ! నీ దంతవిలేఖనంతో
పటుపటులాడే అస్థిజాతాన్ని లాగుతూ,
మనస్సుతో ఆత్మీయ పుత్రుని
అభిలషిస్తూ, భర్తను కోరుతూ,
సోదరుని, బంధుజనులను పిలుస్తూ
రోదించు గాక !

॥ 8 ॥

మంత్రము :

అలిర్లవా జాష్కమదా

గృధ్రాః శ్రేణాః పతత్రిణః ।

ధ్వజ్జ్ఞాః శకునయ స్తృప్య

స్త్యమిత్రేషు సమీక్షయన్

రదితే అర్బుదే తవ

॥ 9 ॥

పదము :

అలి¹ర్ల²వాః । జాష్క³మదాః ।

గృ¹ధాః । శ్యే²నాః । పత³త్రి⁴ణః ।

ధ్వా¹జాః । శకు²న³యః । తృ⁴ప్య⁵స్తు ।

అమి¹త్రే²షు । సమ్³ఈ⁴క్షయన్ ।

రది¹తే । అర్బు²దే । తవ

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ధృష్టులైన పక్షులు, పక్షిజాతులు ఏవైతే ఉన్నవో,
శరీరశ్రమను కల్పించే ఆ గృధ్రముల వంటి
పక్షులు, డేగలు, ఇతర మాంసభక్షకములైన పక్షులు,
కాకులు - ఇవన్నీ ఓ అర్బుదమా !
నీ విషదంత విలేఖనంతో మా శత్రువులను నిరీక్షిస్తూ
తదనంతరం తద్భక్షణంతో సంతృప్తాలగును గాక !

॥ 9 ॥

మంత్రము :

అథో సర్వం శ్వా¹పదం

మక్షీ¹కా తృ²ప్య³తు క్రి⁴మిః ।

పా¹రు²షే³యే⁴ధి కు⁵ణ⁶పే

రది¹తే అర్బు²దే తవ

॥ 10 ॥

పదము :

అథోఽతి । సర్వమ్ । శ్వాపదమ్ ।

మక్షికా । తృప్యతు । క్రిమీః ।

పౌరుషేయే । అధి । కుణపే ।

రదితే । అర్చుదే । తవ

॥ 10 ॥

అనువాదం :

మరిన్ని సర్వశునకముల వంటి
సృగాల, వాఙ్మూలలన్నీ, నీలమక్షికములన్నీ,
(చెడిన మాంసంలో పుట్టే) క్రిములన్నీ,
శవంపై పడి సంతృప్తిచెందు గాక!

॥ 10 ॥

మంత్రము :

ఆ గృహ్ణీతం సం బృహతం

ప్రాణాపానాన్ న్యర్చుదే ।

నివాశా ఘోషాః సం య

న్వమిత్రేషు సమీక్షయన్

రదితే అర్చుదే తవ

॥ 11 ॥

పదము :

ఆ । గృహ్ణీతమ్ । సమ్ । బృహతమ్ ।

ప్రాణాపానాన్ । నిఽఅర్చుదే ।

అశ్వ. V 17

ని॒॒వా॒శాః । ఘో॒షాః । సమ్ । యన్తు ।

అమి॒త్రే॒షు । సమ్॒॒ ఈక్ష॑యన్ ।

రది॒తే । అర్బు॑దే । తవ

॥ 11 ॥

అనువాదం .

ఓ న్యర్బుదా ! నీవు, అర్బుది కలిసి
శత్రువుల ప్రాణాపానములను పరిగ్రహించండి.
సమూలంగా వానిని లాగి వేయండి.
ఓ అర్బుదా ! నీవు పశుకౌరకగా
అమిత్రులైన శత్రువులయందు
ఆ శబ్దం సమీక్షితమగు గాక !
సమీక్షిస్తున్న వారి వినాశం, ఏడుపులు
కావలసినన్ని పొడచూపు గాక !

॥ 11 ॥

మంత్రము :

ఉద్ వే॒వయ॑ స॒ం వి॒జ్ఞ॒వ్తామ్ ।

భి॒యా మి॒త్రా వ్త్వం॑ స్ప॒ష్ట ।

ఉరు॒గ్రాహై॑ ర్భృ॒హజ్జై॑-

ర్వి॒ధ్యామి॒త్రాన్ వ్యర్బు॑దే

॥ 12 ॥

పదము :

ఉత్ । వే॒వయ॑ । సమ్ । వి॒జ్ఞ॒వ్తామ్ ।

భి॒యా । అమి॒త్రాన్ । సమ్ । స్ప॒ష్ట ।

ఉరుగ్రాహైః । బాహుఅజ్జైః ।

విధ్య । అమిత్రాన్ । నిఅర్బుదే

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఓ న్యర్బుద దేవా! మా శత్రువులను గడగడలాడించు.

వారు భయంతో బయలుదేరి

ఉద్విగ్నలగుదురు గాక!

భయంతో వారిని సంయోగింప జెయ్యి.

ఉరుగ్రాహములతో, బాహుకబంధనములతో

మా శత్రువులను బాధించు.

॥ 12 ॥

మంత్రము :

ముహ్య స్త్వేషాం బాహవ

శ్చిత్రకూతం చ యద్ధృది ।

మైషా ముచ్చేషి కిం చన

రదితే అర్బుదే తవ

॥ 13 ॥

పదము :

ముహ్యస్తు । ఏషామ్ । బాహవః ।

చిత్రకూతమ్ । చ । యత్ । హృది ।

మా । ఏషామ్ । ఉత్ । శేషి । కిమ్ । చన ।

రదితే । అర్బుదే । తవ ।

॥ 13 ॥

అనువాదం:

ఓ అర్జునా! నీవు కాటువేయగా
శత్రు బాహువులు క్రియామూఢములగు గాక!
శత్రు హృదయంలో ఏ సంకల్పం ఉన్నదో,
అది కూడా విస్మృతమగు గాక!
మరిన్ని శత్రు సంబంధమైన
చతురంగబలం నిశ్చేషమగు గాక!

॥ 13 ॥

మంత్రము:

ప్రతిఘ్నానాః సం ధావ-
స్తారః పటారా వాఘ్నానాః ।
అఘారిణీ ర్వికేశ్యోఽరుదత్యః ।
పురుషే హతే రదితే అర్బుదే తవ

॥ 14 ॥

పదము:

ప్రతిఘ్నానాః । సమ్ । ధావస్త ।
ఉరః । పటారౌ । అఘ్నానాః ।
అఘారిణీః । వికేశ్యః । రుదత్యః ।
పురుషే । హతే । రదితే । అర్బుదే । తవ

॥ 14 ॥

అనువాదం:

ఓ అర్జునా! నీ కోరలకాటుతో
పురుషుడు హతుడు కాగా,

అతని స్త్రీలు తమ శరీరాన్ని కొట్టుకుంటూ
 వక్షస్థలాన్ని, తొడలను తమచేతులతో
 కొట్టుకుంటూ, వెంట్రుకలు విరబోసుకుని
 దుఃఖార్తలై రోదిస్తూ (మృతపురుషుని వద్దకు)
 పరువెత్తుదురు గాక !

॥ 14 ॥

మంత్రము;

శ్వ॒ఽన్వ॒తీ ర॒ప్పర॑సో

రూ॑ప॒కా ఉ॒తార్బ॑దే ।

అ॒న్తఃపా॒త్రే రే॒రిహ॑తీం

రిశాం దు॒ర్దిహితే॒షిణీ॑మ్ ।

సర్వా॑స్తా అ॒ర్బుదే త్వ

మమి॑త్రే॒భ్యో దృ॒శే కు

రూ॒దారాంశ్చ ప్ర ద॑ర్శయ

॥ 15 ॥

పదము .

శ్వ॒ఽన్వ॒తీవ॑తీః । అ॒ప్పర॑సః ।

రూ॑ప॒కాః । ఉ॒త । అ॒ర్బుదే॑ ।

అ॒న్తఃపా॒త్రే । రే॒రిహ॑తీమ్ ।

రిశా॑మ్ । దు॒ర్దిహితే॒షిణీ॑మ్ ।

సర్వా॑ః । తాః । అ॒ర్బుదే॑ । త్వమ్ ।

అమితేభ్యః । దృశే । కురు ।

ఉత్తరరాన్ । చ । ప్ర । దర్శయ

॥ 5 ॥

అనువాదం :

క్రిడార్థం శునకసహితమైన అపగ్రసలు,
కేవల రూపమాత్రోపమాన లభ్యములైన సేనలు-
ఓ అర్బుదమా ! వీటినిన్నిటినీ శత్రువులకు చూపించు.
పాత్రమధ్యాన్ని నాకుతూ,
దృష్టినిక్షిప్తాన్ని కోరుతున్న గోవును
ఓ అర్బుదమా ! నీవు మొదట చెప్పినవన్నీ
శత్రువులకు చూపించు.
అలాగే అద్భుతరూపులు, వికృతదర్శనులు
జయిన రాక్షసాదులను కూడా చూపించు.

15 "

మంత్రము :

ఖడూరేఽధిచక్రమాం

ఖర్వికాం ఖర్వవాసినిమ్ ।

య ఉదారా అన్తర్హితా

గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే ।

సర్వా ఇతరజనా రక్షంసి

॥ 16 ॥

పతము :

ఖడూరే । అధిచక్రమామ్ ।

ఖర్వికామ్ । ఖర్వవాసినిమ్ ।

యే । ఉత్తరజనాః । అస్త్రహితాః ।

గర్భస్థానాం పుత్రాః । చ । యే ।

సర్వాః । ఇతరజనాః । రక్షంసి

॥ 16 ॥

అనువాదం :

దూరంలో నున్న ఆకాశంనందుండి
సంక్రమణశీలమైన, కొద్దిగా కురచగానున్న,
కొద్దిగా శబ్దిస్తున్న దానిని ఓ అర్బుదమా!
శత్రువులకు చూపించు.

యక్షరాక్షసాదులు, మాయతో కన్పించకుండా ఉన్న
గంధర్వాస్పరసలు - పీఠపరిని
శత్రువులకు చూపించు.

సర్పన్నదావులు, ఇతరజనసంజ్ఞకులు -
అయిన దేవతలు, రాక్షసులు -

॥ 16 ॥

మంత్రము :

చతుర్దంష్ట్రాం ఛావదతః

కుమ్భముష్కాం అస్పృజ్మహాన్ ।

స్వభ్యసా యే చోద్భ్యసాః

॥ 17 ॥

సదము .

చతుర్దంష్ట్రాన్ । శ్వావదతః ।

కుమ్భముష్కాన్ । అస్పృక్ముఖాన్ ।

స్వభ్యసాః । యే । చ । ఉత్తరభ్యసాః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

నాలుగు కోరలు కలవారు,
నల్లని పండ్లు కలవారు,
ఈ మాయామయులైన వారినందరిని
శత్రువులకు చూపించు.
కుంభముష్కయుక్తులు, రక్తాస్యులు,
స్వాయత్తభీతులు అయిన రాక్షసులు,
ఉద్గతభీతులైన రాక్షసులు,
ఇలాంటి వారినందరినీ శత్రువులకు
చూయతో కన్పింపజేయి.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

ఉద్ వేపయ త్వ మర్బుదే-

మిత్రాదా మమూః సిచః ।

జయాంశ్చ జిష్టు శ్చమిత్రాం

జయతా మిన్ద్రమేదినా

॥ 18 ॥

పదము .

ఉద్ । వేపయ । త్వమ్ । అర్బుదే ।

అమిత్రాదామ్ । అమూః । సిచః ।

జయన్ । చ । జిష్టుః । చ । అమిత్రాన్ ।

జయతామ్ । ఇన్ద్రమేదినా

॥ 18 ॥

అనువాదం :

ఓ అర్బుదా ! నీవు శత్రువుల సేనలు
 శోకార్తులై గడగడలాడునట్టు చెయ్యి.
 అలాగే శత్రువులను పరాభవించి,
 జయశీలరైన అర్బుద, న్యర్బుదులు
 ఇంద్రసహితులు మాకు జయం చేకూర్చుదురు గాక ! || 18 ||

మంత్రము .

ప్ర॒బ్లీ॒నో మృ॒ది॒తః శ॒యాం

హ॒తో॒మి॒త్రో న్యర్బు॑దే ।

అగ్ని॑జి॒హ్వో ధూ॒మశి॑ఖా

జయ॑న్తి ర్యన్తు సేన॑యా

|| 19 ||

పదము .

ప్ర॒బ్లీ॒నః । మృ॒ది॒తః । శ॒యామ్ ।

హ॒తః । అ॒మి॒త్రః । ని॒ర్బు॑దే ।

అగ్ని॑జి॒హ్వః । ధూ॒మ॒శి॒ఖాః ।

జయ॑న్తిః । యన్తు॑ । సేన॑యా

|| 19 ||

అనువాదం :

ఓ న్యర్బుదా ! మా శత్రువు భీతచేతస్కుడు,
 సంపిష్టగాత్రుడు, గతాశువు అయి పడుకొను గాక!
 నివు మాయతో సృష్టించిన అగ్నిజిహ్వలు,

ధూమశిఖులు శత్రుబలాన్ని జయించే
మా సేనలతో ఎటు వెళ్ళుదురు గాక !

॥ 19 ॥

మంత్రము

తయా¹ర్బుదే ప్ర²జుత్తానా-

మి³స్థోః హ⁴న్తు వరం⁵వరమ్ ।

అమిత్రా¹దాం శ²చీపతి-

ర్మా³మీషాం మోచి క⁴శ్చన

॥ 20 ॥

పదము

తయా । అర్బుదే । ప్రజు²న్తుత్తానామ్ ।

ఇ³స్థోః । హన్తు । వరమ్⁵వరమ్ ।

అమిత్రా¹దామ్ । శ²చీపతిః ।

మా । అ³మీషామ్ । మోచి । కః । చన

॥ 20 ॥

ఆనువాదం

ఒ అర్బుదా ! నీవు యుద్ధరంగం నుంచి
తరిమివేసిన శత్రువులను శచీపతి అయిన
ఇంద్రుడు మరిమరీ వధించు గాక !
ఈ శత్రువుల మధ్యలో ఒకడు కూడా
తప్పించుకొనకుండు గాక !

॥ 20 ॥

మంత్రము :

ఉత్క¹సన్తు హృ²దయా-

న్యూర్ధ్వః ప్రా³ణ ఉదీ⁴షతు ।

శౌష్మాస్య మను వర్తకా-

మమిత్రాన్ మోత మిత్రీణః

॥ 21 ॥

అను

ఉత్ । కనస్తు । హృదయాని ।

ఉర్ధ్వః । ప్రాణః । ఉత్ । ఈషతు ।

శౌష్మాస్యమ్ । అను । వర్తకామ్ ।

అమిత్రాన్ । మా । ఉత । మిత్రీణః

॥ 21 ॥

అనువాదం

శత్రుహృదయములు

వారిలో నుంచి ఎగిరిపోవు గాక !

ప్రాణవాయువు పైకి ఎగిరిపోవు గాక !

శత్రువులు నోరెండిపోయి మరణింతురు గాక !

నూకు మిత్రులైన జనలు అట్లు కాకుందురు గాక ! ॥ 21 ॥

మంత్రము

యే చ ధీరా యే చాధీరాః

పరాశ్చో బధిరాశ్చ యే ।

తమసా యే చ తూపరా

అథో బస్తాభివాసినః ।

స॒ర్వా॒న్ స్త్రీ॒న్ అ॒ర్భు॒దే త్వ
మమి॒త్రే॒భ్యో దృ॒శే కు
రూ॒దా॒రాంశ్చ॒ వ్ర ద॒ర్శయ

॥ 22 ॥

పదము

యే॒ । చ॒ । ధీ॒రాః । యే॒ । చ॒ । అధీ॒రాః ।

ప॒రా॒ఞ్చ॒ । బధి॒రాః । చ॒ । యే॒ ।

తమ॒సాః । యే॒ । చ॒ । తూ॒ప॒రాః ।

అ॒థో॒ఞ్చ॒ । బ॒స్త ౭ అభి॒వా॒సినః ।

స॒ర్వాన్ । తాన్ । అ॒ర్భు॒దే । త్వ॒మ్ ।

అమి॒త్రే॒భ్యః । దృ॒శే । కు॒రు ।

ఐత్ ౭ అ॒రాన్ । చ॒ । వ్ర । ద॒ర్శయ

॥ 22 ॥

అనువాదం 1

ధీరులు, తాతలు, పరాజ్ఞులు, బధిరులు,

తమోఽభ్రాంతులు, మరియు

బస్తావిధ్వనిని చేయువారు—

ఓ అర్భుదా ! నీవు నీ మాయతో

సృష్టించిన వారినందరిని శత్రువులకు దర్శింపజేయ్యి

అలాగే అద్భుతరూపులు, వికృతదర్శనులు

అయిన రాక్షసాదులను కూడా చూపించు

॥ 22 ॥

మంత్రము :

అర్చుదిశ్చ త్రిషన్ధిశ్చ-

మిత్రాన్ నో వి విధ్యతామ్ ।

యథైషా మిన్ద్ర్య వృత్రహన్ హనామ

శచీపతేఽమిత్రాదాం సహస్రశః

॥ 23 ॥

పదము

అర్చుదిః । చ । త్రిషన్ధిః । చ ।

అమిత్రాన్ । నః । వి । విధ్యతామ్ ।

యాథా । ఏషామ్ । ఇన్ద్ర్య । వృత్రహన్ । హనామ ।

శచీపతే । అమిత్రాదామ్ । సహస్రశః

॥ 23 ॥

అనువాదం.

సేనామోహకుడైన దేవుడు,
అర్చుది కలిసి మా శత్రువులను
బాగుగా కొట్టుదురు గాక!
ఓ వృత్రహంతా! ఇంద్రా! శచీపతీ!
వీ విధంగా ఈ శత్రువులను వేలాదిగా
చంపగలమో అలా చెయ్యి.

॥ 23 ॥

మంత్రము :

వనస్పతీన్ వానస్పత్యా-

నోషధీ రుత వీరుధః ।

గన్తర్వాప్సరసః సర్వాన్
దేవాన్ పుణ్యజనాన్ పితౄన్ ।

సర్వాం స్త్రీం అర్బుదే త్వ

మమిత్రేభ్యో దృశే కు

రూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ

॥ 24 ॥

సదము

వనస్పతీన్ । వానస్పత్యాన్ ।

ఓషధీః । ఇత । వీరుధః ।

గన్తర్వాప్సరసః । సర్వాన్ ।

దేవాన్ । పుణ్యజనాన్ । పితౄన్ ।

సర్వాన్ । శాన్ । అర్బుదే । త్వమ్ ।

అమిత్రేభ్యః । దృశే । కురు ।

ఇత్ ఆరాన్ । చ । ప్ర । దర్శయ

॥ 24 ॥

అనువాదం :

వృక్షములను, తద్వికారములైన వానిని,
ఓషధులను, తీవెలను, గంధర్వాప్సరసలను,
సర్పములను, దేవతలను, పుణ్యజనులను,
పితరులను, వీరందరినీ ఓ అర్బుదా !

నీవు శత్రువులకు కనపడునట్లు చెయ్యి.
అలాగే అదృశ్యరూపులు, వికృతదర్శనులు
అయిన రాక్షసాదులను కూడా చూపించు.

॥ 24 ॥

మంత్రము.

ఈశాం వో మరుతో దేవ

అదిత్యో బ్రహ్మణస్పతిః ।

ఈశాం వ ఇంద్రో శాన్నిశ్చ

ధాతా మిత్రః ప్రజాపతిః ।

ఈశాం వ ఋషయ శ్చక్రు-

రమిత్రేషు సమీక్షయన్

రదితే అర్బుదే తవ

॥ 25 ॥

పదము.

ఈశామ్ । వః । మరుతః । దేవః ।

అదిత్యః । బ్రహ్మణః । పతిః ।

ఈశామ్ । వః । ఇంద్రః । చ । అగ్నిః । చ ।

ధాతా । మిత్రః । ప్రజాపతిః ।

ఈశామ్ । వః । ఋషయః । చక్రుః ।

అమిత్రేషు । సమ్ ౨ ఈక్షయన్ ।

రదితే । అర్పుదే । తవ

॥ 25 ॥

అనువాదం

ఓ శత్రువులారా ! మీకు మరుత్తులు
మొదలైన దేవతలు శిక్షకులగుదురు గాక !
అలాగే ఇంద్రుడు, అగ్ని మీకు నియంతలగుదురు గాక !
ఋషులు శిక్షకులగుదురు గాక !
ఓ అర్బుదా ! శత్రువులలో నీవు
దంతవిలేఖనం చెసినట్లయితే,
మాస్తున్న దేవాదులు శిక్షకులగుదురు గాక !
అట్లే ధాత, మిత్రుడు, ప్రజాపతి శిక్షకులగుదురు గాక ! ॥ 25 ॥

మంత్రము

తేషాం సర్వేషా మిశానా

ఉత్తిష్ఠత సం సహ్యాధ్వమ్

మిత్రా దేవజనా యాయమ్ ।

ఇమం సంగ్రామం సంజిత్య

యథాలోకం వి తిష్ఠధ్వమ్

॥ 26 ॥

పదము

తేషామ్ । సర్వేషామ్ । ఈశానాః ।

ఉత్ । తిష్ఠత । సమ్ । సహ్యాధ్వమ్ ।

మిత్రాః । దేవజనాః । యూయమ్ ।

ఇమమ్ । సమ్మేగ్రామమ్ । సమ్మేజిత్యమ్ ।

యథాలోకమ్ । వి । తిష్ఠద్వమ్

॥ 26 ॥

అనువాదం.

అ మా సర్వశత్రువులకు శిక్షకులై,

లేచి సన్నద్ధులగుదురు గాక !

ఓ మిత్రులారా ! దేవజనులారా !

మీరు మా ఈ సంగ్రామాన్ని బాగా

జయించి యథాలోకాలకు వెళ్ళిపొండి.

॥ 26 ॥

ఇది తొమ్మిదవ సూక్తం.

సూక్తం - 10

ఋషులు: భృగ్వంగిరసులు ॥ దేవత: త్రిషంధి ॥ ఛందస్సు-1 విరాట్ పద్యా
 బృహతీ 1 షట్పద త్రిష్టల్గర్పాఽతిజగతీ: 2 విరాడాస్తార పంక్తి:
 4 విరాదనుష్టుప్. 5-7, 10, 11, 14, 15, 18-20, 23, 24 అనుష్టుప్:
 8 విరాట్ త్రిష్టుప్. 9 పురోవిరాడ్ త్రిష్టుప్, 10 పురోవిరాడ్
 పురస్తాఞ్శ్చోతిష్టుప్. 12 పచ్చపదా పద్యాపంక్తి: 13 షట్పదా
 జగతీ: 14 షట్పదా కకుమృత్యనుష్టుప్ త్రిష్టల్గర్పా శక్వరీ, 17
 పద్యాపంక్తి: 21 త్రిషదగాయత్రీ. 22 విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ:
 25 కకుమ (ఉప్పిక్), 28 ప్రస్తారపంక్తి ॥ మంత్రములు ॥ 27 ॥

వివియోగం:- పూర్వ సూక్తంలో వలెనే దీనికి కూడా వివియోగం.

అథర్వ v 18

మంత్రము

ఉత్తిష్టత సం నహ్యధ్వ-

మదారాః కేతుభీః సహ ।

సర్వా ఇతరజనా రక్షాం-

స్యమిత్రా నను ధావత

॥ 1 ॥

పదము :

ఉత్ । తిష్టత । సమ్ । నహ్యధ్వమ్ ।

ఉత్ 2 ఆరాః । కేతు 2 భీః । సహ ।

సర్వాః । ఇతర 2 జనాః । రక్షాంసి ।

అమిత్రాన్ । అను । ధావత

॥ 1 ॥

అనువాదం :

ఉదారులైన సేనానాయకులారా !

మీ మీ ధ్వజాలతో పాటులేవండి

సన్నద్ధులై యుద్ధోద్యుక్తులు కంద

ఓ సర్పములారా ! మీరు కూడా మా శత్రువులను

వెన్నంటి పరువెత్తండి.

॥ 1 ॥

మంత్రము :

ఈశాం వో వేద రాజ్యం త్రిషణ్ణే

అరుదైః కేతుభీః సహ ।

యే అన్తరిక్షే యే దివి

వృథివ్యాం యే చ మానవాః ।

త్రిషన్ధే స్తే చేతసి దుర్ణామాన ఉపాసతామ్

॥ 2 ॥

పదము

ఈశామ్ । వః । వేద । రాజ్యమ్ । త్రిషన్ధే ।

అరుణైః । కేతుభిః । సహ ।

యే । అన్తరిక్షే । యే । దివి ।

వృథివ్యామ్ । యే । చ । మానవాః ।

త్రిషన్ధేః । తే । చేతసి ।

దుఃస్వామానః । ఉప । ఆసతామ్

॥ 2 ॥

అనువాదం:

ఓ శత్రువులారా ! మీ రాష్ట్రాన్ని త్రిసంధిదేవుడు

ఈశ్వరుడై తెలుసుకొనుగాక ।

ఓ వజ్రాత్మకదేవా ! అరుణవర్ణములైన

ఆత్మీయ ధ్వజములతో పాటు ఉద్గమించు.

అంతరిక్షంలో ప్రాదుర్భవించేవి,

ద్యులోకంలో ప్రాదుర్భవించేవి,

భూలోకంలో ప్రాదుర్భవించేవి,

ఆయిన ధ్వజములతో ఉద్గమించు.

ఓ త్రిసంధీ ! నీ మనస్సులో నున్న

మా దుష్టశత్రువును గ్రహించుదువు గాక ।

॥ 2 ॥

మంత్రము:

అయోముఖాః సూచీముఖా

అథో వికజ్జతీముఖాః ।

క్రవ్యాదో వాతరంహసః

ఆ సజస్త్యమిత్రాన్

వజ్రేణ త్రిషన్ధినా

॥ ౩ ॥

పదము:

అయోఃముఖాః । సూచీఃముఖాః ।

అథో ఇతి । వికజ్జతీఃముఖాః ।

క్రవ్యఃఅదః । వాతఃరంహసః ।

ఆ । సజస్త్యు । ఆమిత్రాన్ ।

వజ్రేణ । త్రిషన్ధినా

॥ ౩ ॥

ఆనువాదం:

అయోముఖులు, సూచీముఖులు అయిన పక్షులు,
మరిన్ని కంటకమయములైన వృక్షవిశేషములు,
వాయువేగంతో వెళ్ళేవి,
త్రిషన్ధినామక వజ్రాయుధంతో
ప్రేరితములై శత్రువులపై అనక్తములగు గాక!

॥ ౩ ॥

మంత్రము .

అస్త్రే¹హి జాతవే²ద

ఆదిత్య కు³ణపం బహు ।

త్రిష⁴స్థే రియం సేనా

సుహితాస్తు మే వశే

॥ 4 ॥

పదము

అస్త్రః । ధీహి । జాతవేదః ।

ఆదిత్య । కుణవమ్ । బహు ।

త్రిషంసంధేః । ఇయమ్ । సేనా ।

సుహితా । అస్తు । మే । వశే

॥ 4 ॥

అనువాదం,

ఓ జాతవేదా ! ఆదిత్యా ! బహుళ శవశరీరంతో

అంతరిక్షంలో ఆచ్ఛాదించు.

త్రిషంధిదేవునకు చెందిన ఈ సేన

నా వశంలో నిహితమగు గాక !

॥ 4 ॥

మంత్రము

ఉత్తిష్ట త్వం దేవజనా-

ర్భుదే సేనయా నహ ।

అయం బలి ర్వ ఆహుత-

ప్రిషన్తే రాహుతిః ప్రియా

॥ 5 ॥

వదము:

ఉత్ . తిష్ఠ . త్వమ్ . దేవజన .

అర్బుదే . సేనయా . సహ .

అయమ్ . ఐతిః . సః . ఆహుతః .

త్రిశంధేః . ఆహుతిః . ప్రియా

॥ 5 ॥

అనువాదం:

ఓ దేవజనా! అర్బుదా! నీవు నీ సేనతో పాటు బయలుదేరు

అహుతి ఇస్తున్న నీకు ఈ బలి తృప్తికరమగు గాక!

త్రిషంధిదేవుని సేన కూడా అహుతితో ప్రితిచెంది

శత్రువులను వధించు గాక!

॥ 5 ॥

సంక్రమ

శితిపది సం ద్యౌతు

శరవ్యేయం చతుష్పది .

కృత్యే మిత్రేభ్యో భవ

త్రిషన్తేః సహ సేనయా

॥ 6 ॥

పదము.

శితిఁవదీ । నమ్ । ద్యతు ।

శరవ్యాఁ । ఇయమ్ । చతుఃపదీ ।

కృత్యే । అమిత్రేభ్యః । భవ ।

త్రిసంధేః । సహ । సేనయా

॥ 6 ॥

అనువాదం :

శ్వేతవర్ణపాదములు గల గోవు
పాదచతుష్టయోపేతమైనది,
శరసంహతిరూపమై శత్రువుల మీద పడు గాక !
కృత్యారూపంలో నున్న ఓ గోవా !
శత్రు సంహారిణివి కమ్ము.
త్రిసంధి సేనకూడా నీ వైపున్నది.

॥ 6 ॥

పంక్తము.

ధూమాక్షి సం పతతు

కృధుకర్ణి చ క్రోశతు ।

త్రిషస్థేః సేనయా జితే

అరుదాః సన్తు కేతవః

॥ 7 ॥

పదము.

ధూమఁజ్జీ । నమ్ । పతతు ।

కృధుఁజ్జీ । చ । క్రోశతు ।

త్రి॒న॒సంధిః॑ : సే॒నయా॑ । జితే॑ ।

అరు॒ణాః । స॒న్దు । శే॒తవః॑

॥ 7 ॥

అనువాదం :

శత్రుసేన ధూమాక్షి అయి వచ్చిపడు గాక !
పటుహధ్వనితో చెవులు దిమ్ముపడి
ఆ పరసేన ఆక్రోశించు గాక !
ఈ విధంగా త్రినంధిసేన పరసేనను జయించగా
చారి ధ్వజములు రక్తముతో తడిసినవై
అరుణవర్ణములగు గాక !

॥ 7 ॥

మంత్రము

అ॒హాయ॑న్తాం పక్షి॑ణో యే

వయాం॑ స్య॒న్తరి॑క్షే దివి॑ యే చర॑న్తి ।

శ్వా॑పదో మక్షి॑కాః సం ర॑భన్తా-

మామాదో॑ గృ॒ధ్రాః కు॑ఙ్గపే రదన్తామ్

॥ 8 ॥

పదము.

అ॒వ । అ॒యన్తామ్ । పక్షి॑ణః । యే ।

వయాం॑సి । అ॒న్తరి॑క్షే । దివి॑ । యే । చర॑న్తి ।

శ్వా॑పదః । మక్షి॑కాః । సం । ర॑భన్తామ్ ।

అ॒మ॒తాదో॑ । గృ॒ధ్రాః । కు॑ఙ్గపే రదన్తామ్

॥ 8 ॥

అనువాదం!

అంతరిక్షంలో తిరుగుతున్న పక్షులు
 శత్రుబలం నశింపగా వారిపై వాలుగాక!
 ద్యులోకంలో తిరుగుతున్న పక్షులు,
 మృగములు, మక్షికములు - ఇవన్నీ
 శవభక్షణార్థమై ఉపకమించు గాక!
 గ్రద్దలు శవశరీరాలను తమ ముక్కులతో,
 కాళ్ళతో చిన్నాభిన్నం చేయుగాక!

॥ 8 ॥

పంక్తము

యా మిన్ద్రీణ సంధాం సమధత్తా

బ్రహ్మదా చ బృహస్పతే ।

తయాఽహ మిన్ద్రీసంధయా

సర్వాన్ దేవానిహ హువ

ఇతో జయత మా ముతః

॥ 9 ॥

పదము

యామ్ । ఇన్ద్రీణ । సమ్ఽధామ్ । సమ్ఽఆధత్తాః ।

బ్రహ్మదా । చ । బృహస్పతే ।

తయా । అహమ్ । ఇన్ద్రీసంధయా ।

సర్వాన్ । దేవాన్ । ఇహ । హువే ।

ఇతః । జయత । మా । అముతః

॥ 9 ॥

అనువాదం:

ఓ బృహస్పతి! ఇంద్రునితో, బ్రహ్మతో కలిసి
ప్రతిజ్ఞారూపమైన ఏ సంధానక్రియను చేసినావో,
ఓ ఇంద్రా! ఆ ప్రతిజ్ఞారూపమైన
సంధానక్రియతో సర్వదేవతలను
ఈ సంగ్రామరంగంలోనికి ఆహ్వానిస్తున్నాను
ఓ ఆహూతులైన దేవతలారా!
ఈ మా సేనలకు జయాన్ని చేకూర్చండి
పరసేనలను గెలవనియకండి

॥ 9 ॥

మంత్రము:

బృహస్పతి రాజ్ఞీరస

ఋషయో బ్రహ్మసంశితాః ।

అసురక్షయమ్ వధమ్

త్రిషంధిం దివ్యాశ్రయన్

॥ 10 ॥

పదము:

బృహస్పతిః । ఆజ్ఞీరసః ।

ఋషయః । బ్రహ్మసంశితాః ।

అసురక్షయమ్ । వధమ్ ।

త్రిషంధిమ్ । దివి । ఆ । అశ్రయన్

॥ 10 ॥

అనువాదం

అంగిరసుని పుత్రుడైన బృహస్పతి,
మంత్రంతో తీర్ణీకృతులైన ఇతర ఋషులు

అనురనాశకమైన వజ్రాయుధాన్ని
ద్యులోకంలో ఉన్న త్రిషంధిదేవుని సేవించినారు. " 10 "

మంత్రము.

యేనాసా గుప్త ఆదిత్య

ఉభా విస్వశ్చ తిష్ఠతః ।

త్రిషంధిం దేవా అభజ-

న్తాః సే చ బలాయ చ

॥ 11 ॥

పదము:

యేన । అసా । గుప్తః । ఆదిత్యః ।

ఉభౌ । విస్వశ్చ । చ । తిష్ఠతః ।

త్రిషంధిమ్ । దేవాః । అభజన్తః ।

ఓజసే । చ । బలాయ । చ

॥ 11 ॥

అనువాదం.

ఎవరితో అకసంలో కనబడే ఆదిత్యులు రక్షితులౌతున్నారో,

ఆ ఆదిత్యుడు, ఇంద్రుడు - ఇరువురు

ఎవరి బలంతో స్వస్థానంలో ఉండగలుగుతున్నారో,

ఆ త్రిషంధిని (అయుధభూతుడైన దేవుని)

సర్వదేవతలు ఓజస్సు కోసమై

బలం కోసమై సేవించినారు.

॥ 11 ॥

మంత్రము ।

సర్వాం లోకా వృ మజయన్

దేవా ఆహుత్యానయా ।

బృహస్పతి రాక్షిరసః

వజ్రం యమసిద్ధృతా

సురక్షయణం వధమ్

॥ 12 ॥

పదము :

సర్వాన్ । లోకాన్ । సమ్ । ఆజయన్ ।

దేవాః । ఆహుత్యా । అనయా ।

బృహస్పతిః । రాక్షిరసః ।

వజ్రమ్ । యమ్ । అసిద్ధృత ।

అసురక్షయణమ్ । వధమ్

॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఇంద్రాదులు ఈ ఆహుతితో

సర్వలోకములను జయించినారు

అంగిరఃపుత్రుడైన బృహస్పతి

అసురక్షయకరమైన

అయుధాన్ని ఆహుతితో

సేవనం చేసినాడు

॥ 12 ॥

పంక్తము:

బృహస్పతి రాజ్గిరసః

వక్త్రం యమసిద్ధితా

సురక్షయణం వధమ్ ।

తేనాహ మమూం సేనాం

ని లిమ్పామి బృహస్పతే

మిత్రాన్ హన్యోజసా

■ 13 ■

పదము:

బృహస్పతిః । ఆజ్గిరసః ।

వక్త్రమ్ । యమ్ । అసిద్ధిత ।

అసురక్షయణమ్ । వధమ్ ।

తేన । అహమ్ । అమూమ్ । సేనామ్ ।

ని । లిమ్పామి । బృహస్పతే ।

అమిత్రాన్ । హన్మి । ఓజసా

■ 13 ■

అనువాదం:

అంగిరఃపుత్రుడైన బృహస్పతి

అసురక్షయకరమైన ఆయుధాన్ని

అహుతితో సేవసం చేసినాడు
 ఆ దేవుని ఆహ్వానిస్తున్నాము
 ఓ బృహస్పతి! నీవు నిర్మించిన ఆయుధంతో
 నేను ఈ శత్రుసేనను విచ్ఛిన్నం చేస్తున్నాను
 శత్రువులను ఆత్మీయబలంతో వధిస్తున్నాను

॥ 18 ॥

మంత్రము :

సర్వే దేవా అశ్వాన్తి

యే అశ్నన్తి వషట్ కృతమ్ ।

ఇమాం జుషధ్వ మాహుతి-

మితో జయత మాముతః

॥ 14 ॥

పదము

సర్వే । దేవాః । అతిఽఆయన్తి ।

యే । అశ్నన్తి । వషట్ కృతమ్ ।

ఇమామ్ । జుషధ్వమ్ । ఆఽహుతిమ్ ।

ఇతః । జయత । మా । అముతః

॥ 14 ॥

అనువాదం :

సర్వదేవతలు శత్రువులను దాటి
 మాకు అభిముఖంగా వస్తున్నారు,
 వషట్కారంతో ఇచ్చిన హవిస్సును, వారు భక్షిస్తున్నారు.
 మీరంతా ఈ అహుతిని సేవించండి

మా సేనలను విజేతలను చేయండి.

పరకీయ సేనలను విజేతలను చేయకండి.

■ 14 ■

మంత్రము :

సర్వే దేవా అత్యాయుస్తు

త్రిషణ్ణై రాహతిః సియా ।

సంధాం మహతీం రక్షత

యయాగ్రే అసురా జితాః

■ 15 ■

పదము :

సర్వే । దేవాః । అతిఽఆయుస్తు ।

త్రిఽసంధీః । ఆఽహతిః । సియా ।

సమ్ఽధామ్ । మహతీమ్ । రక్షత ।

యయా । అగ్రే । అసురాః । జితాః

■ 15 ■

అనువాదం :

శత్రువులను దాటి మాకు అభిముఖంగా

దేవతలు వత్తురు గాక !

త్రిషంధి అను పేరుగల సేనామోహకుడైన

దేవునకు మా అహతి ప్రియమగు గాక !

ఓ దేవతలారా ! జయవిషయమైన

మహాప్రతిజ్ఞను కాపాడండి.

దానితో పూర్వం అనురులు పరాజితులైనారు.

■ 15 ■

మంత్రము

వా॒యు రమి॒త్రా॒దా మి॒ష్వ॒గ్రా ణ్య॑ఇ॒తు

ఇ॒న్ద్రో ఏ॒షాం బా॒హూన్ ప్ర॑తి భ॒నక్తు

మా శ॑కన్ ప్రతి॒ధా మి॒షుమ్ ।

అది॒త్య ఏ॒షా మ॒త్తం వి నా॑శయతు

చ॒న్ద్రమా యు॒తా మగ॑తస్య ప॒స్థామ్

■ 16 ■

పదము

వా॒యుః । అమి॒త్రా॒దామ్ । ఇ॒మఽఅ॒గ్రాదీ॑ । ఆ । అ॒ఇ॒తు ।

ఇ॒న్ద్రోః । ఏ॒షామ్ । బా॒హూన్ । ప్ర॑తి । భ॒నక్తు ।

మా । శ॑కన్ । ప్రతి॒ధామ్ । ఇ॒షుమ్ ।

అది॒త్యః । ఏ॒షామ్ । అ॒త్తమ్ । వి । నా॑శయతు ।

చ॒న్ద్రమాః । యు॒తామ్ । అగ॑తస్య । ప॒స్థామ్

■ 16 ■

అనువాదం

వా॒యుదే॒వుడు శత్రు॑వుల బా॒ణాగ్ర॑ములకు ఎదురువెళ్ళు॒గాక ।

ఇంద్రు॑డు ఈ శత్రువుల బా॒హువులను భగ్నం॑చేయు॒గాక ।

తమ బా॒ణాన్ని తిరిగి

అనుసంధిం॑చుటకు అశక్తులగుదురు॒గాక ।

ఈ ఆయుధజాతాన్ని సూర్యు॑డు వినష్టం చేయు॒గాక ।

చంద్రు॑డు శత్రుమార్గాన్ని వేరుపరచు ॒గాక ।

■ 16 ■

మంత్రము :

యదీ ప్రేయు దేవపురా

బ్రహ్మ వర్మాది చక్రరే ।

తనూపాసం పరిపాదం కృత్వానా య

దుపొచిరే సర్వం త దరసం కృధి

॥ 17 ॥

పదము :

యదీ । ప్ర 2 ఈయుః । దేవ 2 పురాః ।

బ్రహ్మ । వర్మాది । చక్రరే ।

తనూ 2 పాసమ్ । పరి 2 పాసమ్ । కృత్వానాః । యత్ ।

ఉప 2 ఉచిరే । సర్వమ్ । తత్ । అరసమ్ । కృధి

॥ 17 ॥

అనువాదం :

శత్రుసేనలు దేవతల నగరాలపై దాడివెడలితే,
జ్ఞానులను కవచాలుగా చేసుకుంటే,
శరీర రక్షక సాధనాలను తయారుచేసుకుంటే
వాటి నన్నిటిని నీరసంగా చెయ్యి.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

క్రవ్యాదానువర్తయన్

మృత్యునా చ పురోహితమ్ ।

అశర్వ. v 19

త్రిషన్తే ప్రేహి సేనయా

జయామిత్రాన్ ప్ర వద్యస్వ

॥ 18 ॥

పదము,

త్రిషన్తే అదా । అనువర్తయన్ ।

మృత్యునా । చ । పురఃహితమ్ ।

త్రిసంధే । ప్ర । ఇహ । సేనయా ।

జయ । అమిత్రాన్ । ప్ర । పద్యస్వ

॥ 18 ॥

అనువాదం

ఓ త్రిషన్తే! నీ ముందున్న శత్రువును
మాంసాశితో అనువర్తింపజేయి
మృత్యువును అనుగమించునట్లు చెయి
అత్యయసేనతో వెళ్ళు శత్రువులను జయించు
శత్రుమధ్యంలోనికి ప్రవేశించు.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

త్రిషన్తే తమసా త్వ-

మమిత్రాన్ పరి వారయ ।

ప్రవదాజ్యప్రబుతానాం

మామీషాం మోచి కశ్చన

॥ 19 ॥

పదము:

త్రి॒షంధీ॑ । తమ॑సా । త్వమ్ ।

అమి॑త్రాన్ । పరి॑ । వార॑య ।

పృ॒షదా॑జ్య॒ప్రను॑క్తానామ్ ।

మా । అమి॑షామ్ । మోచి॑ । కః । చన॑

॥ 19 ॥

అనువాదం:

ఓ త్రిషంధీ! నీవు మాయామయమైన
అంధకారంతో శత్రువులను చుట్టుముట్టు.
పృషదాజ్య (అధిమిశ్రితమైన అజ్యము) హోమంతో
ప్రక్షిప్తులైన ఈ శత్రువుల మధ్యలో
ఒక్కడు కూడా బయటపడకుండు గాక!

॥ 19 ॥

మంత్రము.

శితి॑వదీ॒ సం పత॑

త్వమి॑త్రా॒దా మ॒మూః సి॑చః ।

ముహ్య॑ స్త్వ ద్యా॒మూః సేనా॑

అమి॑త్రా॒దాం న్యర్పు॑దే

॥ 20 ॥

పదము:

శితి॑వదీ । సం । పతతు॑ ।

అమి॑త్రాదామ్ । అ॒మూః । సి॑చః ।

ముహ్యన్తు । అద్య । అమూః । సేనాః ।

అమిత్రాదామ్ । నిఽఅర్భుదే

॥ 20 ॥

అనువాదం :

శిథిపది అయిన గోవు పరసేనా మధ్యంలో విడువబడి,

దుఃఖితులైన శత్రువులపై పడుగాక ।

ఓ న్యర్భుదమా ! ఆ దూరంగా కన్పించే శత్రుసేనలను

ఇప్పుడు మోహింప జెయ్యి

॥ 20 ॥

మంత్రము :

మూఢా అమిత్రా న్యర్భుదే

జహ్యేఽషాం వరంవరమ్ ,

అనయా జహి సేనయా

॥ 21 ॥

పదము :

మూఢాః । అమిత్రాః । నిఽఅర్భుదే ।

జహి । ఏషామ్ । వరమ్ఽవరమ్ ।

అనయా । జహి । సేనయా

॥ 21 ॥

అనువాదం :

ఓ న్యర్భుదా ! అమిత్రులను నీ మాయతో

నమ్మోహితులనుగా చెయ్యి

ఈ శత్రువులలో ఉన్నతోన్నతులైన వారిని

వరుసబెట్టి సంహరించు

మా సేన నీ అనుగ్రహం వల్ల
శత్రుసేనను జయించు గాక !

॥ 21 ॥

పంక్రము ।

యశ్చ కవచీ యశ్చకవచో.

అమిత్రో యశ్చాప్తని ।

జ్యోతిపాశైః కవచపాశైః -

రజ్జునాభిహతః శయామ్

॥ 22 ॥

పదము

యః । చ । కవచీ । యః । చ । అకవచః ।

అమిత్రః । యః । చ । అప్తని ।

జ్యోతిపాశైః । కవచపాశైః ।

అప్తనా । అభిహతః । శయామ్

॥ 22 ॥

అనువాదం.

కవచధారుడైన శత్రువు,
కవచరహితుడైన శత్రువు,
రథాన్ని అధిరోపించిన శత్రువు,
వీరందరూ తమతమ మౌర్యపాశముల చేత,
కవచపాశముల చేత, రథాదులచేత
బద్ధులై నేలపై పడును గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

యే వర్మిణో యేవర్మాణో

అమిత్రా యే చ వర్మిణః ।

సర్వాం స్తాం అర్భుదే హతాం-

భ్యాసోఽదస్తు భూమ్యామ్

॥ 23 ॥

పదము

యే । వర్మిణః । యే । అవర్మాణః ।

అమిత్రాః । యే । చ । వర్మిణః ।

సర్వాన్ । తాన్ । అర్భుదే । హతాన్ ।

భ్యాసః । అదస్తు । భూమ్యామ్

॥ 23 ॥

అనువాదం,

ఏ శత్రువులు కవచధారులై ఉన్నారో,
ఎవరు కవచరహితులై ఉన్నారో,
ఎవరు కవచవ్యతిరిక్తమైన ఇతరిములతో
అచ్ఛాదితులై ఉన్నారో,
వారందరినీ ఓ అర్భుదా ! నీవు
హతం చేయగా, భూమిపై పడిఉన్నవారిని
కుక్కలు, నక్కలు మొదలైనవి తిను గాక !

॥ 23 ॥

మంత్రము :

యే రథినో యే అరథా

అసాదా యే చ సాదినః ।

సర్వా¹ వదన్తు² తాన్ హతాన్

గృధ్రాః శ్రేణాః పతత్రిణః

॥ 24 ॥

పదము

యే । రథినః । యే । అరథాః ।

అసాదాః । యే । చ । సాదినః ।

సర్వాన్ । అదన్తు । తాన్ । హతాన్ ।

గృధ్రాః । శ్రేణాః । పతత్రిణః

॥ 24 ॥

అనువాదం.

రథారూఢులైన వారిని, రథరహితులను
అశ్వది వాహనరహితులను,
అశ్వకులైన వారిని, ఓ అబ్బుదా!
నీ అనుగ్రహంతో మేము వధింతుముగాక!
అలా వధితులైన శత్రువులందరినీ
గద్దలు, డెగలు మొదలైన పక్షులు
తమ గోళంతో చీల్చి తిను గాక!

॥ 24 ॥

మంత్రము.

సహస్ర¹ కుఞ్చి² శతా-

మమి¹త్రి సేనా²

సమరే¹ వధానా²మ్ ।

వివీధా¹ కకజాకృతా²

॥ 25 ॥

పదము :

సహస్ర¹కు²ణపా³ । శీ⁴తా⁵మ్ ।

అమి⁶శ్రీ⁷ । సే⁸నా⁹ ।

సమ్¹⁰అ¹¹రే¹² । వధా¹³నా¹⁴మ్ ।

వి¹⁵వీ¹⁶ధ్వా¹⁷ । క¹⁸క¹⁹ణా²⁰కృ²¹తా²²

॥ 25 ॥

అనువాదం :

శత్రుసైనికులు మా సేనపైపడి యుద్ధంలో
వివిధ శస్త్రపాతములతో హతులగుదురు గాక !
అలాంటి వేలాది శవములతో కూడిన వారు
కుల్పితజన్ములగుదురు గాక !

॥ 25 ॥

మంత్రము :

మర్మా¹విధం² రో³రు⁴వతం⁵ సు⁶వ⁷ర్తై⁸

రద⁹న్తు¹⁰ దు¹¹శ్చి¹²తం¹³ మృ¹⁴ది¹⁵తం¹⁶ శ¹⁷యా¹⁸నమ్ ।

య¹⁹ ఇ²⁰మాం²¹ ప్ర²²తీ²³దీ²⁴ మా²⁵హు²⁶తి-

మమి²⁷త్రో²⁸ నో²⁹ యు³⁰యు³¹త్స³²తి

॥ 26 ॥

పదము :

మర్మా¹విధమ్ । రో²రు³వతమ్ । సు⁴వ⁵ర్తై⁶ ।

అద⁷న్తు⁸ । దు⁹శ్చి¹⁰తమ్ । మృ¹¹ది¹²తమ్ । శ¹³యా¹⁴నమ్ ।

యః । ఇమామ్ । ప్రతీదీమ్ । ఆహుతిమ్ ।

అమిత్రః । నః । యుయుత్పతి

॥ 26 ॥

అనువాదం :

వేగంగా ఎగురుతూపోయే శరములతో
ఆయువుపట్టులలో దెబ్బతిని
గొంతెత్తి ఆక్రోశిస్తున్న, దుఃఖపూరితము-
చూర్ణీకృతము అయి నేలపై పడిన
శత్రుసమూహాన్ని కుక్కలు, నక్కలు తినవేయు గాక !
మేమిస్తున్న ఆహుతిని తిప్పికొట్టడానికి
యుద్ధం చెయ్యగోరే ఆ శత్రువులను కూడా
అలాగే అవి భక్షించు గాక !

॥ 26 ॥

మంత్రము

యాం దేవా అనుతిష్ఠన్తి

యస్యా నాస్తీ విరాధనమ్ ।

తయేన్ద్రో హస్తు వృత్రహ

వత్రీతి త్రిషంధినా

॥ 27 ॥

పదము :

యామ్ । దేవాః । అనుతిష్ఠన్తి ।

యస్యాః । న । అస్తీ । విరాధనమ్ ।

తయా । ఇన్ద్రః । హన్తు । వృత్రహ ।

వజ్రేణ । త్రిసంధినా

॥ 27 ॥

అనువాదం :

పృషదాజ్యహుతిని వజ్రోత్పాదనమునకై

దేవతలు నమర్చిస్తారు

ఆ అహుతికి ఎదురు లేదు

ఆ అహుతితో ఉత్పన్నమైన త్రిసంధి వజ్రంతో

వృత్రాసురుని ఇంద్రుడు సంహరించినాడు.

అయిన మా శత్రువులను కూడా సంహరించు గాక ! ॥ 27 ॥

ఇది పదవ నూక్తం

ఇది ఐదవ అనువాకం

ఇది పదకొండవ కాండ

పన్నెండవ కాండ

అనువాకం : 1

సూక్తం -1

ఋషి. అథర్వదుః దేవతః భూమి॥ చందస్సు: 1,3,17,29,31,55,80
 త్రిష్టుప్, 2 భురిక్ త్రిష్టుప్, 4-8,10,38 షట్పదా జగతి, 7 ప్రస్తార
 పంక్తి, 8,11 షట్పదా విరాడష్టి, ౨ పరానుష్టుప్ త్రిష్టుప్, 12,13,15,
 37 పశ్యపదా శక్వరీ, 14 మహాబృహతి, 18, 21 సామీర్ త్రిష్టుప్,
 18 షట్పదా త్రిష్టుబనుష్టుల్లర్పా శక్వరీ, 19 ఉరోబృహతి, 20 విరాడురో
 బృహతి, 22 షట్పదా విరాడతిజగతి, 23 పశ్యపదా విరాడతిజగతి,
 24 పశ్యపదానుష్టుల్లర్పా జగతి, 25 సప్తపదోష్టిగనుష్టుల్లర్పా శక్వరీ,
 28-28,33,35,38,40,50,54,58,59,83 అనుష్టుప్, 53 పురోబార్హతాను
 ష్టుప్, 80 (త్రిపదా) విరాద్ గాయత్రీ, 82 పురస్తాజ్ఞోతిష్ఠిష్టుప్,
 84 షట్పదా త్రిష్టుబృహతిగర్వాతిజగతి, 86 విపరీతపాదలక్ష్మి
 పంక్తి, 41 షట్పదా కకుమ్మతి శక్వరీ, 42 స్వరాదనుష్టుప్, 43 విరా
 దాస్తారపంక్తి, 44,45,4౪ జగతి, 46 షట్పదా అనుష్టుల్లర్పా పరాశక్వరీ,
 47 షట్పదోష్టిగనుష్టుల్లర్పా పరాశక్వరీ, 48 పురో అనుష్టుప్ త్రిష్టుప్,
 51 షట్పదా అనుష్టుల్లర్పా కకుమ్మతి శక్వరీ; 52 పశ్యపదా అనుష్టుల్లర్పా
 పరాతిజగతి, 57 పురాతిజాగతా జగతి, 58 పురస్తాద్ బృహతి, 61
 పురోబార్హతా త్రిష్టుప్, 62 పరా విరాట్ (౧.నిచ్చత్) త్రిష్టుప్॥
 మంత్రములు: ॥ 83 ॥

వివియోగం:- ఇది వృతీపీ సూక్తము. వృతీవి యొక్క ప్రభావమైన సహజ
 వర్ణనము ఇందులో ఉన్నది. కొన్ని పౌరాణిక కథలను దృష్టిలో
 పెట్టుకొని చేసిన వర్ణనములున్నవి. పలుమారులు ఈ మంత్ర
 ద్రవ్య అయిన ఋషి టాడేవిని వరములను కోరుతున్నారు.

సంప్రదాయానుసారంగా ఈ సూక్తం దిహవిధములుగా వివి
 యుక్తమౌతుంది. ఈ అనువాకం వాస్తవ్యత్యగణంలోనిది దీని
 వివియోగం 8వ కాండ 12వ సూక్తంలో చూడవలెను.

అలాగే అగ్రహయణి కర్మలో రాత్రిపూట ఆఖ్యాకానాంతం
 చేసి మూడు చరుపులను పడలాలి.

తరువాత ఈ అనువాకంతో అగ్ని వెనుకనున్న గుంటలో దర్బిలను పరచి ఒకచరువును ఒక మారు సర్వహతం చెయ్యాలి ఎనిమిది ఋక్కులకు అవృత్తితో హోమక్రయాన్ని సంపాదించ వలెనని అర్థం

అగ్నికి వెనుక దర్బాది కృతములయందు వాటితోనే అర్చన ఒక ప్రస్తరణాన్ని పరచాలి విష్ణుగర్భరీమ అనే ఋక్కును పఠిస్తూ దానిపై కూర్చొన వలెను

సత్యం బృహత్ అనే తొమ్మిది మంత్రాలను 'శన్తివా' అనే ఋక్కును 'ఉదాయుషా' అనే రెండు ఋక్కులను పఠిస్తూ ఉదయం లేవాలి

'ఉద్యయం' అనే మంత్రంతో వెళ్ళిపోవాలి ఉదీరాణా, అనే ఋక్కుతో కూర్చునకో, ఉత్తరానికో బయటికి వెళ్ళిపోవాలి 'యావత్తే' అనే మంత్రంతో భూమిని వీక్షించాలి ఇదీ 'అగ్ర హయణి' కర్మ

అలాగే పుష్టికాముడు ఎత్తైన స్థలంపైనికి ఎక్కి 'యావత్తే' అనే మంత్రంతో పారజుడాలి

అలాగే ఈ అనువాకంతో జలపాత్రను సంపాదించి అగ్నికి ముందు నీరయక్తంగా సంప్రదించాలి

అలాగే ఈ అనువాక సతనంతో కృషికర్మ అవుతుంది దీనిని 'సీరా యజ్ఞవి' (3వ కాండ, 17వ సూక్తం) అనే సూక్తంలో విస్తరించి చెప్పడం జరిగింది

అలాగే పుత్ర దనాది సర్వఫలప్రాప్త్యర్థం 'యస్యాం సదోహవిర్ధానే' అనే మూడుమంత్రాలతో (38, 39, 40) అజ్ఞాన్ని హోమం చేయాలి

అలాగే వ్రీహియవాద్యన్నకాముడు 'యస్యామన్నం' అనే ఋక్కుతో వృథివిని ఉపస్థానం చెయ్యాలి

అలాగే మణిహరణ్యాదికాముడు 'నిధిం విభ్రతి' అనే రెండు మంత్రాలతో వృథివిని ఉపస్థాసం చెయ్యాలి.

అలాగే మణిహరణ్యాదులు ప్రాప్తించిన తర్వాత కూడా ఈ మంత్రాలతోనే ఉపస్థాసం చెయ్యాలి.

అలాగే పుష్టికాముడు వృష్టికాంలో 'యస్యాం శృష్టమ్' అనే (52) ఋక్కుతో నవోదకాన్ని అభిమంత్రించి ఆచమనాన్ని స్నానాన్ని నిర్వహించాలి.

అలాగే గ్రామపత్తనాదిరక్షణం ఈ అనువాకంతో నాలుగు పురోదాశములపై రాళ్ళనుంచి , గ్రామాదికోణములలో పాతి పెట్టాలి.

అలాగే గ్రామపత్తనాదిరక్షణం ఈ అనువాకంతో ఒకొక్క పురోదాశం పైన శిలనుంచి రెండింటిని కలిపి గ్రామాదికోణము లలో పాతి పెట్టాలి

అలాగే అగ్నిగృహం వద్ద ఆ వేడి తగులని చోట వదుతుని ఈ నూత్రాన్ని జపించాలి ఈ తర్కరన్నీ వైకల్పికాలు.

అలాగే భూమి కంపించినపుడు చెనే భోమంలో ఈ అను వాకానికి వినియోగం.

అలాగే సోమయజ్ఞంలో దీక్షితనియమంలో మూత్ర, పురీష పరిశుద్ధ్యర్థం ఉపయోగించే మట్టిగడ్డలను తీసుకునేటప్పుడు దీనికి వినియోగం.

అలాగే పార్థివ మహాకాంతిలో ఈ అనువాకానికి వినియోగం.

మంత్రము!

సత్యం బృహ దృత ముగ్రం దీక్షా తపో

బ్రహ్మ యజ్ఞః వృథివీం ధారయన్తి ।

సా నో భూతస్య భవ్యస్య వ

క్స్మయం లోకం పృథివీ నః కృదోతు

॥ 1 ॥

పదము.

సత్వమ్ । బృహత్ । ఋతమ్ । ఉగ్రమ్ । దీక్షా । తపః ।

బ్రహ్మ । యజ్ఞః । పృథివీమ్ । ధారయన్తి ।

సా । నః । భూతస్య । భవ్యస్య । వత్సి ।

ఉరుమ్ । లోకమ్ । పృథివీ । నః । కృదోతు

॥ 1 ॥

అనువాదం

సత్వము, బృహత్తు, ఋతము, ఉగ్రము,
తపస్సు, దీక్ష, బ్రహ్మ, యజ్ఞము—
ఇవన్నీ పృథివిని భరిస్తున్నవి
ఆ పృథివి మా భూతభవిష్యద్వర్తమానాలకు
చెందిన అన్నిటిని పాలించునదై
మాకు ఉత్తమలోకాన్ని ప్రసాదించు గాక!

॥ 1 ॥

మంత్రము

అనంబాధం మధ్యతో మానవానాం

యస్యో ఉద్వతః ప్రవతః సమం బహు ।

నానావీర్యా ఓషధీ ర్యా విభర్తి

పృథివీ నః వ్రథకాం రాధ్యకాం నః

॥ 2 ॥

పదము :

అసమ్మే¹బాధమ్ । మధ్యతః । మానవానామ్ ।
 యస్యాః । ఉత్తవతః । ప్రవతః । సమమ్ । బహు ।
 నానా¹విర్యాః । ఓషధీః । యా । బిభర్తి ।
 పృథివీ । నః । ప్రథతామ్ । రాధ్యతామ్ । నః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

ఈ పృథివిపై నున్న మానవుల మధ్యంలో
 నీచోచ్చ భేదాలున్నా,
 అధికారికంగా సమత్వం, ఐకమత్యం ఉన్నది.
 మా ఈ పృథివి రోగాలను దూరం చేసే
 అనేక గుణసంపన్నులైన ఓషధులను భరిస్తున్నది.
 మా యశోవృద్ధికి ఇది సాధనభూతంగా ఉన్నది.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

యస్యాం సముద్ర ఉత సిన్ధు రావో
 యస్యా మన్నం కృష్ణయః సంబభూవుః ।
 యస్యా మిదం జిన్వతి ప్రాణ దేహిత్
 సా నో భూమీః పూర్వపీఠే దధాతు

॥ 3 ॥

పదము :

యస్యామ్ । సముద్రః । ఉత । సిన్ధుః । అపః ।
 యస్యామ్ । అన్నమ్ । కృష్ణయః । సమ్మే¹బభూవుః ।

యస్మామ్ । ఇదమ్ । జిన్వతి । ప్రాణత్ । విజత్ ।

సా । నః । భూమిః । పూర్వపేయే । దధాతు

॥ 3 ॥

ఆనువాదం

ఇందులో మహానముద్రములు
నదీనదాలు, జలపూరములు ఉన్నవి
దీనిలోనే ఆహారాదులుగా పనికివచ్చే
ధాన్య శాకపాకాదులు ఉన్నవి
అవి ఇందలి ప్రాణులకు ప్రాణం పోస్తున్నవి
కృషివలులు, శిల్పకర్మవికారదులు జన్మించినారు
ఈ భూమి సమస్త భోగములను, విశ్వర్యమును
మాకు ప్రసాదించు గాక !

॥ 3 ॥

మంత్రము :

యస్మా శ్చతస్రః ప్రదిశః పృథివ్యా

యస్మా మన్నం కృష్ణయః సంబభూవుః ।

యా బిభర్తి బహుధా ప్రాణ దేజత్

సా నో భూమి ర్గోష్ఠ్య పృథ్వీ దధాతు

॥ 4 ॥

పదము :

యస్మాః । చతస్రః । ప్రదిశః । పృథివ్యాః ।

యస్మామ్ । అన్నమ్ । కృష్ణయః । సమ్బభూవుః ।

యా । బిభర్తి । బహుధా । ప్రాణత్ । ఏషత్ ।

సా । నః । భూమిః । గోవు । అపి । అన్నే । దధాతు । 4

అనువాదం.

ఈ భూమిపై అనేక కర్మచాతురీనమేతులు జన్మించినారు.

దీని నలుదిశలు అన్నాన్ని అనేక ప్రకారాలుగా

ప్రాణులకై భరిస్తున్నది.

బహువిధాలుగా ప్రాణధారులు, కర్మకరులు

అయిన వారి ధారణపోషణాదులను

ఈ భూమి కల్పిస్తున్నది.

గోవులు, మేకలు మొదలగువాని ధారణ పోషణములను

కూడా ఇదే చేస్తున్నది.

॥ 4 ॥

మంత్రము.

యస్యాం పూర్వే పూర్వజనా విచక్రిరే

యస్యాం దేవా అసురా నభ్యవర్తయన్ ।

గవా మశ్వనాం వయశశ్చ విష్ణో

భగం వర్చః పృథివీ సో దధాతు

॥ ౧ ॥

పదము:

యస్యామ్ । పూర్వే । పూర్వజనాః । విచక్రిరే ।

యస్యామ్ । దేవాః । అసురాన్ । అభ్యవర్తయన్ ।

అనువాదం :

ఈ పృథివి విశ్వంశర, వసుంధర,
వస్తువులకు ఆధారస్థానం.
హిరణ్యగర్భ అయినది.
జగత్తునకు నివేశనం కల్పిస్తుంది.
వైశ్యానరాగ్ని దీనిపైనే ఉన్నది.
ఇక్కడ అగ్రగామి అయిన అగ్ని
వృషభసదృశుడు ఇంద్రుడు
మాకు ధనధారులుగా ఉన్నారు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

యాం రక్షన్త్యస్వప్నా విశ్వదాసీమ్
దేవా భూమీమ్ పృథివీ మప్రమాదమ్ ।
సా నో మధుప్రీయం దుహా-
మథో ఉక్షతు వర్చసా

॥ 7 ॥

పదము :

యామ్ । రక్షన్తి । అస్వప్నాః । విశ్వదాసీమ్ ।
దేవాః । భూమీమ్ । పృథివీమ్ । అప్రమాదమ్ ।
సా । నః । మధు । ప్రీయమ్ । దుహామ్ ।
అథో ఇతి । ఉక్షతు । వర్చసా

॥ 7 ॥

అనువాదం :

నిద్రారహితులైన దేవతలు ఈ విశ్వధాత్రుని
మాత్రై మధుదోహనం చేస్తున్నారు
ఈ వికాలభూమి ప్రమాదరహితమగు గాక !
మమ్ము వర్చస్సుతో, జ్ఞానైశ్వర్యాదులతో
పరిపూర్ణులను చేయు గాక !

॥ 7 ॥

మంత్రము :

యార్థవేధి సలిల మగ్ర ఆసీత్
యాం మాయాభి రన్వచరన్ మనీషిణః ।
యస్యా హృదయం పరమే వ్యోమ-
స్త్యత్యేనావృత మమృతం పృథివ్యాః ।
సా నో భూమి స్త్విషిం బలం
రాష్ట్రే దధాతూ త్తమే

॥ 8 ॥

పదము :

యా । అర్థవే । అధి । సలిలమ్ । అగ్రే । ఆసీత్ ।
యామ్ । మాయాభిః । అనుచరన్ । మనీషిణః ।
యస్యాః । హృదయమ్ । పరమే । వియోమన్ ।
స్త్యత్యేన । ఆవృతమ్ । అమృతమ్ । పృథివ్యాః ।

సా । నః । భూమిః । త్విషీమ్ । బలమ్ ।

రాష్ట్రే । దధాతు । ఉత్తతమే

॥ 8 ॥

అనువాదం.

ఈ భూమి తొలుత జలంపై, సముద్రంపై ఉండినది.

ఈ పృథివీహృదయం అమృతం వలె

సత్యనంకల్యమైన బలంతో వ్యాప్తమై ఉన్నది.

మహాకాశంలో దీనిని మాషాదులతో

మనీషులు సేవిస్తున్నారు.

ఈ మా భూమి ఉత్కృష్ట రాజ్యంలో

తేజస్సును, బలాన్ని ధరించు గాక!

॥ 8 ॥

మంత్రము:

యస్యా మాపః పరిచరాః సమానీ-

రహోరాత్రే అప్రమాదం క్షరన్తి ।

సా నో భూమి ర్భూరిధారా పయో

దుహో మథో ఉక్షతు వర్చసా

॥ 9 ॥

పదము:

యస్యామ్ । ఆపః । పరిచరాః । సమానీః ।

అహోరాత్రే ఇతి । అప్రమాదమ్ । క్షరన్తి ।

సా । నః । భూమిః । భూరిధారా । పయః ।

దుహమ్ । అథో ఇతి । ఉక్షతు । వర్చసా

॥ 9 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమిపై తిరిగే పరివ్రాజకులు,
జలప్రవాహాలు, సమదృష్టికలవైన అహోరాత్రములు
సౌవధానములై పరిభ్రమిస్తున్నవి,
ఇందలి రకరకాల భూరిధారలు
క్షీరధారలను మాకు ప్రసాదిస్తున్నవి
ఈ భూమి వర్షప్రతాపాదులతో విలసిల్లు గాక ! || 9 ||

మంత్రము :

యా మశ్వినా వమిమాతాం
విష్టు ర్యస్యాం విచక్రమే ।
ఇన్ద్రో యాం చక్ర అత్మనే-
నమిత్రాం శచీవతిః ।
సా నో మామి గా శృజతాం

పయః

■ 10 ■

యామ్ । అశ్వినీ । అమిమాతామ్ ।
విష్టుః । యస్యామ్ । విచక్రమే ।
ఇన్ద్రోః । యామ్ । చక్రే । అత్మనే ।
అనమిత్రామ్ । శచీవతిః ।

సా | నః | భూమిః | వి | స్పృశతామ్ |

మాతా | పుత్రాయ | మే | పయః

॥ 10 ॥

అనువాదం:

ఈ భూమికి అశ్వినీ దేవతలు
మాపనక్రియను చేస్తున్నారు.
ఇందలి పాలకులు ఇక్కడ పరాక్రమిస్తున్నారు.
ఇంద్రుడు శరీపతి తన శత్రునిర్మూలన క్రియల చేతను,
మాకు తల్లి అయిన భూమి తన పుత్రులకై
పాలనివ్వడంతోను పాలిస్తున్నారు.
తన పుత్రులందరకూ పృథివి
అన్నపానాదులు కల్పించు గాక !

॥ 10 ॥

మంత్రము:

గిరయస్తే పర్వతా హిమవనోఽ-

రణ్యం తే పృథివి న్యోనమస్తు ।

బ్రథుం కృష్ణాం రోహిణీం విశ్వరూపాం

ద్రువాం భూమిం వృథివీ మిన్ద్రగుప్తామ్ ।

అశీతో హతో అక్షతో

ధ్యష్టాం వృథివీ మహమ్

॥ 11 ॥

పదము:

గిరయః । తే । పర్వతాః । హిమవన్తః ।

అరణ్యమ్ । తే । పృథివి । న్యోనమ్ । అస్తు ।

బ॒భ్రుమ్ । కృ॒ష్ణమ్ । రో॒హిణీమ్ । వి॒శ్వ॒రూ॒పామ్ ।

ధ్రు॒వామ్ । భూ॒మీమ్ । పృ॒థి॒వీమ్ । ఇ॒న్ద్ర॒గృ॒ప్తామ్ ।

అ॒జీ॒తః । అ॒హ॒తః । అ॒క్ష॒తః ।

అ॒ధి॑ । అ॒స్థామ్ । పృ॒థి॒వీమ్ । అ॒హమ్ ।

॥ 11 ॥

అనువాదం

ఓ పృథివీ! గిరులు, పర్వతాలు,
అరణ్యాలు నీకు సుఖమునిచ్చు గాక!
వాటి భరణపోషణాదులను నిర్వర్తిస్తున్నదానవు నీవు
వృక్షాదికములు అంకురించడానికి కృపి కారణమౌతున్నది
విశ్వరూపిణివి స్థిరమైన దానవు ఇంద్రరక్షితమైన దానవు.
అజీతవు. అక్షతవు
నేను ఇలాంటి భూమిని అధిష్ఠించి ఉన్నాను

॥ 11 ॥

మంత్రము:

యత్ తే మ॒ధ్యం పృ॒థి॒వి యచ్చ నభ్యం

యాస్త ఊర్జస్తస్వ॒ః సంబ॒భూ॒వుః ।

తాసు నో ధే॒హ్యాభి నః పవస్వ

మాతా భూమిః పు॒త్రో అహం పృ॒థి॒వ్యాః ।

వర్జన్యః పితా స ఉ నః పి॒వర్తు

॥ 12 ॥

పదము .

యత్ | తే | మధ్యమ్ | పృథివి | యత్ | చ | నభ్యమ్ |

యాః | తే | ఉర్జః | తన్వః | నమ్బభూవుః |

తాసు | నః | ధేహి | అభి | నః | పవస్వ |

మాతా | భూమిః | పుత్రః | అహమ్ | పృథివ్యాః |

పర్జన్యః | పితా | నః | ఓం ఇతి | నః | పివర్తు || 12 ||

అనువాదం .

ఓ పృథ్వీ! నీ మధ్యభాగమేది? నీ నాభీస్థానమేది?

నీతో ఉర్జస్వంతమైన శరీరధారులు

స్వయంభువులై ఉన్నారు.

వారిలో మాకు స్థానమివ్వు

మాకు రక్షణివ్వు.

ఓ భూమీ! నీవు మాతవు.

నేను పుత్రుడను. పర్జన్యుడు మా తండ్రి.

ఆయన మమ్ము పాలించు గాక!

|| 12 ||

మంత్రము :

యస్మాం వేదీం పరిగృహ్లాన్తి భూమ్నాం

యస్మాం యజ్ఞం తన్వతే విశ్వకర్మాణః |

యస్మాం మీయన్తే స్వరవః పృథివ్యా-

మూర్ధ్వాః శుక్రా ఆహుత్యాః పురస్తాత్ ।

సా నో భూమి ర్వర్థయద్ వర్థమానా : 13 :

పదము :

యస్యామ్ । వేదిమ్ । వరిఁగృహ్తాన్తి । భూమ్యామ్ ।

యస్యామ్ । యజ్ఞమ్ । తన్వతే । విశ్వఁకర్మాణః ।

యస్యామ్ । మీయస్తే । స్వరవః । పృథివ్యామ్ ।

ఉర్ధ్వాః । శుక్రాః । ఆహుత్యాః । పురస్తాత్ ।

సా । నః । భూమిః । వర్థయత్ । వర్థమానా : 13 :

అనువాదం :

ఈ భూమిపైనె యజ్ఞవేదిని నిర్మిస్తున్నారు
విశ్వకర్మలందరూ ఇక్కడె యజ్ఞములు చేస్తున్నారు
ఈ భూమికి ముందు ఉన్నతిని కల్పిస్తూ
పీఠోపేతములైన ఆహుతులతో పాటు
యూపంతంభములూ ఉన్నవి
ఇవన్నీ ఉపదేశం చేస్తున్నవి
ఈ భూమి మమ్ములను వర్ధిల్లజేయు గాక !

|| 13 ||

సంక్రమః :

యో నో ద్యేవత్ పృథివి యః పృథన్యాద్

యోఽభిదాసా న్మనసా యో పథేన ।

తం నో భూమే రన్తయ హర్వకృత్వరి : 14 :

పదము :

యః | నః | ద్వీషత్ | పృథివి | యః | పృథన్యాత్ |

యః | అభి2దాసాత్ | మనసా | యః | వధేన |

తమ్ | నః | భూమే | రన్తయ | హర్వ2కృత్వరి || 14 ||

అనువాదం

ఎవరు మమ్ము ద్వేషిస్తున్నారో,
ఎవరైతే తమసేనలతో మమ్ము
పరాభవింపవలెనని చూస్తున్నారో,
ఎవడు మాకు అనిష్టం చేయవలెనని సంకల్పిస్తున్నాడో,
మమ్ములను ఎవరు బానిసలను చేయదలచుకొన్నాడో,
మమ్ములను చంపి కష్టపెట్టవలెనని
ఎవడు చూస్తున్నాడో, వారినెల్లా
ఓ పృథ్వి! ముందుగానే నశింపజేయి.

|| 14 ||

మంత్రము :

త్వజ్జాతా స్త్వయి చరన్తి మర్త్యా-

స్త్వం వీధన్తి ద్విపద స్త్వం చతుష్పదః |

తవేమే పృథివి వశ్చ మానవా

యేభ్యో జ్యోతి రమృతం మర్త్యేభ్య

ఉద్య స్త్పూర్వో రక్తిభి రాతనోతి

|| 15 ||

పదము:

త్వత్ । జాతాః । త్వయి । చరన్తి । మర్త్యః ।

త్వమ్ । బిభర్షి । ద్విఽపదః । త్వమ్ । చతుఃపదః ।

తవ । ఇమే । పృథివి । పశ్య । మానవాః ।

యేభ్యః । జ్యోతిః । అమృతమ్ । మర్త్యేభ్యః ।

ఉత్తయన్ । సూర్యః । రశ్మిభిః । అతనోతి ॥ 15 ॥

అనువాదం:

ఓపృథివీ! మర్త్యులు నీలోనుంచే ఉద్భవించినారు
 నీపైనే సంచరిస్తున్నారు
 ద్విపాత్తులు, చతుష్పాత్తులు అయిన
 ప్రాణులందరనూ నీవు భరిస్తున్నావు
 ఈ మానవుల అమృతత్వసిద్ధికై
 వారికి వెలుగునిచ్చుటకై ఉదయించిన సూర్యుని
 కిరణాలతో విస్తృతపరుస్తున్నావు
 మేము - పంచవిధ మానవులమూ,
 నిన్ను సేవించుటకై ఇచ్చగిస్తున్నాము ॥ 15 ॥

మంత్రము:

తా నః ప్రజాః సం దుహ్రతాం సమగ్రా

వాచో మధు పృథివి ధీహి మహ్యమ్ ॥ 16 ॥

పదము:

తాః । నః । ప్రజాః । సమ్ । దుహ్రతామ్ । సమ్అగ్రాః ।

వాచః । మధు । పృథివి । ధీహి । మహ్యమ్ ॥ 16 ॥

అనువాదం :

ఓ భూమాతా ! మేము నీ వారము.

మేము నీ సంతానము.

సమగ్రవాక్కుతో మధుసందోహనం చేసి

శక్తిని మాకు నీవు కల్పించు.

॥ 16 ॥

మంత్రము :

విశ్వస్వంఽ మాతర మోషధీనాం

ధ్రువాం భూమిం పృథివీం ధర్మదా ధృతామ్ ।

శివాం స్యోనా మను చరేమ విశ్వహా

॥ 17 ॥

పదము.

విశ్వఽస్వఽమ్ । మాతరమ్ । ఓషధీనామ్ ।

ధ్రువామ్ । భూమిమ్ । పృథివీమ్ । ధర్మదా । ధృతామ్ ।

శివామ్ । స్యోనామ్ । అను । చరేమ । విశ్వహా

॥ 17 ॥

అనువాదం :

సర్వవనస్పతులకు మాత ఈ విశాలభూమి.

ధర్మంతో, ధృతితో కల్యాణమయి అయిన

ఈ పృథివిని మేము సర్వదా సేవిస్తున్నాము

॥ 17 ॥

మంత్రము :

మహాత్ సధస్థం మహాత్ బభూవిథ

మహాన్ వేగ ఏజధు ర్వేవధు ష్టే ।

మహాం స్వీర్ధ్వా రక్ష త్యప్రమాదమ్ ।

సా నో భూమే ప్ర రోచయ

హిరణ్యస్యేవ సందృశి

మా నో ద్విక్షత కశ్చన

॥ 18 ॥

పదము :

మహాత్ । సధఃస్థమ్ । మహతి । బభూవిథ ।

మహాన్ । వేగః । ఏజధుః । వేవధుః । తే ।

మహాన్ । త్వా । ఇన్ద్రః । రక్షతి । అప్రమాదమ్ ।

సా । నః । భూమే । ప్ర । రోచయ ।

హిరణ్యస్యైవ । సమ్దృశి ।

మా । నః । ద్విక్షత । కః । చన

॥ 18 ॥

అనువాదం :

మేమందరం ఒకచోట కలిసికొనుటకు

నీవు స్థానమైనావు నీవు గొప్పదానవు

నీ చలనగమనాదులు గొప్పవి వేగవంతమైనవి

ఇలాంటి నిన్ను మహేంద్రుడు

ప్రమాదాలు రాకుండా రక్షిస్తున్నాడు.

నీవు సేనవలె మెరిసిపోతున్నావు

మాయెడ ఎలాంటి ద్వేషభావాన్నీ

మనసులో ఉంచుకోవద్దు

॥ 18 ॥

మంత్రము :

అగ్ని రూపా మోషధీ వ్యగ్ని

మాటో బిభ్రతి త్యగ్ని రశ్మసు ।

అగ్ని రస్తః పురుషేషు

గో వ్యశ్యే వ్యగ్నయః

॥ 19 ॥

పదము :

అగ్నిః । భూమ్యామ్ । ఓషధీషు । అగ్నిమ్ ।

అవః । బిభ్రతి । అగ్నిః । అశ్మసు ।

అగ్నిః । అస్తః । పురుషేషు ।

గోషు । అశ్యేషు । అగ్నయః ।

॥ 19 ॥

అనువాదం .

పృథివీమధ్యభాగంలో అగ్ని ఉన్నాడు.

ఓషధులలో అగ్ని ఉన్నది. జలంలో అగ్ని ఉన్నది.

రాళ్ళలో నిప్పు ఉన్నది.

మనుష్యులలో జరరాగ్ని రూపంలో అగ్ని ఉన్నాడు.

గోవులలో, అశ్వములలో కూడా అగ్ని కలదు.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

అగ్ని ర్దివ ఆ తవ త్యగ్నే

రేవన్యోర్వస్త రిక్షమ్ ।

అశ్వ v 21

అగ్నిం మర్తాన ఇన్దతే
హవ్యవాహం ఘృతప్రియమ్

॥ 20 ॥

పదము:

అగ్నిః । దివః । ఆ । తవతి । అగ్నేః ।

దేవస్య । ఉరు । అన్తరిక్షమ్ ।

అగ్నిమ్ । మర్తానః । ఇన్దతే ।

హవ్యవాహమ్ । ఘృతప్రియమ్

॥ 20 ॥

అనువాదం:

ద్యులోకంలో (సూర్యరూపంతో) అగ్ని ఉండి ప్రకాశిస్తున్నది
ఈ అగ్ని ప్రకాశంలో అంతరిక్షం ఎదిగిపోతున్నది
ఈ విధంగా వివిధ రూపాలలో ఉన్న
హవ్యవాహనుడు, ఘృతప్రియుడు అయిన అగ్నిని
మనుష్యలోకం దీప్తిమంతం చేస్తున్నది

॥ 20 ॥

మంత్రము:

అగ్నివాసాః పృథివ్యసితజ్ఞా-

స్త్విషీమన్తం సంతతం మా కృతోతు

॥ 21 ॥

పదము:

అగ్నివాసాః । పృథివీ । అసితజ్ఞాః ।

స్త్విషీమన్తమ్ । సమంతమ్ । మా । కృతోతు

॥ 21 ॥

అనువాదం :

అగ్నితో పరివ్యాప్తమై,
కాటుక వలె నల్లనైన పొగతో కూడిన అగ్ని
పృథివీ రూపంలో నన్ను వెలిగిపోజేస్తున్నాడు.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

భూమ్యాం దేవేభ్యో దదతి

యజ్ఞం హవ్య మరంకృతమ్ ।

భూమ్యాం మనుష్యాః జీవన్తి

స్వధయాన్నేన మర్త్యాః ।

సా నో భూమిః ప్రాణ మాయు ర్దధాతు

జరదప్తిం మా పృథివీ కృతోతు

॥ 22 ॥

పదము :

భూమ్యామ్ । దేవేభ్యః । దదతి ।

యజ్ఞమ్ । హవ్యమ్ । అరమ్కృతమ్ ।

భూమ్యామ్ । మనుష్యాః । జీవన్తి ।

స్వధయా । అన్నేన । మర్త్యాః ।

సా । నః । భూమిః । ప్రాణమ్ । ఆయుః । దధాతు ।

జరత్కృతమ్ । మా । పృథివీ । కృతోతు

॥ 22 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమిపై మనుష్యులు అలంకృతులై ఉన్నారు
హవ్యమును, యజ్ఞమును దేవతలకై
సమర్పణం చేస్తున్నారు
'స్వధా' అంటూ అన్నంతో మర్త్యులు జీవిస్తున్నారు
ఈ భూమి మాకు బలమును, ప్రాణమును
ఆయుస్సును ప్రసాదించు గాక !
నాకు ఉన్నతని కల్పించు గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

య స్తే గన్తః పృథివి సంబభూవ
యం బిభ్ర త్యోషధయో యమావః ।
యం గన్తర్వా అప్సరసశ్చ ఖేఱిరే
తేన మా సురభిం కృణు
మా నో ద్విక్షత కశ్చన

॥ 23 ॥

పదము :

యః । తే । గన్తః । పృథివి । సమ్బభూవ ।
యమ్ । బిభ్రతి । యోషధయః । యమ్ । అవః ।
యమ్ । గన్తర్వాః । అప్సరసః । చ । ఖేఱిరే ।
తేన । మా । సురభిమ్ । కృణు । మా । నః । ద్విక్షత । కః । చన

॥ 23 ॥

ఆమవాదం .

ఓ పృథివీ! నీ నుంచి వచ్చే సుగంధాన్ని
ఓషధులు ధరిస్తున్నవి.
జలం ధరిస్తున్నది. గంధర్వులు ధరిస్తున్నారు.
అపసరసలు ధరిస్తున్నారు.
ఆ సుగంధంతో నన్ను కూడా సుగంధయుతునిగా చెయ్యి.
మాలి! ఎవరూ ఎవరినీ ద్వేషించరు.
మాలి! మేము అంతరంగంలో
మైత్రీభావంతో ఉందుము గాక!

॥ 23 ॥

పంక్తము .

యస్మిన్ గన్తః పుష్కర మవివేశ
యం సంజత్రుః సూర్యాయా వివాహే ।
అమర్త్యాః పృథివి గన్త మగ్రే
తేన మా సురభిం కృణు
మా నో ద్విక్షత కశ్చన

॥ 24 ॥

పదము .

యః । తే । గన్తః । పుష్కరమ్ । అవివేశ ।
యమ్ । నమ్ । జత్రుః । సూర్యాయాః । వివాహే ।
అమర్త్యాః । పృథివి । గన్తమ్ । అగ్రే ।

తే॑న॒ । మా॒ । సు॒రభి॑మ్ । కృ॒ణు॒ ।

మా॒ । నః॑ । ద్వి॒క్షత॑ । కః॑ । చ॒న

॥ 24 ॥

అనువాదం:

నీ సుగంధం ఓ పృథివీ! కమలంలో ప్రవేశించి ఉన్నది
మొదట దీనిని వాయ్వాది దేవతలు, సూర్యుడు
ఉపావివాహనమయంలో దానిని భరిస్తున్నారు
దీనితో నన్ను సుగంధవంతునిగా చెయ్యి
మాలో ఎవరుకానీ పరస్పరం
ద్వేషించుకొనకుండుము గాక!

॥ 24 ॥

మంత్రము:

య॑స్తే॒ గ॒న్తః పు॑రు॒షేషు॑

ప్రీ॑షు పుం॒సు భగో॑ రుచిః ।

యో అ॑శ్వే॒షు వీ॒రేషు॑

యో మృ॒గేమా॒త హ॒స్తిషు॑ ।

క॒న్యాఽయాం॑ వ॒ర్షో యద్ భూ॑మే

తేనా॒స్మాం అపి॑ సం సృ॒జ

మా నో॑ ద్వి॒క్షత॑ కశ్చ॒న

॥ 25 ॥

పదము:

యః । తే । గన్తః । పురుషేషు

ప్రీషు । పుష్పేసు । భగో । రుచిః ।

యః | అశ్వేషు | వీరేషు |

యః | మృగేషు | ఉత | హస్తీషు |

కన్యాఽయామ్ | వర్చః | యత్ | భూమే |

తేన | అస్మాన్ | అపి | సమ్ | సృజ |

మా | నః | ద్విక్షత | కః | చన

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఓ పృథివీ! నీ సౌరభం వీరపురుషులలో, స్త్రీలలో

తేజోమయమై, కాంతిరూపమై ఉన్నది.

అశ్వములతో, మృగములలో, గజములలో

ఏ వర్చస్సైతే ఉన్నదో అది

కన్యలోను, మాలోను సృష్టి అగు గాక!

మాలో ఎవరూ మరొకనిని

ద్వీపింపకుందురు గాక!

॥ 25 ॥

మంత్రము :

శిలా భూమి రశ్మి పాంసుః

సా భూమిః సంధృతా ధృతా |

తస్యై హిరణ్యవక్షసే

పృథివ్యా అకరం నమః

॥ 26 ॥

పదము:

శిలా । భూమిః । అశ్మా । పాంసుః ।

సా । భూమిః । సమ్ ౭ధృతా । ధృతా ।

తస్మై । హిరణ్య ౭వక్షసే ।

వృధివ్యై । అకరమ్ । నమః ।

॥ 2౦ ॥

అనువాదం:

రాళ్ళు, రప్పలు, దుమ్ము, ధూళి భూస్వరూపమే

అది మాలోని వీరత్వాన్ని రక్షించుగాక !

యోగ్యమైన రీతిలో సురక్షితమై ఉండుగాక !

ఆ హిరణ్యగర్భ అయిన భూమికి నమస్కారం

॥ 26 ॥

మంత్రము:

యస్మాం వృక్షా వానస్పత్యా

ధ్రువా సిష్ఠన్తి విశ్వహే ।

వృధివీం విశ్వధాయనం

ధృతా మచ్ఛావదామసి

॥ 27 ॥

పదము

యస్మామ్ । వృక్షాః । వానస్పత్యాః ।

ధ్రువాః । సిష్ఠన్తి । విశ్వహే ।

ప్రథివీమ్ । విశ్వధాయసమ్ ।

ధృతామ్ । అచ్చతపదామసి

॥ 27 ॥

అనువాదం :

ఇందలి ఓషధులు, లతాదులు ఎల్లప్పుడూ స్థిరంగా ఉంటాయి

పూర్వోక్తగుణ విశిష్ట అయిన ఈ భూమి

సురక్షితంగా ఉండుగాక !

ముఖ్యంగా మేమీ ప్రథివిని

ప్రశంసిస్తూ గానం చేస్తున్నాము.

॥ 27 ॥

మంత్రము :

ఉదీరాదా ఉతాసినా

స్తిష్ఠంతః ప్రక్రామంతః ।

పద్భ్యాం దక్షిణసవ్యాభ్యాం

మా వ్యథిష్మహి భూమ్యామ్

॥ 28 ॥

పదము

ఉత్తరారాదాః । ఉత । అసినాః ।

స్థిష్ఠంతః । ప్రక్రామంతః ।

పత్తభ్యామ్ । దక్షిణసవ్యాభ్యామ్ ।

మా । వ్యథిష్మహి । భూమ్యామ్

॥ 28 ॥

అనువాదం:

అటూ ఇటూ తిరుగుతూ,
 కూర్చుంటూ, నిలుచుంటూ, పరాక్రమిస్తూ
 ఈ భూమిపై ఉన్న మేము ఎవరినీ కష్టపెట్టము || 28 ||

మంత్రము:

వి॒మృ॒గ్య॑రీం పృ॒థి॒వీ మా వ॑దామి
 క్ష॒మాం భూ॑మిం బ్ర॒హ్మ॑దా వా॒వృ॒ధానా॑మ్ ।
 ఉ॒ర్జం పు॒ష్టం బి॒భ్ర॑తీ మ॒న్నభా॑గం
 ఘృ॒తం త్వా॒భి ని పీ॑దేమ భూ॒మే || 29 ||

పదము:

వి॒మృ॒గ్య॑రీమ్ । పృ॒థి॒వీమ్ । ఆ । వ॑దామి ।
 క్ష॒మామ్ । భూ॑మిమ్ । బ్ర॒హ్మ॑దా । వా॒వృ॒ధానా॑మ్ ।
 ఉ॒ర్జమ్ । పు॒ష్టమ్ । బి॒భ్ర॑తీమ్ । అ॒న్న॒భా॑గమ్ ।
 ఘృ॒తమ్ । త్వా॒భి । అ॒భి । ని । పీ॑దేమ । భూ॒మే || 29 ||

అనువాదం:

పాపప్రక్షాళకమై, బ్రహ్మసృష్టించినట్టి,
 ఓజన్యగతమై, పుష్టివంతమైన అన్నాన్ని,
 అజ్యభాగాన్ని ధరించిన ఈ పృథివి
 ప్రాణిమాత్రులకు నివాసయోగ్యమైనది

ఈ మాతృభూమిని అందువల్లనే ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఈ మా భూమి మాకు ఆధారభూతమగు గాక !

॥ 29 ॥

మంత్రము :

శుద్ధా న ఆప స్తస్వీ ॥ క్షరస్తు

యో నః సేదు రప్రియే తం ని దధ్మః ।

పవిత్రేణ పృథివి మోక్ష పునామి

॥ 30 ॥

పదము :

శుద్ధా : న : ఆప : తస్వీ ॥ క్షరస్తు ।

యః : నః : సేదుః : అప్రియే : తమ్ : ని : దధ్మః : ।

పవిత్రేణ : పృథివి : మా : మోక్ష : పునామి

॥ 30 ॥

అనువాదం :

ఓ పృథివి మా శరీరశుద్ధికై

నిర్మల జలములు స్రవించు గాక !

మాకు అప్రియులైన వారిని వేరుపరచి

నా పవిత్ర కర్తవ్యాన్ని నేను నిర్వర్తిస్తున్నాను.

॥ 30 ॥

మంత్రము .

యా స్తే ప్రాచీః ప్రదిశో యా ఉదీచీ-

ర్యా స్తే భూమే అధరాద్ యాశ్చ పశ్చాత్ ।

స్యోనా స్తా మహ్యం చరతే భవస్తు

మా ని పస్తం భువనే శ్రీశియాణః

॥ 31 ॥

సదము

యాః | తే | ప్రాచీః | ప్ర॒౭దిశః | యాః | ఉదీచీః |

యాః | తే | భూమే | అధరాత్ | యాః | చ | పశ్చాత్ |

నోమనాః | తాః | మహ్యమ్ | చరతే | భవన్తు |

మా | ని | వత్తమ్ | భువనే | శిశ్రియాణః

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఓ భూమీ! నీకు పూర్వదిశలు, ఉత్తరదిశలు,
ప్రత్యగ్దిశలు, నీ క్రిందుగానున్న దిశలు,
నీ వెనుకనున్న దిశలు ఈ సర్వదిక్కులయందు
జనం వస్తూ పోతూ ఉన్నారు
మాకు వారు సుఖాన్ని కల్పింతురు గాక!
ఏ దేశంలో మేము నివసిస్తున్నామో
దానినుంచి ఎప్పుడూ మేము
అధఃపాతం చెందము

॥ 31 ॥

మంత్రము:

మా నః పశ్చాన్నా పురస్తా-

న్నదిష్టా మోత్తరా దధరా దుత |

స్వస్తి భూమే నో భవ మా వీదన్

పరిపథ్థినో వరీయో యావయా వధమ్

॥ 32 ॥

పదము:

మా । నః । పశ్చాత్ । మా । పురస్తాత్ ।

నుదిష్టాః । మా । ఉత్తరాత్ । అధరాత్ । ఉత ।

స్వస్తి । భూమే । నః । భవ । మా । విదన్ ।

పరిపథినః । పరీయః । యవయ । వధమ్

॥ 32 ॥

అనువాదం .

ఓ భూమీ ! మా వెనుకనున్న ప్రాంతం
మమ్ములను చేయి వదలకుండు గాక !
దాని ముందునుంచి, ఉత్తరం నుంచి,
క్రిందిభాగం నుంచి మేము వినష్టలం కాకుండుము గాక !
మాకు శుభం కలుగు గాక !
మా శత్రువులు జ్ఞానశూన్యులగుదురు గాక !
ఆ శత్రువధార్థమై మాలో
ఉత్కృష్టులు ప్రయత్నింతురు గాక !

॥ 32 ॥

మంత్రము:

యావత్ తేభి విపశ్యామి

భూమే సూర్యేణ మేదినా ।

తావన్నై చక్షుర్మా మే

క్షోత్రా ముత్తరాం సమామ్

॥ 33 ॥

పదము.

యత్ | శయానః | పరిఽఆవర్తై | దక్షిణమ్ |

సవ్యమ్ | అభి | భూమే | పార్శ్వమ్ |

ఉత్తానాః | త్వా | ప్రతిదీప్ | యత్ |

స్పష్టిభిః | అధిఽశేమహే |

సూ | హింసీః | తత్ర | నః | భూమే |

సర్వస్య | ప్రతిఽశీవరి

॥ 34 ॥

అనువాదం:

ఓ భూమీ! నిద్రిస్తున్నపుడు,
ఎడమ నుంచి కుడికి పొరలుతున్నపుడు,
నీవు పశ్చిమమునకు తిరిగి ఉన్నపుడు,
వెల్లకిల పడుకున్నపుడు,
మా సహచరులను ప్రతీక్షిస్తున్న వారిని
మమ్ములనెవరినీ ఓ భూదేవీ! నాశం చేయవద్దు.

॥ 34 ॥

పంక్తము:

యత్ తే భూమే విభినామి

క్షిప్రం తదపి రోహతు |

మా తే మర్క విమృగ్వరి

మా తే వృషదయ మర్చిపమ్

॥ 35 ॥

పదము :

యత్ | తే | భూమే | వి॒భ॒నామి |

క్షి॒ప్రమ్ | తత్ | అపే | రో॒హ॒తు |

మా | తే | మ॒ర్మ | వి॒మృ॒గ్వ॒రి |

మా | తే | హృ॒ద॒యమ్ | అ॒ర్చి॒పమ్

■ 35 ■

అనువాదం :

ఓ భూమీ ! నీ కోసమై దేనినైతే నాటినానో

అది త్వరలో మొలకెత్తు గాక !

ఓ విమృగ్వరీ ! నీకు అర్పించిన హృదయం

దుఃఖితం కాకుండు గాక !

॥ 35 ॥

మంత్రము

గ్రీ॒ష్మ స్తే భూమే వ॒ర్షాదే

శ॒ర ధే॒మ॒న్తః శిశీ॑రో వ॒స॒న్తః |

ఋ॒తవ స్తే విహితా హ॒యనీ॒-

రహో॒రా॒త్రే పృథి॑వి నో దుహితామ్

■ 36 ■

పదము :

గ్రీ॒ష్మః | తే | భూమే | వ॒ర్షాదే |

శ॒రత్ | హే॒మ॒న్తః | శిశీ॑రః | వ॒స॒న్తః |

ఋతవః । తే । విఽహితాః । హయనీః ।

అహోరాత్రే ఐతి । వృథివి । నః । దుహితామ్ ■ 36 ■

అనవాదం :

ఓ పృథివీ! నీకు గ్రీష్మము, శరత్తు, హేమంతము,
శిశిరము, వసంతము - ఈ ఋతువులన్ని
ఒక సంవత్సరంగా విహితములై ఉన్నవి.
దినరాత్రులు మాకు సుఖమునిచ్చేవి.

■ 36 ■

మంత్రము:

యాప సర్పం విజమానా విమృగ్వరీ
యస్యా మాస న్నగ్నయో యే అవ్వృత్తః ।

పరా దస్మాన్ దదతి దీవపీయూ-

నిష్ఠ్ఠం పృథానా పృథివీ న వృతమ్ ।

శక్రాయ ద్రథి వృషభాయ వృష్ణే ■ 37 ■

పదము,

యా । అప । సర్పమ్ । విజమానా । విమృగ్వరీ ।

యస్యామ్ । ఆసన్ । అగ్నయః । యే । అవ్వృసు । అత్తః ।

పరా । దస్మాన్ । దదతి । దీవపీయూన్ ।

ఇ॒న్ద్రమ్ । వృ॒ణా॒నా । పృ॒థి॒వీ । న । వృ॒తమ్ ।

శ॒క్రాయ॑ । ద॒ధ్రీ॑ । వృ॒ష॒భాయ॑ । వృ॒ష్ణే॑

॥ 37 ॥

అనువాదం :

ప్రజాశనకారి అయినట్టి, అటూఇటూ తిరుగుచున్నట్టి,
ఉదకములలో అంతర్నిహితములై ఉన్నట్టి
అగ్నులు ఇందులో ఉన్నవి
దస్యులను, శక్రుని, వీర్యవంతుడైన వృషభుని, ఇంద్రుని-
ఈ భూమి ధరిస్తున్నది.
శక్రువులను దూరం చేస్తున్నది
వృత్రనాశకుడైన ఇంద్రుని
మాతో సంగతుని చేస్తున్నది ఈ మా భూమే

॥ 37 ॥

మంత్రము :

య॒స్యాం॑ సదో॒హవి॒ర్ధానే॑

యా॒హో య॒స్యాం॑ నిమీ॒యతే॑ ।

బ్ర॒హ్మ॒హో య॒స్యా మర్చ॑-

న్త్య॒గ్నిః సా॒మ్నా య॒జుర్వి॑దః ।

యు॒జ్యన్తే॑ య॒స్యా మృ॒త్వి॒జః

సోమ॑ మి॒న్ద్రాయ॑ పాత॑వే

॥ 38 ॥

పదము :

య॒స్యామ్ । సదో॒హవి॒ర్ధానే॑ ఇతి॑ సదః॒హవి॒ర్ధానే॑ ।

యా॒హో । య॒స్యామ్ । నిమీ॒యతే॑ ।

బ్రహ్మణః । యస్యామ్ । అర్చన్తి ।
 ఋక్ ౨భిః । సామ్నా । యజాః ౨విదః ।
 యుజ్యంతే । యస్యామ్ । ఋత్విజః ।
 సోమమ్ । ఇన్ద్రాయ । పాతవే

॥ ౩౪ ॥

అనువాదం

ఈ భూమి మీదనే మా నివాసగృహమున్నది.

ఇక్కడనే హవ్యములున్నవి.

ఇక్కడే యూపమును నాటి ఉన్నాము.

ఇక్కడే యజుర్వేదానికి చెందిన ఋత్విక్కులు,

ఋగ్వేదులైన ఋత్విక్కులు,

సామవేదము నెరిగిన బ్రహ్మలు,

కలిసి అర్చిస్తున్నారు.

సోమపానార్థమై ఇంద్రునితో సంయోజనం చేస్తున్నారు. ॥౩౪॥

షంశ్రమః

యస్యాం హుర్వే భూతకృత

ఋషయో గా ఉదాన్తయః ।

సప్త సత్రేషు వేధసో

యజ్ఞేన తపసా సహ

॥ ౩౫ ॥

పదము:

యస్యామ్ । హుర్వే । భూతకృతః ।

ఋషయః । గాః । ఉత్ ౨ అన్తయః ।

సప్త । సత్రేణ । వేధసః ।

యజ్ఞేన । తపసా । సహ

॥ 38 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమిపైనే పూర్వులు, ఋషులు

బ్రహ్మను సప్తసూత్రమైన యజ్ఞంతో,

తపస్సుతో, ఉత్తమ స్వరంతో స్తుతిస్తూ ఉండినారు

॥ 38 ॥

మంత్రము :

సా నో భూమి రా దిశతు

యథనం కామయామహే ।

భగో అనుప్రయుక్త్యా

మిన్ద్రే ఏతు పురోగవః

॥ 40 ॥

పదము

సా । నః । భూమిః । ఆ । దిశతు ।

యత్ । ధనమ్ । కామయామహే ।

భగః । అనుప్రయుక్త్యామ్ ।

మిన్ద్రేః । ఏతు । పురోగవః

॥ 40 ॥

అనువాదం :

మా ఈ భూమి, మా ధనమును - మేము

కోరుతున్న దానిని మాకు ఇచ్చుగాక ।

భగుదు, సహాయకుడైన ఇంద్రుడు
పురోగమిస్తూ ఇక్కడికి వత్తురు గాక !

॥ 40 ॥

మంత్రము.

యస్మాం గాయన్తి నృత్యన్తి

భూమ్యాం మర్త్యా వైశాలభాః ।

యుధ్యన్తే యస్యా మాత్రన్తో

యస్మాం వదతి దున్దభిః ।

సా నో భూమిః ప్ర ఋదతాం

నవత్నా నసవత్నం మా పృథివీ కృతోతు

॥ 41 ॥

పదము:

యస్మామ్ । గాయన్తి । నృత్యన్తి ।

భూమ్యామ్ । మర్త్యాః । విశాలభాః ।

యుధ్యన్తే । యస్మామ్ । ఆత్రక్రన్దః ।

యస్మామ్ । వదతి । దున్దభిః ।

సా । నః । భూమిః । ప్ర । ఋదతామ్ ।

నవత్నాన్ । అనవత్నమ్ । మా । పృథివీ । కృతోతు ॥ 41 ॥

అనువాదం:

ఏ భూమిపై మర్త్యులు గానం చేస్తున్నారో,
 నృత్యం చేస్తున్నారో, తమ రాష్ట్రరక్షను కోరుతున్నారో,
 దేనిపై ఆశ్రయం వినబడుతున్నవో,
 దుందుభులు మ్రోగుతున్నవో
 ఆ ఈ భూమి శత్రువులను నురుమాడుతున్నది
 ఈ భూమి మమ్ములను శత్రురహితంగా చేయుగాక! ■ 41 ■

మంత్రము:

యస్యా మన్నం ప్రీహియవౌ
 యస్యా ఇమాః పశ్చ కృష్ణయః ।
 భూమ్యై పర్జన్యపత్నైః
 నమోఽస్తు పర్జమేదసే ■ 42 ■

పదము:

యస్యామ్ । అన్నమ్ । ప్రీహియవౌ ।
 యస్యాః । ఇమాః । పశ్చ । కృష్ణయః ।
 భూమ్యై । పర్జన్యపత్నైః ।
 నమః । అస్తు । పర్జమేదసే ■ 42 ■

అనువాదం:

ఏ భూమిపై ప్రీహియవలు పండునో,
 ఆహారార్థమై అవి ఉపయుక్తమగునో,

దేనిపై పంచప్రకారములైన కృత్యములు నడుచునో,
 ఎక్కడ సంవత్సరాంతం అన్నాదులు ఉత్పన్నములగునో,
 ఇంద్రుడు దేని పాలకుడో,
 ఆ పరస్పరత్తికి నా నమస్కారం.

॥ 42 ॥

మంత్రము:

యస్యాః పురో దేవకృతాః

క్షేత్రే యస్యా వికుర్వతే ।

ప్రజాపతిః పృథివీం విశ్వగర్భా-

మాశామాశాం రచ్యం నః కృతోతు

॥ 43 ॥

పదము:

యస్యాః । పురో । దేవకృతాః ।

క్షేత్రే । యస్యాః । వికుర్వతే ।

ప్రజాపతిః । పృథివీమ్ । విశ్వగర్భామ్ ।

ఆశామ్ ఆశామ్ । రచ్యమ్ । నః । కృతోతు

॥ 43 ॥

అనువాదం:

ఈ భూమిపైనే నగరములు దేవకృతములై ఉన్నవి.

దీని ప్రత్యేక ప్రాంతములలో పురుషులు

తమ తమ పనులను నిర్వర్తిస్తున్నారు.

ప్రజాపతి విశ్వగర్భయైన ఈ పృథివిని

దిక్కుదిక్కులా రమణీయంగా రూపొందిస్తున్నాడు. ॥ 43 ॥

మంత్రము:

నిధిం బిభ్రతీ బహుధా గుహా వసు
మడిం హిరణ్యం పృథివీ దదాతు మే ।
వసూని నో వసుదా రాసమానా
దేవీ దధాతు సుమనస్యమానా

॥ 44 ॥

పదము:

నిధిమ్ । బిభ్రతీ । బహుధా । గుహా । వసు ।
మడిమ్ । హిరణ్యమ్ । పృథివీ । దదాతు । మే ।
వసూని । నః । వసుదాః । రాసమానా ।
దేవీ । దధాతు । సుమనస్యమానా ।

॥ 44 ॥

అనువాదం:

బహువిధ గృహాలలో ధనము, రత్నాదులు, బంగారము
మొదలైన నిధులను ధరిస్తున్న మా ఈ భూమి
మాకు వాటినిన్నిటినీ ప్రసాదించు గాక !
ధనదాత్రి అయిన ఈ దేవి మా పనులన్నిటినీ
సౌమనస్యంతో ధనమిచ్చి పూర్తిచేయు గాక !
తగినంత ధనాన్ని మాకు ప్రసాదించు గాక !

॥ 44 ॥

మంత్రము:

జనం బిభ్రతీ బహుధా వివాచనం
నానాధర్మాణం పృథివీ యథోకనమ్ ।

సహస్రం ధారా ద్రవిణస్య మే దుహం

ధ్రువేవ ధేను రనవస్సుర నీ

॥ 45 ॥

పదము:

జనమ్ । త్రిభతీ । బహుధా । విజవాచనమ్ ।

నానాధర్మాణమ్ । పృథివీ । యథాక్షికనమ్ ।

సహస్రమ్ । ధారాః । ద్రవిణస్య । మే । దుహమ్ ।

ధ్రువాజ్ఞవ । ధేనుః । అనవస్సుర నీ

॥ 45 ॥

అనువాదం:

అనేకవిధ ధర్మములుగల వారు

అనేక భాషలు భాషించే వారు అయిన జనాన్ని,

ఒకే ఇంటిలో నున్న వారిని వలె భరిస్తూ,

వినష్టం వారికి కాకుండా కాపాడుతూ,

స్థిరంగా ఉన్న భూమి ద్రవ్యధారలను మాత్రే

ధేనువు వలె దోహదం చేయుగాక!

॥ 45 ॥

మంత్రము:

యస్తే సర్వే వృశ్చిక స్తుప్తదంశ్వా

హేమస్తజ్జిహ్వో భృమలో గుహా శయే ।

క్రిమి ర్జన్యత్ పృథివి యద్య దేజితి

ప్రా॒వృ॒షి తన్నః సర్వ॑ నో॒ప స్ప॒వద్

యచ్చి॒వం తేన॑ నో మృ॒డ

॥ 46 ॥

పదము

యః । తే । సర్వః । వృషీ॑కః । తృ॒ష్ట॒ఽద॒ంగా ।

హే॒మ॒స్త॒ఽఞ్జ॒ఞ్జః । భృ॒మ॒లః । గు॒హా । శ॒యే ।

క్రి॒మిః । జి॒న్వత్ । పృ॒థి॒వి । యత్॒ఽయత్ । ఏ॒జతి॑ ।

ప్రా॒వృ॒షి । తత్ । నః । సర్వ॑త్ । మా । ఉ॒ప । స్ప॒వత్ ।

యత్ । శి॒వమ్ । తేన॑ । నః । మృ॒డ

॥ 46 ॥

అనువాదం :

పాము, తేలు వంటి విషక్రిమికీటాదులు
 నీలోనే ఉండున్నవి
 మంచుదెబ్బతిని కాటువేయక, కుట్టక
 మబ్బుగా పడి ఉన్నవి
 వర్షాగమంతో అవి ఓ పృథివీ
 అటూ ఇటూ కదలనారంభిస్తాయి
 అవి ఏవికానీ మాపై ప్రాకకుండు గాక !
 మాకు నీవు శుభ, సుఖదాత్రివి కమ్ము

॥ 46 ॥

మంత్రము :

యే తే ప॒స్థానో బ॒హవో జనా॑య॒నా

రథ॑న్య వ॒ర్తాన॑సశ్చ యాత॑వే ।

యైః సం॒చర॑ స్తు॒భయే॑ భ॒ద్రపా॒పా-

స్తం ప॒స్థానం॑ జయే॒ మాన॒మిత్ర-

మ॑తస్క॒రం య ద్భి॒వం తే॑న నో మృ॒డ

॥ 47 ॥

పదము:

యే । తే । ప॒స్థా॑నః । బ॒హవః । జన॒ఽఅ॒యనాః ।

ర॑భస్య । వ॒ర్త్య । అన॑నః । చ । యా॑తవే ।

యైః । సమ్॒ఽచర॑న్తి । ఉ॒భయే॑ । భ॒ద్రఽపా॒పాః ।

తమ్ । ప॒స్థా॑నమ్ । జయే॒మ । అన॒మిత్రమ్ ।

అ॒తస్క॒రమ్ । యత్ । శి॒వమ్ । తే॑న । నః । మృ॒డ

॥ 47 ॥

అనువాదం:

ఓ భూమి । నీపై మనుష్యులు నడయాడే

దారులెన్నో ఉన్నవి.

బండే బాటలెన్నో ఉన్నవి.

వాటిపై అటూ ఇటూ తిరిగే మార్గాలున్నవి.

వాటిలో పరోపకారులైన వారు తిరుగుతుంటారు.

పొపులూ అలాగే తిరుగుతుంటారు,

వాటిని శత్రురహితంగా, తస్కరరహితంగా చెయ్యి.

అవి మాకు జయాన్ని చేకూర్చు గాక !

మాకు కల్యాణకారులగు గాక !

వాటితో మేము సుఖపడుదుము గాక !

॥ 47 ॥

మంత్రము :

మ॒ల్వం బి॒భ్రతీ॑ గు॒రుభృ॑ద్
భ॒ద్రపా॑ప॒స్య ని॒ధనం॑ తితి॒క్షుః॑ ।

వ॒రాహే॑ణ పృ॒థివీ॑ సం॒విదా॑నా
సూ॒కరాయ॑ వి జి॒హితే॑ మృ॒గాయ॑

॥ 48 ॥

పదము :

మ॒ల్వమ్ । బి॒భ్రతీ॑ । గు॒రుభృ॑త్ ।
భ॒ద్రపా॑ప॒స్య । ని॒ధనమ్॑ । తితి॒క్షుః॑ ।

వ॒రాహే॑ణ । పృ॒థివీ॑ । సమ్॒విదా॑నా ।
సూ॒కరాయ॑ । వి । జి॒హితే॑ । మృ॒గాయ॑

॥ 48 ॥

అనువాదం :

బరువులను మోస్తూ, వాటిని మోయగల శక్తి కలది భూమి.
పుణ్యాత్ములు, పాపాత్ములు అయిన మానవుల
మరణాలను సహించేది పృథివి.
ఉత్తమ జలదాతలతో జలపానం చేస్తూన్న
వరాహములను మృగములను తనకిరణాలతో
పవిత్రం చేసే సూర్యరశ్మిలు కూడా విశేషంగా
ఈ భూమిపై పడుతున్నవి.

॥ 48 ॥

మంత్రము :

యే త ఆ॒ర॒ద్యాః పశ॑వో
మృ॒గా వనే॑ హి॒తాః సిం॑హా

వ్యాఘ్రాః పురుషాదశ్చరన్తి ।

ఉలం వృకం పృథివి దుచ్చునామిత

ఋక్షీకాం రక్షో అప బాధయాస్మత్

॥ 49 ॥

పదము :

యే । తే । ఆరణ్యాః । పశవః ।

మృగాః । వనే । హితాః । సింహాః ।

వ్యాఘ్రాః । పురుషాదశః । చరన్తి ।

ఉలమ్ । వృకమ్ । పృథివి । దుచ్చునామ్ । ఇతః ।

ఋక్షీకామ్ । రక్షః । అప । బాధయ । అస్మత్

॥ 49 ॥

అనువాదం :

నీ వనాలలో ఉన్న సింహములు, వ్యాఘ్రములు

ఓ భూమి ! మానవ భక్షకములు,

అరణ్యములలోని ఇతర మృగాదికములు

స్వేచ్ఛగా తిరుగుతున్నవి.

వన్యమృగాలు, పిచ్చికుక్కలు, భల్లూకాదులు కూడా

భూమి పైనే ఉన్నవి.

అవి మాకు దూరంగా ఉండుగాక !

॥ 49 ॥

మంత్రము :

యే గస్తర్వా అప్సరసో

యే చారాయాః కిమీదినః ।

పిశాచా స్తస్త్వా రక్షాంసి

తా నస్మద్ భూమే యావయ

॥ 50 ॥

పదము:

యే । గస్త్రావః । అప్సరసః ।

యే । చ । అరాయాః । కిమీదినః ।

పిశాచాన్ । సర్వా । రక్షాంసి ।

తాన్ । అస్మత్ । భూమే । యవయ

॥ 50 ॥

అనువాదం:

గంధర్వులు, అప్సరసలు, నిర్ధనులు, కిమీదినలు,
ఇతర పిశాచములు - వీటినన్నిటినీ
మా నుండి దూరంగా కొనిపో.

॥ 50 ॥

మంత్రము:

యాం ద్విపాదః పక్షిణః సంపతన్తి

హంసాః సుపర్ణాః శకునా వయాంసి ।

యస్యాం వాతో మాతరిశ్వయతే

రక్షాంసి కృణ్వం శ్చావయంశ్చ వృక్షాన్ ।

వాతస్య ప్రవా ముపవా మను వా త్యర్చిః

॥ 51 ॥

పదము :

యామ్ | ద్విపాదః | పక్షిణః | సమ్పత్తన్తి |

హంసాః | సుపర్ణాః | శకునాః | వయాంసి |

యస్యామ్ | వాతః | మాతరిశ్వా | ఈయతే |

రజాంసి | కృష్ణన్ | చ్యవయన్ | చ | వృక్షన్ |

వాతస్య | ప్రవామ్ | ఉపవామ్ | అను | వాతి | అర్చిః || 51 ||

అనువాదం :

ద్విపాతులు, హంసగరుడాది పక్ష్యాదులు,

మా భూమిపై తిరుగాడుతున్నవి.

సంచారశీలమైన వాయువు

దుమ్ము, ధూళిని రేపుతూ, వృక్షాలను

కదలించి వేస్తూ మరింతగా పెరిగి పీచుతున్నది.

ఆ వాయువు గతి తేజస్సునకు అనుకూలంగా పీచుతున్నది.

|| 51 ||

మంత్రము :

యస్యాం కృష్ణ మరుణం చ సంహితే

అహోరాత్రే విహితే భూమ్యా మధి |

వర్షేణ భూమిః పృథివీ వృతా వృతా

సా నో దధాతు భద్రయా

ప్రియే ధామని ధామని

|| 52 ||

పదము :

యస్మామ్ కృష్ణమ్ అరుణమ్ చ సంహితే ఇతి సమీహితే ।
అహోరాత్రే ఇతి విహితే ఇతి విహితే భూమ్యామ్ అధి ।
వర్షేణ భూమిః పృథివీ వృతా ఆవృతా ।
సా నః దధాతు భద్రయా ।

ప్రియే ధామనిధామని

॥ 52 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమిపై కృష్ణవర్ణములు, అరుణవర్ణములు
అయిన అహోరాత్రములు, అధివిహితములై ఉన్నవి.
ఈ విశాలమైన పృథివి వర్షంతో ఆవృతమై,
భద్రంకరమై ప్రియమైన ప్రతిజంటిలోను
మాకు ప్రసన్నమగుగాశ !

॥ 52 ॥

మంత్రము :

ద్యౌశ్చ మ ఇదం పృథివీ
చాంతరిక్షం చ మే వ్యచః ।
అగ్నిః సూర్య ఆపో మేధాం
విశ్వే దేవాశ్చ సం దదుః

॥ 53 ॥

పదము :

ద్యౌః చ మే ఇదమ్ పృథివీ చ ।
అంతరిక్షమ్ చ మే వ్యచః ।

అగ్నిః । సూర్యః । ఆపః । మేధామ్ ।

విశ్వే । దేవాః । చ । సమ్ । దదుః

॥ 53 ॥

అనువాదం :

ఆకాశము, పృథివీ, అంతరిక్షము, అగ్ని,
సూర్యుడు, విశ్వదేవతలు - వీరందరూ
మాకు మేధస్సును ఇచ్చి మా సర్వులలోను
వ్యాపించి బాగా ప్రకాశించాలి.

॥ 53 ॥

మంత్రము :

అహ మస్మి సహమాన

ఉత్తరో నామ భూమ్యామ్ ।

అభీషా డస్మి విశ్వాషా-

దాకామాశాం విషాసహిః

॥ 54 ॥

పదము :

అహమ్ । అస్మి । సహమానః ।

ఉత్తరః । నామ । భూమ్యామ్ ।

అభీషాత్ । అస్మి । విశ్వాషాత్ ।

ఆశామ్ 2 ఆశామ్ । వి2ససహిః

॥ 54 ॥

అనువాదం :

నేను సుఖదుఃఖాదులను సమానంగా పరిగ్రహించువాడను.
యశస్సు, ప్రతిష్ఠ, ఉత్కృష్టతరంగా భూమిపై

దిక్కుదిక్కులనుంచి జయం లభింపగా
పరాక్రమిస్తూ శత్రుధ్వంసం చేయువాడను.

॥ 54 ॥

మంత్రము :

అదో యద్ దేవి ప్రథమానా పురస్తాద్

దేవై రుక్తా వ్యసర్వో మహిత్వమ్ ।

ఆ త్వా సుభూత మవిశత్ తదానీ-

మకల్పయథాః ప్రదిశ శ్చత్రసః

॥ 55 ॥

పదము :

అదః । యత్ । దేవి । ప్రథమానా । పురస్తాత్ ।

దేవైః । ఉక్తా । విఽసర్వః । మహిఽత్వమ్ ।

ఆ । త్వా । సుఽభూతమ్ । అవిశత్ । తదానీమ్ ।

అకల్పయథాః । ప్రఽదిశః । చత్రసః

॥ 55 ॥

అనువాదం :

ఓ దేవీ! ముందు దేవతలతో పాటు విజిగిష్యవై,

ప్రఖ్యాతవై, ప్రశంసితవై ఉన్న నీకు

విశేషించి ఉత్కృష్టమైన నీ చతుర్దిక్కులు

ప్రతిష్ఠను నమకూరుస్తున్నవి.

ఓ భూమీ! నీలోనికి ఆ ప్రతిష్ఠ ప్రవేశించి ఉన్నది. ॥ 55 ॥

మంత్రము:

యే గ్రామా య దరణ్యం

యాః సఖా అధి భూమ్యామ్ ।

యే సంగ్రామాః సమీతయ-

స్తేషు చారు వదేమ తే

॥ 56 ॥

పదము:

యే । గ్రామాః । యత్ । అరణ్యమ్ ।

యాః । సఖాః । అధి । భూమ్యామ్ ।

యే । సమ్2గ్రామాః । సమ్2తయః ।

తేషు । చారు । వదేమ । తే

॥ 56 ॥

ఆనువాదం:

ఏ గ్రామాదులు, ఏ అరణ్యాదులు,

ఏ సఖాదులు, ఏ సంగ్రామాదులు,

ఏ పరిషత్తులు ఈ భూమిపై ఉన్నవో

అవన్నీ నిన్ను బహుధా ప్రశంసిస్తాయి.

॥ 56 ॥

మంత్రము:

అశ్వ ఇవ రజో దుధువే వి తాన్ జనాన్

య ఆక్షియన్ పృథివీం యా దజాయత ।

మ॒న్దాగ్రే॑త్వరీ భువ॑నస్య గో॒పా
వన॑స్పతీ॒నాం గృ॒భి రోష॑ధీనామ్

॥ 57 ॥

పదము :

అ॒శ్వః॒౭॒ఇవ॑ । ర॒జః । దు॒ధువే॑ । వి । తాన్ । జనాన్ ।
యే । ఆ॒౭అక్షి॑యన్ । పృ॒థివీ॑మ్ । యాత్ । అజా॑యత ।
మ॒న్దాగ్రే॑ । అ॒గ్ర౭॒ఇత్వరీ॑ । భువ॑నస్య । గో॒పాః ।
వన॑స్పతీ॒నామ్ । గృ॒భిః । ఓష॑ధీనామ్

॥ 57 ॥

అనువాదం :

ఈ భూమిపైనే యుద్ధములు మొదలైనవి జరిగినవి.
వానిలో పాల్గొన్న మనుష్యులు, రాజులు,
అశ్వాదులను భూమి భరిస్తున్నది.
దానిపైనుంచి ఎగసివచ్చే ధూళి
అశ్వగతితో ముందుకు పరుగిడుతున్నది.
ప్రసన్నమై అగ్రభాగంలో
నడుస్తున్న భువనగోప్త్రీ! భూమి!
వనస్పతులను, ఓషధులను రక్షిస్తున్నావు నీవు.

॥ 57 ॥

మంత్రము :

యద్ వదా॑మి మధు॑మత్ తద్ వదా॑మి
య దీక్షే తద్ వన॑న్తి మా ।

త్విషీమా నస్మి జాతిమా-

నవాన్యాన్ హస్మి దోధతః

॥ 58 ॥

పదము :

యత్ । వదామి । మధుమత్ । తత్ । వదామి ।

యత్ । ఈక్షే । తత్ । వనన్తి । మా ।

త్విషీమాన్ । అస్మి । జాతిమాన్ ।

అవ । అన్యాన్ । హస్మి । దోధతః

॥ 58 ॥

అనువాదం :

మేము మా ప్రదేశాన్ని గూర్చి ప్రవచిస్తూ

మధురంగా ప్రశంసిస్తున్నాము.

ఆ ప్రశంసలు మాకు సహాయకారులుగా ఉన్నవి.

ప్రకాశమానము, తేజోవంతము,

దీప్తివంతము అయిన జ్ఞానం కలవారిని తప్ప

మిగతా వారిని నేను నశింపజేస్తున్నాను.

॥ 58 ॥

మంత్రము :

శన్తివా సురభిః స్యోనా

కీలాలోఘ్ని పయస్వతీ ।

భూమి రథీ బ్రవీతు మే ।

ప్రథివీ పయసా సహ

॥ 59 ॥

అనువాదం :

విశ్వకర్మ లంతరిక్షంలో అంతఃప్రవిష్ట
అయిన భూమిని హవిస్సుతో సేవానిర్వహణకై
ఆకాంక్షిస్తున్నాడు.
ఆ గుహానిహితమైన, భాజనయోగ్యమైన
అన్నాదులను ఉపభోగార్థమై
మాతృభూమిపై భక్తికలిగినవారికి
ఆయన భాగం కల్పిస్తున్నాడు.

॥ 60 ॥

మంత్రము :

త్య మస్యావపసీ జనానా-

మదితిః కామదుఘా పప్రథానా ।

యత్ త ఉనం తత్ త ఆ పూరయాతి

ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య

॥ 61 ॥

పదము.

త్యమ్ । అసి । ఆవపసీ । జనానామ్

అదితిః । కామదుఘా । పప్రథానా ।

యత్ । తే । ఉనమ్ । తత్ । తే । ఆ । పూరయాతి ।

ప్రజాపతిః । ప్రథమజాః । ఋతస్య

॥ 61 ॥

అనువాదం

జనులకు సీవు అదితివి (జనులకు దుఃఖదాత్రివి కావు).
కామదుఘవు స్థితయోగ్యవు.

మంత్రము :

భూమే మాత ర్ని ధేహి మా

భద్రయా సుప్రతిష్ఠితమ్ ।

సంవిదానా దివా కవే

శ్రియాం మా ధేహి భూత్యామ్

॥ 63 ॥

పదము :

భూమే । మాతః । ని । ధేహి । మా ।

భద్రయా । సుప్రతిష్ఠితమ్ ।

సమ్విదానా । దివా । కవే ।

శ్రియామ్ । మా । ధేహి । భూత్యామ్

॥ 63 ॥

అనువాదం:

భూమాతా! భద్రమూర్తివైన నిన్ను,
 సుస్థిరమైన నిన్ను, మాకు స్థిరత్వాన్ని ప్రసాదించమని,
 ప్రతిదినమూ మాకు అనేకవిషయాలను
 తెలియజేయమని కోరుతున్నాము.
 ఓ క్రాంతదర్శిని! భూమిపై సంపదను
 మాకు లభింపజేతువు గాక !

॥ 63 ॥

ఇది మొదటి మాక్తం.

ఇది మొదటి అనువాకం.

అనువాకం: 2

సూక్తం - 2

ఋషి: భృగువు || దేవతలు: అగ్ని: మరియు మంత్రములలో పేర్కొన్నవారు;
 21-38 మృత్యువు || చందస్సు: 1,4,10,11,21-38,53 త్రిష్టుప్: 2,5,
 12-15,17,19,20,34-38,38,39,41,43,51,54 అనుష్టుప్: 3 అస్తోర
 పంక్తి: 6 భురిగార్షీపంక్తి: 7,45 జగతి: 8,48,49 భురిక్ త్రిష్టుప్: 9
 అనుష్టుప్బిర్వా విపరీత సాదలజ్ఞే పంక్తి: 18 కకుమ్మతి పరాబ్రహ్మత్య
 నుష్టుప్: 18 నిచ్చదనుష్టుప్: 37 పురస్తాద్ బృహతి: 40 పురస్తాద్
 కకుమ్మత్యనుష్టుప్: 42 త్రిపదా భురిగార్షీ గాయత్రీ: 44 ద్విపదాఽఽర్షీ
 బృహతి: 48 ద్విపదా సామ్నీ త్రిష్టుప్: (42,44,48 ఏకావసానా);
 47 పంచపదా బార్హత వైరాజగర్వా జగతి: 50 ఉపరిష్టాద్ విరాద్
 బృహతి: 52 పురస్తాద్ విరాద్ బృహతి: 55 బృహతి గర్వాత్రిష్టుప్ ||
 మంత్రములు: || 55 ||

వినియోగం:- 'క్రవ్యాద్' అను పేరుగల అగ్నిని గూర్చినదీ సూక్తం.
 అగ్నులు మూడు. అమాద, క్రవ్యాద, హవ్యహహలు. అప
 క్వాన్నాన్ని తినువాడు లోకాగ్ని. క్రవ్యాదాగ్ని అనగా ఘోర
 రూపుడైన చితాగ్ని. పక్వాన్నాన్ని ఆహుతిచేయగా తినువాడు,
 దేవతలకై దానిని కొనిపోవువాడు హవ్యహహుడు. మొదటి
 ఇద్దరూ యాగానికి యోగ్యులు కారు. క్రవ్యాదాగ్నిని గూర్చి ఈ
 సూక్తం చెప్తున్నది.

ఈ చితాగ్ని శవమాంసాన్ని తినడమే గాక, ఘోరత్వంవల్ల
 యజ్ఞాది బహురోగములను, మృత్యువును తనలో నింపుకుని
 ఉంటాడు. అందువల్ల అనేక విపత్తులకు మూలమౌతాడు.
 ఆయా అపదలను, ఆ యా రోగములను, ఆ యా మృత్యువును
 ఈ సూక్తకర్త ప్రార్థనతో పరిహరిస్తున్నాడు.

అంతేగాక ఘోరరూపి అయిన ఈ క్రవ్యాదాగ్నిని శత్రువులను
 చంపవలసినదని కూడా ప్రార్థిస్తున్నాడు, సర్వపాపములను ఈ
 అగ్ని హరింపవలెనని అతని ఆశంస.

అలాగే క్రవ్యాదనాశానికై గార్వపత్యాగ్నినుద్దేశించి ప్రార్థన.
క్రవ్యాదాగ్ని ఉపాసకులు నాకం చెందుతారని ఈ సూక్తం చెప్తుంది.

సాంప్రదాయికులు క్రవ్యాచ్ఛమనార్థం దీనిని వినియోగిస్తారు. అందుకై ఒక కర్మను నివ్వరిస్తారు. ఆ కర్మవివరణం కౌళిక సూత్రాలలో, నవమాధ్యాయంలో, చతుర్థకాండలో ప్రపంచితమైనది.

మంత్రము;

నడ మా రోహ న తే అత్ర లోక

ఇదం సీసం భాగధేయం త విహి ।

యో గోమ యక్ష్యః పురుషేమ యక్ష్య-

స్తేన త్వం సాక మధరాజ్ పరేహి

॥ 1 ॥

పదము.

నడమ్ । ఆ । రోహ । న । తే । అత్ర । లోకః ।

ఇదమ్ । సీసమ్ । భాగధేయమ్ । తే । ఆ । ఇహి ।

యః । గోమ । యక్ష్యః । పురుషేమ । యక్ష్యః ।

తేన । త్వమ్ । సాకమ్ । అధరాజ్ । పరా । ఇహి

॥ 1 ॥

అనువాదం :

నీవు తుంగ మీదికి ఎక్కిపో.

నీకి లోకంలో స్థానం లేదు.

ఈ సీసం నీ ఖాగ్యం

నీవిక్ష్ణదకు రా

ఈ గోవులలో క్షయరోగం ఉన్నది

ఈ పురుషులలో క్షయరోగం ఉన్నది

ఈ రోగంతో పాటు నీవు అవాఙ్ముఖంగా వెళ్ళు

॥ 1 ॥

మంత్రము :

అఘశంసదుఃశంసాభ్యాం

కరేదానుకరేణ చ ।

యక్ష్యం చ సర్వం తేనేతో

మృత్యుం చ ని రజామసి

॥ 2 ॥

పదము :

అఘశంసదుఃశంసాభ్యామ్ ।

కరేణ । అనుకరేణ । చ ।

యక్ష్యమ్ । చ । సర్వమ్ । తేన । ఇతః ।

మృత్యుమ్ । చ । నిః । అజామసి

॥ 2 ॥

అనువాదం :

పాపి, దుష్టము అయిన దానితో పాటు నిన్ను,

కరణానుకరణలతో

సర్వయక్ష్యరోగములను, తుదకు మృత్యువును

ఇక్కడ నుంచి దూరంగా తరిమివేస్తున్నాము.

॥ 2 ॥

మంత్రము :

నిరితో మృత్యుం నిర్ముతిం

నిరరాతి మజామసి ।

యో నో ద్వేష్టి తమ ద్వ్యగ్నే

అక్రవ్యాద్ యమ ద్విష్ణు-

స్తమ తే ప్ర సువామసి

॥ 3 ॥

పదము,

నిః । ఇతః । మృత్యుమ్ । నిః । నిర్ముతిమ్ ।

నిః । అరాతిమ్ । అజామసి ।

యః । నః । ద్వేష్టి । తమ్ । అద్ధి । అగ్నే ।

అక్రవ్యః । అత్ । యమ్ । ఓం ఇతి । ద్విష్ణుః ।

తమ్ । ఓం ఇతి । తే । ప్ర । సువామసి

॥ 3 ॥

అనువాదం :

ఇక్కడనుంది మృత్యువును,

దుఃఖమును, శత్రువును

దూరికరిస్తున్నది. ఓ అగ్ని ! మమ్ముల నెవడు

ద్వేషిస్తున్నాడో, అతనిని నాశం చెయ్యి.

మేమెవరిని ద్వేషిస్తున్నామో,

వానిని కూడా నీ వద్దకు పంపుతున్నాము.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

యద్యగ్నిః క్రవ్యాద్ యది వా వ్యాఘ్రః

ఇమం గోష్ఠం ప్రవివేశాన్యోకాః ।

తం మాషాజ్యం కృత్వా ప్ర హిదోమి

దూరం స గచ్ఛ త్వహ్నిషదో ప్యగ్నిన్

॥ 4 ॥

పదము

యది । అగ్నిః । క్రవ్యఽఅత్ । యది । వా । వ్యాఘ్రః ।

ఇయమ్ । గోఽస్థమ్ । ప్రవివేశ । అనిఽయోకాః ।

తమ్ । మాషఽజ్యమ్ । కృత్వా । ప్ర । హిదోమి ।

దూరమ్ । సః । గచ్ఛతు । అహ్నిఽసదః । అపి । అగ్నిన్ ॥ 4 ॥

అనువాదం

మాంసాశని అయిన అగ్ని,

ప్రాణిహంసకమైన వ్యాఘ్రం

నీ గోష్ఠంలో ప్రవేశించినది

దానిని నూషాజ్యముచేసి దూరంగా పంపిస్తేస్తున్నాము

ఈ జలంలో ఉన్న అగ్నిలో ఇది చేరుగాక ।

॥ 4 ॥

మంత్రము :

యత్ త్వ క్రుద్ధాః ప్రచక్ర-

ర్మన్యనా పురుషే మృతే ।

సుకల్ప మగ్నీ తత్ త్వయా

పున స్తోద్ధీపయామసి

॥ ౧ ॥

పదము

యత్ । త్వా । క్రుద్ధాః । ప్రచక్రకుః ।

మన్యునా । పురుషే । మృతే ।

సుకల్పమ్ । అగ్నీ । తత్ । త్వయా ।

పునః । త్వా । తత్ । దీపయామసి

॥ ౨ ॥

అనువాదం

పురుషుడు మృతచెందగా క్రుద్ధులై,
క్రోధంతో నీకు అన్యాయం చేస్తున్నారు.
ఓ అగ్ని! ని ద్వారా ఆ అన్యాయం చక్కబడాలి.
అందువల్ల నిన్ను పునః ప్రజ్వలంప జేస్తున్నారు.

॥ ౧ ॥

మంత్రము

పున స్తోద్ధీత్యా రుద్రా వసవః

పున ర్భృహి వసునీతి రగ్నీ ।

పున స్త్వా బ్రహ్మజస్వతి రాధాద్

దీర్ఘాయుత్వాయ శతశరదాయ

॥ ౩ ॥

పదము :

పునః । త్వా । ఆదిత్యాః । రుద్రాః । వసవః ।

పునః । బ్రహ్మ । వసునీతిః । అగ్ని ।

పునః । త్వా । బ్రహ్మణః । పతిః । ఆ । అధాత్ ।

ధీర్హాయుత్యాయ । శతశారదాయ

॥ 6 ॥

అనువాదం:

ఓ అగ్ని ! ఆదిత్యులు, రుద్రులు, వసువులు,
ధనదాతలు, బ్రహ్మ, బ్రహ్మణస్పతి మాకు
ధీర్హాయువు చేకూర్చాలి
అందుకై నిన్ను పునఃస్థాపితం చేస్తున్నాము

॥ 6 ॥

మంత్రము :

యో అగ్నిః । క్రవ్యాత్ ప్రవివేశ నో గృహ-

మిమం పశ్యన్నితరం జాతవేదసమ్ ।

తం హరామి విత్పయజ్ఞాయ దూరం

స ఘర్మమిన్ద్రాం పరమే సధస్థే

॥ 7 ॥

పదము :

యః । అగ్నిః । క్రవ్యతాత్ । ప్రవివేశ । నః । గృహమ్ ।

ఇమమ్ । పశ్యన్ । ఇతరమ్ । జాతవేదసమ్ ।

తమ్ । హరామి । పితృయజ్ఞాయ । దూరమ్ ।

సః । ఘర్మమ్ । ఇన్ద్రామ్ । పరమే । సథఽస్థే ॥ 7 ॥

అనువాదం .

మాంసభక్షకుడైన అగ్నిని దూరంగా కొనిపోతున్నాము.
దైన్యాన్ని దూరం చేసి యమరాజ్యం వద్దకు వెళ్ళిపోవుగాక!
ఇక్కడ మరొక అగ్ని (జాతవేదుడు) ఉన్నాడు.
మా ఇంటిలో ప్రవేశించినాడు.
అతనిని పితృయజ్ఞార్థం దూరంగా కొనిపోతున్నాము.
అతను పరమధామంలో వేడిసి కలిగించు గాక ! ॥ 7 ॥

మంత్రము .

క్రవ్యాద మగ్నిం ప్ర హిణోమి దూరం

యమరాజ్ఞో గచ్ఛతు రిప్రవాహః ।

ఇహాయ మితరో జాతవేదా దేవో

దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ॥ 8 ॥

పదము .

క్రవ్యఽఅదమ్ । అగ్నిమ్ । ప్ర । హిణోమి । దూరమ్ ।

యమఽరాజ్ఞః । గచ్ఛతు । రిప్రఽవాహః ।

ఇహ । అయమ్ । ఇతరః । జాతఽవేదాః । దేవః ।

దేవేభ్యః । హవ్యమ్ । వహతు । ప్రఽజానన్ ॥ 8 ॥

అనువాదం :

క్రవ్యాదుడైన అగ్నిని దూరంగా పంపివేస్తున్నాను
దోషాన్ని దూరం చేసి యమరాజువద్దకు వెళ్ళు
ఇక్కడ మరొక జాతవేదాగ్ని ఉన్నాడు
ప్రజ్ఞావంతుడైన దేవుడు దేవతలకోసమై
హవ్యమును కొనిపోవు గాక !

॥ ౪ ॥

మంత్రము :

క్రవ్యాద మగ్ని మిషితో హరామి

జనాన్ దృంహన్తం వజ్రేణ మృత్యుమ్ ।

ని తం శాస్త్రి గార్హపత్యేన విద్వాన్

పితౄణాం లోకేపి భాగో అస్తు

॥ ౪ ॥

పదము :

క్రవ్యఽఅదమ్ । అగ్నిమ్ । ఇషితః । హరామి ।

జనాన్ । దృంహన్తమ్ । వజ్రేణ । మృత్యుమ్ ।

ని । తమ్ । శాస్త్రి । గార్హపత్యేన । విద్వాన్ ।

పితౄణామ్ । లోకే । అపి । భాగః । అస్తు

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

వజ్రప్రహరణం ద్వారా జనులను
మృత్యువు వద్దకు కొనిపోవునట్టి
క్రవ్యాదాగ్నిని ఇచ్ఛాపూర్వకంగా కొనిపోతున్నాను
గార్హపత్యాగ్ని ద్వారా విద్వాంసుడనైన నేను

అజ్ఞాపిస్తున్నాను.

జాతవేదునకు పితృలోకంలో

భాగం అవశ్యం లభించు గాక !

॥ 9 ॥

మంత్రము .

క్ర॒వ్యాద॑ మ॒గ్నిం శ॑శ॒మాన॑ ము॒ర్ధ్యం॑ ।

ప్ర॒ హి॑తోమి ప॒థిభిః॑ పి॒తృయా॑స్తైః ।

మా దే॒వయా॑స్తైః పు॒నరా॑ గా

అ॒త్యై॒వైధి॑ పి॒తృషు॑ జా॒గృహి॑ త్వమ్

॥ 10 ॥

పదము .

క్ర॒వ్యఽఅ॑దమ్ । అ॒గ్నిమ్ । శ॑శ॒మానమ్ । ము॒ర్ధ్యఽమ్ ।

ప్ర॒ హి॑తోమి । ప॒థిభిః॑ । పి॒తృ॒యాస్తైః॑ ।

మా । దే॒వ॒యాస్తైః॑ । పు॒నః । ఆ । గాః ।

అ॒త్ర । ఏ॒వ । ఏ॒ధి । పి॒తృషు॑ । జా॒గృహి॑ । త్వమ్

॥ 10 ॥

అనువాదం ।

ప్రశంసనీయగతి అయిన, మాంసభక్షకుడైన

అగ్నిని పితృయానం ద్వారా పంపుతున్నాను.

దేవయానం ద్వారా తిరిగి రాకుండువు గాక !

అందుకే అక్కడే ఉండు.

పితరుల పిషయమై నీవు జాగ్రత్త వహించు.

॥ 10 ॥

మంత్రము

స మిన్దతే సంకసుకం స్వస్తయే

శుద్ధా భవన్తః శుచయః పావకాః ।

జహతి రిప్ర మత్యేన వితి

సమిద్ధో అగ్నిః సుపునా పునాతి

॥ 11 ॥

పదము

సమ్ । ఇన్దతే । సమ్కసుకమ్ । స్వస్తయే ।

శుద్ధాః । భవన్తః । శుచయః । పావకాః ।

జహతి । రిప్రమ్ । అతి । వినః । వితి ।

సమ్కశ్చిద్యః । అగ్నిః । సుపునా । పునాతి

॥ 11 ॥

అనువాదం :

పవిత్రములు, పరిశుద్ధములు అయిన అగ్నులు మీరు
కల్యాణార్థమై అగ్నిని మరింత ప్రదీప్తం చేస్తున్నారు.
దుష్టత్వాన్ని వదలి పాపాన్ని అతిక్రమిస్తున్నారు
ప్రదీప్తమైన అగ్ని సర్వులను పవిత్రం చేస్తున్నాడు ॥ 11 ॥

మంత్రము :

దేవో అగ్నిః సంకసుకో

దివ స్పృష్టా న్యారుహత్ ।

ముచ్యమానో నిరేణనోఽ-

మో గస్మాం అశస్త్యాః

॥ 12 ॥

పదము.

దేవః । అగ్నిః । సమేకసుతః ।

దీవః । వృష్టానీ । ఆ । ఆరుహత్ ।

ముచ్యమానః । నిః । వినసః ।

అమోక్ । అస్మిన్ । అశస్త్యాః

॥ 12 ॥

అనువాదం.

విదాహకుడైన అగ్నిదేవుడు ద్యులోకానికి

పైభాగాన్ని ఆరోహించి ఉన్నాడు.

మమ్ములను పాపం నుంచి విముక్తులను చేసి

చెడుదారుల నుంచి తప్పిస్తున్నాడు.

॥ 12 ॥

పంక్తము:

అస్మిన్ వయం సంకసుకే

అగ్నో రిప్రాదీ మృజ్మహే ।

అభూమ యజ్ఞియాః శుద్ధాః

ప్ర ణ ఆయాంషి కారిషత్

॥ 13 ॥

పదము :

అస్మిన్ । వయమ్ । సమ్కసుకే ।

అగ్నౌ । రిప్రాదీ । మృజ్మహే ।

అభూమ । యజ్ఞియాః । శుద్ధాః ।

ప్ర । నః । అయాంషి । తారిషత్

॥ 13 ॥

అనువాదం

ఈ దహించే అగ్నిలో మా దోషములన్నీ

పరిశుద్ధములై పోతున్నవి

మేము పవిత్రులము, పరిశుద్ధులము అవుతున్నాము

మా ఆయుస్సు పెరుగుతున్నది

॥ 13 ॥

మంత్రము :

సంకసుకో వికసుకో

నిర్ఋతో యశ్చ నిస్వరః ।

తే తే యక్ష్మం సవేదసో

దూరాద్ దూర మసినశన్

॥ 14 ॥

పదము :

సమ్కసుకః । వికసుకః ।

నిఃకఋథః । యః । చ । నిస్వరః ।

తే । తే । యశ్చమ్ । స॒వేదనః ।

దూరాత్ . దూరమ్ . అనీనశన్

14

అనువాదం.

సంఘాతకుడు, విఘాతకుడు,

వినాశకుడు, స్వరరహితుడు అయిన అగ్ని

నీ యక్షును నీ నుంచి దూరంగా కొనిపోతున్నాడు.

అలా కొనిపోయి దానిని నాశం చేశాడు.

н 14 н

మంత్రిత్వము :

యో నో అశ్వేషు వీరేషు

యో నో గో వ్యజావిషు ।

క్రవ్యాదం నిర్వదామసి

యో అగ్ని ర్నయోపనః

15

పదము .

యః । నః । అశ్వేషు । వీరేషు ।

యః । నః । గోఘ । అజఽఅవిఘ ।

కవ్యలతాదమ్ । ని । నుదామసి ।

యః । అగ్నిః । జనయోపనః

15

అనువాదం :

మా అశ్వములలో, మా పీఠులలో,
మా గోవులలో, మేడిలు - గొర్రెలలో
లోకులను కష్టపరచే ఏ అగ్ని ఉన్నదో
మాంసభక్షకమైన ఆ అగ్నిని
మేము దూరం చేస్తున్నామా

॥ 15 ॥

మంత్రము :

అన్వేభ్య స్తావ్ పురుషేభ్యో

గోభ్యో అన్వేభ్య స్తావ్ ।

నిః క్రవ్యాదం నుదామసి

యో అగ్ని ర్జీవితయోపనః

॥ 16 ॥

పదము :

అన్వేభ్యః । త్వా । పురుషేభ్యః ।

గోభ్యః । అన్వేభ్యః । త్వా ।

నిః । క్రవ్యఽఅదమ్ । నుదామసి ।

యః । అగ్నిః । జీవితఽయోపనః

॥ 16 ॥

అనువాదం

జీవనాశకమైన క్రవ్యాదాగ్ని ఏదైతే ఉన్నదో
దానిని అన్యులనుంచి, పురుషులనుంచి,

గోపులనుంచి, అశ్వములనుంచి
సశ్శేషంగా దూరీకరిస్తున్నాము.

॥ 16 ॥

మంత్రము

యస్మిన్ దేవా అమృజత

యస్మిన్ మనుష్యాఽశత ।

తస్మిన్ పుతస్తావో మృష్ట్యా

త్వమగ్న్ని దివం రుహ

॥ 17 ॥

పదము

యస్మిన్ । దేవాః । అమృజత ।

యస్మిన్ । మనుష్యాఽశః । శత ।

తస్మిన్ । పుతస్తావః । మృష్ట్యా ।

అ । త్వమ్ । అగ్ని । దివమ్ । రుహ

॥ 17 ॥

అనువాదం :

ఎందులో దేవతలు పరిశుద్ధులౌతున్నారో,
ఎందులో మనుష్యులు, పరిశుద్ధులౌతున్నారో,
అందులో ఓ అగ్ని పుతాన్ని అహుతి చేసి,
పరిశుద్ధుడనౌతున్న నన్ను
ద్యులోకాన్ని ఆరోహింప జేయి.

॥ 17 ॥

మంత్రము

సమిద్ధో అగ్న ఆహుత

స నో మా భ్యపక్రమీః ।

అత్తైవ దీ దిహి ద్యవి

జ్యోక్ చ సూర్యం దృశే

॥ 18 ॥

పదము ।

సమిద్ధోః । అగ్ని । ఆహుత ।

సః । నః । మా । అభిఽపక్రమీః ।

అత్రి । ఏవ । దీదిహి । ద్యవి ।

జ్యోక్ । చ । సూర్యమ్ । దృశే

॥ 18 ॥

అనువాదం

అహుతి తీసుకున్న అగ్ని ।

ప్రదీపించి మమ్ములను అతిక్రమించకు

ఈ ద్యులో కస్థానంలోనే ప్రకాశిస్తూ ఉండు

సూర్యుని ఎల్ల వేళలా దర్శిస్తూ ఉండు

॥ 18 ॥

మంత్రము

సీసే మృడ్వం నదే మృడ్వ-

మగ్నా సంకసుకే చ యత్ ।

అథో అవ్యాం రామాయాం

శీర్షక్తి ముపబర్హణే

॥ 18 ॥

పదము.

సీసే । మృత్యమ్ । నడే । మృత్యమ్ ।

అగ్నౌ । సమ్మకసుకే । చ । యత్ ।

అథో ఇతి । అవ్యామ్ । రామాయామ్ ।

శీర్షక్తిమ్ । ఉపబర్హణే

॥ 19 ॥

అనువాదం .

దేనిని సీనంతో సంబంధింపజేసినామో,

దేనిని తుంగలో ఆవహింపజేసినామో,

దేనిని వినాశకమైన అగ్నిలో తపింపజేసినామో,

మేకలలో - నల్లనివానిలో, రంగులుగలవానిలో

తలపై ఉన్న మాలిన్యాన్ని కడిగివేయాలి

॥ 19 ॥

మంత్రము.

సీసే మలం సాదయిత్వా

శీర్షక్తి ముపబర్హణే ।

అవ్యా మసీక్ష్వాం మృష్టావ్

శుద్ధా భవత యజ్ఞియాః

॥ 20 ॥

పదము

సీ¹సే । మలమ్ । సాదయి²త్వా ।

శీ²ర్షక్తిమ్ । ఉవ²బర్హ¹దే ।

అవ్యామ్ । అసి²క్న్యామ్ । మృ²ష్ట్యా ।

శు²ద్ధాః । భవ²త । య²జ్ఞియాః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

సీసంలోని మలినాన్ని పరిశుద్ధం చేసి,
ఇతర చూలిన్యాలను తొలగించి,
నల్లని గొర్రెలపైనున్న మలినాన్ని తొలగించి,
యజ్ఞమునకు అర్హమగు రీతిలో
పవిత్రమగుదుము గాక !

॥ 20 ॥

మంత్రము :

పరం మృ²త్యో అను పరేహి ప²థ్నాం

య²స్త ఏష ఇతరో దేవయానా¹త్ ।

చక్షు²ష్మతే శృ²ణ్వతే తే బ్ర²హ్మి-

మీహిమే వీరా బహ²వో భవ²న్తు

॥ 21 ॥

పదము :

పరమ్ । మృ²త్యో ఇతి । అను । పరా । ఇహి । ప²థ్నామ్ ।

యః । తే । ఏషః । ఇతరః । దేవ²యానా¹త్ ।

చక్షుష్మతే । శృణ్వతే । తే । బ్రహ్మిమి ।

ఇహ । ఇమే । వీరాః । బహువః । భవన్తు

॥ 21 ॥

అనువాదం

ఓ మృత్యూ! దేవయానానికి భిష్మమైన
నీ మార్గం ఏదైతే ఉన్నదో,
ఆ మార్గానికి దూరంగా వెళ్ళిపో.
చెవులు, కనులు ఉన్న నిన్ను అర్థిస్తున్నాన,
మా వీరులు అనేకులగుదురు గాక!

॥ 21 ॥

మంత్రము

ఇమే జీవా వి మృతై రా పవృత్ర-

న్నభూద్ భద్రా దేవహూతి ర్నో అద్య ।

ప్రాళ్ళో అగామ నృతయే హసాయ

సువీరానో విదథ మా వదేమ

॥ 22 ॥

పదము,

ఇమే । జీవాః । వి । మృతైః । ఆ । అపవృత్రన్ ।

అభూత్ । భద్రా । దేవహూతిః । నః । అద్య ।

ప్రాళ్ళః । అగామ । నృతయే । హసాయ ।

సువీరానః । విదథమ్ । ఆ । వదేమ

॥ 22 ॥

అనువాదం

ఈ జీవులు మృతులలో నుంచి వేరుపడినారు
మా వ్రాధన నేడు కల్యాణప్రదమైనది
మేము నవ్వుతూ, శ్రుశ్శుతూ
నాట్యం చేయడం వైపు వెడుతున్నాము
ఉత్తమ పీరులమై యుద్ధవిచారంలో
నిమగ్నలమగుదుము గాక !

॥ 22 ॥

మంత్రము :

ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి
మైషాం ను గా దపరో అర్థ మేతమ్ ।
శతం జీవంత్యః శరదః పురూచీ-
స్తిరో మృత్యుం దధతాం పర్వతేన

॥ 23 ॥

సదము

ఇమమ్ । జీవేభ్యః । పరిధిమ్ । దధామి ।
మా । ఏషామ్ । ను । గాత్ । అపరః । అర్థమ్ । ఏతమ్ ।
శతమ్ । జీవంత్యః । శరదః । పురూచీః ।
తిరః । మృత్యుమ్ । దధతామ్ । పర్వతేన

॥ 23 ॥

అనువాదం :

జీవులకోసమై నేనొక పరిధిని కల్పిస్తున్నాను
పీరిలో ఎవరూ ఒక్కసారి కూడా
ఈ పరిధిని దాటకుందురు గాక !

నూరేళ్ళకు పైగా జీవినూ, జీవితాన్ని అనుభవినూ,
పర్వతం మూలంగా మృత్యువును ఇటు రాకుండా
అడ్డగింతురు గాక !

• 23 •

పంక్తము :

ఆ రోహ తాయు ర్జరసం వృథానా
అనుపూర్వం యతమానా యతి స్థ ।
తాన్ వ స్త్వష్టా సుజనిమా సజోషాః
సర్వ మాయు ర్నయతు జీవనాయ

॥ 24 ॥

పదము .

ఆ । రోహత । ఆయుః । జరసమ్ । వృథానాః ।
అనుపూర్వమ్ । యతమానాః । యతి । స్థ ।
తాన్ । వః । త్వష్టా । సుజనిమా । సజోషాః ।
సర్వమ్ । ఆయుః । నయతు । జీవనాయ

॥ 24 ॥

అనువాదం :

మేము వృద్ధులమై దీర్ఘాయుస్సుతో మనుదుము గాక !
సిద్ధి లభించే వరకూ మేము ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉంటాము,
ఉత్తమజన్ముడు, ఉత్సాహవంతుడు
అయిన త్వష్ట మా అందరిని
దీర్ఘాయువు కోసమై నడిపిందును గాక !

॥ 24 ॥

మంత్రము :

యథాహో న్యనుపూర్వం భవన్తి

యథర్తవ ఋతుభి ర్యన్తి సాకమ్ ।

యథా న పూర్వ మపరో జహ

త్యేవా ధాత రాయూంషి కల్పయైషామ్

॥ 25 ॥

పదము

యథా । అహని । అనుపూర్వమ్ । భవన్తి ।

యథా । ఋతవః । ఋతుభిః । యన్తి । సాకమ్ ।

యథా । న । పూర్వమ్ । అపరో । జహతి । ఏవ ।

ధాతః । ఆయుంషి । కల్పయ । ఏషామ్

॥ 25 ॥

అనువాదం :

ఒకదాని వెనుక ఒకటిగా రోజులు వస్తూంటాయి

అలాగే ఋతువులు ఒకదాని వెంట ఒకటి వస్తూంటాయి

ముందు ఉన్న దానిని రెండవది వదిలిపెట్టుదు

ఓధాతా ! వీరి ఆయుస్సును కూడా

అలాగే కల్పించు

॥ 25 ॥

మంత్రము :

అశ్వన్వతీ రీయతే సం రభధ్వం

వీరయధ్వం ప్ర తరతా సఖాయః ।

అత్రా జహిత యే అసన్ దురేవా

అనమీవా నుత్తరే మాభి వాజాన్

॥ 26 ॥

పదము.

అశ్వన్ 2వతీ । రీయతే । సమ్ । రథధ్వమ్ ।

వీరయధ్వమ్ । ప్ర । తరత । సఖాయః ।

అత్ర । జహిత । యే । అసన్ । దుః 2వవాః ।

అనమీవాన్ । ఉత । తరేమ । అభి । వాజాన్

॥ 26 ॥

అనువాదం.

అశ్వన్వతి (నది) అతివేగంగా ప్రవహిస్తున్నది.

దాని తెదురుగా మనం ఏకమై నిలబడదాం.

మిత్రులారా ! పరాక్రమించి నేస్తులందరూ

ఒకటిగా నిలబడండి

దుఃఖదాయకమైన వానిని ఇక్కడనుంచి తరిమివేద్దాం.

మనం దీనిని దాటినట్లయితే

అరోగ్యవంతమైన ఆహారాన్ని సంపాదించుకొనగలం. ॥ 26 ॥

మంత్రము :

ఉత్తిష్ఠతా ప్ర తరతా సఖాయో 2 -

శ్వన్వతీ నది స్యన్దత ఇయమ్ ।

అత్రా జహిత యే అస న్నశివాః

శివా న్ద్యోవా నుత్తరే మాభి వాజాన్

॥ 27 ॥

పదము :

ఉత్ । తిష్ఠత । ప్ర । తరత । సఖాయః ।

అశ్వీన్ ౨వతీ । నదీ । స్యన్దతే । ఇయమ్ ।

అత్ర । జహిత । యే । అసన్ । అశివాః ।

శివాన్ । సోనాన్ । ఉత్ । తరేమ । అభి । వాజాన్ ॥ 27 ॥

అనువాదం :

మిత్రులారా ! లేవండి నదిని దాటుదాం పదండి
ఈ అశ్వనవ్వి నది అతివేగంగా వెళ్ళిపోతున్నది
అశుభంకరులైన వారినందరినీ ఇక్కడే వదిలిపెట్టుండి
మనం ఈ నదిని దాటి వెళ్ళినట్లయితే శుభం కలుగుతుంది
సుఖదాయకమైన ఆహారాన్ని లభ్యం చేసుకుందాం ॥ 27 ॥

మంత్రము :

వైశ్వదేవీం వర్చస ఆ రభధ్వం

శుద్ధా భవన్తః శుచయః పావకాః ।

అతిక్రామన్తో దురితా పదాని

శతం హిమాః సర్వవీరా మదేమ ॥ 28 ॥

పదము :

వైశ్వదేవీమ్ । వర్చసే । ఆ । రభధ్వమ్ ।

శుద్ధాః । భవన్తః । శుచయః । పావకాః ।

అతిక్రమస్తః । దుఃఖతా । వదాసి ।

శతమ్ । హిమాః । సర్వవీరాః । మదేమ

॥ 28 ॥

అనువాదం .

పరిశుద్ధులు, పవిత్రులు అయిన మీరు

వర్చస్సుకొసమై విశ్వదేవుని

ఉపాసించడం ఆరంభించండి.

పాపస్థానాలను దూరం చేస్తూ వీరులతో పాటు

నూరేళ్ళు అనందంగా ఉండుము గాక !

॥ 28 ॥

మంక్రమః ।

ఉదీచీనైః పథిభి ర్వాయుమద్భి-

రతిక్రమంతో వరాన్ పరేభిః ।

త్రిః సప్త కృత్వ ఋషయః పరేతా

మృత్యుం ప్రత్యోహన్ పదయోపనేన

॥ 29 ॥

పదమ .

ఉదీచీనైః । పథిభిః । వాయుమత్కైభిః ।

అతిక్రమస్తః । అవరాన్ । పరేభిః ।

త్రిః । సప్త । కృత్వః । ఋషయః । పరాఽఖతాః ।

మృత్యుమ్ । ప్రతి । ఔహన్ । పదయోపనేన

॥ 29 ॥

అనువాదం !

వాతపూర్ణములైన ఉద్ధవమార్గాల ద్వారా
క్రిందనున్న వానిని అతిక్రమిస్తూ ఋషులు వస్తున్నారు
ఇరవై ఒక్కసార్లు తపస్సు చేస్తూ
తమ పదవిన్యాసంతో మృత్యువును
దూరం చేస్తూ వారు వస్తున్నారు

॥ 29 ॥

మంత్రము

మృత్యోః పదం యోపయంత ఏత
ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ।

అసీనా మృత్యుం నుదతా సధస్థి

థ జీవాసో విదథ మా వదేమ

॥ 30 ॥

పదము :

మృత్యోః । పదమ్ । యోపయంతః । ఆ । ఇత ।

ద్రాఘీయః । ఆయుః । ప్రతరమ్ । దధానాః ।

అసీనాః । మృత్యుమ్ । నుదత । సధస్థి ।

అథ । జీవాసః । విదథమ్ । ఆ । వదేమ

॥ 30 ॥

అనువాదం !

మృత్యుపదములను దూరం చేస్తూ
ఈ అయుస్సును దీర్ఘము, ఉత్తమము చేసుకొని
అసీనులమై మృత్యువును దూరంగా తరిమివేద్దాము
జీవులు తమ గృహాలలో యజ్ఞమును

చేసుకొందురు గాక !

మనం జీవిస్తూ యజ్ఞచర్చ చేద్దాము.

॥ 30 ॥

మంత్రము :

ఇమా నారీ రవిధవాః సువత్సీ-

రాష్ట్రనేన సర్పిషా సం స్పృశంతామ్ ।

అనశ్రవో అనమీవాః సురత్నా

అ రోహన్తు జనయో యోని మగ్రే

॥ 31 ॥

పదము :

ఇమాః । నారీః । అవిధవాః । సువత్సీః ।

అ2అష్టనేన । సర్పిషా । సమ్ । స్పృశంతామ్ ।

అనశ్రవః । అనమీవాః । సురత్నాః ।

అ । రోహన్తు । జనయః । యోసీమ్ । అగ్రే

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఈ స్త్రీలను ధర్మపత్నులనుగా చేద్దాము.

వీరెప్పుడూ విధవలు కాకుందురు గాక !

అవాలతో కలిసిన ఘృతాన్ని స్పృశించుదాము.

రోగరహితులమై, అశురహితులమై

ఉత్తమ రత్నములను పొందుదుము గాక !

ఈ స్త్రీలు మొదట ఉండి ఉచ్చస్థానాన్ని పొందుదురు గాక !

॥ 31 ॥

మ య్యహం తం పరీ గృహ్ణామి దేవం

మా నో అస్మాన్ ద్విక్షత మా వయం తమ్ || 33 ||

పదము.

యః | నః | అగ్నిః | పితరః | హృత్మను |

అంతః | ఆఽవివేశ | అమృతః | మర్త్యేషు |

మయి | అహమ్ | తమ్ | పరీ | గృహ్ణామి | దేవమ్ |

మా | నః | అస్మాన్ | ద్విక్షత | మా | వయమ్ | తమ్ || 33 ||

అనువాదం.

ఓ పితరులారా ! మా అమృతవన్న
మర్త్యుల హృదయంలో ఉత్పన్నమౌతున్నది.
ఆ దేవుని నేను పరిగ్రహిస్తున్నాను.
ఆ అగ్ని మమ్ములను ద్వేషింపకుండు గాక !
అలాగే మేము ద్వేషింపకుండుము గాక !

|| 33 ||

పంక్తము :

అపావృత్య గార్హపత్యాత్

క్రవ్యాదా ప్రేత దక్షిణా |

ప్రియం పితృభ్య ఆత్మనే

బ్రహ్మభ్యః కృణుతా ప్రియమ్

|| 34 ||

పదము :

అప॒త॒వృ॒త్యే । గార్హ॑పత్యాత్ ।

క్ర॒వ్య॒త॒అదా॑ । వ్ర । ఇ॒త । దక్షి॑దా ।

ప్రి॒యమ్ । పి॒తృ॒భ్యః । ఆత్మ॑నే ।

బ్ర॒హ్మ॒భ్యః । కృ॒ణు॒త । ప్రి॒యమ్

॥ 34 ॥

అనువాదం :

గార్హపత్యాగ్ని నుంచి లాగి

దక్షిణమున నున్న ప్రేతమాంసభక్షకమైన అగ్నికి

అభిముఖంగా వెడుతున్నాము

ఇతరులకోసమై, తమకోసమై,

బ్రాహ్మణులకోసమై ప్రియం చేయుదురు గాక !

॥ 34 ॥

మంత్రము :

ద్వి॒భా॒గధ॑న మాదాయ

వ్ర క్షి॑దా త్యవ॑ర్త్యై ।

అగ్నిః పు॒త్రస్య॑ జ్యేష్ఠస్య॑

యః క్ర॒వ్యా దనీ॑రాహితః

॥ 35 ॥

పదము :

ద్విభాగధనమ్ । అదాయ ।

వ్ర । క్షిదాతి । అవర్త్యై ।

అగ్నిః । పుత్రస్య । జ్యేష్ఠస్య ।

యః । క్రవ్యఽఅత్ । అనిఃఽఅహితః

■ 35 ■

అనువాదం :

మాంసాశి ఆయిన అగ్ని స్థానభ్రంశం
చెందనివారై నూర్చుని నుండి
రెండు భాగాలతో కూడిన
జ్యేష్ఠభాగాన్ని తాను పొంది
అతనినేమో క్షీణింప జేస్తాడు.

■ 35 ■

మంత్రము :

యత్ కృషతే యద్ వనుతే

యచ్ఛ వస్మీన విస్తతే ।

సర్వం మర్త్యస్య తన్నాస్తి

క్రవ్యాచ్చ దనిరాహితః

■ 36 ■

పదము :

యత్ । కృషతే । యత్ । వనుతే ।

యత్ । చ । వస్మీన । విస్తతే ।

సర్వమ్ । మర్త్యస్య । తత్ । చ । అస్తి ।

క్రవ్యఽఅత్ । చ । ఇత్ । అనిఃఽఅహితః

■ 36 ■

అనువాదం :

మాంసాశి ఆయిన అగ్నిని
తొలగించకపోయినట్లయితే

మర్త్యునికి చెందిన వాటినిన్నిటిని నశింపజేస్తాడు,
మనిషి కృపితో వేనిని నముపార్జించుకుంటాడో,
వేనిని తమ శ్రమవల్ల సంపాదించుకుంటాడో,
అవన్నీ వానికి దక్కేవి కావు

॥ 36 ॥

మంత్రము:

అయ్యయో హతవర్చా భవతి
నై నేన హవి రత్తవే ।

భినత్తి కృష్యా గో ర్థనాత్
యం క్రవ్యా దనువ ర్తతే

॥ 37 ॥

పదము:

అయ్యయో : హతవర్చా : భవతి ।
న । ఏనేన । హవి : అత్తవే ।

భినత్తి । కృష్యా : గో : ధనాత్ ।

యమ్ । క్రవ్యైతత్ । అనువ ర్తతే

॥ 37 ॥

అనువాదం:

ఆ మనిషి అపవిత్రుడు, నిస్తేజుడు అవుతాడు.
అతనిచ్చే హవిస్సు భక్షింపదగినది కాదు
అతని కృషి, అతని గోవులు, ధనము నష్టమైపోతాయి.
ఇదంతా ఆ మాంసభక్షకుడైన అగ్ని
తన్ననువర్తించడం వల్లనే సంభవిస్తుంది

॥ 37 ॥

మంత్రము

ముహుర్గృధైః ప్ర వద-

త్యార్తిం మర్త్యో నీత్య ।

క్రవ్యాద్ యా నగ్ని రన్తికా-

దనువిద్వాన్ వితావతి

॥ 38 ॥

వదము ।

ముహుః । గృధైః । ప్ర । వదతి ।

ఆర్తిమ్ । మర్త్యః । నిత్యత్య ।

క్రవ్యఽఅత్ । యాన్ । అగ్నిః । అన్తికాత్ ।

అనువిద్వాన్ । వితావతి

॥ 38 ॥

అనువాదం :

అతని వద్దనుంచి మాంసభక్షకుడైన అగ్ని
దూరదూరంగా ఉంటాడు.

మానవుని కృషిని లభింపజేసుకొని

ప్రలోభాలతో పాటు అన్నింటినీ

పడేపడి ఆహ్వానిస్తూ ఉంటాడు.

॥ 38 ॥

మంత్రము

గ్రాహ్యో గృహః సం సృజ్యతే

ప్రియా య స్మియతే పతిః ।

బ్రహ్మైవ విద్వా నేష్యోతి యః

క్రవ్యాదం నిరాదధత్

॥ 39 ॥

పదము :

గ్రాహ్యో । గృహః । సమ్ । సృజ్యస్తే ।

త్రియాః । యత్ । మ్రియతే । పతిః ।

బ్రహ్మ । ఏవ । విద్వాన్ । ఏష్యః । యః ।

క్రవ్యః । అదమ్ । నిః । ఆదధత్

॥ 39 ॥

అనువాదం :

ఎప్పుడు త్రిలు తమ పతి మృతివల్ల
పరపిడనంతో సంబంధం పెట్టుకుంటారో
అప్పుడు విద్వాంసుడైన బ్రహ్మ ఒక్కడే
ఆహ్వానానికి యోగ్యుడౌతాడు.

అప్పుడే మాంసాశి అయిన అగ్నిని తొలగింప గలడు. ॥ 39 ॥

మంత్రము:

యద్ రిప్రం శమలం చక్రమ

యచ్చ దుష్కృతమ్ ।

ఆపో మా తస్మా చ్చుమ్మ-

త్వగ్నైః సంకసుకా చ్చ యత్

॥ 40 ॥

పదము :

యత్ | రిప్రమ్ | శమలమ్ | చక్రమ్ |

యత్ | చ | దుఃశ్చక్రమ్ |

అపః | మా | తస్మాత్ | శమ్భున్తు |

అగ్నేః | సమ్శక్తుకాత్ | చ | యత్

■ 40 ■

అనువాదం :

ఏ పాపం, మాలిన్యం, దురాచారం
మొదలగు వానికి నేను పాల్పడితిని
వాటినుంచి, విఘాతకుడైన అగ్నినుంచి
ఉదకములు నన్ను పరిశుద్ధుని చేయుగాక !

■ 40 ■

మంత్రము :

తా అధరా దుదీచీ రావప్రతన్

ప్రజానతీః పథిభి ర్దేవయానైః |

పర్వతస్య వృషథ స్యాధి పృష్ఠే

నవా శ్చరన్తి సరితః పురాణీః

■ 41 ■

పదము :

తాః | అధరాత్ | ఉదీచీః | అ | అవప్రతన్ |

ప్రజానతీః | పథిభిః | దేవయానైః |

పర్వతస్య । వృషభస్య । అధి । వృష్ణే ।

నవాః । చరన్తి । సరితః । పురాణీః

॥ 41 ॥

అనువాదం:

ఏవి అధోభాగంనుంచి వస్తున్నవో,

ఏవి జ్ఞానప్రాప్తి చెంది

దేవయాన మార్గం నుంచి పలు మార్లు తిరుగుతున్నవో,

ఆ పురాణనదులు వృషభపర్వత శిఖరం నుంచి

క్రిందికి దూకుతున్నవి.

॥ 41 ॥

మంత్రము:

అగ్నే అక్రవ్యః నిః క్రవ్యదం

నుదా దేవయజ్ఞనం వహ

॥ 42 ॥

పదము:

అగ్నే । అక్రవ్యః । అక్ । నిః । క్రవ్యః । అదమ్ ।

నుద । ఆ । దేవయజ్ఞనమ్ । వహ

॥ 42 ॥

అనువాదం:

ఓ అగ్ని! నీవు మాంసభక్షకుడవు కాక,

మాంసాహారులను దూరంగా ఉంచు.

దేవయజ్ఞములను చేయువారిని

సన్నిహితులను చేసుకో.

॥ 42 ॥

పంశ్రమః

ఇమం శ్రవ్యాదా వివే
శాయం శ్రవ్యాద మన్వగాత్ ।
వ్యాఘ్రౌ కృత్వా నానానం
తం హరామి శివాపరమ్

॥ 43 ॥

సదమః

ఇమమ్ । శ్రవ్యఽఅత్ । ఆ । వివేశ ।
అయమ్ । శ్రవ్యఽఅదమ్ । అను । అగాత్ ।
వ్యాఘ్రౌ । కృత్వా । నానానమ్ ।
తమ్ । హరామి । శివఽఅపరమ్

॥ 43 ॥

అనువాదం :

ఆ అగ్ని వద్దకు మాంసభక్షకుడు వచ్చినాడు.
ఈ శ్రవ్యాదుని వద్దకు వెడుతున్నాడు.
ఈ ఘోరమైన ఆపదలను చిన్నాభిన్నం చేసి
నేను అకుభములను దూరం చేస్తున్నాను.

॥ 43 ॥

పంశ్రమః

అన్తర్థి ర్దేవానాం పరిధి ర్మనుష్యాదా-
మగ్ని ర్గార్హవత్య ఇభయా నన్తరా శ్రితః

॥ 44 ॥

పదము

అన్తః॒ ౭ధిః॑ । దే॒వానా॑మ్ । పరి॒ ౭ధిః॑ । మను॒ష్యా॑ ౭దామ్ ।

అగ్నిః॑ । గార్హ॒ ౭పత్యః॑ । ఉభ॒యాన్ । అన్త॒రా । శ్రీతః॑ ॥ 44 ॥

అనువాదం :

దేవతలను తనలో దాచుకున్నట్టి,
మనుష్యులకు సంరక్షకుడైనట్టి - గార్హపత్యాగ్ని
ఈ రెండింటి మధ్య ఉంటున్నాడు.

॥ 44 ॥

మంత్రము :

జీ॒వానా॑ మాయుః॒ ప్ర తి॒ర త్వ మగ్నే॑

పి॒తృ॒దాం లో॒క మపి॑ గచ్ఛ॒స్తు యే మృ॒తాః ।

సు॒గార్హ॒పత్యో వి॒తప॑ న్నరా॒తి-

ము॒షాము॒షాం శ్రీ॒యసిం ధే॒హ్యస్మై॑

॥ 45 ॥

పదము :

జీ॒వానా॑మ్ । ఆ॒యుః । ప్ర । తి॒ర । త్వమ్ । అగ్నే॑ ।

పి॒తృ॒దామ్ । లో॒కమ్ । అపి॑ । గచ్ఛ॒స్తు । యే । మృ॒తాః ।

సు॒గార్హ॒పత్యః॑ । వి॒తప॑న్ । అ॒రాతి॑మ్ ।

ఉ॒షామ్ ౭ఉ॒షామ్ । శ్రీ॒యసి॑మ్ । ధే॒హి । అస్మై॑

॥ 45 ॥

అనువాదం :

ఓ అగ్ని! నీవు జీవులకు ఆయుస్సును
నిర్విఘ్నంగా గడచునట్లు చెయ్యి.

మృతులు పితరుల లోకం వైపు వెళ్ళుదురు గాక !
 ఉత్తమ గార్హపత్యాగ్ని శత్రువులను తపింపజేయు గాక !
 ఉషఃకాలం కల్యాణమయమై
 ఇతనికై ప్రవర్తిల్లు గాక !

॥ 45 ॥

మంత్రము:

సర్వా నగ్నే సహమానః సపత్నా-

నైషా మూర్జం రయి మస్మాసు ధేహి

॥ 46 ॥

పదము:

సర్వాన్ । అగ్ని । సహమానః । సపత్నాన్ ।

అ । ఏషామ్ । ఊర్జమ్ । రయిమ్ । అస్మాసు । ధేహి

॥ 46 ॥

అనువాదం:

ఓ అగ్ని! నకల శత్రువులను పరాస్తం చేస్తున్న నీవు
 ధనమును, బలమును మాలో స్థాపించు.

॥ 46 ॥

మంత్రము:

ఇమ మిన్ద్రం వహ్నిం పప్రి మన్వారభధ్వం

స వో ని ర్వక్షద్ దురితా దవద్యాత్ ।

తేనాప హత శరు మాపతన్తం

తేన రుద్రస్య పరి పాతాస్తామ్

॥ 47 ॥

పదము :

ఇమమ్ । ఇన్ద్రమ్ । వహ్నిమ్ । పప్రీమ్ । అనుఽఆరభధ్వమ్ ।

సః । వః । నిః । వక్షత్ । దుఃఽఇతాత్ । అవద్యాత్ ।

తేన । అవ । హత । శరుమ్ । ఆఽవతన్తమ్ ।

తేన । రుద్రస్య । పరి । పాత । అస్తామ్

■ 47 ■

అనువాదం :

ఈ పాలకుడైన అగ్ని ప్రస్తుతిని
అనుకూలతా పూర్వకంగా ప్రారంభించు.
మా దుష్టదురితాలనుంచి ఆయన
మాకు ముక్తి ప్రసాదించు గాక !
మమ్ములను చంపనెంచి పైన పడుతున్న
శత్రువులను వినాశం చేయు గాక !
ఆయన రుద్రుని అస్త్రంతో సర్వపరిరక్ష చేయు గాక ! ■ 47 ■

మంత్రము :

అనద్వాహం వైవ మన్వారభధ్వం

స వో ని ర్వక్షద్ దురితా దవద్యాత్ ।

ఆ రోహత సవితు ర్నావ మేతాం

షడ్భి రుర్విభి రమతిం తరేమ

■ 48 ■

పదము :

అనద్వాహమ్ । వైవమ్ । అనుఽఆరభధ్వమ్ ।

సః । వః । నిః । వక్షత్ । దుఃఽఇతాత్ । అవద్యాత్ ।

అ । రోహత । నవితుః । నావమ్ । ఏతామ్ ।

షట్ ౭భిః । ఉర్వీభిః । అమతిమ్ । తరేమ

॥ 48 ॥

అనువాదం :

బలవంతమైన నౌకను సిద్ధం చెయ్యండి.

అతను నింద్యమైన పాపం నుంచి

మమ్ములను వెలికి లాగు గాక !

ఈ నవితకు చెందిన నౌకపై అధిరోహించండి.

ఈ నౌకలపై ఎక్కి దుష్టబుద్ధులైన

శత్రువుల భయం నుంచి విముక్తుల మగుదుము గాక ! ॥48॥

మంత్రము :

అహోరాత్రే అన్వేషి బిభ్రత్

క్షేమ్య స్తిష్ఠన్ ప్రతరణః సువీరః ।

అనాతురా స్త్వమనస తల్ప బిభ్ర-

జ్యోగేవ నః పురుషగన్ధి రేధి

॥ 49 ॥

పదము :

అహోరాత్రే ఇతి । అను । ఏషి । బిభ్రత్ ।

క్షేమ్యః । తిష్ఠన్ । ప్రతరణః । సువీరః ।

అనాతురాన్ । స్వమనసః । తల్ప । బిభ్రత్ ।

జ్యోక్ । ఏవ । నః । పురుషగన్ధిః । ఏధి

॥ 49 ॥

అనువాదం :

దివారాత్రాలు సుఖాన్నిచ్చి
దుఃఖానికి దూరం చేసే నీవు,
ఉత్తమ వీరులతో కూడిన నీవు
ధనాదికాన్ని ధరించి అనుకూలంగా ఉంటావు.
ఓ తల్పమా ! ఉత్తమ మనస్కులైన
రుగ్మతారహితులైన మనుష్యులను ధరించుదానవు.
ఇలాంటి నీవు సర్వదా మనుష్యుల
సుగంధంతో సంయుక్తవై మా వద్దనే ఉండు.

॥ 49 ॥

మంత్రము :

తే దీవేభ్యః ఆ వృశ్చస్తే
పాపం జీవన్తి సర్వదా ।
క్రవ్యాద్ యా నగ్ని రన్తికా-
దశ్వ ఇవానువపతే నడమ్

॥ 50 ॥

పదము :

తే । దీవేభ్యః । ఆ । వృశ్చస్తే ।
పాపమ్ । జీవన్తి । సర్వదా ।
క్రవ్యః అత్ । యాన్ । అగ్నిః । అన్తికాత్ ।
అశ్వః ఇవ । అనువపతే । నడమ్

॥ 50 ॥

అనువాదం :

దేవతల నుంచి తమ్ము వేర్పరచుకుంటూ
సర్వదా పాపజీవనం చేస్తున్నవారు

మాంసభక్షకమైన అగ్ని అంతికంలో ఉండి
అశ్వం తుంగను ధ్వంసం చేసినట్టు ధ్వంసం చేస్తున్నారు.
॥ 50 ॥

పంక్తము;

యే॒ఽశ్రద్ధా॑ ధనకా॒మ్యా
క్ర॒వ్యాదా॑ సమా॒సతే॑ ।
తే॒ వా అన్యే॑షాం కుమ్భిం
ప॒ర్యాద॑ధతి సర్వదా

॥ 51 ॥

పదము :

యే॒ । అశ్రద్ధాః॑ । ధన॒కా॒మ్యా ।
క్ర॒వ్యఽఅదా॑ । సమ్॒ఽఆస॑తే ।
తే॒ । వై । అన్యే॑షామ్ । కుమ్భిమ్ ।
పరి॒ఽఆద॑ధతి । సర్వదా

॥ 51 ॥

అనువాదం .

శ్రద్ధాహీనులైన వారు, ధనలుబ్ధులైన వారు
మాంసభక్షకమైన అగ్ని సమీపంలో ఉంటారు.
వారు నిశ్చయంగా ఇతరుల కుంభములపై
సర్వదా కన్ను వేసి ఉంటారు.

॥ 51 ॥

పంక్తము :

ప్రే॒వ విపతి॑షతి మన॒సా
ము॒హూ రా వర్త॑తే పునః॑ ।

క్ర॒వ్యాద్ యా న॒గ్ని ర॑న్తి॒కా-

దను॑వి॒ద్వాన్ వి॒తాప॑తి

॥ 51 ॥

పదము:

ప్ర॒॒౭॒ళ॒వ । పి॒పతి॑షతి । మన॑సా ।

ము॒హాః । ఆ । వ॒ర్త॒తే । పు॒నః ।

క్ర॒వ్య౭॒అత్ । యాన్ । అ॒గ్నిః । అ॒న్తి॒కాత్ ।

అను॑వి॒ద్వాన్ । వి॒తాప॑తి

॥ 52 ॥

అనువాదం:

మనస్సు నుంచి అభిమానాన్ని
తొలగించదలచుకున్నవారివలె
పునః పునః ఆవర్తనం చేస్తుంటారు.
మాంసభక్షకమైన అగ్నిని సమీపించకుండా వారు
వెనుకబడుతూ ఉంటారు.

॥ 52 ॥

మంత్రము :

అ॒విః కృ॒ష్ణా భా॑గధే॒యం ప॒శూనాం

సి॒సం క్ర॒వ్యా దపి॑ చ॒న్ద్రం త॑ ఆ॒హుః ।

మా॒షాః పి॒ష్టా భా॑గధే॒యం తే హ॒వ్య-

మ॒ర॒ణ్యాన్యా గ॒ర్హ్యం స॒చస్వ

॥ 53 ॥

పదము:

అవీః । కృష్ణా । భాగ2ధేయమ్ । పశూనామ్ ।

సీసమ్ । క్రవ్య2అత్ । అపీ । చన్ద్రమ్ । తే । ఆహుః ।

మాషాః । పిష్టాః । భాగ2ధేయమ్ । తే । హవ్యమ్ ।

అరణ్యాన్యాః । గర్హ్వరమ్ । సచస్వ

॥ 53 ॥

అనువాదం:

మాంసభక్షకమైన అగ్ని!

పశువులలో నల్లని గొఱ్ఱ నీ భాగ్యం.

అలాగే సీసము, ఇతర లోహములు

నీకు చెందినవిగానే చెప్తారు.

పిష్టములు, మాషములు నీకు హవ్యమై

నీ భాగధేయంగా ఉంటాయి.

అందువల్ల నీ వీ అరణ్యంలోని గవిలోనే ఉండిపో.

॥ 53 ॥

మంత్రము:

ఇషీకాం జరతీ మిష్టా

తిల్పిశ్చాం దణ్డనం నడమ్ ।

త మిన్ద్ర ఇధ్మం కృత్వా

యమ స్యాగ్నిం నిరాదధౌ

॥ 54 ॥

పదము:

ఇషీకామ్ । జరతీమ్ । ఇష్టా ।

తిల్పిశ్చామ్ । దణ్డనమ్ । నడమ్ ।

తమ్ । ఇన్ద్రః । ఇధ్మమ్ । కృత్వా ।

యమస్య । అగ్నిమ్ । నిఃఽఆదధే

॥ 54 ॥

అనువాదం :

ఓ ఇంద్రా ! జీర్ణమైన బాణాగ్రాన్ని,
నువ్వులరాశిని, సమిధలను, తుంగలను
అహుతిగా తీసుకొని, వానిని ఇంద్రనముగా చేసుకొని
యమునికి చెందిన అగ్నిని ఆధానం చేయి. ॥ 54 ॥

మంత్రము :

ప్రత్యఞ్మర్కం ప్రత్యర్పయిత్వా

ప్రవిద్వాన్ పన్థాం వి హ్యఽవివేశే ।

పరామీషా మసూన్ దిదేశ

దీర్ఘే ణాయుషా స మిమాన్సృజామి

॥ 55 ॥

పదము :

ప్రత్యఞ్మమ్ । అర్కమ్ । ప్రతిఽఅర్పయిత్వా ।

ప్రవిద్వాన్ । పన్థామ్ । వి । హి । ఆఽవివేశే ।

పరా । అమీషామ్ । అసూన్ । దిదేశ ।

దీర్ఘే । ఆయుషా । సమ్ । ఇమాన్ । సృజామి

॥ 55 ॥

అనువాదం :

అస్తమించే నూర్యునకు సత్కార సమర్పణం చేసి
చక్కని మార్గాన్ని ఎరిగినవాడు
ధర్మపథంలో విశిష్టంగా ప్రవేశిస్తాడు.
మృతుల ప్రాణాలను పరమగతికి కొనిపోతాడు.
నేను వీరిని దీర్ఘాయుస్సుతో సంయోజనం చేస్తున్నాను.
॥ ౧౧ ॥

ఇది రెండవ సూక్తం.

ఇది రెండవ అనువాకం.

అనువాకం : ౩

సూక్తం - ౩

ఋషి : యముడు ॥ దేవతలు : స్వర్గము, ఓదనము, అగ్ని ॥ చందస్సు : 1,42,
43,47 భురిక్ త్రిష్టవ : 2-7,9-11,14-18,18-20,23,25-33,35-38,
40,41,45,48,48-54 త్రిష్టవ : 8,12,21,22,24 జగతి : 13,17 స్వరా
దాక్షి పంక్తి : 34 విరాడ్ గర్భా త్రిష్టవ : 33 అనుష్టుప్ గర్భా త్రిష్టవ :
44 పరాబ్రహ్మ త్రిష్టవ : 55-60 సప్తపదాః శక్రమత్యోజతి జాగత
శాక్వరాతిశాక్వర ధార్త్యగర్భా అతిధృతయః (?) : (55,57-60 కృతిః)
మంత్రములు : ॥ 60 ॥

వినియోగం :- 'పుమాన్ పుంసోధి తివ్ర చర్మ' అనువిది స్వర్గోదన విషయకమైన
సూక్తము. ఈ ఋషి కొన్నిచోట్ల ఓదనాన్ని, కొన్నిచోట్ల దంపతు
లను సంబోధిస్తాడు. పశ్యస్వర్గోదన ప్రతాపాన్ని, దానివల్ల
కలిగే ఫలితాలను ఆలోచించి చెప్తాడు. స్వర్గంలో ఈ ఓదనంతో
పుత్రాదులతో సమాగమం కలుగుతుందన్న అభిప్రాయాన్ని
వెల్లడిస్తాడు.

స్వర్గోదనం వల్ల క్రవ్యాదుని, రక్షః విశాచాలను పరిహరిస్తాడు. ఆదిత్యులు అంగిరసులు ఈ క్రవ్యాదాదులనుంచి రక్షింపవలెనని ఆ ఋషి ఆశంస.

స్వర్గోదనం అరవై ఏళ్ళ తర్వాత ఫలప్రదమౌతుందని, అలా దానిని పశ్యం చేసిన వారు నిధిపతులౌతారని వర్ణిస్తాడు. దానిని ప్రాగాది సర్వదిక్కులనుంచి సంరక్షణార్థమై, అన్యదర్థమై పరిరక్షింపవలెనని మాకు జరాఫూర్వక మృత్యువును తుదకు ప్రాప్తింపజేయవలెనన్న ఆశంసతో ఈ సూక్తాన్ని ఉపసంహరిస్తున్నాడు.

సాంప్రదాయకులు సవయజ్ఞవిధిలో ఈ సూక్తాన్ని వినియోగిస్తారు.

మంత్రము :

పుమాన్ పుంసోఽధి తిష్ఠ చర్మహి

తత్ర హ్వయస్వ యతమా ప్రియా తే ।

యావన్తా వగ్రే ప్రథమం సమేయధు-

స్తద్ వాం వయా యమరాజ్యే సమానమ్

॥ 1 ॥

పదము .

పుమాన్ । పుంసః । అధి । తిష్ఠ । చర్మ । ఇహి ।

తత్ర । హ్వయస్వ । యతమా । ప్రియా । తే ।

యావన్తా । అగ్రే । ప్రథమమ్ । సమ్వియధుః ।

తత్ । వామ్ । వయః । యమరాజ్యే । సమానమ్

॥ 1 ॥

అనువాదం :

పురుషులలో పురుషుడవై విరాజిల్లు.
మృగాజినంపై ఆసీనుడవుకా.
నీకు అతిప్రియమైన ఆమెను పిలువు.
మీ దంపతులిరువురకూ
మొదట కలుసుకున్నపుడు మీ వయస్సెంతో
యమరాజ్యంలోనూ అంతే అగు గాక !

॥ 1 ॥

మంత్రము :

తావద్ వాం చక్షుస్తతి వీర్యాఽఽది

తావత్ తేజస్తతిధా వాజీనాని ।

అగ్నిః శరీరం సచతే యదైథో

ధా పశ్యాన్మిథునా సం భవాథః

॥ 2 ॥

పదము :

తావత్ । వామ్ । చక్షుః । తతి । వీర్యాఽఽది ।

తావత్ । తేజః । తతిఽధా । వాజీనాని ।

అగ్నిః । శరీరమ్ । సచతే । యదా । ఏథః ।

అధ । పశ్యాత్ । మిథునా । సం । భవాథః

॥ 2 ॥

అనువాదం :

మీ చూపు ఇప్పటికీ మొదటిలాగే ఉన్నది.
శరీరదార్ద్యం అలాగే ఉన్నది.

తేజస్సు అలాగే ఉన్నది.
 మీ బలము అలాగే ఉన్నది.
 అగ్ని జ్వలిస్తూ సమిధలతో ఎలా ప్రదీప్తడౌతాడో,
 అలాగే మీ దంపతులు పరిణతులైనపుడు,
 మీకు సంతానోత్పత్తి జరుగుతుంది.

॥ 2 ॥

మంత్రము:

స మస్మిం లోకే సము దేవయానే
 సం స్మా సమేతం యమరాజ్యేషు ।
 హతా పవిత్రైరుప త ద్వయేథాం
 యద్యద్ రేతో అధి వాం సంబభూవ

॥ 3 ॥

పదము:

సమ్ । అస్మిన్ । లోకే । సమ్ । ఓం ఇతి । దేవయానే ।
 సమ్ । స్మ । సమ్వేతమ్ । యమరాజ్యేషు ।
 హతా । పవిత్రైః । ఉప । తత్ । హ్వయేథామ్ ।
 యత్వయత్ । రేతః । అధి । వామ్ । సమ్వబభూవ

॥ 3 ॥

అనువాదం:

ఈ లోకంలో కలిసే ఉండండి.
 దేవమార్గంలో కలిసే వెళ్ళండి.
 యమరాజ్యానికి కలిసే వెళ్ళండి.
 మీ ఇరువురి వీర్యసంయోజనంతో

కలిగిన పరిశుద్ధ సంతానాన్ని
పవిత్రులై ఆహ్వానించండి.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

అప స్పృతాసో అభి సం విశధ్వ-

మిమం జీవం జీవధన్యాః సమేత్య ।

తాసాం భజధ్వ మమృతం య మాహు-

ర్య మోదనం పచతి వాం జనిత్రీ

॥ 4 ॥

పదము :

అపః । పుత్రాసః । అభి । సమ్ । విశధ్వమ్ ।

ఇమమ్ । జీవమ్ । జీవధన్యాః । సమేవిత్య ।

తాసామ్ । భజధ్వమ్ । అమృతమ్ । యమ్ । ఆహుః ।

యమ్ । ఓదనమ్ । పచతి । వామ్ । జనిత్రీ

॥ 4 ॥

అనువాదం :

ఓ పుత్రులారా ! నీటిలో మునగండి.

జీవుని ధన్యం చేసుకొన్నవారు మీరు.

ఈ జీవంతో సంగతులై అమృతులు కండి.

మీ తల్లి వండిన దానిని ఓదనం అంటారు.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

యం వాం వీతా పచతి యం చ మాతా

రిప్రాన్నిర్ముక్త్యై శమలాచ్చ వాచః ।

స ఓదనః శతధారః స్వర్గ

ఉభే వ్యాప నభసి మహిత్యా

॥ 5 ॥

పదము :

యమ్ । వామ్ । పితా । పచతి । యమ్ । చ । మాతా ।

రిప్రాత్ । నిఃఽముక్త్యై । శమతాత్ । చ । వాచః ।

సః । ఓదనః । శతఽధారః । స్వఃఽగః ।

ఉభే ఇతి । వి । ఆప । నభసి ఇతి । మహిఽత్వా

॥ 5 ॥

అనువాదం :

మీ తల్లి, తండ్రి పాపయుక్తము, మలినయుక్తము

అయిన వాక్కుద్వారా విముక్తిని పొందుటకై

ఆ ఓదనాన్ని పదనం చేస్తున్నారు.

అది శతవిధాల సుఖసంధాతి.

సర్వప్రాప్తి కలిగించునది.

తన మహిమతో రెండు లోకములను వ్యాపించి ఉన్నది. ॥౫॥

మంత్రము :

ఉభే నభసి ఉభయాంశ్చ లోకాన్

యే యజ్స్వనా మభిజితాః స్వర్గాః ।

తేషాం జ్యోతిష్మాన్ మధుమాన్ యో అగ్రే

తస్మిన్ పుత్రైర్జరసి సం శ్రయేథామ్

॥ 6 ॥

పదము :

ఉభే ఇతి । నభసి ఇతి । ఉభయాన్ । చ । లోకాన్ ।

యే । యజ్ఞనామ్ । అభిఽజితాః । స్వఃఽగాః ।

తేషామ్ । జ్యోతిష్మాన్ । మధుఽమాన్ । యః । అగ్రే ।

తస్మిన్ । పుత్రైః । జరసి । సమ్ । శ్రయేథామ్

॥ 6 ॥

అనువాదం :

యాజకులకు నిర్దేశించిన స్వర్గం

రెండు లోకాలకు, రెండు ద్యులోకాలకు

సంబంధించి ఉన్నది.

వానిలో మధుమంతము, జ్యోతిష్మంతము

అయిన స్వర్గం లభించు గాక !

అందులో ముఖ్యస్థానంపై మీ సంతానం

వృద్ధాప్యం దాకా ఉండు గాక !

॥ 6 ॥

మంత్రము :

ప్రాచీంప్రాచీం ప్రదిశ మా రభేథా-

మేతం లోకం శ్రద్ధధానాః సచస్తే ।

యద్ వాం పక్షం పరివిష్ట మగ్నా

తస్య గుప్తయే దంపతి సః శ్రయేథామ్

॥ 7 ॥

పదము :

ప్రాచీమ్ప్రాచీమ్ । ప్రఽదిశమ్ । అ । రభేథామ్ ।

ఏతమ్ । లోకమ్ । శ్రత్ఽదధానాః । సచస్తే ।

యత్ । వామ్ । పక్వమ్ । పరి॑ఽవిష్టమ్ । అగ్నా ।

తస్య॑ । గు॒ప్తయే॑ । దంప॑తీ ఇతి॑ దమ్॒ఽప॑తీ । సమ్ । శ్రయే॑థామ్

॥ 7 ॥

అనువాదం :

పూర్వదిశలో మొదలు పెడదాము.

ఈ లోకాన్ని శ్రద్ధధానులై లభింపజేసుకుంటారు.

మీరు పరిత్యజించినవి అగ్నిలో ప్రవేశిస్తాయి.

ఓ దంపతులారా ! ఓదనరక్షణకై

గుప్తస్థానాన్ని ఆశ్రయించండి.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

దక్షి॑దాం దిశ॑ మభి॑ నక్ష॑మాజౌ

ప॒ర్యావ॑ర్తేథా మభి॑ పాత్ర॑ మేతత్ ।

తస్మి॑న్ వాం యమః॑ పి॒తృభిః॑ సంవి॒దానః॑

ప॒శ్వా॒య శ॑ర్మ బ॒హులం॑ ని య॑చ్ఛాత్

॥ 8 ॥

పదము :

దక్షి॑దామ్ । దిశ॑మ్ । అభి॑ । నక్ష॑మాజౌ ।

పరి॑ఽవర్తేథామ్ । అభి॑ । పాత్ర॑మ్ । ఏతత్ ।

తస్మి॑న్ । వామ్ । యమః॑ । పి॒తృభిః॑ । సమ్॒ఽవి॒దానః॑ ।

ప॒శ్వా॒య । శ॑ర్మ । బ॒హులమ్॑ । ని । య॑చ్ఛాత్

॥ 8 ॥

ఆయన నాశ్రయించి సుకృతాన్ని పొందండి
ఓ దంపతులారా ! అది పరిపక్వమైన తర్వాత
మీరు కలిసి ఉన్నత స్థితిని పొందగలరు

(9)

మంత్రము

ఉత్తరం రాష్ట్రం ప్రజయోత్తరావద్

దిశా ముదీచీ కృణవ న్నో అగ్రమ్ ।

పాజ్ఞమ్ ఛన్దః పురుషో బభూవ

విశ్వే ర్విశ్వాజ్ఞైః సహ సం భవేమ

॥ 10 ॥

పదము :

ఉత్తరమ్ । రాష్ట్రమ్ । ప్రజయా । ఉత్తరఽవత్ ।

దిశామ్ । ఉదీచీ । కృణవత్ । నః । అగ్రమ్ ।

పాజ్ఞమ్ । ఛన్దః । పురుషః । బభూవ ।

విశ్వేః । విశ్వాజ్ఞైః । సహ । సమ్ । భవేమ

॥ 10 ॥

అనువాదం :

శ్రేష్ఠమైన రాష్ట్రం ఉత్తమ సంతతితో

అధిక శ్రేష్ఠమౌతున్నది.

ఆ ఉత్తందిశను మనకు ముందు

అగ్ని సిద్ధంచేసి ఉన్నాడు.

పురుషుడు పంక్తి చ్ఛందంగా ఉన్నాడు.

మేమందరం సర్వలోకం లభింపగా

పరిపూర్ణము, ఉన్నతులము అవుతున్నాము

॥ 10 ॥

మంత్రము :

ధ్రువేయం విరా ఇమో అస్త్యస్యై

శివా పుత్రేభ్యః ఉత మహ్యమస్తు ।

సా నో దేవ్యదితే విశ్వవార

ఇర్య ఇవ గోపా అభి రక్ష పక్వమ్

॥ 11 ॥

పదము :

ధ్రువా । ఇయమ్ । విర్రాట్ । నమః । అస్తు । అస్యై ।

శివా । పుత్రేభ్యః । ఉత । మహ్యమ్ । అస్తు ।

సా । నః । దేవి । ఆదితే । విశ్వవారే ।

ఇర్యః ఇవ । గోపాః । అభి । రక్ష । పక్వమ్

॥ 11 ॥

అనువాదం :

ఈ ధ్రువాపిక్తునకు చెందిన విరాట్టునకు నమస్కరిస్తున్నాను.

పుత్రులకు, మాకు శుభము కలుగు గాక !

విశ్వహితకారిణి అయిన దేవి

మాకు హర్షం కల్పించు గాక !

సురక్షితంగా పరిపక్వం చేసి

సురక్షితంగా ఉంచు.

॥ 11 ॥

మంత్రము :

వితేవ పుత్రా నభి సం స్వేజస్వ నః

శివా నో వాతా ఇహ వాస్తు భూమా ।

య మోదనం పచతో దేవతే ఇహ

తం న స్తప ఉత సత్యం చ వేత్తు

॥ 11 ॥

పదము;

పితా² ఇవ | పుత్రాన్ | అభి | సమ్ | స్వజస్వ | నః |

శివాః | నః | వాతాః | ఇహ | వాన్తు | భూమా |

యమ్ | ఓదనమ్ | పచతః | దేవతే ఇతి | ఇహ |

తమ్ | నః | తపః | ఉత | సత్యమ్ | చ | వేత్తు

॥ 12 ॥

అనువాదం:

కొడుకులను తండ్రివలె

మమ్ములనందరినీ నీవు కలుసుకో.

ఈ భూమిపైన మాకై శుభప్రదమైన

వాయువులు వీచు గాక!

ఇక్కడ పక్వం చేస్తున్న ఓదనం

మాకై అక్కడ తపస్సును, సత్యమును

గ్రహించుకొను గాక!

॥ 12 ॥

మంత్రము

యద్యత్ కృష్ణః శకున ఏహ గత్వా

త్సరన్ విషక్తం బిల ఆససాద |

యద్వా దాస్యాత్తర్హహస్తా సమజ్జ్క

ఉలూఖలం ముసలం శుమ్భతాపః

॥ 13 ॥

పదము.

యత్ యత్ కృష్ణః శకునః ఆ ఇహ గత్వా ।

త్సరన్ విసక్తమ్ బిలే ఆససాద ।

యత్ వా దాసి ఆర్ద్రహస్తా సమ్అజ్జే ।

ఉలాఖిలమ్ ముసలమ్ శుమ్భత ఆపః ॥ 13 ॥

అనువాదం :

కృష్ణపక్ష వచ్చి అరుస్తూ బిలంలో నిలుచున్నది.

ఆర్ద్రహస్త అయిన దాసి రోలును, రోకలిని

సిద్ధం చేసుకొని జలంతో ప్రక్షాళనం చేస్తున్నది. ॥ 13 ॥

పంక్తము :

అయం గ్రావా పృథుబుధ్నో వయోధాః

పూతః పవిత్రై రప హస్త రక్షః ।

ఆ రోహ చర్మ మహి శర్మ యచ్చ

మా దంపతీ పాత్రమఘం ని గాతామ్ ॥ 14 ॥

పదము.

అయమ్ గ్రావా పృథుబుధ్నః వయఃధాః ।

పూతః పవిత్రైః అప హస్త రక్షః ।

ఆ । రోహ । చర్మ । మహి । శర్మ । యచ్చ ।

మా । దంపతీ ఇతి దమ్పతీ । పొత్తమ్ । అఘమ్ । ని । గాతామ్

॥ 14 ॥

అనువాదం :

ఈ రాయి విశాలమైనది.

అధారాన్ని కల్పిస్తున్నది.

పవిత్రమైన సాధనాలతో పునీతమై

దుష్టుల నిది నశింపజేయు గాక !

చర్మాసనంపై కూర్చొని సుఖాన్ని కల్పించు గాక !

పుత్రుడు చేసిన పాపం దంపతులపై పడకుండు గాక ! ॥ 14 ॥

మంత్రము :

వనస్పతిః సహ దేవై ర్న ఆగన్

రక్షః పిశాచాం అపబాధమానః ।

స ఉచ్చ్రయాత్తై ప్ర వదాతి వాచం

తేన లోకాం అభి సర్వాన్ జయేమ

॥ 15 ॥

పదము :

వనస్పతిః । సహ । దేవైః । నః । ఆ । ఆగన్ ।

రక్షః । పిశాచాన్ । అపబాధమానః ।

సః । ఉత్ । శ్రయాత్తై । ప్ర । వదాతి । వాచమ్ ।

తేన । లోకాన్ । అభి । సర్వాన్ । జయేమ

॥ 15 ॥

అనువాదం :

వనస్పతి దేవతలతో పాటు మా వద్దకు వచ్చినది.

రాక్షసులను సకాయలను దూరం చేస్తున్నది.

అది ఉన్నతస్థితినుంచి పలుకుతున్నది.

దానితో సర్వలోకములను జయింతుము గాక !

॥ 15 ॥

మంత్రము

సప్త మేధాన్ పశవః పర్యగృహ్లాన్

య ఏషాం జ్యోతిష్మాం ఉత య శ్చకర్మ ।

త్రయోత్రింశద్ దేవతాస్తా సచస్తే

స నః స్వర్గ మభి నేష లోకమ్

॥ 16 ॥

పదము:

సప్త । మేధాన్ । పశవః । పరి । అగృహ్లాన్ ।

యః । ఏషామ్ । జ్యోతిష్మాన్ । ఉత । యః । చకర్మ ।

త్రయః ౨ త్రింశత్ । దేవతాః । తాన్ । సచస్తే ।

సః । నః । స్వః ౨ గమ్ । అభి । నేష । లోకమ్

॥ 16 ॥

అనువాదం .

పశువులు సప్తయజ్ఞాలను పరిగ్రహించినవి.

ముప్పైముగ్గురు దేవతలు దానిని సేవిస్తున్నారు.

అది వీనిలో తేజస్వంతమై ప్రకాశిస్తున్నది.

ఆ సోముడు మాకు స్వర్గలోకప్రాప్తి కలిగించు గాక !

॥ 16 ॥

మంత్రము :

స్వర్గం లోక మభి నో నయాసి

సం జాయయా సహ పుత్రైః స్యామ ।

గృహ్ణామి హస్త మను మైత్వత్ర

మా న స్తారీ నిర్ఘ్నిర్ఘ్ని ర్ఘ్ని అరాతిః

॥ 17 ॥

పదము :

స్వః ౭ గమ్ । లోకమ్ । అభి । నః । నయాసి ।

సమ్ । జాయయా । సహ । పుత్రైః । స్యామ ।

గృహ్ణామి । హస్తమ్ । అను । మా । ఆ । ఏతు । అత్ర ।

మా । నః । తారీత్ । నిః ౭ ఘ్నితిః । మో ఇతి । అరాతిః ॥ 17 ॥

అనువాదం :

మమ్ములను నివు స్వర్గలోకమునకు కొనిపోతున్నావు.

భార్యాపుత్రులతో కలిసి అక్కడ సుఖంగా ఉందుము గాక !

నేను పాణిగ్రహణం చేసిన స్త్రీ

అక్కడికి నన్ననుసరించి వచ్చు గాక !

నిర్ఘ్నితి, శత్రుపతి మాకు

కష్టములు కలిగింపకుందురు గాక !

॥ 17 ॥

మంత్రము :

గ్రాహిం పాప్మాన మతి తాం అయామ

తమో వ్య౭స్య ప్ర వదాసి వల్ల ।

వానస్పత్య ఉద్యతో మా జిహంసి-

ర్మా తద్దలం వి శరీ దేవయన్తమ్

॥ 18 ॥

పదము:

గ్రాహిమ్ । పాప్మానమ్ । అతి । తాన్ । అయామ ।

తమః । వి । అస్య । ప్ర । వదాసి । వల్లు ।

వానస్పత్యః । ఉత్తయతః । మా । జిహంసిః ।

మా । తద్దలమ్ । వి । శరీః । దేవయన్తమ్

॥ 18 ॥

అనువాదం:

ఆ పాపములతో ఉత్పన్నములైన రోగాలను

అధిగమింతుము గాక !

చీకటిని తొలగించుకొని మనోహరంగా వచింతుము గాక !

వనస్పతిజన్యవైన నీవు మమ్ములను

హింసించకుండువు గాక !

దేవప్రియమైన మా తండులములను

నాశం చేయకుండువు గాక !

॥ 18 ॥

పంక్తము:

విశ్వవ్యాచా ఘృతపృష్ఠో భవిష్య-

న్వయోని ర్లోక ముప యాహ్యేతమ్ ।

వర్షవృద్ధ ముప యచ్ఛ శూర్పం

తుషం పలావా నప తద్ వీనక్తు

॥ 19 ॥

పదము

విశ్వఽవ్యచాః । ఘృతఽవృష్టః । భవిష్యన్ :

సఽయోనిః । లోకమ్ । ఉప । యాహి । ఏతమ్ ।

వర్షఽవృద్ధమ్ । ఉప । యచ్చ । శూర్పమ్ ।

శుషమ్ । పలావాన్ । అప । తత్ । వినక్తు

॥ 19 ॥

అనువాదం .

విశ్వవ్యాప్తములు, ఆజ్యసిక్తములు అయిన

పేలాలను చేతబట్టుకొని

సయోనివైన నీవు ఈ లోకంలోనికి వచ్చి ఉన్నావు.

ఒక విడాది నిండిన శూర్పమును (చేతును) సమీపించు.

అది పొట్టును, తొడును వేరుపరుస్తుంది.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

త్రయో లోకాః సంమితా బ్రాహ్మణేన

ద్యౌ రేవాసౌ పృథివ్యస్తరిక్షమ్ ।

అంశూన్ గృభిత్యా న్వారభేథా .

మా ప్యాయంతాం పునరా యన్తు శూర్పమ్

॥ 20 ॥

పదము .

త్రయః । లోకాః । సమ్మితాః । బ్రాహ్మణేన ।

ద్యౌః । ఏవ । అసౌ । పృథివీ । అస్తరిక్షమ్ ।

అంశూన్ । గృభీత్వా । అనుఽఆరభేథామ్ ।

అ । ప్రియన్తామ్ । పునః । అ । యన్తు । శూర్పమ్ ■ 20 ■

అనువాదం :

బ్రాహ్మణుని జ్ఞానంతో ముల్లోకాఽ. సమ్మిళితమైనవి.

అవి ఈ ద్యులోకం, భూలోకం, అంతరిక్షం.

ధాన్యకణములను పరిగ్రహించి

అనుకూలంగా ఆరంభించు, వృద్ధిచెందు.

తరిగి శూర్పం లాజలను సిద్ధపరచు గాక !

■ 20 ■

మంక్రమ .

పృథ గ్రూపాణి బహుధా పశూనా-

మేకరూపా భవసి సం సమృద్ధ్యా ।

ఏతాం త్వచం లోహినీం తాం నుదస్య

గ్రావా శుమ్భతి మలగ ఇవ వస్త్రా

■ 21 ■

పదము

పృథక్ । రూపాణి । బహుధా । పశూనామ్ ।

ఏకేరూపః । భవసి । సమ్ । సమ్ఽముద్ధ్యా ।

ఏతామ్ । త్వచమ్ । లోహినీమ్ । తామ్ । నుదస్య ।

గ్రావా । శుమ్భతి । మలగఽఇవ । వస్త్రా

■ 21 ■

అనువాదం .

పశువులకు వేరువేరు రూపాలు అనేకంగా ఉన్నవి.
అయినప్పటికీ సమృద్ధితో ఏకరూపం అవుతున్నవి
ఈ లాజలపైనున్న ఎర్రని పొట్టును తొలగించివేయి.
మడివేలు వస్త్రములను శుభ్రపరచునట్లు
ఈ ధాన్యాన్ని శుభ్రపరచు.
శిల కూడా పరిశుద్ధం చేస్తుంది.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

పృథివీం త్వా పృథివ్యా మా వేశయామి

తనూః సమాసీ వికృతా త ఏషా

యద్యద్ ద్యుత్తం లిఖిత మర్పణేన తేన

మా సుస్రో ర్భహ్మదాపి తద్ వపామి

॥ 22 ॥

పదము :

పృథివీమ్ । త్వా । పృథివ్యామ్ । ఆ । వేశయామి ।

తనూః । సమాసీ । వికృతా । తే । ఏషా ।

యత్ యత్ । ద్యుత్తమ్ । లిఖితమ్ । అర్పణేన । తేన ।

మా । సుస్రోః । బ్రహ్మదా । అపి । తద్ । వపామి

॥ 22 ॥

అనువాదం :

పృథివీతత్వాన్ని పృథివిలోనే స్థాపితం చేస్తున్నాను.
నీ వికృతమైన తనువు సూక్ష్మరూపియై ఉన్నది.
మరొక టేమో సమానమైన ప్రకృతిరూపిణిగా ఉన్నది.

ఏదో దెబ్బతో చీలినా, గీతలుపడినా దానితో పగిలిపోకు.

ఈ ఋక్కుద్వారా దానిని చక్కబరుస్తున్నాను. || 22 ||

మంత్రము.

జనిత్రీవ ప్రతి హర్యాసి సూనుం

సం త్వా దధామి పృథివీం పృథివ్యా ।

ఉఖా కుమ్భి వేద్యాం మా వ్యథిష్ఠా

యజ్ఞాయుధై రాజ్యే నాతిషక్తా

|| 23 ||

పదము:

జనిత్రీఽవ । ప్రతి । హర్యాసి । సూనుమ్ ।

సమ్ । త్వా । దధామి । పృథివీమ్ । పృథివ్యా ।

ఉఖా । కుమ్భి । వేద్యామ్ । మా । వ్యథిష్ఠాః ।

యజ్ఞాయుధైః । ఆజ్యేన । అతిఽసక్తా

|| 23 ||

అనువాదం:

జనని కుమారులను వలె నీవు చూస్తున్నావు.

పృథివిని పృథ్వీతత్వంతోపాటు సంధానం చేస్తున్నాను.

పాత్రలు, కుండలు వేడిమిద ఉంచము.

యజ్ఞసాధనములను ఘృతాదులతో తడుపుతున్నాను. || 23 ||

మంత్రము:

అగ్నిః పచన్ రక్షతు త్వా పురస్తా-

దిన్దోఽ రక్షతు దక్షిణతో మరుత్వాన్ ।

వరుణ స్త్రాస్ దృంహ ధరుణీ ప్రతీచ్ఛాః

ఉత్తరాత్ త్వా సోమః సం దదాత్తై

॥ 24 ॥

పదము

అగ్నిః । పచన్ । రక్షతు । త్వా । పురస్తాత్ ।

ఇన్ద్రః । రక్షతు । దక్షిణతః । మరుత్వాన్ ।

వరుణః । త్వా । దృంహత్ । ధరుణీ । ప్రతీచ్ఛాః ।

ఉత్తరాత్ । త్వా । సోమః । సమ్ । దదాత్తై

॥ 24 ॥

అనువాదం.

పాచకుడైన అగ్ని ముందు వైపు నిన్ను రక్షించు గాక!

వాయుదేవుడు, ఇంద్రుడు దక్షిణం వైపు

నిన్ను రక్షింతురు గాక!

పశ్చిమం వైపు వరుణుడు నీకు

ఆధారమైన స్థలాన్ని దృఢపరచు గాక!

సోముడు నిన్ను ఉత్తరదిశనుంచి

సురక్షితునిగా ఉంచు గాక!

॥ 24 ॥

మంత్రము :

పూతాః పవిత్రైః పవన్తే అత్రాద్

దివం చ యన్తీ పృథివీం చ లోకాన్ ।

తా జీవలా జీవధన్యాః ప్రతిష్ఠాః

పాత్ర అసీక్తాః పర్వగ్ని రిన్ద్రామ్

॥ 25 ॥

పదము.

పూతాః । పవిత్రైః । సచస్తే । అభాత్ ।

దివమ్ । చ । యన్తి । పృథివీమ్ । చ । లోకాన్ ।

తాః । జీవలాః । జీవఽధన్యాః । ప్రతిఽస్థాః ।

పాత్రే । ఆఽసీక్తాః । వరే । అగ్నిః । ఇన్ద్రామ్

॥ 25 ॥

అనువాదం.

జలధారలు పవిత్రములై, పరిశుద్ధములై
మేఘంనుంచి వచ్చి సద్గుణులను పునీతులను చేస్తున్నవి.
ద్యులోకాన్ని, పృథివీలోకాన్ని
అవి లభింపజేసుకుంటున్నవి
జీవనదాతృలైనట్టి, అందరకూ
అధారభూతిములైనట్టి పాత్రలలోని జలధారలను
అగ్ని నాలుగు దిక్కులనుంచి తపింపజేయు గాక !

॥ 25 ॥

పంక్తము :

ఆ యన్తి దివః పృథివీం సచస్తే

భూమ్యాః సచస్తే అధ్యంతరీక్షమ్ ।

శుద్ధాః సతీస్తా ఉ శుమ్భంత ఏవ

తా నః స్వర్గ మభి లోకం నయన్తు

॥ 26 ॥

పదము

ఆ । యన్తి । దివః । పృథివీమ్ । సచస్తే ।

భూమ్యాః । సచస్తే । అధి । అంతరీక్షమ్ ।

శుద్ధాః । నతీః । తాః । ఓం ఇతి । శుమ్భస్తే । ఏవ ।

తాః । నః । స్వః ౭ గమ్ । అభి । తోకమ్ । నయస్తు ॥ 26 ॥

అనువాదం

జలధారలు ద్యులోకం నంచి వనున్నవి.

పృథివి ఒకటిగా చేస్తున్నవి

భూమికి అంతరిక్షానికి మధ్య

సంబంధం కల్పిస్తున్నవి

శుద్ధములైన ఉదకములు సర్వులను పవిత్రులను చేస్తున్నవి

అవి మాకు స్వర్గలోకప్రాప్తి కలిగించు గాఢ । ॥ 26 ॥

మంత్రము:

ఉతేవ ప్రభీరుత సంమితాన

ఉత శుక్రాః శుచయ శ్శామ్మతానః ।

తా ఓదనం దంపతిభ్యాం ప్రశిష్టా

అపః శిక్షస్తీః పచతా సునాథాః ॥ 27 ॥

పదము.

ఉత ౭ ఉవ । ప్ర ౭ భీరుః । ఉత । సమ్ ౭ మితానః ।

ఉత । శుక్రాః । శుచయః । చ । అమ్మతానః ।

తాః । ఓదనమ్ । దంపతి ౭ భ్యామ్ । ప్ర ౭ శిష్టాః ।

అపః । శిక్షస్తీః । పచత । సు ౭ నాథాః ॥ 27 ॥

అనువాదం.

ఉదకములు ప్రభాసంపన్నములైనవి,
సమ్మతములైనవి. బలవర్ధకములైనవి.
పవిత్రములైనవి అమృతములైనవి.
అవి ఉత్తమ శిష్టసమ్మతమైన
ఉత్తములతో కొనిరాబడిన దంపతులకై
ఓదనమును పరిపక్వం చేస్తున్నవి.

॥ 27 ॥

మంత్రము

సంఖ్యాతా స్తోత్రాః పృథివీం సచస్తే

ప్రాణాపానైః సంమీతా ఓషధీభిః ।

అసంఖ్యాతా ఓషమానాః సువర్ణాః

సర్వం వ్యాఽపుః శుచయః శుచిత్వమ్

॥ 28 ॥

పదము

సమ్2ఖ్యాతాః । స్తోత్రాః । పృథివీమ్ । సచస్తే ।

ప్రాణాపానైః । సమ్2మీతాః । ఓషధీభిః ।

అసమ్2ఖ్యాతాః । అ2ఓషమానాః । సు2వర్ణాః ।

సర్వమ్ । వి । ఆపుః । శుచయః । శుచి2త్వమ్

॥ 28 ॥

అనువాదం ।

అనేక జలబిందువులు పృథివిపై పడుతున్నవి.

అవి ప్రాణాపానములతోను, ఓషధులతోను కలిసి ఉన్నవి.

అసంఖ్యాకములు, సుందరములు అయిన
 జలబిందువులు సువర్ణములై, శుద్ధములై
 సర్వలను పునీతులను చేయుటకు వ్యాపిస్తున్నవి || 28 ||

మంత్రము

ఉద్యోధ స్త్యభి వల్గన్తి తప్తాః
 ఫేన మస్యన్తి బహులాంశ్చ బిన్దూన్ ।
 యోషేవ దృష్ట్వా పతి మృత్వీయా
 యైతై స్తద్భులై ర్భవతా స మాపః || 29 ||

పదము

ఉత్ । యోధన్తి । అభి । వల్గన్తి । తప్తాః ।
 ఫేనమ్ । అస్యన్తి । బహులాన్ । చ । బిన్దూన్ ।
 యోషేవ । దృష్ట్వా । పతిమ్ । మృత్వీయాయ ।
 ఏతైః । తద్భులైః । భవతః । సమ్ । ఆపః || 29 ||

అనువాదం

తప్తములైన జలములు మరుగుతున్నవి - పిలుస్తున్నవి
 నురుగులను క్రక్కుతున్నవి
 బుడగలను రేపుతున్నవి
 ఓ ఉదకములారా ! స్త్రీ పతిని చూచి
 ముతుకర్మకై ఏకమౌతున్నట్లు
 ఈ తండులములతో మీరు సంయోజనం పొందండి. || 29 ||

మంత్రము.

ఉత్థాపయ సిదతో మధ్న వినా-

నద్ధి రాత్మాన మభి సం స్పృశంతామ్ ।

అమాసి పాత్యై రుదకం య దీత-

న్మితా త్తజ్జులః ప్రదిశో యదీమాః

॥ 30 ॥

పదము.

ఉత్ । స్థాపయ । సిదతః । మధ్న । వినాన్ ।

అత్ ౨భిః । ఆత్మానమ్ । అభి । సం । స్పృశంతామ్ ।

అమాసి । పాత్యైః । ఉదకమ్ । యత్ । వితత్ ।

మితాః । తజ్జులః । ప్రదిశః । యదీ । ఇమాః

॥ 30 ॥

అనువాదం

అదుగున ఉన్న బియ్యాన్ని పైకి పొరలించు
జలంతో బాగా కలిసిపొవునట్లు బియ్యం కలియుగాక ।
నేను ఈ ఉదకాన్ని పాత్రలతో కొలిచినాను
నలుదిక్కులకూ వెళ్ళే బియ్యాన్ని కూడా
అలాగే కొలిచినాను.

॥ 30 ॥

మంత్రము.

ప్ర యచ్చ పర్కం త్వరయా హరాష-

మహింసన్త ఓషధీ ర్దాన్తు పర్వన్ ।

యాసాం నోమః పరి రాజ్యమ్ బభూ

వా మన్యుతా నో వీరుధో భవన్తు

॥ 31 ॥

పదము :

ప్ర । యచ్చ । పర్ముమ్ । త్వరయ । ఆ । హర । ఓషష్టే ।

అహింసన్తః । ఓషధీః । దాన్తు । పర్వన్ ।

యాసామ్ । నోమః । పరి । రాజ్యమ్ । బభూవ ।

అమన్యుతాః । నః । వీరుధః । భవన్తు

॥ 31 ॥

అనువాదం.

కొడవలిని ప్రసాదించు త్వరపడు.

ఇక్కడకు కొనిరా

హింసకు చాల్యదని ఓషధుల గణపులను ఖండించసి.

వాని రాజ్యానికి అధిపతి సోముడు

ఆ లతలు మాతోపాటు క్రోధరహితములగు గాక ! ॥ 31 ॥

మంత్రము :

నవం బర్హి రోదనాయ స్పృతీత

ప్రియం హృద శృక్తుషో వర్ణిష్టమ్ ।

తస్మిన్ దేవాః సహ దైవీ ర్విశ-

న్త్విమం ప్రాశ్నన్త్యుకుభీ ర్నిషద్యః

॥ 52 ॥

పదము.

నవమ్ | బర్హిః | ఓదనాయ | స్తుధీత |

ప్రియమ్ | హృదః | చక్షుషః | పల్గు | అస్తు |

తస్మిన్ | దేవాః | సహ | దైవీః | విశన్తు |

ఇమమ్ | ప్ర | అశ్నన్తు | ఋతుభిః | నిలనద్య || 32 ||

అనువాదం :

ఓదనం చేయుటకై శేలేత తృణములను కోసి తెండి.

మా హృదయానికది ప్రేయము.

చూడడానికి సుందరము అగు గాక |

అందులో దేవీసహతులైన

దేవతలందరూ ప్రవేశింతురు గాక |

అలా కూర్చొని ఋతువులననుసరించి

దానిసారగితుము గాక |

|| 32 ||

మంత్రము :

వనస్పతే స్తీర్ణ మా సీద బర్హి -

రగ్నిష్టోమైః సంమితో దేవకాభిః |

త్యక్తేవ రూపం సుకృతం స్వధి -

త్యేనా ఏహః పరి పాత్రే దదృగ్రామ్ || 33 ||

పదము

వనస్పతే | స్తీర్ణమ్ | ఆ | సీద | బర్హిః |

అగ్నిష్టోమైః | సమ్మితః | దేవకాభిః |

త్వష్ట్రోఽశవ । రూవమ్ । సుఽకృతమ్ । స్వఽధికాః ।

వినా । ఏహః । పరి । పాత్రే । దద్వత్రామ్ ॥ 33 ॥

అనువాదం ।

ఈ వనస్పతిలో ఉత్పన్నమైన స్తంభమా ।
 నీవు అగ్నిష్టోమానికి చెందిన దేవతలతో సమ్మానితవు కా
 త్వష్ట తన శస్త్రంతో నీ రూపాన్ని
 నుందరంగా చెక్కు గాక ।
 నీవు ఈ పాత్రలో ఉండు ॥ 33 ॥

పంక్తము ।

త్వష్ట్రోం శరత్సు నిధిపా అభిఽచ్చాత్

స్వః పశ్వే నాభ్యఽశ్నవాత్తై ।

ఉపైనం జీవాన్ పితరశ్చ పుత్రా

ఏతం స్వర్గం గమయాన్త మగ్న్యైః ॥ 34 ॥

పదము ।

త్వష్ట్రోమ్ । శరత్ఽసు । నిధిఽపాః । అభి । ఇచ్చాత్ ।

స్వః । పశ్వేన । అభి । అశ్నవాత్తై ।

ఉప । ఏనమ్ । జీవాన్ । పితరః । చ । పుత్రాః ।

ఏతమ్ । స్వఃఽగమ్ । గమయ । అన్తమ్ । అగ్న్యైః ॥ 34 ॥

అనువాదం.

నిధిపాలకులు అరవై ఏళ్ళలో
పశ్యం చేసిన ఒదనంతో స్వర్గప్రాప్తిని వాంఛిస్తారు.
పితరులు, పుత్రులు దీనిపైనే జీవిస్తారు
అగ్ని సమీపానికి, స్వర్గానికి దీనిని నీవు కొనిరమ్ము. || 34 ||

మంత్రము:

ధర్తా ద్రియస్వ ధరుడే పృథివ్యా
అచ్యుతమ్ త్వా దేవతా చ్యవయన్తు ।
తమ్ త్వా దంపతీ జీవన్తా జీవపుత్రా
పుద్ వాసయాతః పర్యగ్నిధానాత్ || 35 ||

పదము.

ధర్తా । ద్రియస్వ । ధరుడే । పృథివ్యా ।
అచ్యుతమ్ । త్వా । దేవతాః । చ్యవయన్తు ।
తమ్ । త్వా । దంపతీ ఇతి దమ్దంపతీ । జీవన్తా । జీవపుత్రా ।
ఉత్ । వాసయాతః । పరీ । అగ్నిధానాత్ || 35 ||

అనువాదం:

ధర్తయైన ఓ పాత్రా! పృథివిని ఆధారంగా
చేసుకొని స్థిరంగా ఉండు.
ఇలా అచ్యుతమైన నన్ను దేవతలు మాత్రమే
స్థానభ్రష్టం చేయగలరు

జీవించిన పుత్రుల గల జీవించి ఉన్న దంపతులు నిన్ను
అగ్నిధాన స్థానం నుంచి వెలికి తీయుదురు గాక । ॥ 35 ॥

మంత్రము :

సర్వా స్తమాగా అభిజిత్య లోకాన్

యావంతః కామాః స మతీతృప స్తాన్ ।

వి గాహేథా మాయవనం చ దర్శి-

రేకస్మిన్ పాత్రే అధ్యుద్ధ రై నమ్

॥ 36 ॥

పదము :

సర్వాన్ । సమ్ ఆగాః । అభిజిత్య । లోకాన్ ।

యావంతః । కామాః । సమ్ । అతీతృపః । కాన్ ।

వి । గాహేథామ్ । ఆయవనమ్ । చ । దర్శి-

రేకస్మిన్ । పాత్రే । అధి । ఉత్ । హర । ఏనమ్

॥ 36 ॥

అనువాదం :

ఆ అన్నిలోకాలను స్వాయత్తం చేసుకొని

సమాగతములైన కామనలతో నిన్ను తృప్తి పరుస్తున్నారు

దర్శించమనుములు లోపల ఉంచి

ఒకే పాత్రలో దీనిని వెలికి తీసుకో

॥ 36 ॥

మంత్రము

ఉప స్తృడిహి వ్రథయ పురస్తాద్

ఘృతేన పాత్ర మలి ఘార యైతత్ ।

వాశ్రేవోస్రా తరుణం స్తనస్య-

మిమం దేవానో అభిహిక్ష్మదోత

॥ 87 ॥

పదము:

ఉప | స్త్రజీహి | ప్రథయ | పురస్తాత్ |

ఘృతేన | పాత్రమ్ | అభి | ఘారయ | ఏతత్ |

వాగ్రాఽథవ | ఉస్రా | తరుణమ్ | స్తనస్యమ్ |

ఇమమ్ | దేవానః | అభిహిక్ష్మదోత

॥ 87 ॥

అనువాదం:

పాత్రలో వేసి మొదట ఘృతంతో పాత్రను అభిశరించు.

ఓ దేవతలారా! పాలుత్రాగే పిల్లలకు

అవు అవసరం కదా!

మృదుమధురంగా కల్పం చేస్తూ దీనిని స్వీకరించండి. ॥ 87 ॥

మంత్రము.

ఉపాస్తరీ రకరో లోక మేత

మురుః ప్రథతా మనమః స్వర్గః |

తస్మిం చ్రయాతై మహిషః సువర్ణో

దేవా ఏనం దేవతాభ్యః ప్ర యచ్ఛాన్

॥ 88 ॥

పదము.

ఉ॒వ । అ॒స్త॒రిః । అ॒క॒రః । లో॒కమ్ । ఏ॒తమ్ ।

ఉ॒రుః । వ్ర॒థ॒తామ్ । అ॒స॒మః । స్వ॒ః ౭ గః ।

తస్మి॑న్ । శ్ర॒యా॒త్తై । మ॒హి॒షః । సు॒ఽవ॒ర్తః ।

దే॒వాః । ఏ॒తమ్ । దే॒వతా॑భ్యః । ప్ర । య॒ద్వా॒చ్ఛన్ ॥ ౩౭ ॥

అనువాదం:

నీవు ఆ లోకాన్ని నిర్మించినావు

ఆ వికాలము, అప్రతిమానము అయిన స్వర్గం

నీ ముందు పరచుకున్నది

అందులో మహిషము, సుపర్ణము ఆశ్రయించి ఉన్నవి

దీనిని దేవతలు దేవతలకు పంచిపెడుతున్నారు ॥ ౩౭ ॥

మంత్రము :

య॒ద్య॒జ్ఞాయా॑ ప॒చ॒తి త్వత్ ప॒రఃప॑రః

ప॒తి॒ర్వా జాయే॑ త్వత్ తి॒రః ।

సం తత్ సృ॑జీ॒థాం స॒హ వాం త ద॑స్తు

సంపా॑దయ॒న్తా స॒హ లో॒క మే॒కమ్ ॥ ౩౮ ॥

పదము.

యత్ ౭ యత్ । జాయా । పచతి । త్వత్ । పరః ౭ పరః ।

పతిః । వా । జాయే । త్వత్ । తిరః ।

సమ్ | తత్ | సృజేథామ్ | సహ | వామ్ | తత్ | అస్తు |

సమ్పాదయన్తా | సహ | తోకమ్ | ఏకమ్ || 39 ||

అనువాదం |

దేనిని దేనిని ఏ ధర్మపత్ని పక్ష్యం దేసి ఉన్నదో వానిని,
ఓ స్త్రీ! నీకు భిన్నుడుగా నున్న ధర్మదేనిన వానిని
మీరిద్దరూ కలిసి చెరిసగం పంచుకొనండి
మీరిరువురూ ఒకే తోకానికి సమావంగా
క్రమక్రమంగా వెడుతున్నారు.

|| 39 ||

మంత్రము

యావన్తో అస్యాః సృథివీం సచన్తే

అస్మక్ పుత్రాః పరి యే సంఖభూవుః |

సర్వాం స్తాం ఉప పిత్రే హ్యయేథాం

నాథీం జానానాః శిశవః సమాయాన్ || 40 ||

పదము:

యావన్తః | అస్యాః | సృథివీమ్ | సచన్తే |

అస్మక్ | పుత్రాః | పరి | యే | సమ్సంఖభూవుః |

సర్వాన్ | తాన్ | ఉప | పిత్రే | హ్యయేథామ్ |

నాథీమ్ | జానానాః | శిశవః | సమ్సాయాన్ || 40 ||

అనువాదం

ఎంతకాలం వరకూ ఈమెకు సంతానం కలుగుతుంటుందో,
 ఎంతవరకూ ఈ దిక్కులూ, భూమి ఉండునో,
 అంతదాకా వాసినన్నింటిని
 ఒక పాత్రలో భోజనానికై రప్పించు
 పుత్రులు కేంద్రస్థానాన్ని కనుగొని వత్తురు గాక ! " 40 "

మంత్రము :

వసో ర్యా ధారా మధునా వ్రపీనా

ఘృతేన మిక్రా అమృతస్య నాభయః ।

సర్వా స్తా అవ రున్ధే స్వర్గః

షష్ఠ్యాం శరత్సు నిధిపా అభిఽచ్చాత్

" 41 "

పదము

వసోః । యాః । ధారాః । మధునా । వ్రపీనాః ।

ఘృతేన । మిక్రాః । అమృతస్య । నాభయః ।

సర్వాః । తాః । అవ । రున్ధే । స్వర్గః ।

షష్ఠ్యామ్ । శరత్సు । నిధిపాః । అభి । ఇచ్చాత్

" 41 "

అనువాదం

మధుపూరములు, ఘృతమిశ్రితములు,

అమృతమునకు కేంద్రభూతములు అయిన

ధనధారలు మొత్తం స్వర్గసమీపానికి కొనిపోగలవు

నిధిపతులు అరవై సంవత్సరాలలో
వానిని కొనివత్తురు గాక ।

॥ 41 ॥

మంత్రము .

నిధిం నిధిపా అభ్యేన మిచ్చా-
దశీశ్వరా అభితః సస్తు యేశీశ్యే ।

అస్మాభి ర్దత్తో నిహితః స్వర్గ-

త్రిభిః కాష్టే త్రి వైవిర్గా నరుక్షత్

॥ 42 ॥

పదము

నిధిమ్ । నిధిపాః । అభి । ఏనమ్ । ఇచ్చాత్ ।

అశీశ్వరాః । అభితః । సస్తు । యే । అశ్యే ।

అస్మాభిః । దత్తః । నిహితః । స్వర్గః ।

త్రిభిః । కాష్టేః । త్రిన్ । స్వర్గగాన్ । అరుక్షత్

॥ 42 ॥

అనువాదం .

నిధిపాలకులు ఈ నిధిని వాంఛిస్తున్నారు.

ఇతరులైన ఐశ్వర్యహీనులు అన్ని వేపులా ఉన్నారు.

మా దానం వల్ల ప్రాప్తించిన స్వర్గం సురక్షితంగా ఉన్నది.

మూడు భాగములలో మూడు స్వర్గములకు

మీదుగా ఆరోపించి ఉన్నది.

॥ 42 ॥

మంత్రము :

అగ్ని రక్ష స్తవతు యద్ విదేవం

క్రవ్యాత్ పితౄద ఇహ మా ప్ర పాస్త ।

నుదామ ఏన మప రుధ్ధో అస్మ-

దాదిత్యా ఏన మక్షీరసః సచన్తామ్

■ 42 ■

పదము

అగ్నిః । రక్షః । తవతు । యత్ । విదేవమ్ ।

క్రవ్యఽఅత్ । పితౄదః । ఇహ । మా । ప్ర । పాస్త ।

నుదామః । ఏనమ్ । అప । రుధ్ధః । అస్మత్ ।

అదిత్యాః । ఏనమ్ । అక్షీరసః । సచన్తామ్

■ 43 ■

అనువాదం :

ఈశ్వరవిరోధి అయిన రాక్షసుని

అగ్ని తపింపజేయు గాక !

మంసాశి అయిన పితౄద

జలపానం కూడా చేయకుండు గాక !

మేము వీనిని దూరంగా ఉంచుతున్నాము

వాని వద్దకు మేము వెళ్ళవలసిన అవసరం కలగకుండు గాక !

అదిత్యులు, అంగిరసుడు ఈ దుష్టుని

బంధించి ఉంతురు గాక !

■ 44 ■

మంత్రము.

అదిత్యోభ్యో అజ్గిరోభ్యో మ ధీదం
ఘృతేన మిశ్రం ప్రతి వేదయామి ।

శుద్ధహస్తా బ్రాహ్మణ స్యానిహ-

త్యైతం స్వర్గం సుకృతా వపీతమ్

॥ 44 ॥

పదము.

అదిత్యోభ్యః । అజ్గిరోభ్యః । మధు । ఇదమ్ ।

ఘృతేన । మిశ్రమ్ । ప్రతి । వేదయామి ।

శుద్ధహస్తా । బ్రాహ్మణస్య । అనిహత్య ।

ఏతమ్ । స్వర్గమ్ । సుకృతా । అపి । ఇతమ్

॥ 44 ॥

అనువాదం.

ఈ మధువు ఘృతంతో మిశ్రితమై ఉన్నది.

మా అదిత్యులను, అంగిరసులను ఉద్దేశించినదిది.

వారికి నేను విన్నవించుకుంటున్నాను.

జ్ఞానికి చెందిన పరిశుద్ధ హస్తములు అహితం చేయవు.

అవి పుణ్యవంతములు. స్వర్గాన్ని కూడా పొందునవి. ॥ 44 ॥

మంత్రము

ఇదం ప్రాప ముత్తమం కాంక్ష మస్య

యస్మా ల్లోకాత్ పరమేష్ఠి సమాప ।

అ సే॒త్వా స॒ర్వి ర్ఘ్న॑త॒వత్ స॒మ-

జ్ఞే॒ష్వ భా॒గో అజ్ఞీ॑ర॒సో నో అ॒త్ర

॥ 47 ॥

పదము:

ఇ॒దమ్ । ప్ర । ఆ॒వమ్ । ఉత్త॑మమ్ । కా॒ర్ణమ్ । అ॒స్య ।

యస్మా॑త్ । లో॒కాత్ । ప॒రమే॑స్థి । స॒మే॒తవ॑ ।

అ । సే॒త్వా । స॒ర్విః । ఘ్న॑త॒వత్ । స॒మ్ । అజ్ఞీ॑ ।

ఏ॒షః । భా॒గః । అజ్ఞీ॑ర॒సః । నః । అ॒త్ర

॥ 48 ॥

అనువాదం

ఏ లోకంనుంచి పరమేష్ఠి
పరమేశ్వరప్రాప్తిని చెందుతాడో,
అక్కడినుంచి దీనిలో ఉత్తమభాగాన్ని
నేను అధీనం చేసుకుంటున్నాను.
అజ్ఞయుతమైన సర్వినీ ఆసేవనం చేస్తున్నాను
ఇందులో మిత్రమం చేస్తున్నాను
మా ఈ భాగం అంగిరసులకు చెందినది

॥ 49 ॥

మంత్రము:

స॒త్కాయ॑ చ త॒వసే॑ దీ॒వతా॑భ్యో

ని॒ధిం శీ॒వధిం॑ ప॒రి దద్మ॑ ఏ॒తమ్ ।

మా నో॑ ద్యూతే॒వ గా॒న్మా సమి॑త్యాం

మా స్సో॒న్యస్సో॒ ఉత్పూ॑తా పు॒రా మత్

॥ 50 ॥

పదము.

సత్కాయం . చ . తపసే . దేవతాభ్యః .

నిఽధిమ్ . శేవఽధిమ్ . పరి . దద్మః . వితమ్ .

మా . నః . ద్యూతే . అవ . గాత్ . మా . సమ్ఽభిత్కాయమ్ .

మా . స్మ . అన్యస్మై . ఇత్ . స్పృజత . పురా . మత్ || 45 ||

అనువాదం.

సత్యంకోసం, తపస్సుకోసం,
దేవతలకోసం ఈ నిధిరూపమైన
శేవధిని సమర్పిస్తున్నాము.
జూదంలో సమితిలో అది మాకు
దూరం కాకుండు గాక !
నన్ను వదలి అది మరొకరికి
లభ్యం కాకుండు గాక !

|| 46 ||

చంద్రము.

అహం పదా మృహం దదామి

మమేదు కర్మన్ కరుణేఽధి జాయా .

కామారో లోకో అజనిష్ట పుత్రోఽ

న్వారభేథాం పయ ఇత్తరాపత్

|| 47 ||

పదము.

అహమ్ . పదామి . అహమ్ . దదామి .

మమ . ఇత్ . ఓం ఇతి . కర్మన్ . కరుణే . అధి . జాయా .

కౌమారః । లోకః । అజనిష్ఠ । పుత్రః ।

అనుఽఆరభేథామ్ । వయః । ఉత్తరఽవత్ || 47 ||

అనువాదం

నేను పచనం చేస్తున్నాను
 నేను ప్రదానం చేస్తున్నాను
 నా ధర్మపత్ని నాతో పాటు ఈ కర్మలో ప్రయత్నిస్తున్నది
 చిన్నలు, పెద్దలు అయిన పుత్రులు, లోకులు జనిస్తున్నారు
 ఉద్యస్థిలినీ పొందినవారు
 తమ జీవితాన్ని ఉత్తమోత్తమంగా గడుపుతున్నారు || 47 ||

మంత్రము

న కిల్బిష మత్ర నాధారో అస్తీ
 న యన్మిత్రైః సమమమాన ఏతి ।
 అనూనం పాత్రం నిహితం న ఏతత్
 పక్షారం పక్ష్యః పున రా విశాతి || 48 ||

పదము:

న । కిల్బిషమ్ । అత్ర । న । ఆఽధారః । అస్తీ ।
 న । యత్ । మిత్రైః । సమ్ఽఅమమానః । ఏతి ।
 అనూనమ్ । పాత్రమ్ । నిఽహితమ్ । నః । ఏతత్ ।
 పక్షారమ్ । పక్ష్యః । పునః । ఆ । విశాతి || 48 ||

ఆనువాదం

ఈ సమర్పణంలో వి పాపమూ లేదు.
 దీనికి ఆధారము వీధి లేదు.
 మిత్రులతో పాటు ఇది జనించునదీ కాదు.
 ఈ పాత్రను పరిపూర్ణంగా ఉంచుతున్నాను.
 పాచకుల వద్దకు తిరిగి మేము వెడుతున్నాము. || 48 ||

మంత్రము

ప్రియం ప్రియాణాం కృణవామ
 తమ స్తే యస్తు యతమే ద్విషన్తి ।
 ధేను రనద్వాన్ వయోవయ ఆయదేవ
 పౌరుషేయ మప మృత్యుం నుదన్తు || 49 ||

పదము

ప్రియమ్ । ప్రియాణామ్ । కృణవామ ।
 తమః । తే । యస్తు । యతమే । ద్విషన్తి ।
 ధేనుః । అనద్వాన్ । వయః 2 వయః । ఆ 2 యత్ । ఏవ ।
 పౌరుషేయమ్ । అప । మృత్యుమ్ । నుదన్తు || 49 ||

ఆనువాదం

మిత్రులకు ప్రియాన్ని మేము చేస్తున్నాము.
 ప్రియులకు ప్రియం చేస్తున్నాము.
 మమ్ములను ద్వేషించే వారు

అంధకారంలో పడిపోదురు గాక !
 గోవు, వృషభము మొదలైన వానిలో
 ఉన్న బలాన్ని మేము గ్రహిస్తున్నాము.
 మనుష్యులకు మృత్యువును దూరం చేస్తున్నాము. || 49 ||

మంత్రము :

స మగ్నయో విదు రన్యో అన్యం
 య ఓషధీః సచతే యశ్చ సిన్ధూన్ ।
 యావన్తో దేవా దివ్యాత్మితపన్తి
 హిరణ్యం జ్యోతిః పచతో బభూవ || 50 ||

పదము :

సమ్ । అగ్నయః । విదుః । అన్యః । అన్యమ్ ।
 యః । ఓషధీః । సచతే । యః । చ । సిన్ధూన్ ।
 యావన్తః । దేవాః । దివీ । ఆత్మితపన్తి ।
 హిరణ్యమ్ । జ్యోతిః । పచతః । బభూవ || 50 ||

అనువాదం :

అగ్నులు ఒకరినొకరు తెలిసినవారు.
 ఓషధులలోను నదులలోను ఉన్న దేవతలు
 ప్రకాశమానులై కాంచనాన్ని, జ్యోతిని
 పాచకులకు కల్పిస్తున్నారు.

పంక్తము:

ఏషా త్వదాం పురుషే నం బభూ

వా నగ్నాః సర్వే పశవో యే అన్యే ।

క్షత్రే బాత్మానం పరీ ధాపయాథో-

మోతం వాచో ముఖ మోదనస్య

॥ ౧1 ॥

పదము:

ఏషా । త్వదామ్ । పురుషే । నమ్ । బభూవ ।

అనగ్నాః । సర్వే । పశవః । యే । అన్యే ।

క్షత్రేణ । ఆత్మానమ్ । పరీ । ధాపయాథః ।

అమాఽశతమ్ । వాచః । ముఖమ్ । ఓదనస్య

॥ ౧1 ॥

అనువాదం:

మనుష్యులలో ఒక చర్మం నుంచి

మరొక చర్మం ప్రభవిస్తుంది.

ఇతర పశుగణం నగ్నంగా లేదు.

శౌర్యంతో తమలో తాము

పోటీపడుతూ ఆ ఓదనాన్ని స్వీకరిస్తారు.

వస్త్రము, ఓదనముఖము ఇందులో ప్రధానమైనవి. ॥ ౧1 ॥

పంక్తము:

య దక్షిణ వదా యత్ సమీక్యాం

య ద్వా వదా అన్యతం విత్తకామ్యః ।

సమానం తస్తు మభి సంవసానౌ

తస్మిన్ సర్వం శమలం సాదయాథః

॥ ౧౭ ॥

పదము:

యత్ । అక్షిమృ । వదాః । యత్ । సమ్వసాన్మామ్ ।

యత్ । వా । వదాః । అస్మత్ । విత్తకామ్యా ।

సమానమ్ । తస్తుమ్ । అభి । సమ్వసానౌ ।

తస్మిన్ । సర్వమ్ । శమలమ్ । సాదయాథః

॥ ౧౭ ॥

అనువాదం:

పాచికలాదుతూ, సభలో ఆదుతూ

ధనఁకొసమై అబద్ధాలాడే వారి

సర్వదోష పరిహారార్థం ఇది కృషి చేస్తుంది

॥ ౧౭ ॥

మంత్రము:

వర్షం వనుష్వాపి గచ్ఛ దేవాం-

స్త్వచో ధూమం పర్యుత్పతయాసి ।

విశ్వవ్యాచా ఘృతపృష్ఠో భవిష్య-

స్త్వయోని ర్లోక ముపయా హ్యేతమ్

॥ ౧౮ ॥

పదము.

వర్షమ్ । వసుష్వ । అపి । గచ్ఛ । దేవాన్ ।

త్వచః । ధూమమ్ । పరి । ఉత్ । పాతయాసి ।

విశ్వఽవ్యచాః । పృతఽప్యవ్యః । భవిష్యన్ ।

సఽయోగిః । లోకమ్ । ఇవ । యాహి । ఏతమ్

॥ 53 ॥

అనువాదం:

వర్షం లభించు గాక !

దేవతల వద్దకు వెదుడుము గాక !

చర్మంపైని ధూమం పైకి లేచునట్లు చేస్తున్నాము.

విశ్వంలో విస్తృతమైన అబ్ధంతో

దీసిని సంయోజనం చేయుటకై ఇచ్చగిస్తున్నాము.

నజాతీయులైన జనంతో సంబంధమేర్పడు గాక !

॥ 53 ॥

మంత్రము

తన్వంఽ స్వరోః ఐహుధా వి చక్రే

యథా విద ఆత్మ స్మన్యవర్ణమ్ ।

అపాక్షైత్ కృష్ణాం యశతీం పునానో

యా లోహిణీ కాం తే అగ్నౌ జహోమి

॥ 54 ॥

అంశము

తన్వఽమ్ । స్వఃఽగః । ఐహుఽధా । వి । చక్రే ।

యథా । విదీ । ఆత్మన్ । అన్యఽవర్ణమ్ ।

అ॒వ । అ॒జైత్ । కృ॒ష్ణామ్ । దు॒శీతిమ్ । పు॒నానః ।

యా । లో॒హీనీ । కామ్ । తే । అ॒గ్నౌ । జు॒హోమి || 54 ||

అనువాదం:

స్వర్గం బహుధా తన శరీరాన్ని కల్పిస్తున్నది
అత్యవంతమైన స్వర్గం రెండవ వర్ణాన్ని కూడా చూస్తున్నది
తేజస్వంతమైన ఆకారమును పవిత్రం చేస్తున్నది
కృష్ణవర్ణమును దూరం చేస్తున్నది
ఎర్రని వర్ణం కలదానిని ఈ అగ్నిలో
హవనం చేస్తున్నాము || 54 ||

మంత్రము :

ప్రా॒జ్ఞై॒త్వా త్వా ది॒శే॒గ్నయే॒ఽధి॒పతయే॒-

సి॒తాయ॑ రక్షి॒త్ర ఆది॒త్యా యే॒షు॑మతే ।

వి॒తం పరి॑ దద్మ॒స్తుం నో

గో॒పాయ॑తాస్మాక॒మైతోః॑ ।

ది॒ష్టం నో॑ అ॒త్ర జ॒రసే॒ ని నే॒ష-

జ్జ॒రా మృ॒త్యవే॒ పరి॑ ఙో దదా-

త్యథ॑ వ॒క్తేన॑ స॒హ సం ధ॑వే॒మ

|| 55 ||

పదము :

ప్రా॒జ్ఞై॒త్వా । త్వా । ది॒శే॒గ్నయే॒ । అధి॒పతయే॒ ।

అ॒సి॒తాయ॑ । రక్షి॒త్రే । ఆది॒త్యా॒య । యే॒షు॑మతే ।

ఏకమ్ । పరి । దద్మః । తమ్ । నః ।
 గోపాయత । ఆ । అస్మాకమ్ । ఆఽవిరోః ।
 దిష్టమ్ । నః । అత్ర । జరనే । ని । నేషత్ ।
 జరా । మృత్యవే । పరి । నః । దదాతు ।
 అథ । పశ్యేన । సహ । సమ్ । భవేమ

* ౧౧ *

అనువాదం

తూర్పు దిక్కునకు ఓదనమా ! నిన్ను
 నేను ఆందజేస్తున్నాను
 దానికి అధిపతి అగ్ని రక్షణకర్త కాలనర్పం
 ధనుర్ధారి అదిత్యుడు
 మేము వచ్చేదాకా మీరు దీనిని కాపాడండి.
 మా గమ్యం వైపు మమ్ములను కొనివొనివ్వండి.
 మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తరువాత
 మరణం వరకు ఆయనే మమ్ము నడిపించారి
 అప్పుడు మేము అక్కడ
 పశ్యం చేసిన ఈ ఓదనంలో
 సంగతులమౌదుము గాక !

" ౧౧ "

మంత్రము

దక్షిణాయై శ్వా దిశ ఇన్ద్రియాఽధిపతయే
 తిర్శ్చిరాజయే రక్షితే యమా యేషుమతే ।
 ఏతం పరి దద్మస్తం నో

గోపాయతాస్మాక మైకోః ।

దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష-

జ్జరా మృత్యవే పరి యో దదా-

త్వథ పశ్యేన సహ సం భవేమ

॥ 55 ॥

పదము :

దక్షిణాయై । త్వా । దిశే । ఇన్ద్రాయ । అధిపతయే ।

తిర్చ్ఛిరాజయే । రక్షితే । యమాయ । ఇష్టమతే ।

ఏతమ్ । పరి । దద్యుః । తమ్ । నః ।

గోపాయత । ఆ । అస్మాకమ్ । ఆపికోః ।

దిష్టమ్ । నః । అత్ర । జరసే । ని । నేషత్ ।

జరా । మృత్యవే । పరి । నః । దదాతు ।

అథ । పశ్యేన । సహ । సం । భవేమ

॥ 56 ॥

అనువాదం :

దక్షిణదిక్కునకు మేము దీనిని అందజేస్తున్నాము

దానికి అధిపతి ఇంద్రుడు

దాని రక్షణకర చాళలపాము

యముడు ధనురాని

మేము సర్వేద కా మిగు దీనిని కాపి దండి

మా గమ్యంవైపు మమ్ములను కొనిపోసిండు.
మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తరువాత మరణం వరకూ
ఆయనే మమ్ము నడిపించాలి.
అప్పుడు మేము అక్కడ పక్ష్యం చేసిన
ఈ ఓదనంతో సంగతులమగుదుము గాక !

॥ 56 ॥

మంత్రము .

ప్రతీచ్యైః త్వా దిశే వరుణాయాఽధిపతయే

వృదాకవే రక్షితే న్నా యేషుమతే ।

ఏతం పరి దద్మ స్తం నో

గోపాయతాస్మాక మైతోః ।

దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష-

జ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదా-

త్వథ వత్సేన సహ సం భవేమ

॥ 57 ॥

-దహ

ప్రతీచ్యైః । త్వా । దిశే । వరుణాయ । అధిపతయే ।

వృదాకవే । రక్షితే । అన్నాయ । ఇషుమతే ।

ఏతమ్ । పరి । దద్మః । తమ్ । నః ।

గోపాయత । ఆ । అస్మాకమ్ । ఆపితోః ।

దిష్టమ్ । నః । అత్ర । జరసే । ని । నేషన్ ।

జరా । మృత్యవే । పరి । నః । దదాతు ।

అథ । వశ్యేన । సహ । సమ్ । భవేమ

॥ 57 ॥

అనువాదం :

పశ్చిమ దిక్కునకు నిన్ను అందిస్తున్నాము
దాని అధిపతి వరుణుడు
రక్షణకర్త పృథాకువు (చుక్కలపాము)
ధనుర్ధారి అన్నము
మేము వచ్చేదాకా మీరు దీనిని కాపాడండి
మా గమ్యం వైపు మమ్ములను కొనిపోనిండు
మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తరువాత మరణం వరకు
ఆయనే మమ్ము నడిపించాలి
అప్పుడు మేము అక్కడ పక్వం చేసిన ఈ ఓదనంతో
సంగతులమగుదుము గాక !

॥ 57 ॥

మంత్రము

ఉదీత్యై శ్వా దిశి నోమాయాధిపతయే

స్వజాయ రక్షితే శన్యా ఇమమత్యై ।

వితం పరి దద్మ స్తం నో

గోపాయశాస్మాక మైకోః ।

దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష-

జ్జరా మృత్యవే పరి యో దదా-

త్వథ పశ్యేన సహ సం భవేమ

॥ 58 ॥

సదము.

ఉదీచ్యైః త్వా దిశే నిమామ్య అధిపతయే ।

స్వజాయే రక్షితే అశన్తైః ఇమమత్యైః ।

ఏతమ్ పరి దద్యుః తమ్ నః ।

గోపాయత అ అస్మాకమ్ అపీతోః ।

దిష్టమ్ నః అత్ర జరసే ని నేషత్ ।

జరా మృత్యవే పరి నః దదాతు ।

అథ పశ్యేన సహ సమ్ భవేమ

॥ 58 ॥

అనువాదం ।

ఉత్తర దిక్కునకు నిన్ను అందిస్తున్నాము.

దాని అధిపతి సోముడు.

రక్షణకర్త స్వజనామక సర్వము.

అతని ధనుర్ధారి.

మేము వచ్చేదాకా మీరు దీనిని కాపాడండి.

మా గమ్యం వైపు మమ్ములను కొనిపోనిండు.

మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తరువాత మరణం వరకు

ఆయనే మమ్ము నడిపించాలి.

అప్పుడు మేము అక్కడ పక్ష్యం చేసిన

ఈ ఓదనంతో సంగతులమగుదుము గాక !

॥ 58 ॥

మంత్రము:

ద్రువా॒యై త్వా ది॒శే విష్ణ॒వేధి॒పత॑యే

కల్మా॒షగ్రీ॒వాయ॑ రక్షి॒తః ఓష॑ధీభ్యః ఇ॒మమ॑తిభ్యః ।

ఏ॒తం పరి॑ దద్మ॒స్తం నో

గోపా॒యతా॒స్మాక॑ మై॒తోః ।

ది॒ష్టం నో అ॒త్ర జ॒రసే॑ ని నే॒ష-

జ్జరా॑ మృ॒త్యవే॑ పరి॑ దో దదా-

త్వథ॑ ప॒క్వేన॑ స॒హ సం భ॑వేమ

॥ 59 ॥

పదము:

ద్రు॒వా॒యై । త్వా । ది॒శే । విష్ణ॒వే । అధి॑పతయే ।

కల్మా॒షగ్రీ॒వాయ॑ । రక్షి॒తే । ఓష॑ధీభ్యః । ఇ॒మమ॑తిభ్యః ।

ఏ॒తమ్ । పరి॑ । దద్మ॒ః । తమ్ । నః ।

గోపా॒యత॑ । ఆ । అ॒స్మాక॑మ్ । ఆ॒వే॒తోః ।

ది॒ష్టమ్ । నః । అ॒త్ర । జ॒రసే॑ । ని । నే॒షత్ ।

జరా॑ । మృ॒త్యవే॑ । పరి॑ । నః । దదా॒తు ।

అథ॑ । ప॒క్వేన॑ । స॒హ । సమ్ । భ॑వేమ

॥ 59 ॥

అనువాదం :

ద్రువ దిశకు నిన్ను అందజేస్తున్నాము.
దానికధిపతి విమృశించు.
కల్మాషగ్రీవమనే సర్పం రక్షకము.
ఓషధులు ధనుర్ధారులు.
మేము వచ్చేదాకా మీరు దీనిని కాపాడండి.
మా గమ్యంవైపు మమ్ములను కొనిపోనిండు.
మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తరువాత మరణం వరకు
ఆయనే మమ్ము నడిపించాలి.
అప్పుడు మేము అక్కడ పక్ష్యం చేసిన
ఈ ఓదనంతో సంగతులమగుదుము గాక !

॥ 59 ॥

మంత్రము :

ఊర్ధ్వాయై త్వా దిశి బృహస్పతయేధిపతయే ।

శ్విత్రాయై రక్షితే వర్షాయేషుమతే ।

ఏతం పరి దద్మ స్తం నో

గోపాయతాస్మాక మైకోః ।

దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష-

జ్వరా మృత్యవే పరి ణో దదా-

త్వథ పక్ష్యేన సహ సం భవేమ

॥ 60 ॥

పదము :

ఊర్ధ్వాయై । త్వా । దిశి । బృహస్పతయే । అధిపతయే ।

శ్విత్రాయై । రక్షితే । వర్షాయై । షుమతే ।

ఏతమ్ । పరి । దద్మః । తమ్ । నః ।

గోపాయత । ఆ । అస్మాకమ్ । ఆఽఏతోః ।

దిష్ఠమ్ । నః । అత్ర । జరసే । ని । నేషత్ ।

జరా । మృత్యవే । పరి । నః । దదాతు ।

అథ । పశ్యేన । సహ । సమ్ । భవేమ

॥ 60 ॥

అనువాదం:

ఊర్ధ్వదిశకు నిన్ను అందిస్తున్నాము.

దానికధిపతి బృహస్పతి.

శ్విత్రము రక్షణకర్త.

వర్తము ధనుర్ధారి.

మేము వచ్చేదాకా మీరు దీనిని కాపాడండి.

మా గమ్యంవైపు మమ్ములను కొనిపోనిండు.

మా వృద్ధాప్యం వరకు, ఆ తర్వాత మరణం వరకు,

ఆయనే మమ్ము నడిపించాలి.

అప్పుడు మేము అక్కడ పక్వం చేసిన ఈ ఓదనంతో

సంగతులమగుదుము గాక ।

॥ 60 ॥

ఇది మూడవ సూక్తం.

ఇది మూడవ అనువాకం.

అనువాకం: 4

సూక్తం - 4

ఋషి: కశ్యపుడు || దేవత: వశ || చందస్సు: 1-8, 8-19, 21-31, 33-41, 43-
53 అనుష్టుప్; 7 ఊరిగనుష్టుప్; 20 విరాడనుష్టుప్; 32 ఉష్టిగృహతి
గర్వానుష్టుప్ || మంత్రములు: || 53 ||

వినియోగం :- ఇది వశావిషయకమైన సూక్తము. 'వశా గౌర్యా గర్వం న
గృహ్లాతి' (కౌశిక సూత్రము-44,1) అని దాదిలుడు.

'వశా వంధ్యా గౌః' - (ఋగ్వేదభాష్యం-2-7-5) అని
సాయణుడు.

'వశా స్వభావవంధ్యా గౌః' (ఋ. భా. 10-91-14) అని
సాయణుడు.

ఎవరి ఇంటిలో వశాగోవు ఇన్విస్తుందో అతని ఇంటిలో, అది
వశ అని తెలియకపోయినందువల్ల మూడేళ్ళకాపాడబడుతుంది.
ఆ తర్వాత సంగ్రహ్యకాదు.

'వశ' అనే గోవు దేవతలకు విశేషంగా ప్రియమైన
హవిస్సు అవుతుంది.

అందువల్ల దేవతలకై దానిని యాచించే బ్రాహ్మణులకు యజ్ఞ
మాని దానం చేయాలి. అలా చేస్తే ప్రజాది వృద్ధి కలుగుతుంది.
అలా చేయకపోతే అనేక అపదలు వస్తాయి. ఆ అపత్తు అలా
ఇవ్వనపుడు దాని ఏ అంగం నుంచి ఎలాంటిదొస్తుందో ఈ
సూక్తం చెప్తున్నది. ఇతర వివర్తకూడా కలుగుతుందని
అంటున్నది.

యాచించే బ్రాహ్మణులకు దానం చేయమని ఈ వశ బ్రహ్మోవ
ద్రవాది పాపములకు కారణమౌతుంది:

బ్రాహ్మణులు దానిని యాచించినపుడు దేవతలే యాచిస్తు
న్నారని భావించాలి. ఆ గోవు దేవతలకు చెందిన భాగము.
దానిని దానం చేస్తే ఆ దాత కోరికలన్నింటినీ ఇస్తుంది. దానిని
తానే వండి తింటే వానికి హని కలుగుతుంది.

ఈ గోవు బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వగా వారు దానిని బ్రాహ్మణులకు హవ్యరూపంలో అర్పించవలెనని అది అపేక్షిస్తుంది. అందు వల్ల హతం కానీ, అహతం కానీ వశా (గో) పతి దానిని తన ఇంటిలోనే వచనం చేస్తే అధఃపాతం చెంది నరకానికి పోతాడు.

మంత్రము :

దదామీత్యేవ బ్రూయా-

దను చైనా మభుత్పత ।

వశాం బ్రహ్మభ్యో యాచదభ్య-

స్తత్ ప్రజావ దవత్యవత్

॥ 1 ॥

పదము :

దదామి । ఇతి । ఏవ । బ్రూయాత్ ।

అను । చ । వినామ్ । అభుత్పత ।

వశామ్ । బ్రహ్మభ్యః । యాచత్భ్యః ।

తత్ । ప్రజాభ్యై । అవత్యభ్యై

॥ 1 ॥

అనువాదం :

వశాగోవును 'నేను దానం చేస్తాను' అని చెప్పాలి.

దీని విషయంలో అనుకూల భావంతో ఉండాలి.

యాచించిన బ్రాహ్మణులకు ఈ వశాగోవును

దానం చేసినవారు సంతానవంతులౌతారు.

॥ 1 ॥

సంక్రమము

ప్రజయా స వి క్రిడితే

పశుభి శ్చోప దస్యతి ।

య ఆర్షేయేభ్యో యాచద్యో

దేవానాం గాం న దిత్సతి

॥ 2 ॥

పదము

ప్రజయా । సః । వి । క్రిడితే ।

పశుభిః । న । శ్చోప । దస్యతి ।

యః । ఆర్షేయేభ్యః । యాచత్ ద్యోభ్యః ।

దేవానామ్ । గామ్ । న । దిత్సతి

॥ 2 ॥

అనువాదం ।

యాచించిన ఋషిపంశ్కులైన బ్రాహ్మణులకు,

దేవతలకు ఈ గోదానం చేయనివాడు

తన సంతానాన్ని అమ్ముకొన్నవాడౌతాడు.

పశువులతో పాటు నష్టపడతాడు.

॥ 2 ॥

మంక్రమము :

కూటయాస్య సం శీర్ష్యస్తే

శ్చోపయా కాట మర్తతి ।

బ॒ణ్ణయా॑ ద॒హ్య॑స్తే గృ॒హః

కా॒ణయా॑ దీ॒యతే॑ స్వ॒మ్

॥ ౩ ॥

పదము .

కూ॒టయా॑ । అ॒స్య । స॒మ్ । శీ॒ర్య॑స్తే ।

శ్లో॒ణయా॑ । కా॒టమ్ । అ॒ర్దతి॑ ।

బ॒ణ్ణయా॑ । ద॒హ్య॑స్తే । గృ॒హః ।

కా॒ణయా॑ । దీ॒యతే॑ । స్వ॒మ్

॥ ౩ ॥

అనువాదం :

కొమ్ములు విరిగిన గోవును దానం చేస్తే

విరుచుకుని పడిపోతాడు,

కుంటిదానిని దానం చేస్తే

ఒక గుంటలో పడిపోతాడు.

అంగవైకల్యం కలదానిని ఇస్తే

అతని ఇల్లు దగ్గమైపోతుంది.

గ్రుడ్డిగోవును దానం చేస్తే

అతని ధనం అన్యాయత్రమౌతుంది.

॥ ౩ ॥

మంత్రము :

వి॒లోహితో॑ ఆ॒ధిష్ఠా॑నా-

చ॒చ్ఛకో॑ వీ॒న్దతి॑ గో॒పతి॑మ్ ।

తథా వశాయాః సంవిద్యం

దురదభ్నా హ్యుచ్యతే

॥ 4 ॥

పదము;

వి2లోహితః । అధి2స్థానాత్ ।

శక్నః । విన్దతి । గో2పతిమ్ ।

తథా । వశాయాః । సమ్2విద్యమ్ ।

దురదభ్నా । హి । ఉచ్యతే

॥ 4 ॥

అనువాదం:

ఆ అవు గోమయాన్ని కుప్పవేసిన చోటునుంచి

దాని యజమానికి రక్తస్పావం జరుగుతుంది.

ఈ వశానామక ధేనువును గూర్చి

ఇలాంటి భావం ఏర్పడాలి.

‘దీనిని వంచించడం బహు కష్టం’.

॥ 4 ॥

మంత్రము:

పదోరస్యా అధిష్ఠానాద్

విక్లిన్తు రామ విన్దతి ।

అనామనాత్ సం శీర్యస్తే

యా ముఖే నోపజిఘ్రతి

। 5 ॥

పదము :

పదోః । అస్యాః । అధి॒ఽస్థానాత్ ।

వి॒ఽక్లిన్దుః । నామ । వి॒న్దతి ।

అనామనాత్ । సమ్ । శీ॒ర్యన్తే ।

యాః । ముఖే॑న । అప॒ఽజి॒ఘ్రితి

॥ ౧ ॥

అనువాదం :

ఈ గోవు పాదం మోపిన చోటినుంచే

‘విక్లిన్దు’ అనే రుగ్మత

దాని యజమానిని ఆవహిస్తుంది.

ఏ జబ్బులేకనే అతని పశువులు

అది మూర్ఖునిన చోటనే పడిపోతాయి.

॥ ౧ ॥

మంత్రము :

యో అస్యాః కర్థా॑వా॒స్సునో

త్యా స దే॒వేషు॑ వృ॒శ్శతే ।

అక్షీ॑ కు॒ర్వ ఇతి॑ మ॒న్యతే

కసీ॑యః కృ॒ణుతే॑ స్వమ్

॥ 6 ॥

పదము :

యః । అస్యాః । కర్థా । అ॒స్సునో॑తి ।

ఆ । సః । దే॒వేషు॑ । వృ॒శ్శతే ।

లక్ష్మీ । కుర్వే । ఇతి । మన్యతే ।

కనీయః । కృణుతే । స్వమ్

॥ 6 ॥

అనువాదం .

దీని చెవులను మెలివేసిన వాడు
దేవతలకు దూరమౌతాడు.
దీనిమీద ఏదో నామాంకనం
చేస్తున్నాననుకుంటాడుగానీ
తన సంపదనే క్షీణింపజేసుకుంటాడు.

॥ 6 ॥

మంత్రము :

యదస్యాః కస్మై చిద్ భోగాయ

బాలాన్ కశ్చిత్ ప్రకృస్తతి ।

తతః కిశోరా మ్రియన్తే

వత్సాన్ చ ఘాతుకో వృకః

॥ 7 ॥

పదము,

యత్ । అస్యాః । కస్మై । చిత్ । భోగాయ ।

బాలాన్ । తః । చిత్ । ప్రకృస్తతి ।

తతః । కిశోరాః । మ్రియన్తే ।

వత్సాన్ । చ । ఘాతుకః । వృకః

॥ 7 ॥

అనువాదం :

ఎవడైతే ఏదో ఒక లాభం కోసం
ఈ గోవు తోకను ఖండిస్తాడో
అతని పిల్లలు చనిపోతారు.
తోడేలు వాని పిల్లలను చంపుతుంది.

॥ 7 ॥

మంత్రము :

య దస్యా గోపతా సత్యా
లోమ ధ్వాజ్ఞో అజీహిదత్ ।
తతః కుమారా మ్రియన్తే
యక్షో విన్ద త్యనామనాత్

॥ 8 ॥

పదము :

యత్ । అస్యాః । గోపతా । సత్యాః ।
లోమ । ధ్వాజ్ఞః । అజీహిదత్ ।
తతః । కుమారాః । మ్రియన్తే ।
యక్షాః । విన్దతి । అనామనాత్

॥ 8 ॥

అనువాదం :

ఇది యజమాని వద్ద ఉండగా
కాకి దాని వెంట్రుకలను లాగి ఛేదనట్లయితే
అతని పిల్లలు చనిపోతారు.
జబ్బులేకనే వారు నశించడం మొదలవుతుంది.

॥ 8 ॥

మంత్రము :

య దస్యాః పల్పాలనం

శక్పద్ దాసి సమస్యతి ।

తతోపరూపం జాయతే

తస్మా దవ్యేష్య దీనసః

॥ 9 ॥

పదము :

యత్ । అస్యాః । పల్పాలనమ్ ।

శక్పత్ । దాసి । సమ్మతస్యతి ।

తతః । అపరూపమ్ । జాయతే ।

తస్మాత్ । అవీష్యత్ । వీనసః

॥ 9 ॥

అనువాదం :

పనిమనిషి ఈ గోవు పంచితాన్ని, గోమయాన్ని

ఒక చోటుకు త్రోసినట్లయితే,

ఆ దోషం వల్ల అంగవైకల్యం కలుగుతుంది.

అది తొలగిపోదు.

॥ 9 ॥

మంత్రము :

జాయమానాభి జాయతే

దేవా స్తప్రబాహ్మదాన్ మా ।

తస్మాద్ బ్రహ్మభ్యో దే యైషా

త దాహుః స్వస్య గోపనమ్

॥ 10 ॥

పదము

జాయమానా । అభి । జాయతే ।

దేవాన్ । సబ్రహ్మదాన్ । వశా ॥

తస్మాత్ । బ్రహ్మభ్యః । దేయా । ఏషా ।

తత్ । ఆహుః । స్వస్య । గోపనమ్

॥ 10 ॥

అనువాదం :

దేవతల కోసం బ్రాహ్మణుల కోసం

ఈ గోవు మీదు కట్టినది.

కాబట్టి దీనిని బ్రాహ్మణులకే దానం చేయాలి.

అందుతో దాత సంపద సురక్షితమౌతుంది.

॥ 10 ॥

మంత్రము

య ఏనాం వని మాయన్తి

తేషాం దేవకృతా వశా ।

బ్రహ్మజ్యేయం త దబ్రువన్

య ఏనాం నిప్రియా యతే

॥ 11 ॥

పదము :

యే । ఏనామ్ । వనిమ్ । ఆఽయన్తీ ।

తేషామ్ । దేవఽకృతా । వశా ।

బ్రహ్మఽజ్యేయమ్ । తత్ । అబ్రువన్ ।

యః । ఏనామ్ । నిఽప్రియాయతే

॥ 11 ॥

అనువాదం .

ఈ గోవును యాచిస్తూ వచ్చిన బ్రాహ్మణులకు
దీనిని దానం చేయాలి.

అలా ఇవ్వక తనకు ప్రియమైనదని

తన వద్దనే ఉంచుకునే వాడు ఆ బ్రాహ్మణుల విషయంలో

అపరాధం చేసినవాడే అవుతాడు.

॥ 11 ॥

మంత్రము

య ఆర్షేయేభ్యో యాచద్యోభ్య

దేవానాం గాం న దిత్వతి ।

ఆ స దేవేభ్య వృశ్చతే

బ్రాహ్మణానాం చ మన్యవే

॥ 12 ॥

పదము

యః । ఆర్షేయేభ్యః । యాచత్కృత్యః ।

దేవానామ్ । గామ్ । న । దిత్వతి ।

ఆ । సః । దేవేషు । వృశ్శతే ।

బ్రాహ్మణానామ్ । చ । మన్యవే

॥ 12 ॥

అనువాదం :

యాచించిన బ్రాహ్మణులకు

ఈ దేవతల గోవును ఇవ్వనివాడు

వారి కోపానికి గురిఅవుతాడు.

దేవతల యెడ అపరాధం చేసినవాడౌతాడు.

॥ 12 ॥

మంత్రము

యో అస్య స్వాత్ వశాఽభోగో

అన్యో మిచ్చేత తర్హి సః ।

హింస్తే అదత్తా పురుషం

యాచితాం చ న దిత్వతి

॥ 13 ॥

పదము :

యః । అస్య । స్వాత్ । వశాఽభోగః ।

అన్యోమ్ । ఇచ్చేత । తర్హి । సః ।

హింస్తే । అదత్తా । పురుషమ్ ।

యాచితామ్ । చ । న । దిత్వతి

॥ 13 ॥

అనువాదం :

ఈ గోవు నెవడు అనుభవిస్తున్నాడో,

అతడు మరొక గోవును గ్రహించవచ్చును.

యాచించినా ఇవ్వకపోతే
అది ఆ పురుషుని హింసిస్తుంది.

॥ 13 ॥

మంత్రము :

యథా శేవధి ర్నిహితో

బ్రాహ్మణానాం తథా వశా ।

తా మేత దచ్చాయన్తి

యస్మిన్ కస్మింశ్చ జాయతే

॥ 14 ॥

పదము :

యథా । శేవధిః । నిహితః ।

బ్రాహ్మణానామ్ తథా । వశా ।

తామ్ । ఏతత్ । అచ్చయన్తి ।

యస్మిన్ । కస్మిన్ । చ । జాయతే

॥ 14 ॥

అనువాదం :

సురక్షితంగా ఉన్న నిధివంటి ఈ గోవును

బ్రాహ్మణులకు దానం చేయాలి.

ఏదో ఒకచోట ఇది జనిస్తుంది.

బ్రాహ్మణులకోసమే ఇది ఉద్దిష్టమైనది.

దీనిని యాచించుటకై బ్రాహ్మణులు వస్తారు.

॥ 14 ॥

మంత్రము ।

స్వ మేత దచ్చాయన్తి

యద్ వశాం బ్రాహ్మణా అభి ।

యథై॑ నా నన్యస్మిన్ జీ॒నీయా-
 - - -

దే॒వాస్యా ని॒రోధ॑నమ్
 - - -

॥ 15 ॥

పదము.

స్వమ్ । ఏ॒తత్ । అ॒చ్చ॒ఆ॒యన్తి ।
 - - -

యత్ । వ॒శామ్ । బ్రా॒హ్మ॒ణాః । అభి ।
 - - -

యథా॑ । ఏ॒నాన్ । అన్యస్మిన్ జీ॒నీయాత్ ।
 - - -

ఏ॒వ । అ॒స్యాః । ని॒రోధ॑నమ్
 - - -

॥ 15 ॥

అనువాదం.

బ్రాహ్మణులు దీనిని అడుగుటకై వస్తున్నారంటే

తమ ధనమును తామడుగుటకై

వస్తున్నారన్నమాట

దీనిని నిరోధించడమంటే

కష్టాలు కొనితెచ్చుకొనడమే.

॥ 15 ॥

మంత్రము :

చ॑రే దే॒వా తై॒ర్విహ॑యణా-
 - - -

ద॒విశ్వా॑తగదా స॒తీ ।
 - - -

వ॒శాం చ॑ వి॒ద్యా స్సార॑ద
 - - -

బ్రా॒హ్మ॒ణా స్త ర్హే॒ష్ఠ్యాః ।
 - - -

॥ 16 ॥

పదము .

చరేత్ | ఏవ | ఆ | త్రైహాయనాత్ |

అవిజ్ఞాతఽగదా | సతీ |

వశామ్ | చ | విద్యాత్ | నారద |

బ్రాహ్మదాః | తర్హి | ఏష్యాఽః

॥ 16 ॥

ఆనువాదం :

అజ్ఞాతంగా మూడేళ్ళదాకా

అది తల్లితోనే ఉంటుంది.

ఓ నారదా! అప్పుడది దానయోగ్యమౌతుంది.

బ్రాహ్మణులకు దానినివ్వాలి.

॥ 16 ॥

పంక్తము .

య ఏనా మవశా మాహ

దేవానాం నిహితం నిధిమ్ |

ఉభౌ తస్మై భవాశర్వౌ

పరిక్ర మ్యేషు మస్యతః

॥ 17 ॥

పదము :

యః | ఏనామ్ | అవశామ్ | ఆహ |

దేవానామ్ | నిహితమ్ | నిధిమ్ |

అభో ! తస్మై । భవాశ్రయే ।

పరిక్రమ్య । ఇమమ్ । అస్యతః

॥ 17 ॥

అనువాదం :

దేవతల కివ్వవలసిన ఈ గోవును
ఇవ్వరాదన్న వానిపై భవశర్వులిరువురూ
బాజాలను ప్రయోగిస్తారు.

॥ 17 ॥

మంత్రము :

యో అస్మా ఉధో న వే

దాధో అస్మా స్తనా నుత ।

ఉభయే నైవాస్మై దుహే

దాతుం చే దశకద్ వశామ్

॥ 18 ॥

పదము :

యః । అస్మాః । ఉధః । న । వేద ।

అధో ఇతి । అస్మాః । స్తనాన్ । ఉత ।

ఉభయేన । ఏవ । అస్మై । దుహే ।

దాతుమ్ । చ । ఇత్ । అశకత్ । వశామ్

॥ 18 ॥

అనువాదం :

దీని పొదుగును, స్తనములను
తెలుసుకొనలేక పోయినా దీనిని దానం చేస్తే వానికి
ఆ రెండింటితోను గోవు క్షరధారలను వర్షిస్తుంది.

॥ 18 ॥

మంత్రము :

దురద ధైన్య మా శయే

యాచితాం చ న దిత్సతి ।

నాస్మై కామాః స మృత్యునై

యా మదత్త్వా చిక్కిరతి

॥ 18 ॥

పదము :

దురదధ్వా । ఏనమ్ । ఆ । శయే ।

యాచితామ్ । చ । న । దిత్సతి ।

న । అస్మై । కామాః । సమ్ । మృత్యునై ।

యామ్ । అదత్త్వా । చిక్కిరతి

॥ 19 ॥

అనువాదం :

యాచింపగా దానమివ్వక పోతే

వందనకు లోబడని ఈ గోవు

అతనిని అణచివేస్తుంది.

అతను కోరిన కోరికలు సఫలం కావు.

॥ 19 ॥

మంత్రము :

దేవా వశా మయాచన్

ముఖం కృత్వా బ్రాహ్మణమ్ ।

అథర్వ వ 31

తేషాం సర్వేషా మదద-

ద్దేడం న్యేతి మానుషః

॥ 20 ॥

పదము .

దేవాః । వశామ్ । అయాచన్ ।

ముఖమ్ । కృత్వా । బ్రాహ్మణమ్ ।

తేషామ్ । సర్వేషామ్ । అదదత్ ।

హేడమ్ । ని । ఏతి । మానుషః

॥ 20 ॥

అనువాదం :

బ్రాహ్మణముఖంగా దేవతలు ఈ గోవును యాచిస్తారు.

అప్పుడు ఇవ్వనివాడు అదేవతలందరి

ఆగ్రహానికి పాత్రుడౌతాడు.

॥ 20 ॥

మంత్రము :

హేడం పశూనాం న్యేతి

బ్రాహ్మణేభ్యో దదత్ వశామ్ ।

దేవానాం నిహితం భాగం

మర్త్య శ్చ స్నిహియా యతే

॥ 21 ॥

పదము :

హేడమ్ । పశూనామ్ । ని । ఏతి ।

బ్రాహ్మణేభ్యః । అదదత్ । వశామ్ ।

దే॒వా॒నామ్ । ని॒హితమ్ । భా॒గమ్ ।

మ॒ర్త్యః । చ । ఇత్ । ని॒ప్ర॒వి॒యా॒యతే

॥ 21 ॥

అనువాదం :

దేవతలకై ఉద్దిష్టమైన ఈ భాగాన్ని

తన వద్దనే ఉంచుకునే మనిషి,

బ్రాహ్మణులకు ఈ గోవును దానం చేయని మనిషి,

పశువుల క్రోధానికి కూడా పాత్రుడౌతాడు.

॥ 21 ॥

మంత్రము :

య ద॒న్యే శతం॑ యాచే॒యు-

రా॒హ్మ॒దా గో॑పతిం వ॒శామ్ ।

అ॒థై॒నాం దే॒వా అ॒బ్రు॒వ-

న్నే॒వం హ॑ విదుషో॒ వశా॑

॥ 22 ॥

పదము :

యత్ । అ॒న్యే । శతమ్ । యాచే॒యుః ।

బ్రా॒హ్మ॒దాః । గో॒పతిమ్ । వ॒శామ్ ।

అథ॑ । ఏ॒నామ్ । దే॒వాః । అ॒బ్రు॒వన్ ।

ఏ॒వమ్ । హ॑ । విదు॒షాః । వశా॑

॥ 22 ॥

అనువాదం :

గోపతి వద్దకు వచ్చి ఇతరులు
దీనిని యాచించినట్లయితే దేవతలిలా అంటారు,
“ఈ గోవు విద్వాంసులకే ఉద్దిష్టమైనది.”

॥ 22 ॥

మంత్రము :

య ఏవం విదుషే దత్త్వా-
థాన్యేభ్యో దదత్ వశామ్ ।
దుర్గా తస్మా అధిష్ఠానే
ప్రథివీ సహదేవతా

॥ 23 ॥

పదము :

యః । ఏవమ్ । విదుషే । అదత్త్వా ।
అథ । అన్యేభ్యః । దదత్ । వశామ్ ।
దుర్గా । తస్మై । అధిష్ఠానే ।
ప్రథివి । సహదేవతా

॥ 23 ॥

అనువాదం :

ఎవడైతే విద్వాంసులకు ఈ గోవును
దానం చేయకుండా ఇతరులకు ఇచ్చివేస్తే,
తనకాధారభూతమైన ప్రథివితోపాటు
దేవతలందరినీ ఆతను వ్యతిరేకం చేసుకుంటాడు.

॥ 23 ॥

మంత్రము .

దేవా వశా మయాచన్

యస్మిన్నగ్రే అజాయత ।

తా మేతాం విద్యాన్సారదః

సహ దేవై రుదాజత

॥ 24 ॥

పదము :

దేవాః । వశామ్ । అయాచన్ ।

యస్మిన్ । అగ్రే । అజాయత ।

తామ్ । ఏతామ్ । విద్యాత్ । నారదః ।

సహ । దేవైః । ఉత్ । ఆజత

॥ 24 ॥

అనువాదం :

ఈ గోవు ముందు ఎవరి ఇంట జన్మించినదో
అక్కడే దేవతలు దానిని యాచిస్తారు.
నారదా ! ఈ గోవును దేవతలతో పాటు
ఉన్నతి చెందిన దానినిగా గ్రహించు.

॥ 24 ॥

మంత్రము ।

అనపత్య మల్పపశుం

వశా కృడోతి పూరుషమ్ ।

బ్రాహ్మణైశ్చ యాచితా

మథేనాం నిప్రియాయతే

॥ 25 ॥

పదము:

అనపత్యమ్ । అల్పపశుమ్ ।

వశా । కృణోతి । పురుషమ్ ।

బ్రాహ్మణైః । చ । యాచితామ్ ।

అథ । ఏనామ్ । నిప్రియాయతే

॥ 25 ॥

అనువాదం:

బ్రాహ్మణులు యాచించినప్పటికీ
దీనిని తనవద్దనే ఉంచుకొన్న వానిని
ఈ గోవు సంతానహీనునిగా,
అల్పపశువునిగా చేస్తుంది.

॥ 25 ॥

మంత్రము:

అగ్నిషోమభ్యాం కామాయ

మిత్రాయ వరుణాయ చ ।

తేభ్యో యాచన్తి బ్రాహ్మణా-

స్తే ష్వా వృశ్శతే దదత్

॥ 26 ॥

పదము.

అగ్నిసోమాభ్యామ్ । కామాయ ।

మిత్రాయ । వరుణాయ । చ ।

తేభ్యః । యాచన్తి । బ్రాహ్మణాః ।

తేషు । ఆ । వృశ్చతే । అదదత్

॥ 26 ॥

అనువాదం :

అగ్నిసోములకు, విప్రునికి, వరుణునకు,
కామునకుగాను బ్రాహ్మణులు ఈ గోవును యాచిస్తారు.

దీనిని దానం చేయనివాడు

దేవతలందరినీ దూరం చేసుకుంటాడు.

॥ 26 ॥

మంత్రము :

యావ దస్యా గోపతిర్నో

పశ్యణుయాద్భువః స్వయమ్ ।

చరే దస్య తావద్ గోషు

వాస్య శ్రుత్వా గృహే వసేత్

॥ 27 ॥

పదము :

యావత్ । అస్యాః । గోపతిః । న ।

అపశ్యణుయాత్ । ఋచః । స్వయమ్ ।

చరేత్ | అస్య | తావత్ | గోమ |

న | అస్య | శ్రుత్వా | గృహే | వసేత్ || 27 ||

అనువాదం :

దీని యజమాని తానీ ఋక్కులను
వినకపోతే తన ఆవులలోనే దాని నుంచుకుంటే,
ఈ మంత్రాలను విన్న తర్వాత
ఈ గోవు అతని ఇంట ఉండదు.

|| 27 ||

మంత్రము :

యో అస్మా ఋచ ఉపశ్రు

త్యాథ గోష్వచీరత్ |

ఆయుశ్చ తస్య భూతిం చ

దేవా వృశ్చన్తి హిడితాః || 28 ||

పదము :

యః | అస్మాః | ఋచః | ఉపశ్రుత్య |

అథ | గోమ | ఆచీరత్ |

ఆయుః | చ | తస్య | భూతిమ్ | చ |

దేవాః | వృశ్చన్తి | హిడితాః || 28 ||

అనువాదం :

దీని గోవతి ఈ ఋక్కులను విని కూడా
దీనిని తన ఆలమందలో త్రిప్పుతుంటే

దేవతలు కోపించి వాని ఆయువును
ఐశ్వర్యాన్ని వినష్టం చేస్తారు.

॥ 28 ॥

మంత్రము :

వశా చరన్తీ బహుధా

దేవానాం నిహితో నిధిః ।

ఆవి ష్కృణుష్య రూపాదీ

యదా స్థామ జిహ్వాంసతి

॥ 28 ॥

పదము .

వశా । చరన్తీ । బహుధా ।

దేవానామ్ । నిహితః । నిధిః ।

ఆవిః । కృణుష్య । రూపాదీ ।

యదా । స్థామ । జిహ్వాంసతి

॥ 29 ॥

అనువాదం :

ఈ గోవు చిరకాలం తిరుగుతూ ఉండే దేవతల నిధి.

ఇది ఉన్నచోటు నుంచి వెళ్ళదలచుకుంటే

అనేక రూపాలను అవిష్కరించుకుంటుంది.

॥ 29 ॥

మంత్రము :

ఆవి రాత్మానం కృణుతే

యదా స్థామ జిహ్వాంసతి ।

అథో హ బ్రహ్మభ్యో వశా

యా ఛ్వాయ కృణుతే మనః

॥ 3 ॥

పదము

ఆవిః । ఆత్మానమ్ । కృణుతే ।

యదా । స్థామ । జిహ్వాంసతి ।

అథో ఇతి । హ । బ్రహ్మభ్యః । వశా ।

యా ఛ్వాయ । కృణుతే । మనః

॥ 30 ॥

అనువాదం .

తానున్న చోటుకు వెళ్ళదలచుకున్నప్పుడు

తన్ను ఆవిష్కరింపజేసుకుంటుంది,

బ్రాహ్మణుల యాచనకై అది మనసుపడుతుంది,

॥ 30 ॥

మంత్రము .

మనసా సం కల్పయతి

తద్ దేవాం అపి గచ్ఛతి ।

తతో హ బ్రహ్మభ్యో వశా-

ముప్రప్రయన్తి యాచితుమ్

॥ 31 ॥

పదము :

మనసా । సమ్ । కల్పయతి ।

తత్ । దేవాన్ । అపి । గచ్ఛతి ।

తతః । హ । బ్రహ్మణః । వశామ్ ।

ఉపప్రయన్తి । యాచితుమ్

॥ 31 ॥

అనువాదం :

ఈ ఆవు సుకిల్పించుకుంటే
దేవతల దగ్గరకు కూడా వెళ్ళగలదు.
అప్పుడు బ్రాహ్మణుడు ఈ గోవును
యాచించుటకై వస్తాడు.

॥ 31 ॥

మంత్రము

స్వధాకారేణ పితృభ్యో

యజ్ఞేన దేవతాభ్యః ।

దానేన రాజన్యోఽవశాయా

మాతు ర్హేడం న గచ్ఛతి

॥ 32 ॥

పదము :

స్వధాకారేణ । పితృభ్యః ।

యజ్ఞేన । దేవతాభ్యః ।

దానేన । రాజన్యః । వశాయాః ।

మాతుః । హేడమ్ । న । గచ్ఛతి

॥ 32 ॥

అనువాదం .

స్వధాకారంతో పితరులకు, యజ్ఞంతో దేవతలకు,

దానంతో రాజులకు సంతృప్తి కలుగుతుంది.

అందువల్ల ఈ గోవును దానం చేస్తే
దాని తల్లి కోపం శత్రువులపై పడదు.

॥ 32 ॥

మంత్రము .

వశా మాతా రాజన్యైస్య

తథా సంభూత మగ్రశః ।

తస్యై ఆహు రనర్పణం

యద్ బ్రహ్మభ్యః ప్రదీయతే

॥ 33 ॥

పదము

వశా । మాతా । రాజన్యైస్య ।

తథా । సమ్భూతమ్ । అగ్రశః ।

తస్యైః । ఆహుః । అనర్పణమ్ ।

యత్ । బ్రహ్మభ్యః । ప్రదీయతే

॥ 33 ॥

అనువాదం .

ఈ వశ (గోవు) క్షత్రియునకు తల్లి.

అలాగే తొలినుంచి వస్తున్నది.

దీనిని బ్రాహ్మణులకిస్తే అది దానం కాదు.

ఎందుకంటే అది బ్రాహ్మణులకు చెందినదే మఱి . ॥ 33 ॥

మంత్రము.

యథాజ్యం ప్రగృహీత-

మాలుమేపిత్ స్రువో అగ్నేయే ।

ఏవా హ బ్రహ్మభ్యో వశా-

మగ్నయ ఆ వృశ్చతే దదత్

■ 34 ■

పదము:

యథా । అజ్యమ్ । ప్రగృహీతమ్ ।

అలమేపిత్ । స్రుచః । అగ్నేయే ।

ఏవ । హ । బ్రహ్మభ్యః । వశామ్ ।

అగ్నేయే । ఆ । వృశ్చతే । అదదత్

■ 34 ■

అనువాదం:

అగ్నికి సృచంతో అజ్యాన్ని సమర్పిస్తారు.

ఈ వశను బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వనప్పుడు

అగ్నికి అపచారం చేసినట్లువుతుంది.

■ 34 ■

మంత్రము:

పురోడాశవత్సా సుదుభూ

లోకేస్మా ఉవ తిష్ఠతి ।

సాస్మై సర్వాన్ కామాన్

వశా ప్రదదుషే దుహే

■ 35 ■

పదము :

పురోడాశ¹వత్సా² । సు³ఽదుఘా⁴ ।

లో⁵కే । అ⁶స్మై⁷ । ఉ⁸ప⁹ । తి¹⁰ష్ఠ¹¹తి ।

సా¹² । అ¹³స్మై¹⁴ । స¹⁵ర్వా¹⁶న్ । కా¹⁷మా¹⁸న్ ।

వశా¹⁹ । ప్ర²⁰ఽదదు²¹షే²² । దు²³హే²⁴ ।

■ ౩౪ ■

అనువాదం :

పురోడాశరూపిణి అయిన ఈ వశ

ఎవరి దగ్గర ఉంటే వారికే బాగా పాలిస్తూ,

గోదాత సమీపంలో నిలుస్తుంది.

ఆ దాతకు సర్వవాంఛలను ఇది సంపూర్తి చేస్తుంది. || ౩౪ ||

మంత్రము :

స¹ర్వా²న్ కా³మా⁴న్ య⁵మ⁶రా⁷జ్యే⁸

వశా⁹ ప్ర¹⁰దదు¹¹షే¹² దు¹³హే¹⁴ ।

అ¹⁵థా¹⁶హు¹⁷ ర్నా¹⁸ర¹⁹కం²⁰ లో²¹కం²²

నీ²³రు²⁴న్ధా²⁵న²⁶స్య²⁷ యా²⁸చి²⁹తా³⁰మ్

■ ౩౫ ■

పదము :

స¹ర్వా²న్ । కా³మా⁴న్ । య⁵మ⁶ఽ⁷రా⁸జ్యే⁹ ।

వశా¹⁰ । ప్ర¹¹దదు¹²షే¹³ । దు¹⁴హే¹⁵ ।

అథ । ఆహుః । నరకమ్ । లోకమ్ ।

నిర్మలస్థానస్య । యాచితామ్

॥ 36 ॥

అనువాదం :

యమరాజ్యంలో గోదాతలై
సర్వకామనలను దోహదం చేస్తుంది.
దీనిని యాచించిన వారికి
దానం చేస్తున్నపుడు అడ్డగిస్తే
వారికి నరకప్రాప్తి కలుగుతుందని చెప్తారు.

॥ 36 ॥

పంక్తము .

ప్రపీయమానా చరతి

క్రుద్ధా గోపతయే వశా ।

వేహతం మా మన్యమానో

మృత్యోః పాశేషు బధ్యతామ్

॥ 37 ॥

పదము :

ప్రపీయమానా । చరతి ।

క్రుద్ధా । గోపతయే । వశా ।

వేహతమ్ । మా । మన్యమానః ।

మృత్యోః । పాశేషు । బధ్యతామ్

॥ 37 ॥

అనువాదం

సంతానోత్పత్తి కల్పించే గోవు
తన స్వామిపై కోపిస్తుంది
'నన్ను వంధ్యగా తలచినవాడు
మృత్యుపాశములతో బంధితుడౌతాడు'

॥ 37 ॥

మంత్రము:

యో వేహతం మన్యమానో-

మా చ పచతే వశామ్ ।

అప్యస్య పుత్రాన్ పౌత్రాంశ్చ

యాచయతే బృహస్పతిః

॥ 38 ॥

పదము

యః । వేహతమ్ । మన్యమానః ।

అమా । చ । పచతే । వశామ్ ।

అపి । అప్యః । పుత్రాన్ । పౌత్రాన్ । చ ।

యాచయతే । బృహస్పతిః

॥ 38 ॥

అనువాదం:

ఈ గోవును వంధ్యగా తలచి
వండుకున్న వాని పుత్రులను, పౌత్రులను కూడా
బృహస్పతి యాచించి తీసుకుంటాడు

॥ 38 ॥

మంత్రము:

మహా దేహావ తపతి

చరన్తి గోషు గౌరవే ।

అథో హ గోపతయే

వశా దదుషే విషం దుహే

॥ 38 ॥

పదము

మహాత్ । ఏహా । అవ । తపతి ।

చరన్తి । గోషు । గౌః । అపి ।

అథో ఖతి । హ । గోపతయే ।

వశా । అదదుషే । విషమ్ । దుహే

॥ 39 ॥

అనువాదం:

గోవులలో ఈ గోవు చరిస్తున్నా
ఎక్కువ సంతాపకారిణి అవుతుంది.

దానమివ్వని వానికి ఇది విషాన్ని పిదుకుతుంది.

॥ 39 ॥

మంత్రము:

ప్రియం వశూనాం తపతి

యద్ బ్రహ్మభ్యః ప్రదీయతే ।

అథో వశాయా స్తత్ ప్రియం

యద్ దేవత్రా హవిః స్యాత్

॥ 40 ॥

పదము:

ప్రియమ్ । పశూనామ్ । భవతి ।

యత్ । బ్రహ్మైశ్వర్యః । ప్రతిదియతే ।

అథో ఐతి । వశాయాః । తత్ । ప్రియమ్ ।

యత్ । దేవత్రా । హవిః । స్యాత్

॥ 40 ॥

అనువాదం:

బ్రాహ్మణులకు దీనిని దానం చేస్తే
అది పశువులకు ప్రియమౌతుంది
ఈ గోవునకు ప్రియమైనది
దేవతలకు కూడా హవిస్సువలె
ప్రియమే అవుతుంది

॥ 40 ॥

మంత్రము:

యా వశా ఉదకల్పయన్

దేవా యజ్ఞా దుదీత్య ।

తాసాం విలిప్త్యం భిమా-

ముదాకురుత వారదః

॥ 41 ॥

పదము:

యాః । వశాః । ఉత్తరకల్పయన్ ।

దేవాః । యజ్ఞాత్ । ఉత్తరవిశ్య ।

కాసిమ్ । విల్లిప్రమ్ । భీమామ్ ।

ఉత్తరకురుత । నారదః

॥ 41 ॥

అనువాదం :

ఈ గోవులు, దేవతలు

యజ్ఞం చేయవలెనని సంకల్పించుకొన్నారు,

అధిక ఘృతసంభరితమైన అవును,

భయంకరమైన దానిని నారదుడు అనుభవిస్తున్నాడు. ॥ 41 ॥

మంత్రము.

కాం దేవా అమీమాంసస్త

వశీయామివశేతి ।

కా మ్రబవీ న్నారద ఏషా

వశానాం వశత మేతి

॥ 42 ॥

పదము

కామ్ । దేవాః । అమీమాంసస్త ।

వశా । ఇయామ్ । అవశాతి । ఇతి ।

కామ్ । అబ్రవీత్ । నారదః । ఏషా ।

వశానామ్ । వశతమా । ఇతి

॥ 42 ॥

అనువాదం :

ఈ విషయమై దేవతలు మీమాంస చేసినారు
ఈ వశ మన వశంలో ఉండదగినది కాదు
దీని విషయమై నారదుడేమన్నాడంటే
'ఇది వశలలో అధికవశమైనది '

॥ 42 ॥

మంత్రము :

కతి ను వశా నారద
యా స్త్వం వేత్త మనుష్యజాః ।
తాస్త్యై పృచ్ఛామి విద్వాంసం
కస్య నాశ్చీయా దబ్రాహ్మణః

॥ 43 ॥

పదము :

కతి । ను । వశాః । నారద ।
యాః । త్వమ్ । వేత్త । మనుష్యజాః ।
తాః । త్యా । పృచ్ఛామి । విద్వాంసమ్ ।
కస్యః । న । అశ్చీయాత్ । అబ్రాహ్మణః ।

॥ 43 ॥

అనువాదం :

ఓ నారదా ! ఇది మనుష్యులలో ఉత్తమమైనదని తెలుసుకొ
అవులలో ఇది ఎన్నవది ? అని
విద్వాంసుడవైన నిన్ను ప్రశ్నిస్తున్నాను
దీనిని అబ్రాహ్మణుడు తినకూడదా ?

॥ 43 ॥

మంత్రము :

విరిప్త్యాః బృహస్పతే

యా ద సూతవశా వశా ।

తస్యా నాశ్చీయా దప్రాహ్మణో

య ఆశంసేత భూత్యామ్

॥ 44 ॥

పదము :

విరిప్త్యాః । బృహస్పతే ।

యా । ద । సూతవశా । వశా ।

తస్యాః । న । అశ్చీయాత్ । అప్రాహ్మణః ।

యః । ఆశంసేత । భూత్యామ్

॥ 44 ॥

అనువాదం .

బృహస్పతీ !

ఐశ్వర్యకామి అయిన అప్రాహ్మణుడు

అధిక ఘృతదాత్ర అయిన గోవును,

సూతవశి అయిన గోవును భుజింపకూడదు.

॥ 44 ॥

మంత్రము

నమస్తే అస్తు నార

దాసుః విదుషే వశా ।

కతమాసాం భీమతమా

యా మదత్త్వా పరాభవేత్

॥ 44 ॥

పదము :

నమః । తే । అస్తు । నారద ।

అనుష్ఠు । విదుషే । వశా ।

కతమా । ఆసామ్ । భీమతమా ।

యామ్ । అదత్త్వా । పరాభవేత్

॥ 45 ॥

అనువాదం :

నారదా ! నీకు నమస్కారం
విద్వాంసునకు అనుకూల భావంతో
గోవును ప్రదానం చేయవలెను.
ఇందులో ఏది భయంకరమైనది ?
దేనిని దానం చేయకపోతే
పరాభవం కలుగుతుంది ?

॥ 45 ॥

మంత్రము

విలిప్తి యా బృహస్పతే-

భో సూతవశా వశా ।

తస్యా నాశ్చియా దక్షాహ్మదో

య ఆశంసేత భూత్యామ్

॥ 46 ॥

పదము.

విలిపిస్తీ | యా | బృహస్పతే |

అథో ఇతి | సూతవశా | వశా |

తస్యాః | న | అశ్వియాత్ | అబ్రాహ్మణః |

యః | ఆశంసేత్ | భూత్యామ్

॥ 46 ॥

అనువాదం.

ఓ బృహస్పతీ! అధిక ఘృతప్రదాత్ర,

సూతవశ అయిన ఈ గోవు

అందరి వశంలో ఉండునది

సమృద్ధిని కోరే బ్రాహ్మణుడు

దీనిని భుజింపకూడదు.

॥ 46 ॥

మంత్రము

త్రీడి వై వశాజాతానీ

విలిపిస్తీ సూతవశా వశా |

తాః ప్ర యచ్ఛేద్ బ్రహ్మభ్యః

సోఽనావ్రస్కః ప్రజాపతే

॥ 47 ॥

పదము.

త్రీడి | వై | వశాజాతానీ |

విలిపిస్తీ | సూతవశా | వశా |

కాః । ప్ర । యచ్చేత్ । బ్రహ్మభ్యః ।

సః । అనావ్రస్కః । ప్రజాపతౌ

॥ 47 ॥

అనువాదం :

ఈ వశా గోజాతులు మూడు :

ఒకటి అధిక ఘృతప్రదాత్రి.

రెండవది పనివారి వశంలో ఉండునది.

మూడవది అందరి వశంలో ఉండునది.

వీనిని బ్రాహ్మణులకు దానం చేసినవాడు

ప్రజాపతి ముందు నిరపరాధిగా నిలువగలడు.

॥ 47 ॥

మంత్రము :

ఏతద్ వో బ్రాహ్మణా హవి-

రితి మస్మిత యాచితః ।

వశాం చేదేనం యాచేయు-

ర్యా భీమా దదుషో గృహే

॥ 48 ॥

పదము :

ఏతత్ । వః । బ్రాహ్మణాః । హవిః ।

ఇతి । మస్మిత । యాచితః ।

వశామ్ । చ । ఇత్ । ఏనమ్ । యాచేయుః ।

యా । భీమా । అదదుషః । గృహే

॥ 48 ॥

అనువాదం :

ఓ బ్రాహ్మణులారా ! ఇది మీకు హవిస్సు.
దీనిని యాచించినపుడు ఆ గోపతి ఇలా అనాలి :
'ఈ గోవును యాచించినపుడు
ఇది భయంకరమై దానం చేయని
వాని ఇంటిలో ఉంటుంది.'

॥ 48 ॥

మంత్రము :

దే॒వా వ॒శాం ప॒ర్యవదన్
న నో॑దా ది॒తి హి॒డితాః ।
ఏ॒తాభీ॑ర్ ఋ॒గ్వి ర్భే॒దం
తస్మా॑ద్ వై స పరా॑భవత్

॥ 49 ॥

పదము :

దే॒వాః । వ॒శామ్ । పరి॑ । అ॒వదన్ ।
న । నః । అ॒దాత్ । ఇ॒తి । హి॒డితాః ।
ఏ॒తాభిః । ఋక్ ౭భిః । భే॒దమ్ ।
తస్మా॑త్ । వై । సః । పరా॑ । అభ॒వత్

॥ 49 ॥

అనువాదం :

ఇది తమకివ్వలేదని దేవతలు అగ్రహిస్తారు.
ఈ మంత్రాలను భేదకుని విషయంలో పఠిస్తారు.
అందువల్ల అతను పరాభూతుడౌతాడు.

॥ 49 ॥

మంత్రము :

ఉత్తైనాం భేదో నాదదాత్

పశా మిన్ద్రేణ యాచితః ।

తస్మాత్ తం దేవా ఆగసో

వృశ్చ న్నహము త్తరే

■ 50 ■

పదము .

ఉత । ఏనామ్ । భేదః । న । అదదాత్ ।

పశామ్ । ఇన్ద్రేణ । యాచితః ।

తస్మాత్ । తమ్ । దేవాః । ఆగసః ।

అవృశ్చన్ । అహమ్ ఉత్తరే

■ 50 ■

అనువాదం :

ఈ గోవును ఇంద్రుడు యాచింపగా

భేదకుడు ఇవ్వలేదు.

అందువల్ల ఆ పాపానికి దేవతలు

అతనిని యుద్ధంలో ఖండించినారు.

■ 50 ■

మంత్రము:

యే పశాయా అదానాయ

వదన్తి పరిరాపిణః ।

ఇన్ద్రస్య మన్యవే జాల్మా

ఆ వృశ్చస్తే అచిత్త్యా

॥ 51 ॥

పదము:

యే । వశాయాః । అదానాయ ।

వదన్తి । పరిఽరాపిణః ।

ఇన్ద్రస్య । మన్యవే । జాల్మాః ।

ఆ । వృశ్చస్తే । అచిత్త్యా

॥ 51 ॥

అనువాదం.

ఈ గోదానం చేయకూడదని
ఏ దుష్టచిత్తులు అంటూంటారో
ఆ మతిహీనత వల్ల ఆ దుష్టులు
ఇంకాదుని క్రోధాగ్నికి అగ్గమౌతారు.

॥ 51 ॥

మంత్రము .

యే గోవతిం పరాజీ

యాథాహు ర్మా దదా ఇతి ।

రుద్ర స్యాస్తాం తే హేతిం

పరి య న్త్యచిత్త్యా

॥ 52 ॥

పదము

యే । గోపతిమ్ । పరానియ ।

అథ । అహుః । మా । దదాః । ఇతి ।

రుద్రస్య । అస్తామ్ । తే । హేతిమ్ ।

పరి । యన్తి । అచీత్య

॥ 52 ॥

అనువాదం :

గోపతిని దూరంగా కొనిపోయి దానమివ్వవద్దని

చెప్పినవాడు రుద్రుని కత్తికి బలి అవుతాడు

॥ 52 ॥

మంత్రము :

యదీ హుతాం య ద్యహుతా-

మమా చ పచతే వశామ్ ।

దేవా న్వప్రహ్మదా న్వత్వా

జిహ్వా లోకా నిర్వి ఋచ్చతి

॥ 53 ॥

పదము :

యదీ । హుతామ్ । యదీ । అహుతామ్ ।

అమా । చ । పచతే । వశామ్ ।

దేవాన్ । నప్రహ్మదాన్ । ఋత్వా ।

జిహ్వాః । లోకాః । నిః । ఋచ్చతి

॥ 53 ॥

అనువాదం :

గోవును హుతం చేసిగాని,
చేయకగాని తమ ఇంటిలో వండుకునేవారు
బ్రాహ్మణులకు దేవతలకు
అపరాధం చేసినవారౌతారు
ఆ కుటీలులు లోకంనుంచి పరితృతౌతారు.

॥ ౧౩ ॥

ఇది నాల్గవ సూక్తం.

ఇది నాల్గవ అనువాకం

అనువాకం - 5

సూక్తం - 5 (పర్యాయం 1)

ఋషి: కశ్యపుడు ॥ దేవత: బ్రహ్మగవి ॥ ఛందస్సు: 1 ప్రాజాపత్యానుష్టుప్: 2 ఛారిక సామ్మ్యనుష్టుప్, 3 చతుష్పదా స్వరాదుష్టిక్: 4 అనుర్యనుష్టుప్, 5 సామ్మీపంక్తి, 6 సామ్మ్యుష్టిక్ ॥ మంత్రములు: ॥ ౧౩ ॥

వినియోగం:- బ్రహ్మగవి విషయమైనది సూక్తం. బ్రాహ్మణుని గోవు బ్రహ్మగవి. దానిని క్షత్రియుడు గ్రహింపకూడదు. గ్రహిస్తే వాక్కు, వీర్యము, రక్తి అతనిని పరిత్యజిస్తాయి. ఓజస్తేజాదులను నశింపజేస్తుంది. క్షత్రియుడా గోవును చంపకూడదు. పచనం చేయకూడదు. తక్షింపకూడదు.

అలా అపహృత అయిన గోవు నానావిధాలైన అపదలకు, నానావిధాలైన మృత్యువులకు, నానావిధాలైన దుఃఖాలకు బహిరంగం, అముష్మికంగా కారణమౌతుంది.

సంప్రదాయానుసారంగా ఈ సూక్తానికి వినియోగం “నైశాం తే దేవాః” (అథర్వవేదం ౧-18) అనే సూక్తంలో చూడవలెను.

మంత్రము :

శ్రమే॑ణ తప॑సా సృ॒ష్టా

బ్రహ్మ॑ణా వి॒త్తరే॑ శ్రి॒తా

॥ 1 ॥

పదము :

శ్రమే॑ణ । తప॑సా । సృ॒ష్టా ।

బ్రహ్మ॑ణా । వి॒త్తా । ఋ॒తే । శ్రి॒తా

॥ 1 ॥

అనువాదం

(బ్రాహ్మణ గోవు)

శ్రమతోను, తపస్సుతోను సృష్టి అయినది

జ్ఞానంతో ప్రాప్తించినది

ఋతాన్ని ఆశ్రయించినది

॥ 1 ॥

మంత్రము :

సత్యే॑నావృ॒తా శ్రి॒యా

ప్రావృ॑తా యశ॑సా పరి॑వృ॒తా

॥ 2 ॥

పదము

సత్యే॑న । ఆ॒వృ॒తా । శ్రి॒యా ।

ప్రావృ॑తా । యశ॑సా । పరి॑వృ॒తా

॥ 2 ॥

అనువాదం

సత్యంతో ఆవృతమైనది శ్రీ సంభరితమైనది

యశస్సుతో పరివృతమైనది

॥ 2 ॥

మంత్రము

స్వధయా పరిహితా శ్రద్ధయా పర్యాధా

దీక్షయా గుప్తా యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితా

లోకో నిధనమ్

॥ 3 ॥

పదము

స్వధయా । పరిహితా । శ్రద్ధయా । పరిఽఽధా ।

దీక్షయా । గుప్తా । యజ్ఞే । ప్రతిఽఽస్థితా ।

లోకః । నిధనమ్

॥ 3 ॥

అనువాదం .

స్వధాపరిహితమైనది. శ్రద్ధతో సంయుక్తమైనది.

దీక్షతో గుప్తమైనది.

యజ్ఞంతో ప్రతిష్ఠితమైనది.

లోకంలో స్థానం పొందినది.

॥ 3 ॥

మంత్రము :

బ్రహ్మ పదవాయం బ్రాహ్మణోఽధిపతిః

॥ 4 ॥

పదము :

బ్రహ్మ । పదఽఽవాయమ్ । బ్రాహ్మణః । అధిఽఽపతిః

॥ 4 ॥

అనువాదం :

బ్రహ్మ పదబంధ సంబద్ధమైనది.

దీనికధిపతి బ్రాహ్మణుడు.

॥ 4 ॥

మంత్రము :

తా మాదదానస్య బ్రహ్మగవీం

జీనతో బ్రాహ్మణం క్షత్రియస్య

॥ ౧ ॥

పదము :

తామ్ । అదదానస్య । బ్రహ్మగవీమ్ ।

జీనతః । బ్రాహ్మణమ్ । క్షత్రియస్య

॥ ౨ ॥

మంత్రము

అప క్రామతి సూన్యతా

వీర్యం । పుష్కా లక్ష్మీః

॥ ౩ ॥

పదము :

అప । క్రామతి । సూన్యతా ।

వీర్యమ్ । పుష్కా । లక్ష్మీః

॥ ౪ ॥

అనువాదం :

ఇలాంటి గోవును కొనిపోయే

బ్రాహ్మణ నాశకుడైన క్షత్రియునకు

సత్యరూపము, వీర్యవతి, పుణ్యవతి

అయిన లక్ష్మి దూరమాతుంది

॥ ౧, ౨ ॥

ఇది మొదటి పర్వాయము

సూక్తం-5 (పర్యాయం 2)

ఋషిః కశ్యపుడు॥ దేవతః బ్రహ్మగవి॥ చందస్సు. 7 సామీని త్రిష్టవః; 8
భురిగార్వసుష్టవః; 9 అర్వసుష్టవః. 10 ఉష్టిక్. 11 అరీ నిష్ప
త్వంతి॥ మంత్రములు: ॥ 5 ॥

మంత్రము

ఓ॒జశ్చ॑ తే॒జశ్చ॑ స॒హశ్చ॑ బ॒లం॑ చ
వాక్ యోగీ॒యం॑ చ శ్రీ॒శ్చ ధర్మశ్చ॑ ॥ 7 ॥

పదము

ఓ॒జః॑ । చ । తే॒జః॑ । చ । స॒హః॑ । చ । బ॒లమ్ । చ ।
వాక్ । చ । యోగీ॒యమ్ । చ । శ్రీః॑ । చ । ధర్మః॑ । చ ॥ 7 ॥

మంత్రము.

బ్ర॒హ్మ చ॑ క్ష॒త్రం చ॑ రా॒ష్ట్రం చ॑
వి॒శశ్చ॑ త్వి॒షిశ్చ॑ య॒శశ్చ॑
వర్చ॑శ్చ ద్ర॒వీణం॑ చ ॥ 8 ॥

పదము:

బ్ర॒హ్మ । చ । క్ష॒త్రమ్ । చ । రా॒ష్ట్రమ్ । చ ।
వి॒శః॑ । చ । త్వి॒షిః॑ । చ । య॒శః॑ । చ ।
వర్చ॑ । చ । ద్ర॒వీణమ్ । చ ॥ 8 ॥

మంత్రము:

ఆయుశ్చ రూపం చ నామ చ కీర్తిశ్చ

ప్రప్రాణ శ్చాపానశ్చ చక్షుశ్చ శ్రోత్రం చ

॥ 9 ॥

పదము

ఆయుః | చ | రూపమ్ | చ | నామ | చ | కీర్తిః | చ |

ప్రప్రాణః | చ | అపానః | చ | చక్షుః | చ | శ్రోత్రమ్ | చ ॥ 9 ॥

మంత్రము:

పయశ్చ రస శ్చాన్నం దాన్నాద్యం

చర్తం చ సత్యం చేష్టం చ

పూర్తం చ ప్రజా చ పశవశ్చ

॥ 10 ॥

పదము

పయః | చ | రసః | చ | అన్నమ్ | చ | అన్న౨అద్యమ్ |

చ | ఋతమ్ | చ | సత్యమ్ | చ | ఇష్టమ్ | చ |

పూర్తమ్ | చ | ప్రజా | చ | పశవః | చ

॥ 10 ॥

మంత్రము:

తాని సర్వాణ్యప క్రామన్తి

బ్రహ్మగవీ మాదదానన్య

జినతో బ్రాహ్మణం క్షత్రియన్య

॥ 11 ॥

పదము

కానీ । సర్వాది । అప । బ్రాహ్మణి ।

బ్రహ్మైగపీమ్ । ఆదదానస్య ।

తినతః । బ్రాహ్మణమ్ । క్షత్రియస్య

॥ 11 ॥

అనువాదం,

ఓజస్సు, తేజస్సు, సహనశక్తి, బలము, వాక్కు,
ఇంద్రియశక్తి, శోభ, ధర్మము, జ్ఞానము, జ్ఞాత్రము,
రాష్ట్రము, ప్రజలు, తేజస్సు, యశస్సు, పరాక్రమము,
ధనము, ఆయుస్సు, రూపము, నామము, కీర్తి, ప్రాణము,
అపానము, చక్షువు శ్రోత్రము, కీరము, రసము, అన్నము,
ఆహార పదార్థము, ఋతము, సత్యము, ఇష్టము,
పూర్తము, ప్రజ, పశువులు —
ఇవన్నీ బ్రాహ్మణ గోవును కొనిపోయి
బ్రాహ్మణ నాశాన్ని కోరే క్షత్రియునకు
దూరమౌతాయి. ॥ 7, 8, 9, 10, 11 ॥

ఇది రెండవ వర్ణాయము

పూర్వం - 5 (పర్యాయం 3)

ముషి కశ్యపుడు ॥ దేవతః బ్రహ్మగవి ॥ రందస్సుః 12 విరాడ్ విష్ణుగాయత్రీః
13 అసుర్యనుష్టవ. 14, 28 సామ్యుష్టికః 15 గాయత్రీః 16, 17, 19
20 ప్రాణావర్యానుష్టవ. 18 యాజుషీ జగతిః 21, 25 సామ్యుష్టవః
22 సామీన్ బృహతి. 23 యాజుషీ త్రిష్టవః 24 అమరీ గాయత్రీ. 27
అర్యుష్టికః ॥ మంత్రములు : ॥ 18 ॥

మంత్రము :

సైషా భీమా బ్రహ్మగ వ్యోమవీషా

సాక్షాత్ కృత్యా కృత్వజ మావృతా

॥ 12 ॥

పదము :

సో । ఏషో । భీమా । బ్రహ్మ౭గవీ । అఘ౭వీషో ।

స౭అక్షాత్ । కృత్యా । కూల్పజమ్ । అ౭వృతా ॥ 12 ॥

అనువాదం :

ఆ ఈ బ్రాహ్మణగోవు భయంకరమైనది

విషహరితమైనది

సాక్షాత్తు కృత్యారూపమైనది

వినాశక పదార్థంతో పరివ్యాప్తమైనది ॥ 12 ॥

మంత్రము :

సర్వాణ్యస్యాం ఘోరాణి

సర్వే చ మృత్యవః ॥ 13 ॥

పదము :

సర్వాణి । అస్యామ్ । ఘోరాణి ।

సర్వే । చ । మృత్యవః ॥ 13 ॥

అనువాదం :

దీనిలో సర్వదారుణతలు ఇమిడి ఉన్నవి

సర్వమృత్యువులు కలిసి ఉన్నవి ॥ 13 ॥

మంత్రము :

సర్వాణ్యస్యాం క్రూరాణి

సర్వే పురుషవధాః ॥ 14 ॥

పదము.

సర్వా¹దీ । అస్మా²మ్ । క్రూ³రా⁴దీ ।

సర్వే । పురుష⁵వధాః

॥ 14 ॥

అనువాదం.

దీనిలో సర్వక్రూరతలు,

సర్వపురుషవధలు గర్భితమై ఉన్నవి.

॥ 14 ॥

మంత్రము.

సా బ్రహ్మ¹జ్యం దేవ²పీ³యం

బ్రహ్మ⁴గవ్యా⁵దీయ⁶మా⁷నా

మృ⁸త్యోః పద్వీ⁹శ ఆ ద్య¹⁰తి

॥ 15 ॥

పదము.

సా । బ్రహ్మ¹జ్యమ్ । దేవ²పీ³యమ్ ।

బ్రహ్మ⁴గవీ । ఆ⁵దీయ⁶మా⁷నా ।

మృ⁸త్యోః । పద్వీ⁹శే । ఆ । ద్య¹⁰తి

॥ 15 ॥

అనువాదం.

ఈ బ్రాహ్మణగోవు ముందు వెళ్ళునపుడు

బ్రహ్మహూతి అయిన దేవశత్రువునకు

మృత్యుపాశమౌతుంది

॥ 15 ॥

మంత్రము:

మే॒నిః శత॑వధా హి సా

బ్ర॒హ్మ॒జ్యస్య॑ క్షీ॒తిర్హి సా

॥ 16 ॥

పదము:

మే॒నిః । శత॑వధా । హి । సా ।

బ్ర॒హ్మ॒జ్యస్య॑ । క్షీ॒తిః । హి । సా

॥ 16 ॥

అనువాదం

ఇది శతఋషులైన ఆయుధము

బ్రహ్మఘాతకులకు వినాశకము

॥ 16 ॥

మంత్రము:

తస్మా॑ద్ వై బ్రా॒హ్మ॒ణానా॑ం

గౌ॑ర్ధ్రరాధర్షా॑ విజా॒నతా

॥ 17 ॥

పదము:

తస్మా॑ద్ । వై । బ్రా॒హ్మ॒ణానా॑మ్ ।

గౌః । దుః॒శ్రాధర్షా॑ । వి॒జా॒నతా

॥ 17 ॥

అనువాదం:

అందువల్ల ఇది తెలిసిన

బ్రాహ్మణుల గోవును దెబ్బతీయుట అసాధ్యం

॥ 17 ॥

మంత్రము

వజ్రో॑ ధా॒వన్తి॑ వై శ్వా॒నర॑ ఉద్వీ॒తా

॥ 18 ॥

పదము.

వ¹జ్జః : ధావ¹న్తీ : వై¹శ్వానరః : ఉత్¹పీతా

॥ 18 ॥

అనువాదం.

ఇది పరువెత్తుతున్నపుడు వజ్రాయుధమౌతుంది.

లేచినపుడు వైశ్వానరమౌతుంది.

॥ 18 ॥

మంక్రము.

హేతిః శఫా నుత్తిదన్తీ

మహాదేవో¹ పేక్షమాదా

॥ 19 ॥

పదము

హేతిః : శఫాన్ : ఉత్¹పీదన్తీ :

మహాదేవః : అప¹తాక్షమాదా

॥ 19 ॥

అనువాదం.

గిట్టలతో భూమిని త్రవ్వుతున్నపుడు కరవాలమౌతుంది.

అపేక్షమాణ అయి మహాదేవుడౌతుంది.

॥ 19 ॥

మంక్రము.

క్షురపవి రీక్షమాదా

వాశ్యమానాభి స్ఫూర్జతి

॥ 20 ॥

పదము.

క్షురపవవిః : ఈక్షమాదా :

వాశ్యమానా : అభి : స్ఫూర్జతి

॥ 20 ॥

అనువాదం :

ఈక్షమాణ అయి ఖడ్గధారను పోలుతుంది
అరిస్తే గరించినట్లుంటుంది

॥ 20 ॥

మంత్రము :

మృత్యు ర్తిజ్ఞివ్య త్యుగ్రో

దేవః పుచ్చం పర్యస్యన్తి

॥ 21 ॥

పదము

మృత్యుః । హిజ్ఞోక్త్యవతి । ఉగ్రః ।

దేవః । పుచ్చమ్ । పరిఅస్యన్తి

॥ 21 ॥

అనువాదం

హింకారం చేస్తే మృత్యువౌతుంది
లోక పైకెత్తితే, ఉగ్రదేవుని వలె
భయంకరమౌతుంది

॥ 21 ॥

మంత్రము :

సర్వజ్ఞానిః కర్ణా వరీవర్ణయన్తి ।

రాజయక్షో మేహన్తి

॥ 22 ॥

పదము

సర్వజ్ఞానిః । కర్ణా । వరీవర్ణయన్తి ।

రాజయక్షుః । మేహన్తి

॥ 22 ॥

అనువాదం:

చెవులు కదలిస్తూ నర్వనాశకమౌతుంది.

మూత్రవిసర్జన చేస్తూ క్షయరోగమౌతుంది.

॥ 22 ॥

మంత్రము

మేని ర్దుహ్యమానా శీర్షక్తి ర్దుగ్ధా

॥ 23 ॥

పదము.

మేనిః । దుహ్యమానా । శీర్షక్తిః । దుగ్ధా

॥ 23 ॥

అనువాదం:

పాలు పిదుకుతుండగా శస్త్రరూపిణి అవుతుంది.

పాలుపిడికిన తరువాత శిరోవేదన అవుతుంది.

॥ 23 ॥

మంత్రము

సేది రుపతిష్ఠన్తి మిథోయోధః పరామృష్టా

॥ 24 ॥

పదము

సేదిః । ఉపతిష్ఠన్తి । మిథః । యోధః । పరామృష్టా ॥ 24 ॥

అనువాదం:

కూర్చున్నపుడు ఖడ్గధార అవుతుంది.

తాకితే ద్వంద్వయుద్ధంలో యోధుడు అవుతుంది. ॥ 24 ॥

మంత్రము:

శరవ్యాతి ముఖేనపి నహ్యమాన

ముతి ర్హన్యమానా

॥ 25 ॥

పదము

శరవ్యాఽ । ముఖే । అపిఽసహ్యమానే ।

ఋతిః । హన్యమానా

॥ 25 ॥

అనువాదం

ముఖాన్ని బంధిస్తే బాణం అవుతుంది

కొడితే విచారకమాతుంది

॥ 25 ॥

మంత్రము :

అఘవిషా నిపతన్తి తమో నిపతితా

॥ 26 ॥

పదము :

అఘఽవిషా । నిఽపతన్తి । తమో । నిఽపతితా

॥ 26 ॥

అనువాదం :

కూలబడునపుడు విషమాతుంది

పడిన తర్వాత లంఘకారమాతుంది

॥ 26 ॥

మంత్రము

అనుగచ్ఛన్తి ప్రాదా నుప దానయతి

బ్రహ్మగవీ బ్రహ్మఽఽస్య

॥ 27 ॥

పదము :

అనుఽగచ్ఛన్తి । ప్రాదాన్ । ఉప । దానయతి ।

బ్రహ్మఽగవీ । బ్రహ్మఽఽస్య

॥ 27 ॥

అనువాదం.

బ్రాహ్మణగోవు బ్రాహ్మణ ఘాతకులకు
ప్రాణాంతకమౌతుంది.

॥ 27

ఇది మూడవ పర్యాయము

సూక్తం-5 (పర్యాయం 4)

ముషిః కళ్యపుడు ॥ దేవతః బ్రహ్మగవి ॥ ఛందస్సు. 28 అనురీ గాయత్రీః 2837
అనుర్యనుష్టప్వ. 80 సామ్మ్యనుష్టప్వ. 81 యాజుషీ త్రిష్టప్వ. 82 సామ్మీ
గాయత్రీః 83,84 సామ్మీ బృహతీ. 85 భురిక్ సామ్మ్యనుష్టప్వ. 88
సామ్మ్యుష్టిక్ 88 వ్రతిష్టా గాయత్రీ ॥ మంత్రములు : ॥ 11 ॥

మంత్రము

వైరం వికృత్యమానా

పౌత్రాద్యం విభాజ్యమానా

॥ 28 ॥

పదము

వైరమ్ । వికృత్యమానా ।

పౌత్రాద్యమ్ । విభాజ్యమానా

॥ 28 ॥

అనువాదం

కాటుపెడితే పగబడుతుంది.

తెగనరికిజే సంతానభాది అవుతుంది.

॥ 28 ॥

మంత్రము:

దేవహేతి ర్హియమానా వ్యుత్థిర్హుతా

॥ 28 ॥

పదము :

దేవఽహేతిః । హ్రియమాదా । విఽఋద్ధిః । హృతా ॥ 29 ॥

అనువాదం :

వెడితే దేవభిదమౌతుంది

హవనం చేస్తే విపత్కారిణి అవుతుంది ॥ 29 ॥

మంత్రము :

హిహ్ని ధీధీయమానా హిరుష్య మవధీయమానా ॥ 30 ॥

పదము :

హిహ్ని । అధిఽధీయమానా । హిరుష్యమ్ । అవఽధీయమానా ॥ 30 ॥

అనువాదం

అధీయమాన అయితే హిపమౌతుంది

తిరస్కృత అయితే కరోరత్వం వహిస్తుంది. ॥ 30 ॥

మంత్రము

విషం ప్రయస్యేన్తి తక్మా ప్రయస్తా ॥ 31 ॥

పదము :

విషమ్ । ప్రఽయస్యేన్తి । తక్మా । ప్రఽయస్తా ॥ 31 ॥

అనువాదం

కష్టపెట్టినప్పుడు విషమౌతుంది

కష్టపెట్టిన తర్వాత జ్వరనదృశమౌతుంది ॥ 31 ॥

మంత్రము :

అఘం వచ్యమానా దుష్వప్న్యం వక్వా ॥ 32 ॥

పదము.

అఘమ్ । వచ్యమానా । దుఃస్వప్నమ్ । వక్వా

॥ 32 ॥

అనువాదం :

వండుతున్నపుడు పాపరూపం దాల్చుతుంది.

వండిన తర్వాత దుస్వప్నం వలె

దుఃఖదాయకమౌతుంది.

॥ 32 ॥

మంత్రము.

మూలబర్హదీ పర్యాక్రియమాదా

క్షీతిః పర్యాకృతా

॥ 33 ॥

పదము.

మూలబర్హదీ । పరిఽక్రియమాదా ।

క్షీతిః । పరిఽకృతా

॥ 33 ॥

అనువాదం :

ప్రతిప్పితే మూలనాశకమౌతుంది.

ప్రతిప్పిన తర్వాత వినాశకమౌతుంది.

॥ 33 ॥

మంత్రము.

అసంక్షా గన్ధేన శు గుద్ధ్రియమా

దాశీవిష ఉద్ధృతా

॥ 34 ॥

పదము :

అసమ్సంక్షా । గన్ధేన । శుక్ । ఉద్ధ్రియమాదా ।

అశీవిషః । ఉద్ధృతా

॥ 34 ॥

అనువాదం :

మూర్కొంటే విద్యేషి అవుతుంది
లేచి వెదుతున్నప్పుడు శోకరూపిణి అవుతుంది
లేచి వెళ్ళిన తర్వాత నర్పమౌతుంది || 34 ||

మంత్రము :

అభూతి రుపప్రియమాదా పరాభూతి రుపహృతా || 35 ||

పదము :

అభూతిః । ఉపప్రియమాదా । పరాభూతిః । ఉపహృతా
|| 35 ||

అనువాదం :

దగ్గరకు వెదుతున్నప్పుడు అపద అవుతుంది
వెళ్ళిన తర్వాత ఎరాభవం అవుతుంది || 35 ||

మంత్రము :

శర్వః క్రుద్ధః పిశ్యమానా శమిదా పిశితా || 36 ||

పదము :

శర్వః । క్రుద్ధః । పిశ్యమానా । శమిదా । పిశితా || 36 ||

అనువాదం :

బట్ట కప్పతున్నప్పుడు క్రుద్ధ శర్వుడవుతుంది
కప్పిన తర్వాత సుఖధ్వంసిని అవుతుంది || 36 ||

మంత్రము

అవర్తి రశ్యమానా నిర్ముతి రశితా || 37 ||

పదము

అవర్తిః । అశ్యమానా । నిర్ముతిః । అశితా || 37 ||

అనువాదం

తింటున్నప్పుడు విపత్తి అవుతుంది.

తినిన తర్వాత సర్దుబాటు అవుతుంది.

॥ 37 ॥

మంత్రము:

అశీతా లోకా చ్చినత్తి బ్రహ్మగవీ

బ్రహ్మజ్య మస్మా ద్చాముష్మా చ్చ

॥ 38 ॥

పదము:

అశీతా । లోకాత్ । చ్చినత్తి । బ్రహ్మగవీ ।

బ్రహ్మజ్యమ్ । అస్మాత్ । చ । ఆముష్మాత్ । చ

॥ 38 ॥

అనువాదం.

తీన్న బ్రాహ్మణగోవు బ్రాహ్మణ ఘాతకుని

ఇహపర దూరునిగా చేస్తుంది.

॥ 38 ॥

ఇది నాల్గవ వర్ణాయము

పూర్వం-5 (పర్యాయం 5)

ముఖ: కళ్యపుడు॥ దేవత: బ్రహ్మగది॥ చంద్రము: 38 సామీ పంక్తి. 40

యాజుష్యనుష్టవ, 41, 48 మరీక్ సామ్యనుష్టవ: 42 అనురీ బృహతీ,

43 సామీ బృహతీ, 44 వసీకామధ్యనుష్టవ: 45 ఆర్ద్ర బృహతీ॥

మంత్రములు:

॥ 39 ॥

మంత్రము:

తస్యే ఆహవనం కృత్యా మేని-

రాశనం వలగ ఉబధ్యమ్

॥ 39 ॥

పదము :

తస్యైః । ఆ॒ఽహ॑స॒నమ్ । కృ॒త్యా । మే॒నిః ।

ఆ॒ఽశ॑స॒నమ్ । వ॒లగః॑ । ఊ॒ట॑ధ్యమ్

॥ 39 ॥

అనువాదం :

దీని వధ కృత్యారూపమౌతుంది

దీనిని ఖండించడం వజ్రపాతమౌతుంది.

దీనిని పక్వం చేయడం వినాశకమౌతుంది

॥ 39 ॥

మంత్రము

అ॒స్వ॒గతా॑ ప॒రి॒ష్ఠాతా॑

॥ 40 ॥

పదము :

అ॒స్వ॒గతా॑ । ప॒రి॒ఽహ్ను॑తా

॥ 40 ॥

అనువాదం

దీనిని అపహరిస్తే అక్కడ ఉండదు

॥ 40 ॥

మంత్రము

అ॒గ్నిః । క్ర॒వ్యాద్ భూ॒త్వా

బ్ర॒హ్మ॒గ॒బీ బ్ర॒హ్మ॒జ్యం ప్ర॒విశ్యా॑త్తి

॥ 41 ॥

పదము :

అ॒గ్నిః । క్ర॒వ్య॒ఽఅత్ । భూ॒త్వా ।

బ్ర॒హ్మ॒ఽగ॒బీ । బ్ర॒హ్మ॒ఽజ్యమ్ । ప్ర॒విశ్యే॑ । అ॒త్తి

॥ 41 ॥

అనువాదం :

బ్రాహ్మణం గోమాంస భక్షిణం వల్ల అగ్ని అయి

బ్రాహ్మణ ఘాతకుల వద్దకు వెళ్ళి వారిని తినివేస్తుంది ॥ 41 ॥

మంత్రము:

సర్వా స్వా₂జ్ఞా పర్వా మూలా₁ని వృశ్పతి || 42 ||

పదము:

సర్వా₁ | అస్య₂ | అజ్ఞా₃ | పర్వా₄ | మూలా₅ని | వృశ్పతి₆ || 42 ||

అనువాదం:

దీని సర్వాంగములు మూలచ్ఛేదకములొకటయి. || 42 ||

మంత్రము

ఛిన₁ త్యస్య₂ పితృ₃బన్ధు
వరా₄ భావయతి మాతృ₅బన్ధు || 43 ||

పదము:

ఛిన₁ త్తి₂ | అస్య₃ | పితృ₄బన్ధు₅ |
వరా₆ | భావయతి₇ | మాతృ₈బన్ధు₉ || 43 ||

అనువాదం:

ఇది పితృబంధువులను ఛేదిస్తుంది.
మాతృబంధువులను పరాభవిస్తుంది. || 43 ||

మంత్రము:

వివాహం జ్ఞాతీ స్సర్వా నపి
జ్ఞాపయతి బ్రహ్మగవీ బ్రహ్మజ్యస్య₁
క్షత్రియే కాపునర్దీయమానా || 44 ||

పదము :

యః । ఏవమ్ । విదుషః । బ్రాహ్మణస్య ।

క్షత్రియః । గామ్ । ఆఽదత్తే

॥ 46 ॥

అనువాదం .

విద్వాంసుడైన బ్రాహ్మణుని గోవును

క్షత్రియుడు స్వాధీనం చేసుకుంటే

ఇలా ఇరుగుతుందని గ్రహించాలి

॥ 46 ॥

ఇది ఐదవ పర్యాయము

సూక్తం-5 (త్రయోయము-6)

ఋషిః కళ్యుడు ॥ దేవతః బ్రహ్మగవి ॥ చంద్రుః 47, 49, 51-53,
57-59, 81 ప్రాణావత్యానుష్టుప్ : 48 ఆర్కనుష్టుప్ : 50 సామీ బృహతిః 54,
55 ప్రాణావత్యాప్తికః 58 అసురీగాయత్రీ 60 గాయత్రీ ॥ మంత్రములు : ॥ 16 ॥

మంత్రము .

క్షిప్రం వై తస్మాహననే

గృధ్రాః కుర్వత ఐలిబమ్

॥ 47 ॥

పదము :

క్షిప్రమ్ । వై । తస్య । ఆఽహననే ।

గృధ్రాః । కుర్వతే । ఐలిబమ్

॥ 47 ॥

అనువాదం :

ఆ దుష్టుని సంహరించిన తరువాత

గ్రద్దలు వెంటనే చేరి కోలాహలం చేస్తాయి.

॥ 47 ॥

మంత్రము:

క్షీ॒ప్రమ్ వై తస్యో॒దహ॑నమ్

ప॒రీ నృ॒త్యన్తి కేశీ॑నీ

రా॒ఘ్నానాః పా॒ణీ నో॑రసి

కు॒ర్వా॒దాః పాప॑ మై॒లబ॑మ్

॥ 48 ॥

పదము:

క్షీ॒ప్రమ్ । వై । తస్య॑ । ఆ॒దహ॑నమ్ ।

ప॒రీ । నృ॒త్యన్తి॑ । కేశీ॑నీః ।

ఆ॒ఘ్నా॒నాః । పా॒ణీనా॑ । ఉ॒రసి॑ ।

కు॒ర్వా॒దాః । పాప॑మ్ । ఐ॒లబ॑మ్

॥ 48 ॥

అనువాదం:

వా॒సి చి॒తిని॑ చూ॒చి వెం॒క్రుతు॑కలు విరబోసుకొని

చేతులతో రొమ్ములు కొట్టుకుంటూ

స్త్రీలు నృత్యం చేస్తారు,

॥ 48 ॥

మంత్రము:

క్షీ॒ప్రమ్ వై తస్య॑ వా॒స్తు॒షు

వృ॒కాః కు॒ర్వత॑ ఐ॒లబ॑మ్

॥ 49 ॥

పదము

క్షీ॒ప్రమ్ । వై । తస్య॑ । వా॒స్తు॒షు ।

వృ॒కాః । కు॒ర్వతే॑ । ఐ॒లబ॑మ్

॥ 49 ॥

అనువాదం :

వాని ఇంటిలో తోడేళ్ళు చేరి

వెనువెంటనే కూతలువేయడం ప్రారంభిస్తాయి.

॥ 49 ॥

మంత్రము :

క్షీప్రం వై తస్య పృచ్ఛన్తి యత్

త దాసీతిదం ను తాఽదితీ

॥ 50 ॥

పదము

క్షీప్రమ్ । వై । తస్య । పృచ్ఛన్తి । యత్ ।

తత్ । ఆసీతిత్ । ఇదమ్ । ను । తాఽత్ । ఇతి

॥ 50 ॥

అనువాదం .

వెంటనే అతని విషయమై,

ఈ ప్రశ్న బయలుదేరుతుంది.

ఏదేది ఉండినదో అదే ఇక్కడ ఉన్నది.

॥ 50 ॥

మంత్రము :

చిత్వా చ్చిన్తి ప్ర చ్చి

న్యపి జ్ఞాపయ జ్ఞాపయ

॥ 51 ॥

పదము .

చిన్తి । ఆ । చిన్తి । ప్ర । చిన్తి ।

అపి । జ్ఞాపయ । జ్ఞాపయ

॥ 51 ॥

అనువాదం :

వానిని ఖండించు ఖండించు
ముక్కల ముక్కలుగా చేయి,
నశింపజేయ్యి నశింపజేయ్యి

॥ 51 ॥

మంత్రము

అదదాన మాజ్గీరసి

బ్రహ్మజ్య ముప దానయ

॥ 52 ॥

పదము

అదదదానమ్ । అజ్గీరసి ।

బ్రహ్మజ్యమ్ । ఉప । దానయ

॥ 52 ॥

అనువాదం :

అంగిరసుని శక్తి! బ్రాహ్మణగోవును కొనిపోయిన
ఘాతకుని నాశం చెయ్యి

॥ 52 ॥

మంత్రము:

వైశ్వదేవీ హ్యుచ్యతే

కృత్యా కుల్పజ మావృతా

॥ 53 ॥

పదము

వైశ్వదేవీ । హి । ఉచ్యతే ।

కృత్యా । కుల్పజమ్ । అవృతా

॥ 53 ॥

అనువాదం :

దైవ వినాశ శక్తి వినాశకమైనది,
అదిలా అంటుంది;

॥ 53 ॥

మంత్రము.

ఓషన్తి సమోషన్తి బ్రహ్మణో వజ్రః || 54 ||

పదము

ఓషన్తి । సమోషన్తి । బ్రహ్మణః । వజ్రః || 54 ||

అనువాదం ।

తాపదాయకము, కష్టకారిణి అయినది

బ్రాహ్మణుని వజ్రరూపశక్తి. || 54 ||

మంత్రము

క్షురపవిర్మృత్యుర్భూత్వా విధావ త్వమ్ || 55 ||

పదము

క్షురపవిః । మృత్యుః । భూత్వా । వి । ధావ । త్వమ్ || 55 ||

అనువాదం .

నీవు మంగలికత్తి వలె నిశితమై

చానిని మృత్యువునకు అప్పగించుటకై పరువెత్తు. || 55 ||

మంత్రము.

ఆ దత్సే జినతాం వర్షే

ఇష్టం పూర్తం చాశిషః || 56 ||

పదము

ఆ । దత్సే । జినతామ్ । వర్షే ।

ఇష్టమ్ । పూర్తమ్ । చ । ఆశిషః || 56 ||

అనువాదం :

వివాశకారులైల తేజస్సు, ఇష్టాపూర్తి
అశీస్సులు స్వామ్యత్వం చేసుకో.

॥ 56 ॥

మంత్రము :

అదాయ జీతం జీతాయ

లోకేత ముష్మిన్ ప్ర యచ్చసి

॥ 57 ॥

పదము

అదాయ । జీతమ్ । జీతాయ ।

లోకే । అముష్మిన్ । ప్ర । యచ్చసి

॥ 57 ॥

అనువాదం :

ఆ ఘాతకుని పట్టుకొని ఈ లోకంలో
ఘాతకునకు అప్పగిస్తాను

॥ 57 ॥

మంత్రము :

అఘ్న్యో పదవీ ర్భవ

బ్రాహ్మణ స్యాభిశస్త్యో

॥ 58 ॥

పదము :

అఘ్న్యో । పదవీః । భవ ।

బ్రాహ్మణస్య । అభిశస్త్యో

॥ 58 ॥

అనువాదం :

ఓ అవధ్యగోవా! నీవు బ్రాహ్మణుని
ప్రశంసలతో ప్రతిష్ఠను పొందుదానవు

॥ 58 ॥

మంత్రము.

మే॒నిః శర॑వ్యా॒ఽభ

వా॒ఘా ద॑ఘవి॒షా భవ

॥ 58 ॥

పదము:

మే॒నిః । శర॑వ్యా॒ఽభ । భవ ।

అ॒ఘా ६ । అ॒ఘవి॒షా । భవ

॥ 58 ॥

అనువాదం:

నీవు వినాశకమైన శత్రువువై

పాపంనుంచి వెడలిన పాపంగా పరిణమించు.

॥ 58 ॥

మంత్రము

అ॒ఘ్నే॒ ప్ర శి॑రో జహి

బ్ర॒హ్మజ్యోత్యో కృ॒తాగో॑నా

దే॒వపీ॒యో ర॑రాధ॒సః

॥ 60 ॥

పదము.

అ॒ఘ్నే॒ । ప్ర । శి॑రో । జహి ।

బ్ర॒హ్మజ్యోత్యో । కృ॒తాగో॑నా ।

దే॒వపీ॒యోః । అ॒రాధ॒సః

॥ 60 ॥

అనువాదం:

ఓ అవధ్యగోవా । బ్రహ్మఘాతక పాపి,

దేవ నిందకుడు అయిన పాపి.

వాని శిరస్సును ఖండించు,

॥ 60 ॥

మంత్రము:

త్వయా ప్రమూర్తం మృదిత

మగ్ని ర్దహతు దుశ్చిత్మ్

॥ 61 ॥

పదము:

త్వయా । ప్రమూర్తమ్ । మృదితమ్ ।

అగ్నిః । దహతు । దుఃచిత్మ్

॥ 61 ॥

అనువాదం:

నీ ద్వారా మృతుడైన, నష్టుడు, భ్రష్టుడు
అయిన దుర్బుద్ధిని అగ్ని దహించు గాక!

॥ 61 ॥

ఇది ఆరవ పర్యాయము.

సూక్తం-5 (పర్యాయం-7)

ఋషి: కశ్యపుడు॥ దేవత: బ్రహ్మగవి॥ చందస్సు:-82-84, 88,
88-70 ప్రాణాపత్యానుష్టుప్: 85 గాయత్రీ: 87 ప్రాణాపత్యా గాయత్రీ: 71
అనురీపంత్రీ: 72 ప్రాణాపత్యా త్రిష్టుప్: 73 అనుర్యుప్: 12॥ మంత్రములు: ॥12॥

మంత్రము:

వృశ్చ ప్ర వృశ్చ సం వృశ్చ

దహ ప్ర దహ సం దహ

॥ 62 ॥

పదము:

వృశ్చ । ప్ర । వృశ్చ । సం । వృశ్చ ।

దహ । ప్ర । దహ । సం । దహ

॥ 62 ॥

అనువాదం :

ఖండించు. ఖండించు. పరిపూర్తిగా ఖండించు.
దహించు, పూర్తిగా దహించు. బాగా దహించు. || 62 ||

పంక్తము :

బ్రహ్మజ్యం దేవ్యమ్నః
అ మూలా దనుసందహ || 63 ||

పదము.

బ్రహ్మజ్యమ్ । దేవి । అహ్మ్యే ।
అ । మూలాత్ । అనుసందహ || 63 ||

అనువాదం :

ఓ గోదేవీ ! బ్రహ్మఘాతకుని సమూలంగా దగ్ధం చెయ్యి.
|| 63 ||

పంక్తము :

యథా యాద్ యమసాదనాత్
పాపలోకాన్ పరావతః || 64 ||

పదము :

యథా । అయాత్ । యమసదనాత్ ।
పాపలోకాన్ । పరావతః || 64 ||

అనువాదం :

యమసదనానికి వెదుతున్న పాపి
ఇతర పాపలోకాలకు వెళ్ళు గాక ! || 64 ||

మంత్రము :

వివా త్వం దే వ్యఘ్నే

బ్రహ్మజ్యస్య కృతాగనో

దేవపీయో రరాధనః

॥ 65 ॥

పదము :

వివ । త్వమ్ । దేవి । అఘ్నే ।

బ్రహ్మజ్యస్య । కృతరజనః ।

దేవరజీయోః । అరాధనః

॥ 65 ॥

మంత్రము :

వజ్రేణ శతపర్వణా తీక్షణేన ఘరభృష్టినా

॥ 66 ॥

పదము :

వజ్రేణ । శతపర్వణా । తీక్షణేన । ఘరభృష్టినా

॥ 66 ॥

మంత్రము :

ప్ర స్కన్ధాన్ ప్ర శిరో జహి

॥ 67 ॥

పదము :

ప్ర । స్కన్ధాన్ । ప్ర । శిరోః । జహి

॥ 67 ॥

అనువాదం :

అపరాధి అయిన వీడు దేవశత్రువునకు,
బ్రహ్మభూతకునకు చెందిన శిరస్సును

మూడు ముడులుగల క్షురముష్టితో,
తీక్షణమైన వజ్రంతో ఛేదించు.

॥ 65, 66, 67 ॥

మంత్రము :

లోమా' న్యస్య సం చిన్తి

త్వచ' మస్య వి వేష్టయ

॥ 68 ॥

పదము :

లోమా'ని । అస్య । సమ్ । చిన్తి ।

త్వచ'మ్ । అస్య । వి । వేష్టయ

॥ 68 ॥

అనువాదం :

వాని లోమములను కత్తిరించు.

అతని చర్మాన్ని ఒలిచివెయ్యి.

॥ 68 ॥

మంత్రము :

మాంసా' న్యస్య శాతయ

స్నావా' న్యస్య సం వృహ

॥ 69 ॥

పదము :

మాంసా'ని । అస్య । శాతయ ।

స్నావా'ని । అస్య । సమ్ । వృహ

॥ 69 ॥

అనువాదం :

వాని మాంసాన్ని ముక్కలు చెయ్యి.

ఇతని స్నాయువులను లాగివెయ్యి.

॥ 69 ॥

మంత్రము .

అస్థీ¹ న్యస్య పీడయ

మజ్జాన² మస్య నిర్హహి

॥ 70 ॥

పదము :

అస్థీని । అస్య । పీడయ ।

మజ్జానమ్ । అస్య । నిః । జహి

॥ 70 ॥

అనువాదం :

వీని అస్థికలను పిండిపిండి చెయ్యి.

వీని మజ్జను నాశం చెయ్యి.

॥ 70 ॥

మంత్రము :

సర్వా స్యాక్ష్ణా పర్వాణి వి శ్రథయ

॥ 71 ॥

పదము .

సర్వా । అస్య । అక్ష్ణా । పర్వాణి । వి । శ్రథయ

॥ 71 ॥

అనువాదం :

వీని సర్వ పర్వములను విడగొట్టు.

॥ 71 ॥

మంత్రము:

అగ్ని రేనం క్రవాక్ పృథివ్యా

నుదతా ము దోషతు వాయు

రత్తరిజ్ఞా న్మహతో వరిష్ఠః

॥ 72 ॥

పదము.

అగ్నిః । వినమ్ । క్రవ్యఽతత్ । పృథివ్యాః ।

17331

సుదతామ్ । ఉత్ । ఓషతు । వాయుః ।

అన్తరిక్షాత్ । మహతః । పరిష్ఠః

॥ 72 ॥

అనువాదం:

వీనిని మాంసభక్షకమైన అగ్ని
భూమినుంచి విసరవేయు గాక !
దహింపజేయు గాక !
వాయువు అంతరిక్షం నుంచి
వీనిని దూరం చేయు గాక !

॥ 72 ॥

మంత్రము;

సూర్య ఏనం దివః

ప్ర ఋదతాం న్యోఽషతు

॥ 73 ॥

పదము;

సూర్యః । వినమ్ । దివః ।

ప్ర । సుదతామ్ । ని । ఓషతు

॥ 73 ॥

అనువాదం:

సూర్యుడు వీనిని ద్యులోకం నుంచి త్రోసివేయు గాక !
భస్మీకరించు గాక !

॥ 73 ॥

ఇది ఏడవ పర్వాయము.

ఇది ఐదవ సూక్తం.

ఇది ఐదవ అనువాకం.

ఇది పన్నెండవ కాండ.

